ПОЕЗИЇ

ОСИПА ЮРИЯ ФЕДЬКОВИЧА.

З ПЕРЕДМОВОЮ Д-ра ДЕНИСА ЛУКІЯНОВИЧА.

ВИБІР З ПЕРШОГО ПОВНОГО ВИДАНЯ

ДЛЯ УЖИТКУ МОЛОДЕЖИ

ЗЛАДИВ

ІЛ. КОКОРУДЗ.

БІБЛІОТЕКА
Ч.....
І. ЧАЙКОВСЬКОГО

У ЛЬВОВІ, 1907.

Накладом Наукового Товариства ім. Шевченка.

З друкарні Наукового Товариства імени Шевченка
під зарядом К. Беднарского.

Digitized by Google

Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

ОСИП ЮРИЙ ФЕДЬКОВИЧ.

Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

891.79.
F31
KL96

Дещо про житє й поезиї Осипа Юрия Федьковича і два слова про инші його писаня.

Др. Колесса у вступі до своєї студиї про Федьковича зазначив, через які недостачі тяжко було за моноґрафію про Федьковича. Нинї повне виданє Федьковичевих творів уже на укінченю і лїтературний критик має поле до дїланя, натомісць повної критичної біоґрафії Федьковича ще й нинї нїхто не напише, бо більша часть потрібних материялів не оголошена друком. А всеж в останнїй десятцї лїт оголошено їх чимало; маю на думцї причинки К. Горбаля і дра Терлецкого, студию дра Колесси, записки Р. Заклиньского і статю Ом. Поповича. Через те біоґрафія, написана Огоновским і нинї ще мабуть найбільше читана, вимагає конче не тільки доповненя, але й поправок. А справити її в дечім потреба, бо Огоновский взяв в основу автобіоґрафію[1]) Федьковича, в якій декотрі вісти не цїлком згідні з правдою, особливо вісти про молодий вік дали причину до великої плутанини.

Маю на метї на вступі популярного виданя поезий Федьковича подати на підставі всїх відомих до нинї материялів його житєпис і короткий погляд на його твори. Знані до тепер материяли про Федьковича потребують також одні провірки, другі доповненя. Та не тут на се місце...

Рід Федьковича був руский лише по мамі Аннї. Вона була донькою Михайла Ганицкого, православного протоєрея (декана) в Дихтинцї на Буковинї; скоро повдовіла через смерть свого мужа, Миколи Дашкевича, пароха в Сторонцї-Путилові[2]), віддала ся за Альберта Гординьского де Федьковича, галицкого переселенця, Поляка[3]). Він був зразу писарем, потім мандатором у Путилові. Ся обста-

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

вина, що старий Гординьский був Поляк, лишила ся без більшого впливу на Федьковича. Давне руске сьвященьство „старої дати“ жило житєм заможних мужиків, попівни нерідко віддавали ся за сільських господарів, нерідко були неписьменні. Те саме можна сказати й про Дашкевичів. На Федьковича мала вплив чудова природа Гуцульщини, народна поезия і буденне житє Гуцулів, яке бачив довкола, а не батько. Впрочім і старий Гординьский, скоро пристав до богатої вдови, яка ціле житє запопадливо займала ся своїм великим хазяйством, не зумів домашнього її житя поставити на паньску ногу, а вже про спольщенє родини — то й мови нема: в домі Гординьских на все лишила ся руска розговірна бесїда. Правда, шлюб Гординьского й Анни відбув ся по латиньскому обряду у вижницкім костелї, тамже-ж охрещено їх сина Осипа Домінїка (2 ім.) родженого 18. серпня 1834. р., і його молодшого брата, який однак помер малим[4]). Та ся маловажна в житю Осипа подїя не мала нїякого значіня супротив цїлого його вихованя, а навіть мав він формально перейти на гр.-православний обряд, до якого в дійсности від дитиньства належав[5]), по якому й поховано його.

О скілько тут старий Гординьский не мав на сина впливу, то знов, як добрий батько, мав він важний вплив на судьбу Осипа: він забезпечив його житє, дбаючи про його осьвіту, і лишив йому значний маєток. Першу науку побирав Федькович від приватного вчителя в домі свого стрия Ів. Ганицкого, протоєрея села Кисилиці, куди Осип їздив від свого батька. Тільки на сїй підставі міг Федькович перейти до черновецкої реальної школи (k. k. Kreis-Haupt- und Realschule). Була се найвисша на той час черновецка школа, т. зв. низша реальна; для скінченя висшої реальної школи треба було їхати у Львів або у Відень і старий Гординьский — як кажуть — мав гадку післати туди сина. В рр. шк. 1846/7 і 47/8 Josef Hordyński de Fedkowycz скінчив як емінент (відзначаючих учеників ділено на: преміянтів, акцедентів і емінентів) першу й другу клясу

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

сеї школи, яка складала ся з елементарної кляси I, II і III; IV кл. сеї школи розпадала ся на I і II кл. реальну [6]).

Для нас важно се знати, бо перше була така думка, що Федькович не мав ніякої шкільної осьвіти.

Дальше образував ся Федькович у Молдавії, хоч і несистематично, не в школї. Отсей побит Федьковича за границею, то найменше вияснена доба в його житю. Передівсїм не цїлком певно знаємо, як довго він був у Молдавії та що там робив. Коли др. Стоцкий оголосить листи писані до нього малярем Роткелем, який приятелював із Осипом у Яссах, тодї дещо прояснить ся у сїй справі, а поки що мусимо задоволяти ся більше або менше певними здогадами. І так: причиною мандрівки була певне буйна вдача й молодеча фантазия Осипа, а в тих часах — як повідають сучасні — „був звичай ходити в Молдаву". Осипови сприяла й ся обставина, що батько в тім часї переніс ся вже був до Чернівців і не було кому спинити молодика, а надто старший його брат, Іван Дашкевич, у ту пору був уже в Молдавії і був писарем при австрийскім консулятї [7]). Цїлком певно можемо сказати, що до сеї мандрівки не був Осип примушений буцїм то через те, що австрийске війско сплїндрувало хату й ґаздівство Гординьскої за прихильність Івана Дашкевича до Лукіяна Кобилицї. Ся вість, історично не справджена, містить ся в давнїйших житеписах Федьковича, а відгомін її находимо також у Федьковичевій поемі „Новобранчик" (стр. 110). Тимчасом у дра Франка [8]) читаємо, що розрухи під проводом Лукіяна Кобилицї не стояли в ніякій звязи з провідниками угорскої революциї і мали чисто економічний підклад: селянам ходило о те, щоб відобрати назад лїси й пасовиска, які ріжними способами дістали ся дїдичам. Коли війско прийшло в путилівскі околицї, щоб зловити Кобилицю (господаря в Плоскій), тодї капітан Бенделя закватирував ся в домі Гординьскої; се їй дошкулило, але бурити хату не мав Бенделя рациї. В тих часах Іван Дашкевич, як знаємо, був уже за границею, але хоч би й був у краю тай не знати як провинив ся,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

то не поступили би з ним були острійше, ніж з провідником руху, Кобилицею, а того хату й ґаздівство уряд спродав тай купив йому ґрунт аж у Солці межи Волохами, де й поселив його на засланю.

Се справа ясна. Натомісць не знаємо певно, як довго на Молдаві був Осип, длячого вернув відтам та що цілий час робив там. Скупі вісти подає про се др. Колесса на підставі згаданих листів Роткеля. Та сї відносять ся не до всього побуту Осипа за границею; вони обіймають рік, а найбільше півтора, коли Осип відбував практику у Роткелевого свояка, аптикаря в Яссах. Там прийшов він із Нямца, де практикував у інженїра Чунтуляка, з яким мабуть таки прийшов із Чернівців. Можна за те сказати, що в Яссах і де там ще не був Осип, придбав він собі багато знаня й очитаня при помочи Роткеля, який збудив у нього божу іскру поезиї. Там познайомив ся Осип із румуньскою поезиєю, а може там навчив ся й французької мови, а не що йно в війску, бо в Румунії знанє тої мови доволї розповсюднене. Там почав Осип складати вірші в нїмецкій мові.

З того часу, як Осип покинув аптикаря в Яссах, губить ся за ним слїд, тільки знаємо, що слїдуючого року т. є. 1852. в серпни взято його до війска як охотника. Батько купив йому кадетство за 240 кор.; по кількох роках, (відбувши в тім часї похід на Італїю), став Осип офіциром (19/IV 1859. р.) і за старанєм батька був перенесений з Угорщини до Чернівців, але вже по двох роках (1861-го) пішов із своїм полком у Семигород.

Отсей короткий побут Федьковича на родинї мав безперечно найбільший вплив на його поетичну творчість. Тут пізнав ся він із нїмецким поетом і вченим Найбауером тай показав йому свої молодечі твори. Найбауер надрукував їх у своїй ґазетї „Bukowina“, давав йому щирі ради тай відповідну лєктуру, улекшив товарискі знайомости, одним словом: заопікував ся талановитим, надійним молодцем. Яке значінє мало се все для початкуючого автора, про се й говорити не треба. Але в тім часї Федькович зробив

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

і другу знайомість, а то з кількома людьми, які стояли на чолї народолюбного руху серед галицкорускої молодежи. Як Роткель розбудив, а Найбауер роздув у нього іскру божу, так сї його переконали, що свій талант треба посьвятити не кому, а рідному народови. Були се: Антін Кобиляньский, що дуже рано, ще на шкільній лаві прийшов самостійно до рускої народньої ідеї, Кость Горбаль, редактор „Ниви“, педаґоґ із великим впливом на цїлу ґенерацию молодежи, і Льонґін Лукашевич, хоч сей і не мав безпосередного впливу на Федьковича. Всї вони відіграли визначну ролю в відродженю галицкорускої інтелїґенциї. Отже Кобиляньский перший познайомив ся з Федьковичем: він бував в однім із тих нїмецких домів, де Федьковича впровадив Найбауер (панї Морошани), а знав його нїмецкі поезиї тай старав ся його наклонити, аби писав своєю рідною мовою. Тодї признав ся йому Федькович, що ще в Італїї написав думку „Нічлїг“, що знає добре гуцульску мову, але не знає руского письма [9]), а про літературу вже й не казати. На се порадили молоді приятелї: навчили його руского письма тай доставили руских книжок, кілько могли, а головно твори Шевченка, Квітки, Марка Вовчка й Кулїша.

Від тепер почало ся нове духове житє Федьковича. Він безлїч народних пісень умів від сестри Марійки [10]), своєї першої вчительки (вона була хрома, але поетичної вдачі і славна сьпівачка; померлаж, як Осипови було 14 років). Та не знав Федькович, що такоюж мовою на подібний лад, як народні піснї, писані такі чудові твори, як Шевченкові. Він побачив, що се мужицке житє, яке він так добре знав і любив, прекрасно змальоване у Марка Вовчка та у Квітки. Судьба занесла була його далеко від рідних сторін, але він усе близько жив із Гуцулами, бо служив у рускім полку і товариші недолї нагадували йому своїми піснями, своїми оповіданями та щирими розмовами його любу вітчину, що незатертим, поетичним образом запала в його молодечу душу. Високо поетичні твори, які прочи-

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

тав, зворушили його уяву і його душу: на дні тої душі почув він невичерпане жерело поетичних вражінь. Материялу додавали спогади гуцульського буденного житя, відсьвіжені окруженем, підкріплювані та відновлювані кождим новобранцем, що приходив із красної Буковини, і туга та журба Гуцула-вояка, яку коло себе бачив і яку чув у власнім серці. Від тепер стає Федькович народним поетом і то найбільшим після Шевченка. В Чернівцях не був Федькович довше ніж два роки, але огонь, який затлів у його серці, вже не потах, любов до рідного слова вже не погасла: він поніс її з собою на далеку чужину, куди пігнали його враз із 41-им полком, він уже ціле житє служив сьвятій ідеї.

Про його військове житє маємо докладні вісти в його листах до Горбаля. Весь вільний від військової служби час посьвячував він на науку вояків, учив їх письма, читав їм вірші, а одного року справляв навіть Шевченківські вечерниці в товаристві своїх леґінів.

Отся щира дружба офіцира з простими жовнярями, противна військовим приписам, із якої виходили нераз непорозуміня між ним і властями [11]), почасти недуга самого Федьковича як і його мами, а також туга за рідними сторонами, все те було причиною, що він у перших місяцях 1863-го р. звільнив ся від війська, дослуживши ся невеликої пенсиї.

Дома, в Путилові застав невеликі гаразди. Мама ґаздувала вже яких 16 років сама одна, бо старий Гординьский, міркуючи, що панщина буде знесена, ще перед її скасованем постарав ся о державну службу (при ґрунтовім уряді т. зв. „табулї") в Чернівцях, куди й переніс ся. Час до часу пересиджувала при нім жінка, але мусїли жити осібно, бо його держала служба в місті, а її велике хазяйство на селї. Дочки з першого подружа померли, син Іван був у Молдаві, а Осип у війску. Таке невідрадне, самітне житє при господарских клопотах поконало її тай недовго вона тїшила ся своїм сином: у січні 1864-го р. померла.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Так і мав тепер Федькович те, до чого тужив, чого бажав собі горячо: відіпняв офіцирску шаблю, вернув ся в свої улюблені гори і вбрав сардак, якого вже й до смерти не скинув, вірний своїй заповіди:

Я бо тебе не звержу ся, руский мій сардаче,
Тепер аж я заспіваю, тепер аж заплачу,
Бо маю ся в що утерти, — широкії поли,
Не скину тя мій сардаче, ніколи, ніколи!

Таке привязане Федьковича до мужицких форм було у нього защіплене на щирім демократизмі. О скілько ходить про одяг, то Федькович у сім не був одинокий: те саме стрічаємо у тогочасної молодежи; ріжниця лиш ся, що Федькович був консеквентний, а паничі скоро поскидали чамари, чи жупани [12]). Тепер мав Федькович і достаток (мати лишила йому велике хазяйство), мав свободу і волю, міг займати ся літературою. Він і справді займав ся нею, власне на ті часи припадає розцьвіт його поетичного таланту, а все-ж таки не доставало йому чогось до задоволеня самим собою. Житє не давало йому того задоволеня... Передівсім така вже людска натура, що перед чоловіком показує ся пустка, скоро тільки перейшли перші вражіня після досягненя назначеної мети. Надто Федькович у довгих мандрівках стратив фізичне здоровлє і психічну рівновагу, а вкінці не мав на селї відповідного для себе товариства. Під конець військової служби, коли так дуже бажав її кинути, не гадав про се, що на селї прийдеть ся йому ґаздувати (а він і ґаздував і нову хату поставив), що прийдеть ся навчати діти місцевих урядників, то що. Він мав ріжні замисли: то дістати якусь приватну посаду при рускій інституциї у Львові (при Ставропіґії), то при школї, то знов задумував відбути артистичне турнé по Україні, то видавати літературну ґазету в роді Вечерниць і т. д. Тимчасом сільска самітність морозить такі мрії. Неозначений, невилїчимий сум навело на Федьковича також неповодженє в любови; дві його проби одружитись,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

остали безуспішними. Тому то й не диво, що в листах із того часу [13]) нарікає Федькович на житеві обставини, що зриваєть ся їхати до Львова, каже шукати для себе якоїсь посади і т. д. А тут тимчасом треба було займати ся хазяйством, поставити нову хату, вчити діти місцевих урядників і т. ин.

Але його енерґія шукала доконче якогось ширшого поля до праці. Не вдали ся літературно-артистичні замисли, то він звернув ся до політики, як кажуть його сучасні. Тяжко провірити, чи мав Федькович справді такі замисли, щоб стати послом, а всеж таки був він через 5 літ двірником (війтом) у Сторонці, а також вибрали його селяни своїм повновластником до комісиї, яка мала розсудити сервітутовий спір між громадами й дідичами. Той довголітний спір покінчив ся для громад користнійше ніж деинде, бо комісия признала селянам ґрунти, які вони обробляли, й відзначені ліси та пасовиска. Звороту побраних пожитків із тих земель, які дідичі неправно побрали (від часу знесеня панщини аж до присуду комісиї), зрекли ся самі громади, бо селяни, знеохочені до дальшої боротьби, по частиж збаламучені, не хотіли довгих процесів. Федькович не тільки нічим тут не провинив ся, але навіть дуже загриз ся тим, що селяни не хотіли витревати [14]).

Із свого війтівства міг бути Федькович більше задоволеним. Він правив громадою трохи по мандаторски і по військовому. Поліцийну власть розумів він широко, а виконував її остро, але справедливо і тому громадяни піддавали ся його присудам, коли він рішав про такі справи, які властиво належать до судів. Не згадуючи там ріжних „образ гонору“, то він судив і цивільні спори і з карних на пр. тяжкі побитя [15]). З накладаних грошевих кар призбирані гроші позичав Федькович на процент між громадян, а з того зібрав ся фонд на будову церкви так, що обійшло ся без конкуренциї т. є. примусового розділу і стяганя коштів будови від громадян відповідно до висоти оплачуваного кождим ґрунтового податку.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

До того-ж треба сказати, що сї часи, як і час військової служби, то власне пора, коли Федькович написав свої найкрасші твори. Після 1867-го р., коли появило ся коломийске видане його поезий, написав він уже менше гарних річий. Не виходить із того, що сю цїлу добу Федьковичевого житя можна вважати добою його впадку, бо хоч його поетична творчість справдї ослабла, то на инших полях дїяльности виказує Федькович талант і повну силу, а не треба при тім забувати, що значінє Федьковича не дасть ся означити самою лїтературною вартістю його поетичних творів. Його займала живо народна просьвіта і так само, як Шашкевич зладив „Читанку для малих дїтей“, також Федькович зладив „Буквар“, якого однак буковиньскі церковні власти (в 1867 р.) не приняли. Через Партицкого предложив Федькович свій буквар галицким властям, але не з лїпшим успіхом. Коли-ж в 68-ім р. для зрівноваженя Волохів буковиньске правительство почало прихильнїйше відносити ся до Русинів [16]), консистория сама попросила Федьковича предложити буквар. Пишучи про се до „Правди“, каже Федькович, що йому „блиснула надія наші школи на народнім язицї оснувати“. В тім самім листї пише Федькович, „що задумав зладити для шкіл „історию цїлої Руси“, тай просить о присланє потрібних жерел [17]). Важним у наслїдках для буковиньскої Руси був би факт, якого довершити не вдало ся Федьковичеви. Усї його твори були друковані за границями Буковини, але власне в тих часах задумав поет видати в Чернівцях більш-менш сю збірку, яка вийшла в Коломиї. Збірка мала появити ся коштом черновецкої молодежи, в першій мірі богословів, між котрими збирав складку його кревняк, Юрий Ганицкий [18]). Найважнїйшим однак фактом із тої доби Федьковичевого житя є його інспекторство у вижницкім шкільнім окрузї [19]).

Федькович не був учителем по званю, а проте іменовано його інспектором, бо коли не було инших кандидатів, то не вважали на формальну

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

кваліфікацию, а з другого знов боку, коли хочете, то Федькович як раз мав кваліфікацию на сей уряд. Він мав педаґоґічно-дидактичний талант, висказував влучні погляди про навчанє та вихованє [20]), сам учив малих і великих неуків тай укладав для них книжочки. Ще перед іменованєм написав він „Сьпіваник для господарских діточок“, друкований у Відні коштом і заходом Мелїт. Бучиньского, написав також календарик для школярів, де помістив важнійші дати з рускої і всесьвітної історії. Справа з букварем та читанкою, описана висше, була ще в памяти шкільної власти і от Федькович видав ся їй відповідним кандидатом, хоч на лїсті кандидатів не виписав його вижницкий староста. А що вибір був добрий, про се сьвідчить діяльність Федьковича, яку належить докладнійше представити, а то з огляду на се, що вона до статї Поповича, отже й у давнійших житєписах, була цїлком незнана.

Інспектором іменовано Федьковича в 1869-ім р.[21]). Сьмілі реформи, які він старав ся перевести в шкільництві, булиб значно піднесли просьвіту руского народа на Буковинї. Досить сказати, що аж 25 років пізнійше удало ся буковиньским Русинам завести в народних школах фонетичний правопис і учебники Поповича писані чистою народною мовою на місце старих, нікому незрозумілих. Фонетику й народну мову приняв Федькович у своїм букварі і старав ся її завести, коли зістав інспектором. Йому перешкодила в сїм дїлї румунїзаторска консистория, тепер для Русинів знов неприхильна, і москвофіли, з котрих табора Глїбовіцкий як рецензент шкільних книжок заявив ся против учебників Федьковича, а приняв тарабарщину Кириловича, тільки де міг, то ще більше нагнув її до церковно-славяньскої мови. Так само, запитаний кр. шкільною радою заявив ся Білинкевич против фонетичного правопису.

Із справоздань, які Федькович писав до власти про стан шкільництва (а найдено їх три), видно, як він розумів задачі народної осьвіти, як старав ся зарадити тому лиху, що народня школа не спов-

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

няє своєї задачі. Він добачував лихо в тім, що т. зв. місцеві інспектори (румунїзаторскі попи) нароком звільняють від школи 80% дітвори обовязаної до шкільної науки, далї в тім, що учителї лихо платні не мають охоти до ревної працї, а навіть не можна вимагати великої кваліфікациї від лихо платного вчителя. Остро виступив Федькович против того, щоб і на далї, як до тепер, надзір над школами лишати в руках румуньских попів. На його внесенє учительска конференция (одинока, яка відбула ся за час його інспекторства) ухвалила відповідні проєкти до розваги висшій власти. Доховала ся також промова, яку виголосив на сїй конференциї Федькович, а в якій він розвинув свої погляди на народну осьвіту і мотивує свої реформаторскі домаганя.

Ся сама конференция приняла також нарис пляну науки в народних школах. Знавцї (інсп. Попович) кажуть, що сей нарис має велику вартість, старанно оброблений, опертий на дидактично-педаґоґічній лїтературі, а навіть нинї не стратив своєї ваги, бо ще не всї домаганя того пляну введено в житє.

Вкінцї треба піднести ще одну справу. Відбуваючи т. зв. візитациї в школах, старав ся Федькович в короткій дорозї завести те, що викладав на конференциї, надто поручав заведенє малих біблїотек при кождій школї для школярів і селян та більших при радї шк. окр. для учителїв. В перших мали би бути популярні книжки і ґазети, а селяни користаючи з них не забувалиб письма, якого навчили ся в школї. Що ся справа дуже важна, се бачимо хоч би з того, що й нинї польскі просьвітні товариства закладають по селах такі біблїотеки при приватних польских школах. Сей плян Федьковича годї було перевести не тільки через неохоту нїмецких властий, але головно для браку відповідних книжочок.

Наглядно бачимо з того, як Федькович розумів свій уряд, і тільки жалувати треба, що він занадто ко-

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

ротко був інспектором (несповна три роки від 22/9 1869 до 20/6 1872). А треба було з уряду „добровільно“ уступити, бо сї самі закиди, які роблено колись Федьковичеви в війску, піднесено й тепер. „Федькович має хоробливий наклін братати ся з найпростійшою голотою замісць шукати відповідного для себе товариства“ — писав про нього вижницкий староста до Чернівців. Треба-ж мати на увазї, що Федькович не скидав з плечий сірака і се не могло подобати ся старостї, а обиджені румуньскі попи не забули, хто виповів їм боротьбу за школу й за науку в школї.

Ще того самого року, місяць по зложеню уряду інспектора, бачимо Федьковича у Львові, в товаристві „Просьвіта“ редактором популярних книжочок для люду. За річну плату 250 зл. був Федькович обовязаний написати 12 аркушів оригінальної працї для народу, а за других 250 зл. перекласти 5 клясичних драм для „Руской Бесїди“. А що Бесїдї нї відки було платити, то змінено умову в той спосіб, що „Просьвіта“ платила Федьковичеви всї 500 зл. річно за 24 аркушів друку [22]). З того то часу походять його драматичні переклади, натомісць оригінальну драму Довбуша почав Федькович писати ранійше, бо ще на селї. З написаних у той час праць надрукувала „Просьвіта“ його „Село Фармазони“ та піснї про сьв. Николая у двох виданях, чотири книжочки в однім виданю, а кілька праць треба було відкинути, бо за багато там було церковщини. А хоч і придатні були книжки до друку, то видавцї бачили потребу деяких змін, на що безконечно вразливий Федькович нїяк не хотїв згодити ся. І так весь час він чув себе чужим серед „паньскої“ рускої громади, а вкінцї мусїв з нею розійти ся неласкаво. „Я писати не думаю на тото, аби мали лїтературні монополїсти що критикувати“, написав він у листї до „Просьвіти“ і все опісля нарікав, що „ледве вибув тих чорних 14 місяцїв у Львові“ [23]).

Вернувши в Сторонець, прожив там ще Федькович півтретя року. Такі непорозуміня, як із „Про-

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

сьвітою“, виходили у нього тепер частійше, а то з видавцями „Правди“. Не все, що тепер виходило зпід його пера, було здатне до друку, декуди позволяли собі редактори на зміни, а тоді Федькович лаяв ся, не добираючи слів. Писав і тепер чимало, але головно переробляв давнійше писані річи (Довбуш) та пересьпівував давні теми. Тепер він розчитує ся в Шопенгаверівскій пессимістичній фільософії та займає ся астрольоґією, переймає ся сам пессимізмом, а той настрій слідний у тогочасній його „дивоглядиї“ Довбуш. Відраднійші для нього часи настали аж у 1885-ім р. уже в Чернівцях, куди Федькович переніс ся ще літом 1876 р. В осени того-ж року по дуже довгій слабости помер старий Гординьский відказавши синови, одинокому спадкоємцеви, все своє добро, головно-ж ґрунт при Цьвітній улиці (Blumengasse) близько ринку, а на ґрунті каменичку й дімок. Переселяючись у місто лишив Федькович у Сторонці на материзні свого слугу та застеріг собі чинш. Не богато він бачив того чиншу, а вкінці подарував землю державцеви.

Без сумніву марнував Федькович свій талант, але він не мав на стільки сильного характеру, щоб міг стояти сам [24]). Колись мав приятелів, тепер їх не стало, за те були люди, що з гори давали йому науки в менторскім, холоднім тоні і, самовільно справляючи текст надісланих творів, опоганювали їх, люди, котрих Федькович не любив і не поважав. Мягка його, ніжна, хоч дуже вразлива натура так і потребувала когось, щоб пожалував його, пригорнув ся до нього і від щирої душі подав раду, а не науку. Правду сказати, то відколи померла Марійка тай мати, коли в листах Танячкевича та Горбаля замісць розради чув їх власні нарікання, Федькович не мав властиво щирого, прихильного для себе серця. Тай не мав щастя сей гордий чоловік, що ні одного молодечого, фантастичного замислу не перевів у діло. Розбили ся пляни видавництв один за одним, з редакторами пересварив ся, інспектором недовго був, у Львові ще коротше. Вернув ся на село,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

а тут давні клопоти. Ще й гірші, бо господарство в його неприсутности марнувало ся, а хатнього не мав хто вести. „Не було кому анї зварити, анї випрати“, каже про сї часи Федьковичева своячка п. Никифоріян. В Чернівцях не було йому лїпше, незабаром продав свою посїлість, переніс ся на далеке передмістє Кльокічку і мало коли показував ся в містї. Що йно з кінцем 1884-го р. удало ся черновецким Русинам притягнути його до себе при помочи Тиміньского. Іван Тиміньский, то був здаєть ся одинокий сурдутовець, котрого в сї часи Федькович любив та якому вірив.

Обновлена „Руска Бесїда“, що властиво істнувала ще від 1869 р., але точив єї москальофільский боляк аж до 1884-го, почала в 1885-ім р. за почином Ом. Поповича видавати для інтелїґенциї „Буковину“, а для менше просьвіщених „Бібліотеку для молодїжи“. Сам ініціятор вів оба видавництва аж до свого іменованя окружним інспектором у Серетї т. є. по конець 1891. р. Але Тиміньский піддав гадку, аби Федькович підписував „Буковину“ як відвічальний редактор, і спровадив його на першу нараду видавничої секциї. Руська громада дуже радо пристала на внесенє Тиміньского [25]) і примістила бездомного поета в одній кімнатї „Рускої Бесїди“, де він замешкав разом із своїм „профатином“.

Тепер Федькович почав знов працювати. Багато із написаного в той час надруковано в фейлетонах „Буковини“ та в книжочках „Бібліотеки для молодїжи“, инші річи друковано вже по смерти поета.

В 1886-ім р. минуло 25 лїт з того часу, як тодїшний студент Кобиляньский видрукував у Чернівцях (Slovo na slovo do redaktora Slova) 16 поезий незнаного нікому співака. Тепер був се славний на всю Україну поет. Знали, читали й шанували його не тільки в тіснїйшій вітчинї т. є. на Буковинї і в Галичинї, але й у Київі видав свого часу (1876) Драгоманов його повісти, а дещо було переложене на нїмецку, сербску, ческу, московску і польску мову. Отже черновецкі Русини гідно пошанували

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

свого великого земляка ювилейним обходом [26]), на який наспіли привітні письма з усіх закутків Буковини й Галичини.

Така почесть і стільки признаня зворушили Федьковича й заохотили до щирійшої праці. Між иншим переробив він у третє Довбуша, написав Хмельницкого і Керманича тай инші, поменші річи. А в тім ненадійно для всіх звалив ся сей як дуб сильний мужчина в 54-ім році житя. Дня 10. січня 1888. р. вечером був у нього Попович, що, як сказано, редаґував Буковину; він радив ся з Федьковичем про найблизший випуск своєї Бібліотеки і лишив поета здоровим. Другого дня рано вже задзвонили жалібні дзвони православної катедри: найбільший буковиньский поет уже не жив. Його парубок оповідав, що в ночи дістав Федькович вибух крови з боляків, які мав у череві, і помер скоропостижно. Се діяло ся в домі, де містила ся „Руска Бесіда", на розї площі Австриї й ул. Лилїйної (Liliengasse) [27]). Федькович похований на цвинтари на Горечій, громадским коштом здвигнено на його гробі памятник.

Для доповненя сеї біоґрафії подамо ще коротку характеристику самого Федьковича і його творів, головнож поезий.

Федькович був високого росту, русявий, носив усе цвікер, пізнїйше окуляри. З лїтами розріс ся і мав вигляд чоловіка кремезної будови, з лицем видатних, грубих рисів. Був мовчазливий і задумчивий, на вид поважний, а може й суворий, але за тою неприступністю крила ся щирість і сердечність для кождого, хто йому був щирий. Ходив у гуцульскім строю; в місті не скидав кресанї і сердака, за те носив темні сподні і камізельку, в руках усе жирований, гуцульский топорець [28]). Не тільки народний стрій любив Федькович, але й звичаї людові шанував і тримав ся їх. Коли померла йому мати, не виходив нікуди, а на похороні йшов з головою перевязаною чорною хусткою і голосив. Кождої неділї ходив до церкви, хоч би й на друге село, по Службі

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

піджидав п. отця під церквою, нерідко цілував його в руку та провожав від церковних дверий аж до брами. Радо гостив у себе селян, а тоді також тримав ся тих церемоній, яких придержують ся селяни. В парі з тими формами ішов демократизм, як щире переконанє поета, як житєвий його принцип. Він не мав демократичних фраз на устах, так як ми, що називаємо руский нарід демократичною нациєю та разом із тим пнемо ся хоч у драповану, хоч у духову аристократию, або так, як старші від нас двома поколїнями, що вбирали ся нїби по народньому, а все таки по козацки тай на тім убраню кінчив ся їх демократизм. Федькович не бачив нїякої ріжниці між собою і своїми сусїдами-Гуцулами і тому жив із ними як брат з братом, як рівний із рівним і за дїточих лїт і опісля в війску і як вернув ся на свою материзну. Недоставало селянинови просьвіти — сеї треба йому дати. „Нарід, се вся наша сила і оперте, його стараймо ся просьвітити і піддвигнути, пригорнути до себе, а тоді не журімо ся, відповідна повага все нам знайде ся. Ви панотче, жиючи межи народом, можете зробити много“. Се слова Федьковича [29]). Правда, що він не мав ясного пляну зорґанїзованої, просьвітної роботи. На се вказують його писаня для люду, які він зладив, бувши при „Просьвіті“, тай його лїрницкі пляни [30]). Се правда, але правда й се, що коли-б було багато щирих, правдивих демократів таких, як Федькович, то вони, живучи з людом, зробили би на нього лїпший і певнїйший вплив, нїж поклики та проповіди; а тоді плянова робота лише довершила би просьвітне дїло.

Для Українця такий щирий демократизм Федьковича буде зрозумілий, та ми, Галичани й Буковинцї, маючи инші взірцї перед очима, мусимо шукати жерела того Федьковичевого демократизму.

Сьвященичі родини antiquae educationis, як їх характеризує Ів. Франко у „Паньских жартах“, жили житєм близьким до людового та иншої мови, крім рускої, не знали. З такого роду вийшла мама Федь-

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

ковича, що ще до того мала власний ґрунт у Сторонці і займала ся господаркою на тім ґрунті і добре жила з селянами. Через слабість її першого чоловіка (сухотника) весь тягар тої праці був на ній, а праця все єднає людий. Так само було й за Гординьского, бо той їздив по селах, справуючи свій мандаторский уряд. Тимчасом підростав малий Осип і в його вразливій, поетичній душі почали лягати перші вражіня, яких дізнавав від окруженя. Сї вражіня, то було братерство з сусїдами-Гуцулами і вплив природи. Бо справдї, в мало доступних горах природа, обичай, обряди і традиция та привязане до рідної землї такі сильні, що Гуцула не легко відмінити. На Поділю та близько великих міст, де кольонїсти витиснули руского селянина з лїсів і пасовиск, запрягли його в тяжке ярмо, там забув glebae adscriptus свою бувальщину, покалїчив свою мову, понехав обряди. На Поділю, в домі спольщеного шляхтича мабуть не виховав би ся був Федькович, але в Сторонцї він зістав Гуцулом. А ще сестра Марійка стільки байок і казок, стільки пісень його навчила, а ще він стільки наслухав ся про давну славу та золоту волю Гуцулів... Незабаром і батько виступив із хати і лишила ся сама Гординьска з дїтьми. Осип пішов у школи, але приїздив часто до мами і пробував тут веселі, щасливі хвилї безжурної молодости. Тодї то над сплячим хлопцем шептали чудову мову зелені бори, темні ізвори; синї верхи шуміли тими віршами, які він опісля висьпівав, коли тужив на чужинї за горами. І дебри коло Довбушевої могили говорили до нього мовою, яку не кождий розуміє. А він ту мову пересьпівував у Диких думах, у „Довбушу“. Сей факт, що Федькович не скінчив шкіл та не пішов у бюрократию, як сего хотїв батько, се тільки піддержало його демократизм, чи радше зберегло від спаношеня. Бо коли Федькович 18-лїтним хлопцем опинив ся в війску, стрітив ся знов із своїми леґінями, котрим „тілько милих хвиль житя винен“, з котрими сьпівав народні піснї та згадував свої любі гори. На-

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

решті познайомив ся він у Чернівцях із Кобиляньским і Горбалем, опісля з Танячкевичем і иншими, а все то були молоді та щирі народолюбці 60-их років, тим щирійші, що молоді, що ще не прикроїли своїх поглядів та переконань до вимог житя. І література, яку вони подали молодому Осипови, найкрасші твори найліпших українських поетів, була демократична, писана народною мовою і черпає свої сюжети виключно з людового, не з паньского житя. Федькович иншої Руси, як сільский народ, також не знав: він що йно в 1872. р. побачив інтеліґентну руску громаду (у Львові) тай очевидно не пристав до неї серцем, хоч усї його шанували, з подивом на нього глядїли.

Сей демократизм був жерелом усего доброго, що бачимо у Федьковича, але також і відємних боків у його житю і творчости. Коли Федькович почув у себе творчу силу, коли став висловляти свої почуваня, виливати свої думки на папір, то міг ее робити лише в народній мові, бо лише сю мову знав. На щасте не вчили його в школах рускої мови і тому у нього нї слїду книжної тарабарщини. Коли він приглянув ся близше житю, коли відчув смуток леґіня-вояка, його тугу, то висьпівав їх у піснї, як свої власні. Коли сьпівав про радість леґіня, то висловляв власну втїху. Він не потребував сповідати ся з любови до люду, бо він себе самого любив, не жалував мужика, бо плакав над своїм власним горем; нема у нього рефлексиї, як у инших поетів, хоч би навіть у Франка, бо його нїщо а нїщо не дїлить від люду, він не є видцем, але є сам частиною того люду, який описує. Тому він може всюди вживати першої особи, де пише про люд, оттому він і тільки він один після Шевченка є правдивим народним поетом.

З того демократизму мабуть пішли і деякі хиби Федьковича, бо він став т. зв. хлопоманом, а далї переняв деякі хиби від люду. Багато дечого в його житю й поведеню не дасть ся пояснити самим демократизмом, тільки хлопоманьскою манерою, яка

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

однак не разить, бо Федькович був у тім консеквентний. Надто, чуючи по мужицки неохоту до сурдутових, зрозумів Федькович хибно, що вже з ніким із них не можна працювати для добра народа, а далї замкнув ся в своїм кутку, не здобув собі ширшого сьвітогляду, відчував малий інтерес до загальних, хоч би лише руских справ; ніде в листах його нема слїду, щоб його душу ворушили які справи, що були злобою дня на Руси. Ось чому то черновецким Русинам ледве вдало ся в 80-их роках склонити його, щоби дав свою фірму „Буковинї“ та їх просьвітно-полїтичній роботї. А що така тїснозорість некорисно відбила ся на його творчости, шкода й говорити. Коли він раз висьпівав тугу вояка, списав спомини веселої гуцульскої бувальщини, не мав що більше сказати. А врештї, чи не тут треба шукати жерела тої дивної появи, що в автобіоґрафії сказав Федькович багато дечого незгідного з правдою? Його демократизм трохи фальшиво понятий та зманерований хлопоманьством, підкріплений ще хлопоманьством баченим у товаришів, Галичан, заставив його соромити ся свого „паньского“ роду, здумати, що він неук, при чім не був без впливу житепис Шевченка, особливо тодї, як Федькович диктував свій житепис Реваковичеви.

Федькович був дуже пильний і працьовитий чоловік, а працювати приходило ся йому мабуть легко. Доказом його робучости є велика скількість його писань та потрійні редакциї Довбуша і Макбета. З оповідань очивидців можна міркувати, що він творив працюючи доривочно: він замикав ся в хатї, писав і не виходив із неї кілька днїв під ряд.

Почерк його письма виразний, відповідав темпераментови і вдачі фудульного Гуцула, що високо ніс голову; у Гуцула „коротка справа“ — каже він у „Любі-згубі“. Федькович обиджував ся легко і не дуже міркував свій гнїв: коли появила ся в 17-ім ч. „Руси“ з 1868-го р. відемна, хоч не така несправедлива критика на новійші твори Федьковича, тодї він та-

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

ким гнївом спалахнув, що написав ось які характеристичні слова в листї до Горбаля: „А вашим редакторам там скажіть, аби моє імено не важили ся у своїх ґазетах споминати, нї друкувати, бо менї не тяжко до Львова поїхати да їх обдрукувати, але не друкарским калилом, а гуцульским топорищем. Менї тепер однаково: пропала честь, пропав хлїб, найже пропадає і вік, хоть мій, а хоть чий...“ [31])

Але як легко було за гнїв його, так знов не треба було брати до серця всїх слів сказаних ним у гнїві. От хоч би в сїм випадку, то вже пару місяцїв пізнїйше написав Федькович цїлком спокійний лист до „Правди“. Впрочім лише на віддаль знав Федькович так відгрожувати ся, особисто бувши несьміливим, не спорив він із критиками. Одного разу професор унїверситету вважав потрібним і відповідним прилюдно (на Просьвітї) критикувати тай навчати поета. Сей слухав мовчки, а коли лекция була вичитана, смирний ученик підійшов і покірно поцїлував руку свого учителя. Те саме зробив він у такім самім випадку професорови семінариї, хоч се був сьвітский чоловік [32]).

У себе, в хатї був Федькович дуже гостинний, але не любив „сурдутових Нїмцїв“, що тримали ся конвенциональних, не-мужицких форм. Такому панови мовив Федькович своїм поведенєм: „Я собі простий Гуцул“, і тодї тільки щиро відносив ся до гостя, коли той лишив перед дверима панські манєри. Несьміливий, несвій у товаристві т. зв. інтелїґенциї, був прецї Федькович веселий, щирий і дотепний серед селян, бо й Федькович сам вів спосіб житя заможного селянина. Був доброго серця. Материзну свою дарував свому слузї „Юзькови“ Огоновскому, а як продав батьківщину, то гроші роздав та роззичив на пропаще. Бідних і незаможних у своїм селї спомагав і то сам їх вишукував. Те саме робив і в Чернівцях: хлїбом дїлив ся з бідними. В часї посьвяченя памятника на його гробі якась нища обіймала холодний камінь і ридала та розказувала, який добродійний був небіщик.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

З його листів видно, який то щирий був чоловік, як він поводив ся не розумом, але чутєм, які фантастичні робив пляни, мабуть і не на те, щоб їх сповняти. Був він сентиментальний, трохи забобонний, а пізнійше то й сам нераз забавив ся в вороженє судьби.

Як звісно, Федькович пристрасно любив народні пісні. У нього були й музичні струменти і один то другий спомин про Федьковича мовить про його музичні та сьпівацкі здібности. На всякий спосіб не був він концертовий співак. Голос мав сильний, баритоновий, але невироблений, тай грав так, як усї самоуки. Цікавий спомин Ів. Верхратского про один концерт Федьковича у Львові записав др. Франко [33]).

*

Федькович відразу зірвав ся до великого лету, його талант не розвивав ся на очах читаючої громади. На могутних крилах натхнїня злетів він над високу Чорногору, підслухав чарівну минувшість її люду і висьпівав гуцульскую славу, кервавую славу. Окинув бистрим оком країну над Черемошем, всю красну Буковину над Прутом і Днїстром та виспівав її несписану поезию, виспівав незмальовану красу темних бескидських ізворів, зелених долин, синїх лугів, мальованих як писана тайстра загонів. Заглянув у саму душу того люду, що живе в сїй країнї, і змалював його любу-згубу, побратимство буйних леґінів і тугу тай горе такого сокола, що мусить під цїсарским ґвером далеко від Гуцульщини ходити. Се все він виспівав. Правда, він прославив свою рідну Буковину, радуючись її веселістю, плачучи її горем, але що Буковина є частиною великої рускої землї, то-ж і буковиньский народний поет став поетом усеї України.

В нашій історії лїтератури займає Федькович виїмкове становище так, як Котляревский, Шевченко і Шашкевич, бо почав писати серед виїмкових обставин. Виїмковість часів лежить у тім, що тодї

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

в Галичині і на Буковині, можна сказати, не було ще народного письменьства. Правда, довкола всї славяньскі народи писали вже свої літературні твори у живих, народнїх мовах. За те у нас инакше, нас і 48-ий рік не багато навчив. За кордоном писали по українськи, але писали й по московски, в Галичині теоретично виводили, що треба писати мовою люду, але сї переконаня по найбільшій части не були щирі, тільки роблені. Правда, що були й щирі народовцї, але з другого боку навіть други Маркіяна Шашкевича і люди, що стояли близше до Шашкевичівского кружка, писали тільки на-пів чистою мовою. Затеж більша жмінка т. зв. інтеліґенциї нїби то признавала потребу простонародньої мови, але не тому, що иншою годї писати; вони тут робили нїби якусь уступку для демоса, а в глубинї душі все таки задержали польско-шляхотский погляд, що вони щось лїпшого, нїж сей хам, та що незабаром можна буде признати ся до якогось висшого, правдиво-лїтературного, паньского язика. І люди з такими поглядами взяли верх, але не відважили ся голосно зітхати до російского уряду, хиба кому було дуже спішно, той пішов за Збруч. Центральне правительство само жадало від Русинів, щоб вони держали ся якоїсь золотої середини, щоб стояли на дивнім якімсь, нездекляpованім становищу. „Віденьский Вістник“ (урядовий) остерігав їх перед „українським болотом“, коли бачив, що після 60-го р. молодїж, користаючи з конституциї, піддає ся українським впливам, розбудженому живому рухови після появи Шевченкових поезий і змагань до освободженя крепаків. В ті переходові часи, коли в 61-ім р. нїби дана була конституция, а по правдї ще доживав своїх днїв абсолютизм, висші урядничі круги бояли ся серед нас полїтичних впливів ізза кордону, а висші духовні бояли ся православя. Відень іще не хотїв, щоб ми були Поляками, але не хотїв, щоб ми були Українцями; ми мали бути рутенами, а навіть пропонували нам латиньску азбуку. Очивидно відгравали тут ролю польскі впливи у Віднї.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Коли в 48-ім р. уряд зашахував Поляків Русинами, то тепер Поляки, хотївши виторгувати для себе всю Галичину, мусїли представити нас небезпечним для Австриї елементом, який з природи річи ґравітує до свого центра, до більшости народу під російским правлїнєм, а могли покликати ся й на деякі правдиві факти. Остаточно централїзм мав уступити перед автономічними змаганями, а тодї рішено заразом віддати нас на жертву Польщі, чого й не скривав сам уряд. А тодї вже наші десперати і ренеґати, хоч іще недавно заявляли себе (в соймі) рутенами, зложили тепер (в тім самім соймі) деклярацию, що ми маємо ґравітувати до Росиї, а Дїдицкий писав, що в „адїн час“ навчиш ся російскої мови, бо лише потребуєш замісць як уживати как. В отсїм останнїм то і вся біда, а не в самій проповіди полїтичного москвофільства і навіть не в тім, що така деклярация стала наче доказом правди польских доносів на нас у Віднї. О скілько полїтичне москвофільство міг би хтось оправдати, о стілько народна, лїтературна апостазия, то одинокий обяв, яким лише Русь може похвалити ся, і вона то причиною нашого застою в усїй культурній роботї. А до того і животворний вплив із України мав незабаром устати, бо там уже лагоджено злощасний указ (із 76-го р.), що забороняв друкувати українське слово в російскій імпериї. І певне, що зрада москвофільска була би навіть доразу далеко більшу страту заподїяла нашому розвоєви, особливо-ж нашій словесности, наколиб за кілька років (від 62-го) молода Русь не придбала була сяких таких починів. Що між тими, нинї вже цїлком забутими писанями на першім місци стоїть Федькович, автор творів лїтературної вартости — се річ певна. Написати стілько гарних, поетичних творів живою, народною мовою — значить більше для тої мови зробити, нїж писати довгі, теоретичні розвідки про се, якої мови належить уживати.

Тим більше значінє має Федькович для своєї близшої вітчини, Буковини, бо тут він є не тільки

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

найбільшим, але і першим поетом. і тому, коли в 1886. р. сьвятковано в Чернівцях 25-лїтний ювилей єго працї, то сьвятковано заразом 25-лїтний ювилей відродженя буковиньскої Руси [34]). Се відродженє поступало дуже поволи. Перше руске товариство, осередок духового житя, завязано в Чернівцях ще в 1869. р., але сьвідомість национальна в ту пору була мала. Хоч говорило ся там про Русь, каже др. Стоцкий [35]), то се слово „було зовсїм порожне, без найменшої ваги, більше вивчене, нїж дїйсно прочуте, більше абстрактне, нїж конкретне. Було повне мрачних, фантастичних мрій; на „Рускій Бесїдї“ почали ся палкі „розговори о употребленіи двох „сс“ в слові „русский“, далї заопікували ся товариством російский консуль і Раєвский, знаний російский аґітатор у Віднї (а Волохи в буковиньскім соймі не забули се використати). Натомісць ухвала перших загальних зборів, щоб видавати ґазету для народа, мусїла цїлих 15 лїт ждати на виконанє. Навіть такі тямущі люди, як оба Воробкевичі, зіставали під кормигою общерусів у „Рускій Бесїдї“. Аж живійший вплив із Галичини, приклад „Просьвіти“, заложенє черновецкого унїверситету (75. р.) і зближенє до міщан деяких одиниць (Окуневский заложив міщаньску читальню 79-го р. а студенти із „Союза“ аматорский театр 81-го р.), аж се допровадило до того, що в 1884-ім р. взяли гору щирі народовцї.

Федькович випередив своїх земляків як раз о 20 років і, правду сказати, його ювилей у 1886-ім р., то був що йно знак відродженя буковиньскої Руси. Федьковича оцїнила Галичина і Драгоманов, а не його земляки, а навіть на ювилейне сьвято на 8 буковиньских привітів наспіло аж 21 із Галичини. Причиною тих сумних відносин треба вважати московску пропаґанду, підпирану Наумовичем і товариством Качковского (залож. у Львові 74-го р.), а з осібна факт, що науку рідної мови захопили в руки людцї не тільки москвофільских переконань, але наскрізь несовісні [36]), наукуж релїґії — Волохи. Другою причиною був клич „унїя“, кинений між

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

буковиньских Русинів Волохами і російским консулем в ясно зрозумілій цїли, клич, яким темні духи і нинї воюють на Буковинї. Всякий поступ, кожде народне змаганє стрічало ся з отсим окликом людий, в яких інтересї було мішати народність у Русинів з обрядом. Будителї бук. Руси [37]) мусїли сей назадницкий оклик „унїя“ поборювати. Якуж підмогу мали вони в тім, що не унїят Галичанин, але православний автохтон, Осип Федькович, писав народньою мовою, такою, за якої права вони й борбу вели! Тим то й пояснити треба, що в 1885. р., заложивши „Буковину“, народовцї конче хочуть мати Федьковича побіч себе і просять його о підпис на Буковинї. О скілько він сам безпосередно прикладав руки до піддвигненя осьвіти серед народа в кінци 60-их рр. а то популярними писанями, шкільними підручниками та інспекторскою діяльностю, про се була вже бесїда. Тут би хиба згадати ще, що Федькович силою обставин чи з переконаня (се річи не зміняє) показав також дорогу, якою треба йти, а власне в тїснім союзї з Галичиною. Великий поет любив свою Буковину, казав, що без неї нема йому житя, але вітчину свою, Русь-Україну не розмежовував, не бачив над Черемошем непрохідної границї.

Таке становище в історії лїтератури має Федькович. Писав він чимало: се один із найплодовитших наших письменників. Надруковані до тепер Науковим Товариством ім. Шевченка 4 випуски його творів займають 142 аркушів. Між оригінальними творами більшу пайку складають поезиї. Драгоманов признає більшу вартість його повістям [38]). Коли взяти на увагу всї поезиї Федьковича та порівняти їх із повістями виданими Драгомановом, ся думка є оправдана. Найменшу вартість з його творів має більшість моралїзаторских і дидактичних писань, а в драматичних творах — правда — показав Федькович свій великий талант, але драматична поезия то не поле для його поетичної творчости. Завважати треба, що Федькович займав ся й етноґрафічними працями, але зібраний материял він обробляв само-

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

стійно, бажаючи старорускі обряди вкоренити межи народом при помочи популярних книжочок.

Як в умовім розвою чоловіка, так само у більшої части письменників можна завважати, як розвиваєть ся їх поетична творчість. Починають вони звичайно від творів меншої або середної вартости, в яких у ріжній мірі проявляєть ся їх талант та індивідуальність, і йдуть до творів що раз то ліпших, наколи у них справді є талант, коли вони працюють над собою. У такого письменника, що йде наперед, можна завважати розширенє обсягу поетичної творчости, поглубленє провідної думки творів, розширенє сьвітогляду під впливом образованя й житєвого досьвіду, пронизуванє творів щораз висшими, вселюдськими думками, а в парі з тим виробленє техніки, збогаченє лексики, — одним словом: виробленє та зріжницьованє поетичної форми. Після такого сьвітлого поступу приходить найчастійше застій, упадок або мовчанка. І так літературні критики й історики літератури помічають у поета поодинокі периоди його творчости і подають характеристику кождої з осібна. Та тяжко се примінити до Федьковича.

Правда, що від 1872. р. збогатив він свою творчість драмами, але поминувши, що сї твори так і лишили ся переважно нечитаними, то на сїм полї творчости поталанило Федьковичеви менше, ніж на инших. Правда, що сам він говорить у примітцї до своєї повісти „Ангіль хранитель“: „...мене давно уже душа тягне усї давнїщі мої оповіданя відповідно нинїшньому степеневи естетичного мого знаня і пізнаня переробити“. Але й отся і перерібки инших ранїйших творів є слабші ніж перша редакция. У Федьковича не можна брати на увагу всю його поетичну творчість, але треба оцїнювати кождий рід творів з осібна. В поезиях по перших, повних чару пробах станув він як простонародний поет біля Шевченка. Пізнїйше виспівані пісні не принесли нічого нового, або й тратив по них Федькович свою славу, але в ряди годи обзивав ся він могутним

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

словом, то ніжним співом. Повісти написав найкрасші в першій половині 60-их рр., за те у драмах його талант филює. По дуже слабих пробах забрав ся Федькович до Довбуша; кожда пізнійша редакція сеї драми випала слабше, та під конець житя, після ювилея, спалахнув Федькович на ново і забрав ся до Хмельницкого, якому др. Колесса признає досить велику стійність.

Оцінити як слід Федьковича, се задача критика та історика літератури, я тільки коротким нарисом характеризую його двацятьвісімлітню [39]) письменицку діяльність, в першій мірі його вірші. А при тім тримаю ся тих кількох хронольоґічних дат, які зазначили ся появою збірних видань його творів, поминаючи дрібні виданя [40]).

Перший руский випуск, то брошурка видана Кобиляньским „Slovo na slovo do redaktora „Slova“, Černivci 1861“. Се була лише прелюдия великого співака, а вже слідуючого року дав він справдішний концерт. Маю на думці збірку Дідицкого „Поезіи Іосифа Федьковича. Часть I. Львовъ 1862“ з передним словом від видавця. Обіймала вона думи співанки (лїрич. поез.) та баляди і оповіданя (10 епічних стихотворів). Після того надрукував Федькович чимало (32) віршів у „Метї, Вечерницях, Ниві, Галичанинї та Слові“, в перших трох журналах друковано також його повісти, а що йно 1867. р. вийшли 2 випуски, 1868. р. третій випуск т. зв. коломийского виданя його поезий [41]). Крім того найдено 10 поезий написаних межи 1862-им а 67-им р., не обнятих коломийским виданем; вони надруковані в виданю тов. Шевченка. Після коломийского виданя знов друкувало ся чимало віршів, а то: в „Правдї“ та „Руській хатї“, поки Федькович зладив збірку „Дикі думи“. Сю збірку почала друкувати „Правда“ в 1877. р., а рівночасно друковано її осібною відбиткою, але з невідомих причин перервав ся друк. За те в Київі тогож року Драгоманов видав 11 найкрасших повістий Федьковича. З того часу написав Федькович мало поезий, вибір

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

із давнійших переклав і видав на німецкій мові („Am Tscheremusch, Gedichte eines Uzulen“ в Чернівцях 1882), а впрочім працював над творами педаґоґічно-дидактичними, які в отсій книжці взято під напись „Співанники“, а які переважно були друковані в Поповича „Бібліотеці для молодіжи“.

Значить ся, Федьковичевих поезий маємо чотири збірки: „Кобиляньского, Дідицкого, коломийска, Дикі думи (не в цілости видрукована). Я длятого так докладно описав усі давнійші виданя, бо в критичнім виданю[42]) др. Франко друкував одну збірку за другою з тим, що збірку Кобиляньского і Дідицкого злучив в одну, а з дидактичних віршів зложив збірку „Співаники“. В отсій книжці, яку маєте в руках, п. Кокорудз передрукував се критичне видане з малими пропусками українських і з пропуском усіх німецких поезий. Надрукований при кінці уривок „Слава Ігоря“ найшов М. Павлик межи паперами Драгоманова вже після надрукованя І. т. критичного виданя, отже надруковано його в II. томі, де поміщені повісти Федьковича[43]).

В короткім нарисі, як отсей, нема місця на докладний розбір хоч би одного рода творів Федьковича, тим більше, що загальну їх характеристику вже подано. А все-ж уважаю потрібним сказати кілька слів про поезиї, які в отсій книжці ідуть до рук читачів. Так у кождій збірці (зпоміж вичислених) є річи дуже великої і меншої літературної стійности; без таланту написаних там не найдете. Зараз у львівскім виданю Дідицкого велично розвернув перед нами Федькович усі пишні прикмети свого ліричного таланту. Яке вражінє мусїли поезиї зробити на сучасних, се видно з того, що навіть Дідицкий ударив перед молодим поетом поклін доземний; Дідицкий мусїв признати, що література, на котру складають ся такі твори, як Федьковича, має свою будучність. Такі гарні річи, на переміну поезиї й оповіданя, появляли ся і після 62-го р. у часописях.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:36 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Найкращі між лїричними творами Федьковича — жовнярскі пісні. Головний мотив у них — туга за родиною та горе жовнярскої служби. Гуцулови, що в 59-ім р. був походом в Італії, здаєть ся, що соловейко в кипарисовім гаю тужить і ридає своїм співом, бо весело щебетати може він лиш на Буковині. Обіймивши стовп костельний, жовняр притулений до нього нїби дрімає а нїби на яві думає думку і серед того причуває ся йому голос трембіти з карпатского верха, снить ся йому поворот до дому й розмови з мамою і вся краса гуцульских гір (Сонні мари). То знов як прочитав вояк писанечко дрібнесеньке, листочок як сніг, де списана вся турбота старої, вбогої вдови-мами, він як птах полетїв, щоби хоч дров нарубати старій ненцї (Дезертир). Новобранець не знає, чому мати не пише до нього. „Ой рада бим, мій синоньку, листок написать, насипали могилоньку, не можу я встать. Не можу я, соколоньку: глубоко, на днї насипали на рученьки сирої землї“ (Рекрут). З туги прокинула ся дївчина зазулькою, полетїла в далекий край жовняру-милому кувати, та не може його найти. А він їй відповідає, що пізнає милий голосочок, та його прикрив уже клиновий листочок. Тяжко то під могилою бути, а ще тяжше милу забути. (При відходї). А другий рекрут летїв сїм день і годину домів: „Сестро-ж моя, лелїєнько біла, уповіж ми, де ти ся подїла?“ А сестра в гаю під могилою. (Сестра). Нїяк, нїяк вольному соколови з гуцульских гір привикати до військової неволї. Ой тяжка жовнярска служба. Ходить жовняр варту, а від морозу аж плита трісла на двоє, замерзлий сніг скрегоче під ногами; жовняр підоймає в гору заціплу ногу то одну то другу і нїкого живого не бачить довкола тай промовляє: „Ти місяченьку перекрою, та не дай ти Боже долю мою!“ (Шельвах). Нїхто окрім Федьковича не вилив стілько жовнярскої туги в таких рожевих піснях. Хочемо тільки звернути увагу на його красші пісні, як „Товариші“, „У Веронї“, „В церкві“, „Молитва“, „Думки“ і ин.; не маємо гадки переказувати їх зміст, бо

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:39 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

таку чудову поезийку, як „Шельвах“, треба самому прочитати, бо лїричного вірша нїколи не переповіш. І в тім власне вартість лїричних віршів. А вся сила Федьковичева у лїрицї. І за неї признано йому місце після Шевченка — заслужено. Поетичний Гуцул, горюючи в війску, вмираючи з туги за родиною, сьпівав би так само, як Федькович. Тільки поет з божої ласки, правдивий поет від уроди зуміє так відчути всякі зворушеня і так висказати думки кождого з нас, що власна особа поетова губить ся як у народних піснях. — Але є велика ріжниця межи лїрикою Тараса і Федьковича. І бідна сирітка, що ходить простоволоса і в празник, коли людські дїти грають ся на сонечку й обновами хвалять ся, тай може хиба сказати: „А я в попа пообідала“, і мати-вдовиця, з котрої за податки здирають полатану свитину, закохана пара, покривджена дївчина, катований москаль-салдатик, що замерзає в снїгах, козак-Запорожець і україньский гетьман, що бороли ся за Україну, — всї вони найдуть у Шевченка таку скаргу на їх долю і такий протест против кривди, такий сильний відклик на їх чоловічу гідність, що приймуть їх за вилив власних їх чувств, що розпізнають виняті їм із душі власні їх слова й думки. Так само чоловік, який любить свою вітчину, який тужить за минувшиною, думає над будучим та працює для тої будучности в імя сьвятої ідеї — і той найде у Тараса свої почуваня й думки, будь він Галичанин чи Буковинець, будь він із російскої чи угорскої України. У Тараса нема границь між країнами, у него є одна Україна; нема границь станів, у него є людина, дїти України; він чує і говорить за весь нарід, за нашу минувшість і будучність і тому він наш ґенїй, тому він безсмертний. Федькович не передумав стілько дум, душі його не ворушило так глибоко стільки ріжних чувств, не здобув він собі такого широкого сьвітогляду як Тарас, але сю часть житя, яка його найбільше вражала, душу того окруженя, серед якого жив і обертав ся, своїх Гу-

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:39 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

цулів на Верховині і в чужім краю, на свободі і в неволі, в радости і в горю відтворив у своїй поезиї гарно, вірно і просто. А краса, вірність, простота — се-ж і найвисша задача художника.

В епічній поезиї не підняв ся Федькович так високо, як у ліриці. У всїх його поемах пізнати зараз, що писав їх лірик, який не має досить супокою епіка, щоб оповідати подію, тільки де може, зараз і вплїтає свої рефлексиї, в яких часом нитка оповіданя ледви замітно веть ся. А всю розвязку події, ціле закінчене фабули Федькович своїм звичаєм висказує в однім реченю. Він писав перекладані чи перероблені й оригінальні поеми. Темою останнїх, з малим виїмком (як Лукіян Кобилиця), є любов і то нещаслива, або знов таки жовнярске горе; неодна подія, описана в сих поемах, збула ся в Італії, де в 59-ім р. стілько козацкої крови ллеть ся. В Італії, де руска ніжка ходить, там барвінчик родить; а де руска кровця кане, калиною стане. В тій Італії впало стілько синів гуцульских гір, бервінкового краю! Федькович сам був походом в Італії тай бачив, як рускі вояки пускали долї водою закрівавлені китайки, щоб заплили на Буковину під мамину хату; тому й поеми його з військового житя пронизані тим самим чаром поезиї, який жевріє в його вояцких піснях. Найкраща між ними — „Новобранчик“. Поеми на еротичнім тлї не відзначають ся нічим особливим, декотрі нагадують романтичні баляди плекані Федьковичем ще в 60-их, а навіть у 70-их рр. Всїм иншим бракує тла, або й займаючих, сильних рефлексий, де їх вплетено.

В декількох поемах стрічаємо полїтичні рефлексиї. Докладного образу полїтичних поглядів Федьковича не маємо. Із споминів Цурковского виходилоб, що він до полїтики не привязував ваги, а покладав ся на просьвіту народа, бо ся пробудить народню силу. З вірою в отсю єдину опору нашу, в люд лишив ся Федькович до смерти. Се він сказав і в своїм епільоґу („Вже двацять рік...“ видане тов. ім. Шевченка стр. 472

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:39 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

і в „Новій Січи“). У війску дивить ся поет на неволю своїх братів і „серце вяне так дивлячись на рускі рани, так дивлячись на руску кров, що мие землю мов водов“... „Як тарабани страшно грають, братя плачуть, Нїмцї лають, шабельками підганяють“. Дивлячись, як авдітори судять дезертира, спалахнув поет гнївом, кров у нїм закипіла; а тодї той самий Федькович, що складав пісню за цїсаря, висказав у „Новобранчику“, „Лукянї Кобилицї“, „Пузї“, „Дезертирі“ свої антинїмецькі й антимілїтарні погляди, а се вкінцї заставило його сказати, що Україна — для України, а не для Росиї, не для Австриї, не для Риму (Страж на Руси, 3-та ред.) „...а мусимо гинуть, то будемо гинуть — але не під лозинов в нїмецкій неволи, — за руский край загинемо, за рускую волю!“ Федькович, пишучи „Новобранчика“, думав навіть, що вже пора пробудитись Довбушеви і встати з могили, що „бунчуки залелїють, а булави блиснуть“...

Вже було сказано, що побіч чудових лїричних поезий, правдивих перлин, побіч прекрасної поеми, як „Новобранчик“, виходили зпід пера Федьковича й слабші річи. Дивно зложило ся, що як раз у коломийскій збірцї є такі слабші твори, хоч прим. у „Дезертирі“ є місця з дуже гарними та вірними описами військового і родинного житя. Заподїяв Федькович шкоду своїй ориґінальности, що піддав ся невільничо під вплив українського ґенїя Тараса[44]. Та не тревало се довго, з того впливу отряс ся Федькович. Та знов не находив уже так часто поет у своїй души таких могучих зворушень, як тодї, коли на чужинї тужив за Буковиною, коли привитав рідну країну по довгій мандрівцї, коли під впливом українських поетів віднайшов у молодій души високий настрій і коли ударила живим ключем із щирої души щира, чудова поезия. А всеж спроміг ся його талант на такі ориґінальні „Дикі думи“, що є прикрасою його творів, „Із окрушків“, яких поезию так гарно інтерпретував Остап Ніжанковский[45], „Страж на Руси“ і „Вже двацять рік“.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:39 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Сю поезийку написав Федькович у своїм ювилейнім році (1884), а обізвав ся в ній так різко, з такою силою, що вважаю її епільоґом правдивої його поезиї.

В 1867. р. надрукував Федькович „Безталанне закохане“; се остання із тих повістий, яких вартість підніс Драгоманов, кажучи, що „з сих повістий треба починати нову добу в галицько-руському письменстві“. Над сими повістями витає ясний, веселий настрій, не той ревний смуток, що в поезиях, де „дрібне писанечко ніби кровйов кропить“. В повістях описує нам Федькович ідеалїзовану гуцульску бувальщину, далеко ліпшу, гарнїйшу, ніж теперішне житє-бутє. Той мотив радости, то такий характеристичний в його повістях, а так солодко, так ніжно його поет малює, що нїхто не може не завважати сего радісного настрою, і тому так мило перенести ся читачеви думкою в описані Федьковичем часи та забути нинїшні злиднї. Виступають у Федьковича гарно пристроєні леґінї, сьпівають та гуляють з дївчатами, старші празникують. Головною темою повістий є щира любов між леґінем і дївчиною. Ідилїчне (а не буденне, робуче) житє списане тут вірно; хід думок у чоловіка списаний правдиво, хоч і коротко: кількома заледви словами так само, як і характер та вдача виступаючих осіб. А розвязка цїлої події висказана кількома словами, в однім реченю і через те власне робить на читача сильне вражінє, хоч автор уже в тягу оповіданя умів дрібними натяками приготовити на катастрофу. Кожда його повість написана просто і щиро, бо поет сам любив у своїх мріях тих давних Гуцулів, про яких йому в дитиньстві розказувано, житє Гуцулів знав добре, а списував його з такою буйною молодечою силою, що його огонь і любов до житя переливаєть ся на читача. Анї перед ним, анї після нього нїхто у нас не написав таких повістий. Один лиш Стефаник і тільки манерою нагадує Федьковича, подаючи один одинокий рис чоловічої душі. По сїм однім штриху бачиш цїлу душу чоловіка. Та тільки душу, а страва,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:39 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

одіж, танцї — того Стефаник не описує. І він пише найчастїйше про страждання душі.

Розвій руської справи на Буковинї в 68-ім р. звернув увагу Федьковича на елементарну й популярну просьвіту народа, а відвернув від лїтератури. В більшій мірі причинило ся до того шкільне інспекторство і редакторство в „Просьвітї". Умова з „Руською Бесїдою" у Львові, чи пак вложені на Федьковича силою тої умови обовязки підкріпили в нїм охоту прославити Довбуша в драмі та заставили до перекладу клясичних творів драматичних, і знов Федькович відбив ся від властивого поля своєї творчости. Решти доконали житєві обставини, серед яких найшов ся Федькович після 74-го р. Остаточним результатом усїх тих обставин [46]) було занедбанє лїричної й епічної поезиї, а зворот до драми й дидактично-педаґоґічних писань, в яких майже потонув Федькович за остатні (80-ті) рр. Про дидактичні писаня і розводити ся не будемо. Без сумнїву мали з них користь ті, для кого вони були призначені. Се без сумнїву добре сьвідоцтво для Федьковича, значить, що він мав почутє горожаньского обовязку, але о скілько ходить о лїтературну вартість сих писань, то вони не є тревалим вкладом у сї капітальні твори, які запевнили славу Федьковича й його значінє в лїтературі. Натомісць для заокругленя отсего нарису скажемо ще два слова про драми Федьковича.

Більша часть Федьковичевих драм лишила ся в рукописах, друковано лише „Довбуша", „Так вам треба" і „Як козам роги виправляють". Ся остання „фрашка", то цїлком самостійна перерібка із Шекспіра, від якого взяв Федькович саму тільки тему, і ось чому в виданю товариства Шевченка вона надрукована між ориґінальними драмами так само, як і перерібка Равпахової комедиї „Запечатаний двірник". Із ориґінальних драм напечатано доси у згаданім виданю три редакциї „Довбуша", „Так вам треба" і „Як козам роги виправляють", в дальшім випуску появить ся „Керманич", „Хмельницкий",

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:39 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

„Запечатаний двірник“ і „Сватанє на гостинци“. Довбуша леліяв Федькович ціле житє під серцем. На се вказують його вислови і багато вложеної праці в ріжних часах у три редакциї драми. З причини сценїчних хиб не удержав ся Довбуш на сценї.

Инакше з лїтературною вартістю сего твору. Др. Колесса в передмові до першого випуска III тому (повного виданя тов. ім. Шевченка) підносить красу поодиноких епізодів, образів і сцен у драмі. Деякі частини монольоґів і диялоґів „ударяють силою вислову, як удари молотів у звучну крицю“, а сам герой драми, сумрачний фаталїзм, фантастична сценерия та містична закраска дишуть ориґінальністю... — Коли так, то шкода, що з того не зумів Федькович зложити гармонїйну цїлість, якій би відповідала добра драматична технїка та артистична композиция. Инші ориґінальні драми доси неприступні для загалу.

Що до перекладів, то зложило ся так, що й Кулїш і Федькович переложили клясичні драми Шекспіра: Гамлет і найтяжшу до перекладів: Макбет. Др. Франко на загал признає висшість перекладам Кулїша, який знав анґлїйську мову, але Федьковичеві переклади богатші на лексику (вислови), більше кольоритні та виявляють більше власної праці перекладача, тим більше, що Федькович проломлював тут перші леди, мало маючи перед собою в нашій мові взірців білого вірша (передмова дра Франка до Кулїшевого перекладу Макбета, вид. Укр.-русь. Видавничої Спілки і до другого випуска III тому писань Федьковича). Первовзір перекладу „Мазепи“ Рудольфа Ґотшаля сам не має великої вартости; ся драма могла цїкавити Федьковича хиба тим, що її тема взята з української історії.

Усї переклади і всї писаня Федьковича визначають ся великим богатством лексики опертої на гуцульскім говорі, якого нїхто так у нашій лїтературі не використав, як Федькович. Взагалї навіть ся поверховна сильветка Федьковича була би неповна, як би не згадати, що у нього гарна й богата мова

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:39 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

і що він у великій мірі причинив ся до збогаченя літературної української мови, а сї його знадоби варто використати.

Хоч і не дав Федькович анї драми, анї епіки гідних його нещоденного таланту, був він великий поет і в житю і в своїх творах. Він зумів правдиво, щиро і ніжно виймити із самої душі нашого народа ясні тони радости, печаль і недолю, зумів висьпівати їх у складних, гарних піснях. Оттому й велику прислугу нашій суспільности робить Наукове Товариство ім. Шевченка, пускаючи його поезиї популярним виданєм, щоб дати й найширшим кругам змогу пізнати безсмертні твори буковиньского Кобзаря так, як він на се заслугує.

Digitized by Google

Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Generated on 2015-08-17 17:39 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

ПРИМІТКИ.

[1]) Автобіоґрафію Ф—ча надрукував у перве Дідицкий на вступі у своїм виданю Ф—евих поезий (1862-го р. у Львові). Драгоманов передрукував її незначно доповнену, видаючи повісти Ф—ча. Сю автобіоґрафію значу: I. Знаком II. значу автобіоґрафію подиктовану поетом Т. Реваковичеви в домі Тиміньского в Чернівцях 1885. р., надруковану в „Зорі“ 1888. р. Вона дечим ріжнить ся від I-ої. В 1863. р. написав Ф—ч лист до Танячкевича, друкований в „Товаришу“ 1888. р., і до Горбаля, друкований в „Зорі“ 1892. р. (т. зв. VI. лист), а в них обох признав ся, що є дитятем любови між Анною Дашкевич і Іваном Коссованом. Се видумка неправдива, суперечна документам.

[2]) Мик. Дашкевич помер 15/4 1830. р.; за Гординьского віддала ся мати Осипа д. 9/11 1830. р.

[3]) Гординьский мав два імена: Адальберт, Адольф. Тит Ревакович знав його рідного брата Йосифа, старосту в Самборі. Оба брати походили з руської ходачкової шляхти в Самбірщині, де — як каже Ревакович — є ще шляхта того роду й родового імени. Оба Гординьскі в школах спольщили ся, хоч Йосиф не почував себе Поляком, він був собі урядником. Стриєчна сестра поета, Тереса Маріянек, вдова по майорі, живе у Львові при ул. Марка.

[4]) Відпис дотичних метрик подав Р. Заклиньский у „Л. Н. Вістнику“ з 1905-го р. кн. IX і XII „За слідами Федьковича“. Про родину Осипа по матери (Ганицьких та Кантемірів) гл. Колесса, op. cit. стр. 48.

[5]) Се подав Юр. Ганицкий (Колесса, op. cit. стр. 50); хоч Федькович мав тоді прибрати імя Юрий

Generated on 2015-08-17 17:40 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN

і справді вживав його побіч першого імени, нема доказів на се, чи він справді формально змінив обряд. Впрочім Юриєм кликали його і в дитиньстві; поховано Федьковича по православному обряду, але квіт на офіцирску пенсию давав він до підпису сторонецкому сьвященикови Левицкому (порівнай лист Левицкого у Заклиньского: „Чи можна Ф—ча Коссованом звати?“ стр. 38.

[6]) Др. Стоцкий в супереч автобіоґрафії Ф—ча впевняв дра Колессу, що Ф—ч учив ся в Чернівцях (Др. Колесса, op. cit. стр. 56); Заклиньский („Чи можна Федьковича Коссованом звати?“ стр. 13) подав, що Ф—ч скінчив цілу Haupt- und Realschule в Чернівцях. Др. Маковей віднайшов у архіві черновецкої учит. семинариї старі катальоґи згаданої школи і переконав ся, що Ф—ч до нормальних не ходив, лише до реальних кляс. Маковей подав відпис його шк. сьвідоцтв у „Буковині“ (ч. 133, 1901. р. „Про Федьковича“).

[7]) Р. Заклиньский: Слідами Федьковича.

[8]) Др. Ів. Франко: Лукіян Кобилиця стр. 34.

[9]) Дотичну розмову подає Федькович в автобіоґрафії І. а Кость Горбаль у „Зорі“ 1892. стр. 333. Ся думка писана латиньскими буквами (т. зв. ческим правописом) так само, як перші чотири листи Ф—ча до К. Горбаля, надруковані в тім же річнику й числї „Зорі“, що і висше названа статя.

[10]) Автобіоґрафія І.

[11]) У дра Стоцкого є лист майора Аппля, писаний до старого Гординьского. В тім листї пише А., що прихилить ся до просьби Г—го і його сина поаванзує на офіцира, надіючись, що сей перестане з простими жовнїрами приставати. Се псує Ф—чу кариєру.

[12]) Остап Терлецкий: Галицко-руске письменство, стр. 130—131.

[13]) Лист Федьковича до Танячкевича, „Зоря“ 1892, стр. 258.

[14]) Подав Кудерна, бувший начальник сторожи скарбової, що близше жив із Федьковичем („Слідами Федьковича“, стр. 183).

[15]) Заклиньский: Спомини про Федьковича.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:39 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

[16]) Др. Смаль-Стоцкий: „Буковиньска Русь“, стр. 234 і сл.

[17]) Др Огоновский: „Історія рус. літератури“, II. т., 2. ч., стр. 655—6; „Правда“ 1869, ст. 189.

[18]) Поезиї О. Ю. Федьковича, вид. Н. Тов. ім. Шевченка, нотка дра Франка на стр. 209.

[19]) Інспекторску діяльність Ф—ча перший опрацював Ом. Попович: „О. Ф—ч шкільним інспектором“ в „Bukowiner Schule“, 2. зошит за II. чвертьрік 1904-го р. Ся праця появила ся й відбиткою. — Читай також мою статю „Причинок до біоґрафії Ф—ча“, „Діло“ 1904, ч. 178 і сл. При сій нагоді справляю аж 3 похибки, які завважав у сій статї: а) Др. Стоцкий у своїй промові в ювилейне сьвято Ф—ча говорив лиш про значінє Ф—ча для буковиньскої Руси, не займаючись біоґрафією, б) впорядкованєм та переписанєм материялів за час Ф—ого інспекторства для Н. Тов. ім. Шевченка заняв ся не др. Франко, але М. Павлик, в) Старий Гординьский був державним, не маґістратским урядником (директор міскої табулї), тільки, як кажуть, урядував у маґістратї. Вказує на се також спомин Нікіфоряна у Заклиньского „Чи можна Ф—ча Коссованом звати?“ стр. 43.

[20]) Др. Колесса op. cit. стр. 90.

[21]) А не в 1867. р., як подав Ф—ч в автобіоґрафії I.

[22]) М. Павлик: „Про читальнї“ стр. 106.

[23]) Сам Ф—ч каже в автобіоґрафії I і II, що був у Львові 14 місяців, хоч властиво був там аж 18 місяців (від липня 1872. до січня 1874). Сей блуд кілька разів повторений за Федьковичем спростував доперва др. Франко, Драматичні переклади О. Ю. Федьковича, передмова стр. VII.

[24]) „Я уже такий чоловік з роду, що мене аби дитина з пути зібє... Брате, я здаю ся зовсім на Твої руки, поводи мнов, як сам розумієш, а будеш мати в Бога ласку за мене, бо видиш сам здоровий, який я повійвітер“ (Ш. лист Федьковича до Горбаля, „Зоря“ 1892).

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:39 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

[25]) Федькович через три роки підписував „Буковину“ повним іменем: Осип Юрий Гординьский-Федькович.

[26]) Опис ювилейного обходу в прилозї до 11 ч. „Буковини“ з 1886. р., там надрукована промова дра Стоцкого; доповнену друковано її в „Дїлї“ 1886, ч. 76 і 77), а по відповіднім розширеню й поглубленю розвинув її автор у цінну моноґрафію „Буковиньска Русь“, Чернівцї 1897.

[27]) Лист Ом. Поповича до мене.

[28]) В музею Наук. Тов. ім. Шевченка переховано кілька памяток по Ф—чу. як: перо і каламар, підставка на циґара, кілька автоґрафів, табличка з нагробного хреста і т. и.

[29]) Евст. Цурковский: Причинок до біоґрафії Ф—ча. „Зоря“, 1888, ч. 8, стр. 143.

[30]) Він був тої думки, що давши селянам у руки лїру, відтягне ся їх від коршми. Щобиж кого не скортїло з лїрою піти до коршми, компонував Ф—ч побожні піснї для сьпіву в акомпаніяментї лїри.

[31]) VIII. лист до К. Горбаля. „Зоря“ 1892.

[32]) Григорий Григориєвич: Осип Федькович, „Зоря“ 1888, ч. 2, стр. 34.

[33]) „Ф—ч концертант і прелеґент“, Л. Н. Вістник, 1901, кн. XII, стр. 175.

[34]) Промова дра Стоцкого.

[35]) „Буковиньска Русь“, стр. 234 і дальше, відси взяті мною дати до буковиньскої історії.

[36]) Один із них пише в Programm der gr. or. Ober- Realschule 1884, стр. 26, що він „geprüft für russische Sprache, lehrte russische Sprache“, а в такім же Справозданю з 1882-го р. читаємо, що своїм ученикам — окрім инших дивоглядів — дав він таку тему до письменного оброблення: „В яком сьвітлї представляєт нам Котляревский (!) в „Шельменко-Денщик“ житє руского дворянства свого времени“.

[37]) В памятнім видїлї (84 р.), з котрого уступили „тверді“, полишаючи „Р. Бесїду“ народовцям, засїдали:

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:40 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Попович, Єротей і Юстин Пігуляки та Окуневский. Попович і Тиміньский були підпорою твердих. Виступаючи з їх табору, привели їх до банкротства.

[38]) „Повісті Ос. Федь—ча з переднім словом про гал. рус. письменство Мих. Драгоманова“, стр. XLVI.

[39]) Перший вірш Федь—ча в українській мові написаний, що правда, 1858. р. літом, та початок властивої письменьскої творчости треба покласти в найліпшім разї на 60-ий рік.

[40]) Ось вони: відбитка з Вечерниць повісти „Любазгуба“ (1863); Дві пісні рожеві Ю. Федьковича, Чернивчѣ! 1865. Печетніу Рудольфа Екхардта; „В день скону батька нашого Т. Шевченка“, Львів 1866 і другий такий „поменник“ 1869; „Як козам роги виправляють“, відбитка з „Правди“, Львів 1872, виданя „Просьвіти“ і найдавнійший випуск: німецка баляда друкована на піваркушу присьвячена п. Морошани в Чернівцях 1859.

[41]) Поезиї Юрия Городенчука Федьковича, випуск перший: „Мертвець“, „Туга на могилї“; випуск вторий: „Сині пюрця“, „Городенчук“, „Рожа“; випуск третий: „Дезертир“. Перший випуск вийшов коштом станїславівскої ученицкої громади, що знаємо з листу Ф—ча до О. Терлецкого („Житє і Слово“, I, 117), дальші два коштом Партицкого, бо віденьскі Русини мимо обітниці не надрукували їх у Відні (др. Франко, нотка на стр. 209, I т. повного крит. виданя поезий Ф—ча).

[42]) В критичнім виданю, яке друкуєть ся коштом і заходом Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, принято ось який плян: Поезиї (I. том) і перекладані драми (III 2 том) зредаґував др. Франко; повісти (II т.) і ориґінальні драми (III 1 А, Б. значить у двох випусках) зредаґував др. Колесса; другий випуск першої части третього тома ще не вийшов. До четвертого тому призначила редакция за згодою фільольоґічної секциї листи Ф—ча, документи з часів його інспекторства і біоґрафію. Правду сказати, то біоґрафію і критичну роз-

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:39 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

відку про писаня Ф—ча належало-б надрукувати цілком осібно, не в томах обіймаючих твори Ф—ча.

[43]) Виданє Тов. ім. Шевченка повне, бо обіймає всї знані твори Ф—ча; все-ж таки деякі з його писань затратили ся. „Посланіє“ віднайдено між паперами Бучиньского і надруковано в Л. Н. Вістнику. Недавно знов надруковано в „Сьвітї“ один віршик та одно оповіданє (друковане вже давнїйше). Тепер автоґрафи сих творів є в руках дра Щурата; хто мав їх перше тай не предложив редакторам до зужиткованя при виданю творів Ф—ча, або хоч не оголосив у часописях відпису автоґрафів — не знаємо. На всякий спосіб був се чоловік дуже некультурний, котрий не розумів, що повне критичне виданє творів Федьковича, то інтерес науки і цїлої нациї, а не редакторів.

[44]) Складати за се вину на Дїдицкого, як се робить Огоновский (Іст. рус. літер., II, 2, стр. 637) на тій підставі, що Дїдицкий порівнав Ф—ча з Шевченком — нема по мойому рациї.

[45]) Нїжанковский уложив також мельодию до слів Ф—ча „Гуляли“, славну і знану у нас композицию.

[46]) Про вузкий обсяг творчости Ф—ча була вже мова при його характеристицї стр. XIX; тут лише додам, що відємно мусїли на нього вплинути також відносини до „монополїстів“, бо справдї не було, здаєть ся, другого прикладу, щоби наші редактори так самовільно поступали собі з иншим автором, як із Федьковичем. По деяких редакторах і слих загинув, але вони з легкою рукою черкали та поправляли стрічки великого поета. Про критику нїчого й казати: тяжко ставити до неї великі вимоги, коли й сучасна, нинїшна по найбільшій части дилєтантска, а не літературна критика не оцїнює сучасних авторів.

[47]) На ориґінальних драмах Ф—ча слїдний вплив тих авторів, яких драматичні твори він перекладав. Було вже сказане, що на його поезиях слїдний вплив Шевченка, (хоч і не на всїх), більший вплив на нього мала народна поезия. Хто читав Федьковичеві повісти,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:39 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

той завважав, що на Ф—ча зробив вплив Квітка і Марко Вовчок; свої погляди на Шевченка, Квітку і Марка Вовчка та Куліша висказав Ф—ч у листї до Танячкевича, але близше тою справою не можемо тут займати ся.

Ся праця була відчитана на семінари для української фільольогії проф. Колесси.

ДР. ДЕНИС ЛУКІЯНОВИЧ

Generated on 2015-08-17 17:39 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Generated on 2015-08-17 17:39 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

ДУМИ і СЬПІВАНКИ.

Generated on 2015-08-17 17:39 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Generated on 2015-08-17 17:41 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Нічліг.

Зьвізди по небеснім граді
І по одній і в громаді
Як то любо засияли,
Де жовняри спочивали.

Но як зблїднуть тихо зорі,
Сьвітле сонце зійде д горі,
Хто тогди нам бідним скаже,
Де котрий з нас нинї ляже?

Де хто ляже, Божа воля, —
Є де спати, много поля,
Є де голов приклонити,
А зірницї ймуть сьвітити.

На день добрий.

Летів прилетів сивий голубко
А з гори, Чорногори;
На день добрий ти, чесний господар,
Тай ти славний суборе.
На день добрий ти, чесний господар,
На щасливу годину,
Лиш не гнївай ся за то на мене,
Щом пригостив в гостину.

Generated on 2015-08-17 17:39 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Бо я не прийшов того до тебе,
Мід-вино випивати,
Але-м приїхав того до тебе
Сьпіваночку сьпівати.
Бо мене мати бай породила
Де вірли воду пили,
Навчила мене бай сьпіваночок
Сто двацять і чотири.
Бо мене мати бай породила
У поли край Дунаю,
Та й казала ми: сьпівай, синочку,
Та як соловій в гаю.
А я літаю, а я блукаю,
Бай від хати до хати;
Ой позволь, позволь, чесний господар,
І в тебе засьпівати.
Бо я не прийшов до твого дому
Для славного обіду:
Лиш засьпіваю, кілько сам знаю,
Відсьпіваю тай піду.
Ой піду-ж бо я, поїду-ж бо я
Тай назад в Чорногори;
Ой прощай, прощай, чесний господар,
Тай ти славний суборе!

Дністер.

Чи дружина люба мила з краю загостила,
Чи пташина білокрила з краю заблудила,
Чи буркун то синопюрий байраком гукає,
Чи Дністер то буйнобурий на Подоли грає?
На чиїм то поберіжю збіжа золотіють,
І покоси шовковії колом зеленіють,
І шумять ту темні луги, гай там шелевіє,
Там хатина у садочку, ту ся двір біліє,
Ту соколи підлітають, ту вірли сковичуть,
А по борах соловії сум на сум щебечуть? —

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:39 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Чуєш, десь малий хлопчина на сопівці грає,
Дівча квапить до керниці, думку си сьпіває,
І вівчар там молоденький білі вівці кличе,
Чути — рже десь ворон коник, сірий волик ри́че...
Всюда любо, всюда красно, всюда лиш би бути —
О дністерські береженьки, можна вас забути?

Воскресни Бояне!

Воскресни Бояне, присьвітлий сьпіваче!
Та де-ж ти так довго ночуєш?
Давно вже по Тобі Славяньщина плаче,
А Ти нас, Бояне, не чуєш? —
Воскресни, воскресни, вже літо надходить,
Вже зоря нам ясна свитає,
Лиш сонце на небі без Тебе не сходить,
Бо сонце на Тебе чекає.

Воскресни Бояне, воскресни, — чи чуєш,
Як пташка гаями голосить,
А Ти десь в могилї, у темній ночуєш...
Не чуєш, зазуля Тя просить?! —
Воскресни, воскресни в щасливу годину,
Воскресни Бояне, наш друже,
Прибуди з могили у нашу гостину,
Нехай так пташина не тужить.

Воскресни Бояне, не бій ся нічого,
Не бій ся московской окови;
Славяни жиють ще, Руснаків є много,
Що вмерти за Тебе готові.
Воскресни, воскресни, заграй нам до бою,
Заграй нам як громи небесні,
Грай пісню правдиву, грай пісню нам свою,
А згинуть крикливцї безчесні!

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:39 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Коби-ж то ми знали, коби-ж ми видали,
Де Твоя, сьпіваче, могила,
То ми би найглибшу могилу закляли,
Она би Тя певно пустила!
А так ми не знаєм, в котрій Ти країні,
В котрім то Ти гробі ся клониш:
Чи Ти на Поділю, чи Ти на Вкраїні,
Чи Ти на Підгірю ся слониш.

Країно щаслива, країно кохана,
Пусти нам Бояна з могили;
Пусти, ах пусти нам сьпівака Бояна,
Бо наші поділя зацвили.
Най пташка не тужить, зазуля не кує,
Най так соловії не плачуть,
Най руская земля Бояна учує,
Най рускі сини го зобачуть.

Виправа в поле.

Ой брате мій, ой коханий,
Чо ти ходиш заплаканий?
Гай, гай не думай, поїдем за Дунай,
Гей поїдем, коханий!

Ой рад би я, милий брате,
Гей рад би я не плакати,
Але-ж тяженько на моє серденько,
Гадає розпукати.

Чи може ти, брате, плачеш,
Що родини бай не бачиш?
Цісарска фана дружина кохана,
Чого-ж більше ти хочеш?

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:40 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Вбери фану в буковину,
Все не стане за дружину.
Гей, горе, горе, поведе за море!
Там відай я загину.

Не тра, брате, нарікати,
Хоть підемо воювати;
Ой гоя, гоя, така-ж наша доля, —
Ти думай, що гуляти.

Ой гуляти, бай гуляти,
Там де грають на гармати...
Гой, гоя, гоя, ти долечко-ж моя,
Гей мати-ж моя, мати!!

Ой мати-ж ти моя, мати,
Пішов твій син погуляти:
Гей, гаю, гаю, то пю, то гуляю,
Гей то пю, то гуляю!

Ой пив-же я, тай напив ся,
Як ляг спати, не будив ся...
Гей, гаю, гаю, кервавий Дунаю,
Вже-м на віки упив ся!!

У Вероні.

У Вероні, гей на брамі камянії,
Там стояли три жовняри молодії.
Оден спер ся на поручу, задумав ся,
Дрібненькими сльозочками заплакав ся;
Другий єго до серденька пригортає,
Тай до него із тихенька промовляє:
„Ей не тужи, брате милий, не жури ся!
Красно, мило в Італії, подиви ся!
Землю трави шовковії укривають,
Соловії голоснії не втихають“.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:40 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

„Добре тобі, любий брате, говорити,
Коли-ж мині в чужім краю горе жити.
Горе-ж мині в чужім краю пробувати,
Прийде з жалю великого погибати.
Бо хоть красно в Італії, лиш би бути,
Таки годі краю свого бай забути.
Бо хоть у нас виногради не зацвили,
Коли-ж бо в нас нарід любий, нарід милий;
А тут люди не є люди, але зьвіри,
Ні в них Бога, ні в них Царя, ні в них віри“

У Вероні, гей на брамі камянії,
Там стояли три жовняри молодії.
Оден спер ся на поручу, задумав ся,
Дрібненькими сльозочками заплакав ся;
Другий єго до серденька пригортає,
Сльози єму дрібненькії обтирає;
Обтирає дрібні сльози тай голубить:
„Не жури ся, брате милий, брате любий!
Бо єсли ми в Італії не пімремо,
То ще ми ся в наші краї повернемо“.

Під Маджентов.

Гей у поли, у поли
Там лїтають соколи:
Летять, лїтають, сумненько гукають,
Аж мене серце болить.

Ой серденько, серденько,
Чого-ж тобі тяженько?
Канони грають, кулї засьпівають,
Най ти буде радненько.

Буде, буде радненько:
Буде рано раненько
Сонце сходити, перестанеш жити —
Гуляй, гуляй серденько!

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:39 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Ой сонечко сходило,
Туманами ся вкрило;
Канони грали, кровйов розливали,
Аби ся не дивило.

Подиви-ж ти ся, мати,
Та на наші кабати:
Вся кабатина то кров то калина, —
Чи-сь мя годна пізнати?

Ой пізнаю, пізнаю:
Лиш одного тя маю —
Одного сина, красний як калина,
Та як калина в гаю.

Ой бо в гаю калина
Не для него зацвила;
Гей цвила, цвила висока могила —
Твому сину дружина.

Ой дружина-ж то, ненько!
Завтра рано, раненько
В шовковій траві, зеленій мураві
Поклоню ся низенько.

Поклоню ся до свого
Гетмана молодого:
Гетмане пане, звінчай-же ти мене
Козака молодого.

Буду тебе вінчати
Там де дзвонять гармати,
Ой буду, сину... — Гину, пане, гину!
Гей не плач, моя мати!!

Generated on 2015-08-17 17:40 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Сьпіваця доля.

В місті Гумани на золотій бани
Сидить сокіл сивесенький:
Куда-ж ти їдеш, поручнику пане,
Федьковичу молоденький?
Їду я, їду з гори Чорногори
За бистрії за річеньки;
Гей на день добрий, жовнярский суборе,
Ви славнії козаченьки!
Бог дай здоровє, поручнику пане,
Федьковичу молоденький;
Просимо тебе, ой просим тя з нами,
Сїдай на мід солоденький.
Ой не прийшов я до вашого двору
На меду ся напивати,
Але-м приїхав славному субору
Сьпіваночку засьпівати.
Бо моя мати мене породила
Та де вірли воду пили,
Тай співаночок мене научила
Вісїмдесять і чотири.
Бо моя мати мене породила
В чистім поли при Дунаю:
„Сьпівай, мій сину, — так ми говорила —
Як соловій в темнім гаю“.
А я лїтаю по гаю-діброві,
Та ще буду бай лїтати:
Ой позвольте ми, сини соколові,
Межи вами засьпівати.
Бо я не їхав з гуцульского краю
До вас, братя, до обіду;
Лиш засьпіваю, за кілько сам знаю,
Відсьпіваю тай поїду.
Їду, поїду, братя соколові,
Та де би ми добре бути;
А за сим словом бувайте здорові,
Прошу мене не забути.

Generated on 2015-08-17 17:41 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Сонні мари.

У сине море сонце вже потало,
І всюди мирно, всюди тихо стало,
Лиш з Дому Марка звони в складних струнах
Пустили голос срібний по ляґунах,
І так сердечно до молитви просять,
Шо аж рибки ся з глубини підносять
Пречистій Діві „Радуй ся“ сказати...
Пішла і рибка під камінє спати,
І тихо стало.

Повиж моря краю
Зачав ся місяць в туманах блукати,
А недалеко в циприсовім гаю
Десь соловіє стало щебетати;
І так то щире, щире заводило,
Як сиротятко, шо не має роду, —
Хто знає, відки бідне заблудило
До сего краю на солену воду...
Умовкло, бачу, вже го не чувати.

Домами стало сьвітло погасати,
В ляґунах тихо, — часом десь ґітара
Поплаче трохи, часом милих пара
В закритій барці стане гоготіти, —
Пропали таки в срібній ночи сіти, —
І нич-нічого більше вже не чути.
А люди? — мали десь давно заснути,
Стружені, бідні; — милого спочинку!

А я де склоню голов на годинку,
Де я до завтра буду спочивати?
Чи треба й бідним місця ще шукати? —
От палац Дожин з ясного мармуру:
Я тут ся склоню тихо коло муру,
Тай буду спати, спати до раненька,
У сего слупа, дріжуч' го обтулю
Як свого брата, ліпше ще як брата —
Чи-ж не оба ми бідні, сиротята? —

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:40 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

О, як ту добре! Плита холодненька,
До неї груди трошечки притулю,
Чей перестане серденько болїти. — —
О-північ звонять, — Ave, Божа Мати!
Приклоню голов, буду трохи спати,
Бо сон мя ломить . . . . . .
. . . . . .

Голос то тримбіти?
. . . . . .
Так, так, тримбіта десь приповідає...
І чо-ж так дуже миленька жалїє,
Що чагір вяне, скалам серце млїє? — —
Відай мене так бідного витає
За десять років, — як-же жалібненько!
Гей мати рідна, син як повертає,
А вна лиш сплаче, а відтак питає:
„Де-сь був, мій синку?“
. . . . . .

Ненько моя, ненько,
Де-м був, питаєш? . . . . . .
Або-ж я вже знаю
За тілько років, по котрім то краю,
Котрим замірєм нещасливий блужу,
Чи де не найду рідну, братну душу,
Чи не здибаю, словом, чоловіка! —
І вже-м на ноги, ненечко, калїка, —
Тай не найшов-єм, — нинї повертаю
Назад в Підгірє, знов до свого краю.

Ой як гаразд то було тутки жити,
Нїм я пішов був царами блудити!
О, добре було, добре, памятаю,
Богато лїпше як у Бога в раю:
Бо в Бога в раю нї тримбіти нути,
Анї флояри на тугу не чути.
А на Підгірю пісня не втихає,
Бо тут і камінь засьпівати знає,
Бо тут і пуга свою думку піє,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:40 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Як нічов в літї місяць їй пригріє,
Або як ворон смерти де закружить,
А вна то видить, тай з жалю затужить,
Що вже комусь би тутки не тревати.

Коби хоть тілько щастя в Бога мати,
Би можна було — вже ми доста жити, —
Сю бідну голов тутки де склонити
На супочинок, тут коби застила,
Аби по менї з раз хоть затужила
Тримбіта мила! . . . . . .

Де-ж їй любі нути,
Що їй лиш трошки, вже лиш трошки чути?
Нїби зазулька, бачиш, закувала
По конець сьвіта, так ся відозвала,
І сумно, сумно знов приповідає,
Гей тая лебідь, що на скін сьпіває,
Чи, як на Риві казкарі казали,
Так вна сьпіває — де? . . . . . .

У Чорногорі. —
. . . . . .
Так, так тота гора ся називає,
Що онде пишно в небо ся змогає,
І князї-скранї в золотії зорі
Нїби в коруну ясну укриває,
А буйні вітри білими снїгами
Закрили главу нїби рантухами.
Єй шати — квіти і шовкові бори,
Єй слово — громи, груди в неї — скали.
Поклоном гори околом припали...
Несїть податки, ви боярскі двори,
А ви, загіря, кармазини, кири,
Бо то цариця наша на Підгір'ї,
То Чорногора.

Онде на обочи, —
О, о! — не плачте, сиві мої очи,
Бо вже не вернуть тії милі хвилї! —
Дивіть, в обочи онде дві могилї;

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:40 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Чи пізнаєте? Ще і нині вкупці,
Ніби голубчик сивий при голубці, —
Все як бувало, нич ся не змінили.
А понад ними, гей би дві сестриці
Приповідали, красні дві ялиці, —
О, як червоно дуже вони зацвили,
Би-сь думав, кровйов.

Онде трошки далї
Кирничка чиста як коли з хрусталї,
Докола зїлє сльозами вливає,
А тамки в лїсї дрозда десь сьпіває,
Як то бувало, тямю, тими днями,
Коли-м в недїлю Божу з леґінями
Сюди ходили Добушеви грати...
Так, так, — тепер си можу нагадати:
У сїй могилї озде зараз з краю
Капітан Добуш славний спочиває, —
Підгірский мститель.

Друга та могила
Івана брата голуба прикрила,
Тому вона горне д тій ся так близенько,
Ніби серденько миле до серденька;
Ніби вже Божі судиї судили,
Би спочивали так як разом жили,
Оден при другім. —

Дуже добре тямю,
Як я бувало явору наламю,
Відтак бервінку дикого намичу,
Тай сї хрести два ялібно затичу;
Відтак си сяду кобзу настроїти,
Тай зачну пісню Добушеви піти,
Аж плачу часом, і самий не знаю,
Чого і по-що, — тілько си гадаю,
Що моїх братів ся могила криє. —
Чого-ж ту сльоза личенько ми миє? —
. . . . . .
Вспокій ся, серце, — таже ти казало,
Що як-би-сь братну душу де здибало,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:40 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

То вже нї раз би-сь більше не болїло,
То вже би-сь тілько сьвітом не гудїло,
Як та зазулька, шо на веснї кує:
Де кукул братчик, що мене не чує!? —
Будь тихо, серце, будь, най нагадаю
Ту думку красну, нути тії милі
О Добушеви, а як відсьпіваю,
Загинем разом на єго могилї,
Як ті лебедї, що лиш раз їх чути,
Потому гинуть, бо не можуть бути.

Думи мої.

Думи-ж мої, думи рускі, відки ви ся взєли?
Чи ви може в моїм раю квіточками цвили,
Чи ви може в моїм небі ангелом лїтали,
Що ви моє бідне серце доси колисали?
Так як мати воробятко вечером колише,
А над ним і коло него хрестик Божий пише,
Би уроки, би злі духи там не приступали, —
Так і моє бідне серце ви-сьте колисали.

Нї родини, нї дружини, — бо сестричка вмерла,
Що тій бідній сиротинї сльози часом втерла, —
Так пішов я в сьвіт широкий за кавалком хлїба, —
Ах, нераз я мусїв чути: цїба, хлопче, цїба!
А хоть хто кавалок хлїба часом дати рачив,
То аби ся надивити, як хлопчина плаче.
І чи можна дивувати тому тулачеви,
Що продав ся до жовнярства за три срібні леви?

Не дивуйте, люде добрі, доля так судила.
А як часом з черевика кров камінєм плила,
І під буком під капральским плечі ся кроїли,
То ся мої синцї, рани думами гоїли.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:40 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Бо хоть часом і за дурно бранця хто набив ся,
То не йшов він до Дунаю, з ґвера не стрілєв ся,
Лиш узяв кобзину в руки, тай зачав сьпівати,
А вкоївши своє серце, ляг з кобзинов спати.

До руского Бояньства.

До Вашого престолу, Віщуни, прихожу,
Три рази по три рази Вам ся поклонити,
Три рази по три рази волї в Вас просити,
Почувши в моїх грудех пісни силу Божу.

Тож думну мою скраню Вам під ноги ложу:
Велїте віщі руки на ту скрань вложити,
А будуть срібні струни на шездарі жити,
А в сьвітлім Вашім крузї также стати зможу.

І буду Вам сьпівати, що Підгірє дїє,
Як тамки сонце сьвітить, як там місяць гріє,
Як тамки раз бувало, як колись там буде;

І буду Вам сьпівати, як жиють там люди,
Як там флояра грає, як тримбіта тужить,
Як там ся щастє, доля, слава, радість дружить.

Поклін.

Сьпіванка.

Гей по горі, по високій тройзїль постелив ся;
З України до дївчини козак поклонив ся.
Поклонив ся козаченько з коня вороного:
Нагадай си, моя мила, мене молодого.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:40 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

А в неділю рано, рано дівча ся вмивало,
Тай русою та косою личенько втирало,
Утирало біле личко, утирало брови:
Нема-ж мого миленького, нема вже розмови.

Не плач мила, не плач серце, не плач чорні очи,
Ой маю-ж я розмовоньку аж до пізна з-ночи,
Ой маю-ж я розмовоньку, ой маю-ж я милу:
Висипано наді мною високу могилу.

Вечером.

Пою коні при Дунаю,
Тай думаю, тай думаю:
Коні карі, коні сиві, —
А я молод нещасливий,

І чому-ж бо я нещасний?
Чи-м не козак, чи-м не красний? —
Чи ми палаш не острений,
Що сьвіток мій засмучений? —

Сьвіт хороший, сонце гріє, —
От, заходить, вечеріє,
Нічка темна, не видати,
А я з кіньми мушу спати.

Спав я нічку, спав я другу,
Годі знести серцю тугу;
Гоя коні, гоя сиві,
Будьте ви ми хоть зичливі.

Гоя коні-виногради,
Буду в винах вас купати,
Буду медом вас поїти,
Лиш несіть мя, понесіте.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:41 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Занесіть мя, де я знаю:
У калині в темнім гаю,
Там хатина малесенька,
Там дівчина милесенька.

Вийди, вийди моя заре!
Коню сивий, коню карий,
Коню білий, коню гривий,
Чи я й нині нещасливий?

Сестра.

(Сьпіванка з української думки).

Ні зазуля в лузї затужила,
Ні пташина в тузї голосила,
То сестричка лист писала,
На сторону посилала,
Тай до брата слезно промовляла:

Брате милий, брате соколоньку,
Ти-сь покинув сестру сиротоньку,
А я ходжу, накликаю,
Як зазулька в темнім гаю:
Верни, верни з далекого краю!

Сестро моя, сестро моя руто,
Як я можу до тебе вернути?
Через лїси темнесенькі,
Через ріки бистресенькі,
Через степи рівні, рівнесенькі?

Гаєм-маєм, лебедем Дунаєм,
А степами бистрим горностаєм,
А на моє подвіренько
Пади бистрим соколеньком,
А голубом на моє серденько.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Ой летів я сім день тай годину,
Прилетів я до сестри в гостину,
Прилетів я тай гукаю,
А сестрички не видаю, —
Ах відай я сестри вже не маю.

Сестро-ж моя, лелієнько біла,
Уповіж ми, де ти ся поділа?
В гаю, брате, в гаю, в гаю,
Під могилов пробуваю,
Все о тобі розмовоньку маю.

При відході.

Сьпіванка.

Чо ти плачеш, дівчино єдина,
Таж ти видиш, не моя причина, —
Не рад би я від'їзджати,
Гонить Цїсар воювати;
Не тра серцю туги завдавати.

Рада-ж би я, милий, не тужити,
Но без тебе горе в сьвіті жити, —
Ти поїдеш на Вкраїну,
Я ся пташков перекину,
Тай полечу милому кувати.

Ой кувала зазульков, кувала,
Тай милого нїгде не видала.
Де-ж ти милий пробуваєш,
Що ти мене не чуваєш,
Чи ти голос уже мій не знаєш? —

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:40 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Знаю, знаю милий голосочок!
Прикрив мене клиновий листочок;
Під могилов нич не чути.
Ах як тяжко під нев бути,
А ще тяжче миленьку забути.

Коляда.

Ой тури, тури, буйні ви зьвірі —
Ладо, Ладо!
Ой що там чути в нашім Підгір'ї?
Ладо Боже!
Ой брате, брате, добре чувати!
Ладо, Ладо!
Ходить сьвітлицев старая мати,
Ладо Боже!
Ой ходить, ходить, столи вкриває,
Ладо, Ладо!
Зелені вина в кубки зливає,
Ладо Боже!
Ой гоя, гоя, золоті куби!
Ладо, Ладо!
Буде з вас пити синок мій любий,
Ладо Боже!
Ой буде, буде, але не нині,
Ладо, Ладо!
Бо він сегодне в царя в гостині,
Ладо Боже!
Ой гостить, гостить, в пугарі звонить,
Ладо, Ладо!
Д царскому столу кучерем клонить:
Ладо Боже!
Ой Царю, Царю, німецкий княже!
Ладо, Ладо!
Пусти мене ти в Підгірє наше!

Generated on 2015-08-17 17:41 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Ладо Боже!
„Ой підеш, підеш, підеш дружино,
Ладо, Ладо!
Але аж випєм червоне вино“.
Ладо Боже!
А на сї слова: бувай здорова,
Ладо, Ладо!
Бувай здорова, ти нене моя,
Ладо Боже!
Тай не жури ся за твого сина,
Ладо, Ладо!
Твій син ся має, як гай-калина,
Ладо Боже!
А гай-калина сїм рік не цвила,
Ладо, Ладо!
В шовкові трави гилє клонила,
Ладо Боже!
Гилє клонила, а все низенько,
Ладо, Ладо!
А все до тебе, ти моя ненько,
Ладо Боже!

Пісні ладовниї (весїльні).

При вечери.

I.

Цьвіт лугами, пшениця ланами,
Ладо, Ладо!
Братеньку мій милий, вечерай ти з нами,
Милий Боже!
Цьвіт в віночки, пшениця в снопочки,
Ладо! Ладо!
Ненько-ж моя ненько, вечерай ти з нами,
Милий Боже!

Generated on 2015-08-17 17:41 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Цьвіт на яри, пшениця на дари,
Ладо! Ладо!
Братчику мій любий, вечерай ти з нами,
Милий Боже!
Цьвіт на поли, а дари на столи,
Ладо! Ладо!
Сестрички кохані, вечерайте з нами,
Милий Боже!
Цьвіт калина, за столом родина,
Ладо! Ладо!
Роде мій величний, вечерай ти з нами,
Милий Боже!

II.

Мід з медами, погарі столами,
Ладо! Ладо!
Роде мій величний, пропивай ти з нами,
Милий Боже!
Батьку голубочку, пропивай ти дочку,
Ладо! Ладо!
Роде мій величний, пропивай ти з нами,
Милий Боже!
Ненько-ж моя ненько, пропивай серденько,
Ладо! Ладо!
Роде мій величний, пропивай ти з нами,
Милий Боже!
Братя як соколи, за кедрові столи!
Ладо! Ладо!
Роде мій величний, пропивай ти з нами,
Милий Боже!
Сестри-ж мої любі, за золоті куби!
Ладо! Ладо!
Роде мій величний, пропивай ти з нами,
Милий Боже!

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:41 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Дитина.

„Чого-ж бо ти плачеш, дитинонько мила?“
„А ненечко утко, котюга вкусила!“
„Коли від котюги такий тобі жас,
То ще ти на сьвіті заплачеш не раз“.

Загадка.

Скажіть ми, братя, що тото за рівня:
Ні вна цариця, ні она царівня,
А преці всігди сім корунів носить,
Тай ще гадає, шо єї не досить.

Як ї родили, то ї шовком звали,
Як ї хрестили, то імя не дали,
А по хрестинах зараз подружили,
Сім сот молодців разом слюб з нев взєли.

Але по слюбі дівча си гадало:
Сім сот молодців, то мені за мало;
Коби хоть тисяч, то мені би мило,
Коби хоть тисяч їх за мнов ходило!

А ще вам скажу, що тота цариця
В неділю ходить гола ніби спиця,
Що на головці золочена коса,
Одна лиш ніжка, і тота їй боса.

Квітки.

Що кажуть, душко, квіточки ті милі,
Що он так красно на траві цвитуть? —
Зривай ті квіти, доки ще зацвили,
І доки другі квіточок си рвуть;

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:41 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Бо прийде осінь, зїленько зівяне,
Де сніг упаде, квіточок вже ніт,
Тогди як око за квітками гляне,
То лиш заплаче на студений сьвіт.
І як ті квіти, шо їх яр сплїтає,
Не вскреснуть більше, як їх зітре лїд,
То так і людска молодість минає,
А що минуло, вже не верне в слїд;
Тому зривай си яром твої квіти,
Коли в личку ти калиновий гай,
Коли в души ще тепле серце сьвітить,
Бо як загасне, то загас і рай.

Вечір на Підгірю.

Славне Підгірє, шо ся маєм крило,
В шовкові трави спати ся клонило,
Бо сьвітле сонце в гори ся сховало,
Би десь у мори личенько скупало,
А завтра рано знов нам засьвітило,
І знов ся щастю нашому дивило,
І знов в вечірних зороньках помалу
Підгірє красне спати колисало,
Як нинї в вечір.

О, як тут весело!
Усе в одну ся пісньщасливу сплело:
Там в стаї ватаг на флояру грає,
Там гет за лїсом череда десь блїє,
По воду йдучи дївчина сьпіває,
Пташинка в гаю щастє своє піє;
А гей би пісням милим вторували,
Цигани в лузї в два клевцї кували.
І всюда сьпіви, всюда лиш свавіля,
Що хтось би думав — тутки все весїля.
І чо-ж би тутки засьпівати годї,
Де кожде вільне, кожде на свободї,

Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Де навіть щазник пробувати любить,
Як доста сьвітом душий ся нагубить;
Відтак би трошки рад де відпочити,
Аби за раєм хвильку затужити,
Би нагадати, як колись там було,
Нім Боже слово з сьвітлости го пхнуло,
Аби казити, терти мимо волї,
Проклявши Бога і проклявши долю.

Лиш той леґінь там в лузї над потоком,
Гей брат на брата спер ся на ялицю
Відважним, чорним, гей би в орла оком
Похмурно дивить в крицяну рушницю,
Гей би в тій цївцї, що сино сияла,
Єго вся доля добра пробувала,
Гей вже би нїгде, нїгде більше в сьвітї,
Як лиш в рушници щастя мав глядїти.

І чо-ж ти, стрільче молодий та гожий,
До пізна нічов в лузї сам сумуєш,
Коли-сь гей рицар пишний та урочий,
І в гарних грудех чисте серце чуєш,
Коли-сь моторний як козак турецкий,
Вус, око чорне, і кресак стрілецкий,
А всї пушкарі на підгірскім краю
Тя капітаном своїм називають!
Чого-ж, леґіню, маєш ти тужити,
Коли тобі би лиш на сьвітї жити? —

Він тихо, бачу, не відповідає,
В рушницю дивить, тай собі думає. —

Пречиста Діво радуй ся Маріє!

У сине море сонце ясне тоне,
І своє сьвітло нїби кров червоне
По всїй країнї доокола сїє, —

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

А там зазульку в гаю десь чувати,
А там звіночок став селом кувати,
Там в борі вітер листьом шелевіє:
Пречиста Діво радуй ся Маріє...

Пречиста Діво радуй ся Маріє!
Он молод жовняр ляг си на мураві,
Личко студене, шати му кроваві,
Розстрілен нині, бо — самий не вміє...
Камратя яму темну му вкопали,
І на спочинок бідного в ню склали;
Уже не скаже, як звінок запіє:
Пречиста Діво радуй ся Маріє..

Пречиста Діво радуй ся Маріє!
Під плотом сіла одовиця мати,
До себе тулить бідне сиротяти,
І плаче ревне, серденько їй мліє, —
Ба вже не плаче, вже і не голосить,
Склонила голов, більше не підносить,
Зірниці плачуть, а звінок німіє...
Пречиста Діво радуй ся Маріє.

Пречиста Діво радуй ся Маріє!
Там онде блудить сплакана дитина,
Без тата, мами, бідна сиротина,
Нічо не їло, душечка му мліє, —
І хоче в хату бідня навернути,
Господар псами тровить єго, чути:
Верескло, впало, кров ся з ніжки ліє...
Пречиста Діво радуй ся Маріє.

Пречиста Діво радуй ся Маріє,
Бо я не можу... Вшак я маю душу,
І чути мушу, і дивити мушу,
Що тут на сьвіті, ах тутки ся діє!
Да як до гробу зложуть моє тіло,
Де темно, тісно, студено, зотліло,
Де нич не плаче, де усе німіє, —
Пречиста Діво радуй ся Маріє!

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Молитва.

О як то тихо вечером на яри!
Де сонце було, там кроваві смуги,
І ніби склали сьвіт на чорні мари,
Так все утихло, ні плачу, ні руги,
Гей би всї люди привалили віком,
Що криє сльози, сльози з чоловіком.

І всї печали, що мя в день кроїли,
Що моє серце на кавалки дерли,
Угризки, троски, всї ся укоїли,
Гей ніби з сьвітом і людьми замерли,
І моя душа знов свобідна стала,
Як тими днями, нїм свій рай страдала.

Тож склоню голов в засльожені квіти,
І яко нужден, яко син той болю,
Найнещасливший на всї людскі дїти,
Тобі ся Боже, Боже мій, помолю,
Як тими днями, як я ще молив ся,
І ще-м не думав, ще-м не печалив ся.

Русь.

(По Mignon Ґетото).

Чи знаєш, де країна тая мила,
Де явір ріс і де калина цвила,
Де Днїстер грав, де Галич печаліє,
Де руский край, де руске серце мліє?
Чи знаєш де, чи знаєш, моя доле?
Туда, туда піду з тобов, соколе.

Чи знаєш, де там Львова палата,
А в їй мурах вибивана кімната,

Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Де образи по стінах золочені,
„Де Лев наш, де?“ питають засмучені.
Чи знаєш де, чи знаєш, моя доле?
Туда, туда піду з тобов, соколе! —

Чи знаєш, де ті синї наші гори,
Де Черемшу, де буйного ізвори,
Де рутин цьвіт з бервінком зеленїє,
Де Божий Дух на землю з неба віє?
Чи знаєш де, чи знаєш, моя доле?
Туда, туда підемо, мій соколе.

Україна.

Україно, Запороже, годї вас забути,
Ах, бо мило тамки жити, мило тамки бути,
Де ті трави шовковії славні степи криють,
Де ся квіти поза квіти в зимних росах миють,
Де стада ржуть, де соколи, де вірли сьпівають,
З буйним вітром у заліжку козаки лїтають.

Хто-ж то може знов забути могили, кургани,
Де козацтво україньске, славні атамани
Свою славу сном провадять, славов серце гріють,
А ті думи богатирскі так то гарно піють,
Що аж тут ся відзивають, шо аж тут їх чути, —
Україно, Запороже, можна вас забути? —

Онде грає жвавий хлопець у торбан весело;
Онде дївча йде по воду, думку й'кусь завело;
Там сопівка приграває нїби соловіє,
Що там в гаю калиновім піє все та піє;
А там бжілка злотокрила думно си сьпіває,
Обмучила-сь медівницев, ледви що вертає.

Далї видко білий хутор, пасїки, ставочок,
Знов байрак там яворовий, вишневий садочок,

Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

А в садочку мила хатка; тамки на порозї
Сїло дївча русо-косе, — ах, які-ж там нозї!
Тай іголков тонесеньков шиє в хустку квіти.
Де ти бавиш, біловусе, де мій ясний сьвіте!

Тихо, тихо, любе дївча, видиш он сокола?
А дївчина — чорні очи — глипла доокола:
То не сокіл, то мій милий вороним лїтає!
Тай схопила-сь красавичка, лїску відчиняє,
А сокіл вже на подвірі, дївчину любує,
В'на го хоче посварити, годї, бо — цюлює.

Глянь там далї на прикмету: думаш, там соколи?
Нї, там славні чумаченьки возять з Криму соли.
От диви ся, вже і стали, вже й воли пустили,
Вже і ватра запалена, вже ся розложили.
Той готовить ситу кашу, ті вози знов мажуть,
Хлопцї шумки засьпівали, старші казку кажуть.

Далї, далї, онде небо багром румянїє;
Слухай добре, як то мило десь звіночок піє!
То в тій церкві там за лїсом з девятьма верхами,
Всї покриті срібнов бляхов, злотними хрестами,
А сьвященик старець ходить по сьвятій континї,
Молить слави Запорожу, щастя Українї.

Сьпіваука добра-ніч.

на скін Тараса Шевченка.

Сьвітить місяць сьвітлесенько
В молоденькім маю,
Би ся було виднесенько
На козацкім краю;
Би ся було виднесенько
В калиновім лузї,
Як вкраїньский сьпіваченько
На Вкраїнї тужить.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

І сів си бідний нічков на кургані,
Докола степом сльозами провів,
Склонив на руки мармурові скрані,
Зітхнув до Бога, далї занїмів;
І думав довго в яснім сьвітлї луни,
І плакав много, — пак ся повтирав,
І взяв кобзину, ткнув кроваві струни,
Тай так сарака лугом засьпівав:

Чи я не тутки раз родив ся,
Не тутки живши, не нажив ся,
Не тут в желїзо мя ковали,
Би мої думи повтихали? —
Ой тутки, тутки, милий Боже!
О Україно, Запороже,
Чи сьпівакови та лиш доля:
Кайдан, Сибір і вся неволя? —

І чиж подоба в сьвітї бути,
Навчивши-сь орлом поленути,
Навчивши-сь степом погуляти,
І з козаками пробувати? —
О Україно, рач простити, —
Не можна серцю тутки жити,
То най на віки тя покине,
Най тутки трісне, тутки гине! —

І склав кобзину бідний на кургані,
Докола степом сльозами провів,
Склонив на руки мармурові скрані,
Зітхнув до Бога, далї занїмів;
І тихо було ніченьков у маю,
Зірницї плачуть на шовковий луг,
А соловіє в калиновім гаю
Заголосило степом на округ:

На добра-ніч ти, віщуне
На козацкі дїти!
Ляг-єсь спати в сьвітлї луни
В засльожені квіти, —

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Спи-ж ти, руский соловію,
Я за тебе тужу,
А як тутки зазоріє,
Я тебе пробужу.

До нашого батька Могильницкого.

Пресьвітлий Боян Галицкої Рати,
Я не прихожу, би з Тобов посполу
Засїсти в раду до царского столу
Або соколи на дотїк пускати, —

На то мя моя не родила мати. —
Я лиш прихожу з братями посполу
Поклін віддати Твоєму престолу,
І по козацки піснев привитати.

Но відки возьму я такої чести,
Би Твоїй славі варту пісню сплести,
Коли Бояном я ся не родиб?

Але не дума, шо мінї бракує,
То твоя ласка чей не подивує, —
Коби лиш Батько Могильницкий жив!

Мій образ.

Як, ти дивиш так смутно? то соколї очи? —
Так, небоже, не дивить сокіл на Підгір'ї. —
А твій кучер як Дунай, як орлове пірє?
Так го Нїмцї остригли і рости не хоче.

Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

А личко ти чо зблїдло? — що сльоза полоче? —
Не кажи то нікому, бо не найдеш віри.
„Родив ся на Підгір'ї, ба і ріс в Підгір'ї". —
Скажуть люди, — „в Підгір'ї смутку ся не хоче".

А яка-ж бо то шата, що ти груди криє? —
Така, як моя доля, що лице ми миє:
Тїсна на моє серце і тїсна на душу;
Бо моє серце, братя, сардаком ся крило,
Під бланев ся кохало, під ременем било...
Даруйте, жаль мя ломить, — перестати мушу.

До неї.

„Ти плачеш, моя душко? чейже не на мене?
Вшак знаєш, красавице, що люба́ не воля.
Як я не винен тому, так і твоя доля
Невинна, шо у мінї серце ти студене".

„„І чо-ж ти мя не любиш, ти козацкий сине?
Чи моя може гадка также не соколя,
Або не красший край тут може як Подоля,
Що твоє думне серце коло мого стине?""

„Утри ся, моя рибко, далї снїг загине,
Ледви потоки пустять, небо стане сине,
А ти мене забудеш підливавши квіти".

„„А ти підеш до дому другої глядїти? —
Гляди си, а як найдеш, як ся ймеш вінчати,
Прийди собі бервінку на мій гріб нарвати"".

Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

В церкві.

Сумно, тихо в Божім дому, в сумраці всьо тоне,
Лиш священик старесенький в книжці щось читає,
А там сьвічка одинока в попіл догорає,
А зо стін ся позирають золоті ікони.

А на плиті, на студеній, — чо-ж ми око тоне? —
Молод жовняр в домовині мертвий спочиває;
Ні сестричка не голосить, ненька не вмліває,
Лиш там сьвічка воском плаче, а за нев ікони.

А священик вийшов з книжков, над мерцем голосить,
І послідне цілованє сиротині просить,
Но ніхто го не цюлює, і — ніхто не буде.

Прибивають чорне віко, сьвічка спала, тліє...
Ні сестричка не голосить, ненечка не мліє,
Таж то жовняр, сиротина, — хто тужити буде?

На дорогу.

Ти їдеш, милий брате, де би добре жити?
Їдь, соколе мій ясний, дорогий мій друже;
Постели ся дорогов, ти стокротна руже,
Аби му на терновий сьвіт любо ступити.

А хоть стане на тернє, не коли го дуже,
Бо то серце ще Боже, може затужити,
А тобі би за него Бог не міг простити...
Не вколи го! Не вколеш, красна моя руже?

А хоть вколе коли тя, то не плач, соколе:
Сьвіт великий, усе ся загоїть поволи;
Таж нам доля судила на земли страдати.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Но як доля глогова поранить тя, горе,
То верни ся, мій брате, хоть би через море,
А не пущу тя більше сьвітом ся блукати.

Рекрут.

Стояв же він на шельваху
В цїсарскім дворі,
Вмивав ся він, втирав ся він
Як гусь по водї;
Умив ся він да сльозами,
Нїхто го не чув,
Стулив ся він на баґнетї,
На хвильку заснув.

Ой спить же він на баґнетї
В цїсарскім дворі,
Тай снить ся му, що ходить десь
По синїй горі,
Тай кучері зачісує,
Тай кучері вє...
Чом ненька ми не писує?
Чи вна ще жиє?...

Ой рада би-м, мій синоньку,
Листок написать,
Насипали могилоньку,
Не можу я встать;
Не можу я, соколоньку,
Глубоко на днї,
Насипали на рученьки
Сирої землї.

І був би він в царскім дворі
Богато ще снив,
Гукнув бо звін на Стефанї,
А він ся збудив;

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Утер собі і личенько,
Утер си і ґвер...
Кров точить ся по мармурі,
А жовняр умер.

Сьвятий вечер.

Звіночок звонить, звонить, звонить,
Все місто в сьвітлї, в раю тоне,
Аж до касарнї бє ся ехо,
Бо в тій касарни темно, тихо.

Лиш онде жовняр в сьвітлї луни
На стовп припер ся гей до труни,
Сльозаве око в небо зносить,
І нїби зьвізди о щось просить..

А зьвізди так му сьвітять ясно,
А по домах весело, красно...
Чого-ж єму так серце млїє,
Коли нїхто не печалїє?

Га, відкиж я то можу знати? —
Єго не сьмію запитати.
Не видиш, як він брови хмурить?
Хто знає, чо ся жовняр журить.

Дезертер.

Ой сїв же він при столику,
При сьвітлї думав,
Писанєчко дрібнесеньке,
А він го читав.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Писанєчко дрібнесеньке,
Листочок як сніг;
Склонив же він головоньку
К столови на ріг.

„Ой ненечка старенькая
Ми пише в-одно,
Що там зима тяженькая,
А їй студено;

„Нема, нема єї кому
Врубати дрівець,
Бо їй синок, оден в дому —
Цїсарский стрілець“.

І схопив ся як поломінь,
Полетїв як птак,
А вітер з ним не йде в догінь,
Бо годї му так;

Бо він летить до матоньки
Старої домів,
Дрівець єї врубатоньки,
Би хатку нагрів.

В арештї.

І опівніч вже минає,
Вже і лямпа догорає,
І камратя занїміли,
Коло столу сном присїли.

Спочивайте, милі братя,
Бо вам добре спочивати,
Але я, — о нї, нїколи,
Бо-м в кайданах, бо-м в неволи.

Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

І за що мене вковали?
Що риштунки ржев запали!
Я би-м думав, шо від піти
Зброя мусить червоніти.

Що-ж бо збройов ся клопочу?
Най кують мя кілько хочуть!
На вікні, он коло ґрати,
Там шездара сиротяти.

А я втворю си віконце, —
Ясний місяць — моє сонце!
Ох, як зачну грати, грати,
Мусять струни ся пірвати.

Так, най струни ся поколють,
Бо я всю жовнярску долю,
Бо я всьо, що в войску знаю,
На шездарі засьпіваю.

Так, усьо я заголошу,
А кайдан, що осьде ношу,
Завторує в срібні нути,
Аж го зьвізди мусять чути.

Але то би було лихо!
Ліпше грати тихо, тихо,
Аби братів не скорняти,
Бо вни любять ся сьміяти.

Сьміх — дурниця ми не буде,
Але в войску всякі люде, —
Скажуть, що я їх клопочу,
А я ласки їх не хочу.

То-ж тихонько, серце, струни!
При зірницях, в сьвітлї луни
Можна трошки потужити,
Лиш би братя не збудити.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Ой нічка то тиха.

Думка.

Ой нічка то тиха, ой нічка то мила!...
Зорниця в зорницю по небі сьвітила,
А я си при мурі на лавочку сїв,
Тай оком сльозавим докола повів.

І хто-ж менї того на сьвітї закаже,
Як сонце загасне, як нічка наляже,
Аби я по тиху на лаві не сїв,
Тай оком сльозавим докола не вів?

Ой сижу я, сижу, на палаш припер ся,
Манта ми широка, полами утер ся;
Аж вижу, при мінї хтось близенько став,
Тай плакав зо мною, зо мною думав.

То брат мій товариш — о, щире мя любить,
Тай каже до мене — не каже, голубить:
„Чогож ти, мій друже, на лавици сїв,
Тай оком сльозавим докола повів?“

„О брате мій, брате, як можеш питати,
Чого ми болїти, чого ми думати?
Таж знаєш, що-м козак, таж знаєш, що-м пан,
А люди всадили на мене кайдан“. —

І брат не говорить, і місяць не гріє,
І серденько тужить, і серденько млїє...
О бідна головко, де дїну біду!...
Хиба я поволи до хати піду.

Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Ой вийду я з хати.

Думка.

Ой вийду я з хати, тай стану гадати:
Коби то не зброя, не білі кабати,
Ой то-ж би-м полетів як куля як кріс,
Де-м орлом родив ся, де-м соколом ріс.

Виходить із хати рідненькая мати:
„І слихом слихати, і видом видати! —
А де-ж бо ти, синку, а де-ж бо ти був,
Що моїх ти сльозий ніколи не чув?“ —

„Ой ненечко-утко, не жалуй, не думай:
Летів я за море, летів я за Дунай:
Ходив я далеко, далеко у сьвіт,
Підгіря шукати, Підгіря там ніт“.

Приходять до мене молодції-соколи.
„Леґіню, на танець, леґіню, на поле!“ —
„Ой піду я, братя, ой піду я 'д вам,
Лиш сестрам-голубкам даруночки дам“.

Ой клоню я сестрам кармазин, то квіти,
А вни полинули чим борше до клїти,
Виносять одежу, виносять кресак:
Убрав ся, уклав ся, як пава, як мак.

Сорочка в три цирки, хустина шовкова,
Топірчик з Сиготу, а черес з Кракова,
Обі порошниції в Ростоках набив,
А ретязи мої би й Добош носив.

Приходжу на поле, де братя гуляють, —
Цимбалоньки ріжуть, скрипічники грають,
А дївчина моя то рожа, то сніг,
Як я ї зобачив, аж падаю з ніг.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Товариш мій давний заводить з нев танець,
Тай шепче до неї: „Диви ся, коханець!“
А вна як узріла — то в регіт, то в плач:
Згадала си любка зелений бокач.

Тай право до мене, хорошо, моторне,
За шию вбіймає, до себе мя горне:
„Ой любчику любий, ой де-ж бо ти був,
Що-сь сьпіванки мої ніколи не чув?“

І була би більше небога казала,
Коби мя громада не була обстала, —
Той клонить горівку, той пиво, той мід...
Над наше Підгірє на сьвіті вже ніт!

Сьпіванка.

Зашуміли темні лози
Козакови при дорозї.
По дорозї блудом ходить,
Вороного свого водить,
Золотую чашу носить,
Капітана слезно просить:

„Гей ти, пане, капітане,
Ти козацкий атамане,
Дам ти меду, дам ти чашу,
Лиш пусти мя в землю нашу,
Лиш пусти до роду мого
Дам коня ще вороного“.

„Дурно, козак, дурно тужиш,
Бо не підеш, аж дослужиш;
А як будеш що казати,
То тя скажу прикувати
До коня, до вороного.
Козаченька молодого“.

Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Під Кастенедолев.

Сьпіванка.

Подиви-ж ти ся, мати,
На жовнярскі кабати:
Вся кабатина
Кров і калина, —
Ти мя годна пізнати?

Ой пізнаю, пізнаю:
Но одного тя маю —
Одного сина,
Молод як калина, —
Ой там калина в гаю!

Ой та, ненько, калина
Не для мене зацвила, —
Ой цвила, цвила
Висока могила,
Твому сину дружина.

Ой дружина то, ненько!
Завтра рано, раненько
В шовкові трави,
Зелені мурави,
Поклоню ся низенько.

Поклоню ся до свого
Гетмана молодого:
Гей пане, пане,
Вінчай же ти мене,
Козака молодого!

Буду, буду вінчати,
Там де звонять гармати:
Ой буду сину —
Гину, пане, гину!!
Вже не плач, моя мати.

Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

У Вероні.

(Сьпіванка).

У Вероні гей на брамі камянній,
Там стояли три жовняри молоді;
Як стояли, так стояли, говорили:
Богдай би ся ясні мури розвалили!
Не так мури камяннії, як ті брами,
Заплакала стара ненька сльозоньками.

Не плач мати, не плач моя, не жури ся,
Маю-ж бо я що убрати, подиви ся:
Маю кабат, маю зброю, в чім ходити,
Тече кровця річеньками, є що пити.
Не так пити пропивати, як гуляти, —
Чисте поле романове, моя мати.

Ходить жовняр молоденький на патроли,
Аж там летять, підлїтають три соколи.
Ой соколи, ой бистрії, де бували?
В чистім поли романовім попасали;
Попасали білі руки, чорні очи,
А все тото буковиньскі парубочі.

Кельнер-марш.

Ой кує, кує зазулечка, кує,
А славний барон Кельнер в поле маширує.
Маширує в чисте поле вороженьків бити;
Прошу, прошу, паняночки, прошу подивити!

Ой дивять паняночки, дивять ся в віконце,
А там наша сьвітла фана сьвітить ся як сонце:
Ой сьвітить фана, сьвітить, сьвітить фана, сьвітить,
А у неї на вершічку мальовані квіти.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Ой квіти-ж мої квіти, фана-ж моя фана!
Не одна то красна любка ходить заплакана;
Заплакала чорні очи, заплакала брови;
А на нашій ясній фані кутаси шовкові.

Ой кутас, мила, кутас, золоті запони
А пан майор молоденький на воронім кони;
Ворон-конем виграває тай комендерує,
Не одна то красна любка в Буковину чує.

Ой слухай мила, слухай, кілько ти ся хоче,
Тото мені молодому голов' не клопоче;
Не клопоче, тай не буде, тай нема зза чого:
Стан солдатский, вус козацкий, карабін до того.

Ой кріс то, любко моя, карабін то зброя!
Ой дана-ж моя, дана, гоя-ж моя, гоя!
Ой гоя-ж моя, гоя, дана-ж моя, дана!
Не жаль же то послужити в цісарского пана!!

Товариші.

Гей брате милий, гей, чи чуєш,
Чого ти ходиш тай сумуєш,
Чого сумуєш тай думаєш,
Коня футруєш, не сьпіваєш? —
От так мій друже, так, соколе:
Поїдем рано в чисте поле
З Французом, Сардом воювати,
Чей перестану вже думати.

Чи то в поли над Маджентов три вірлове вють ся,
Чи то в поли під Маджентов три царове бють ся? —
Ой не бють ся, але ріжуть цілісїньку днинку;
Дайте, дайте відпочати най би на годинку!

Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Ой не бій ся, красний улан, — ой не бій ся молод:
Під Маджентов виногради, в винограді холод;
Там ти будеш спочивати, брате мій Іване,
Аж старенька твоя неня плакати не стане.

Ой нене-ж моя, горе, горе!
Чи в грудех моїх чорне море,
Що тілько крови з рани плине,
А серце моє ще не стине? —
Ой то-ж то коле, то-ж то крає,
Аж душу з тіла випирає!...
Водиці, люди, хоть дробину, —
Водиці — йой — мій Боже - гину!..

Чи то в поли під Маджентов явір повалений,
Чи то в поли під Маджентов улан заколений?
Поклонив ся головою на горячий камінь,
А канони загукали по Маджентї: амінь! —

Гей скажи ми, красний улан, чи не тут канони
Ліпше знають зазвонити, як у дома звони? —
Тай скажи ми, милий брате, чи не тутки круки
Ліпше знають нарядити, як наймильші звуки?

Гей брате милий, гей, чи чуєш,
Чого ти тутки так сумуєш
На кабатинї, на зеленій,
В кровавій красцї закрашеній? —
Він тихо, бачу, він не чує,
Та як сумує, так сумує, —
Струджений бідний, що-ж робити, —
Хиба му постіль постелити.

Чи ся в поли під Маджентов місяць кровйов миє,
Чи то в поли під Маджентов улан яму риє?
Риє яму шабелькою пізно з-опівночи;
В Італії глина — камінь, він сльозами мочить.

Докопав ся бідний улан на чотири пяди;
Борше, борше, побратиме, далї ме свитати!
Докопав ся улан в пояс, більше не змогає,
Сїв си бідний коло брата тай собі думає.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Гей брате милий, гей, чи чуєш,
Чи ти на мене морокуєш,
Чи ти мене уже не любиш,
Що не промовиш, приголубиш,
Як доси завше, як бувало,
Коли ся нічков балакало?
Він тихо, бачу, він не чує,
Та як сумує, так сумує.

Чи зірниця над Маджентов сльозами ся миє,
Чи то улан під Маджентов гріб могилов криє?
І могилу вже усипав, вже і хрестик тиче,
А пташина на березї все собі щебече.

Шугу з лугу, пташенятко, шугу в луги піти,
Он-де плачуть всї зірницї, онде млїють квіти,
Он-де тужить молод улан, серце му ся крає,
Клонить голов в білі поли, тай собі гадає:

Гей брате милий, гей, чи чуєш,
І з ким ти нічку сю ночуєш,
І з ким ти будеш розмовляти
О твоїй нени, о дївчати?
Не думай, брате мій, соколе:
Поїду рано в чисте поле
З Французом-Сардом воювати, —
Мем вечер в гробі балакати.

Ніч в Яссах.

Гостинцї тихо, ринки не гомонять,
При сьвітлї луни сріблені побої,
Би-сь думав: дїти рідній ненцї своїй,
Святій Голїї*) низенько ся клонять.

*) Голїя — головна церков св. Дїви в Яссах.

Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

А вна під злотом аж ся поколола, —
Камінє ясне, сьвітичі ярії
Перед іконом сьвітять ся Марії,
Черці читають день і ніч в престола.

Там далї видко книжницку палату, —
Сумує бідна ніби одовиця,
Роса змочила мармурові лиця,
І плаче ревне, — на котру то страту?

Ой плач, небого, чи-ж нема по чому?
Диви, по стїнах ті кроваві стїки!
То кров боярска зпід головосїки, —
А що зародить коло того дому?

Тото в городї, в ясминовім гаю
Пряде дївчатко тонесенькі нити;
Зачало пісню жалібно тужити, —
Чуй-чуй, шездара десь ся відзиває. —

От близко осьде в камінній касарни
Сидить при слупі козак в сьвітлї луни,
І свої тоски звів на срібні струни.
Хороший, молод, лиш личко му марне.

Сьпіває, тужить, аж го чути годї, —
Якіж то красні сьпіванки в Молдаві
О Бісурманах, о боярскій славі...
Утих і козак — з дївчинов в городї.

І вже дрімає, нї вітрець не віє,
А хмурка лунї личенько закрила,
Бо зблїдло бідній, бачиш, ся стужила...
Нїчо не видно, як верхи Голїї.

Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Трупарня.

Осїнна нічка зимна, бо зима надходить;
В шпитали на подвірю жовняр варту ходить.
Що ступить, камінь йойкне, більше нич не чути,
Хиба в кутку в трупарни розпачливі нути.

В трупарни сьвітич сьвітить, але вже конає,
При нїм кровавий жовняр на смерть спочиває;
Під головов му цегла, і одна і друга, —
Не люба-ж, любі братя, військова заслуга?

Лежить покойний жовняр, сьвітич коло него,
А шельвах став під вікни, дивить ся на него,
І дивить і гадає, що то може бути,
Що нїби плач голубки по трупарни чути?

Не видиш, милий брате, он-де на підлозї,
Де кров вмерлому з груди капле в дві дорозї?
Сидять дїточок двоє, видко сиротинї,
Головков бють до лави, аж ослони синї.

А з тими дїточками повдовіла мати
Хиляє бідну голов, нїби хоче спати;
Нї плаче, нї голосить, бо — відай не може;
Лиш часом, часом йойкне: „Боже милий, Боже!“

Но Господь їй не чує, нї голодні дїти;
Їх батько спочиває, сьвічка му ся сьвітить.
А кров чому підлогов? — брате милий, брате,
Чому та кров підлогов? — не тобі то знати.

Недїля завтра.

Недїля завтра, на вечерню звонять, — —
О як ті нути жалосливо піють,
Аж годї чути!... Йойкли, вже нїміють,
А людем фрашки, з радощі гомонять.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

О люди, люди, гірші від огидів,
Чи-ж вам за тяжко голову склонити,
Або хоть шапку з голови здоймити? —
О люди! піду, бих вас вже не видів. —

А де-ж я піду, де то той притулок
На сьвіта крузї, би людий не було?
На сине море, чи на білі гори? —
І вздовж і на-хрест люди все спороли,
І все лиш люди, люди все та люде!
Коли, коли вже раз конець вам буде? —

Но відки можу я то право мати,
Аби всім людем пропасти бажати,
І всему миру на конець судити?
Чому? що серцю горе з ними жити? —
О серце, серце, ти не варта того!
Коли-ж ти в сьвітї жити вже не блого,
То йди чим борше сьвіта си глядїти,
Аби ся було де тобі подїти.
Таж добре знаєш: як єсь ся родило,
То ти Господне право присудило
Пять стопів глини, більше нич-нїчого,
Лиш тілько, серце, тілько в сьвітї твого,
А більше най тя не кортить хотїти, —
Вже доста того, що ти мож болїти. —

О доста, доста, вже і за богато, — —
Славити Бога, що ми хоть не взято
То миле право на пять стопів глини!
Чи-ж треба більше ще для сиротини? —
О доста, доста, ще, Біг-ме, за много! —
І чо-ж думаю, чо, чого, до чого?
Не лїпше буде, нїж в тузї сидїти,
На цвинтарищу місця си глядїти? —

І цвинтар осьде. Як го впарканили,
Циприсом, лявром, зїльом насадили;
Хрести злочені, написи, лязури,
В прештучні форми різані мармури

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

В великих грошех, зеркалом сияють;
Каплиця красна, в ній лямпи палають,
А люди ходять, пишно ся ззирають:
Не наша слава? — так тебе питають.
І водять ради по цілій трупарни,
Аби-сь ти видів, що ті люди гарні,
Аби-сь ти видів, що за срібні гроші
Богатим людем і гроби хороші.

Богаті люди, — не мені тут бути,
Бо тут богаті, лиш богаті люди,
А я є бідний, я нічо не маю,
Не моє-ж місце в циприсовім гаю,
Не моя яма в тесанім мармурі,
Не моя слава в злоті і в лязурі,
О ні, не моя! Піду хиба далї,
Бо як би люди мою думку взнали,
Або вмерлі би мою гадку вчули,
То вни би зараз відси мене пхнули,
За мнов замкнувши золочені ґрати;
На гріб тра инде місця си шукати.

На могилї мого брата.

Весною пташки щебечуть,
Квіти зацвили докола;
Піду на цвинтар, полечу
До мого брата сокола.

І пісеньку єму зложу
О дївчатах і о маю,
На цвинтарнім єму ложу
В струни шовкові заграю.

Добрий вечер, мій небоже!
Як тобі ся тутка діє?

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Ти сумуєш? І чого же?
Що тебе сонце не гріє?

Не сумуй! Я тя кохаю,
Менї вільно тя любити.
Прийду що весни, що маю,
Буду з тобою тужити.

Як я братя раз сконаю.

Думка.

Як я братя раз сконаю,
Занесїть мя де я знаю,
Тай просїть там трошки глини,
Як для мене сиротини.

Ви мя братя закопали,
Тай до дому повертали,
Аж приходить моя мила,
Дивить, дивить, то могила.

А она си подумає:
Хто ту бідний спочиває? —
Анї плити, анї рути, —
Тутки мусить жовняр бути.

І помалу, помаленьку
Піде слеза по личеньку;
Уломила яворини,
Як для мене сиротини.

Явір виріс, зеленїє,
Сонце сьвітить, сонце гріє;
Люди ходять зїлє рвати,
Миленької не видати.

Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Аж прилетить соловіє, —
Місяць сьвітить, місяць мріє, —
А оно си закувало, —
Так она лиш, так бувало.

У могилї добре бути;
Нич не видко, нич не чути,
Нї пташини, нї дївчати, —
От як жовняр сиротяти.

Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

БАЛЛЯДИ і ОПОВІДАНЯ.

Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Стрілець.

З німецкого Ф. Шіллера.

„Не волїв би-сь, милий синку,
Йти з ягнятком на толоку?
Вно пасе ся божу днинку
Берегами при потоку“.
„Нї, пусти мя, моя мати,
В синї гори полювати!“

„Не волїв би-сь, мій соколе,
Пасти стадо до трембіти?
Лїсом піють колоколи,
Пташка буде з ними піти“.
„Гей пусти мя, моя мати,
В чорні гори погуляти!“

„Не волїв би-сь ти звоздики
Поливати у городї?
Гори темні, гори дикі;
Нич у скалах ся не родить!“
„Дай ми спокій, не бороню!
Мати, мати, в гори гоню!“

Тай полетїв син на лови,
Далї, далї, все лиш далї,
Від діброви до діброви,
Аж залетїв в темні скали;
Перед ним як дика птиця
Перепужена кізлиця.

Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Де скалища, де урови,
Легким скоком ними точить;
Де заломи, де засови,
Ніби вітер перескочить;
Але хоть най як втікає,
Він ї з луком настигає.

На найвисшій стромовині,
На найвисшім стала розї,
Де земля вже в пропасть гине,
Де нї зьвір прийти не може;
Перед нев безодні скали,
З заду воріг подуфалий.

Вна до него очи зносить,
Чей житє їй подарує;
Вже на дармо, най не просить,
Вже бо з лука в ню простує:
Аж — скала ся розмикає,
Дух Господнїй виступає.

І здоймає сьвітлі руки,
Обгортає сиротяти.
„Хто ти каже смерть і муки
Аж у мої гори слати?
Сьвіт великий, все му радо;
Чо ти гониш моє стадо?“

Добуш.

Гей чи чули, люди добрі,
перед ким то зьвірі стинуть,
А за ким то молодиці,
а за ким дївчата гинуть?

Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

То наш Добуш, наша слава,
то капітан на Підгір'ї,
Красний, красний як царевич,
двайцять років і чотири.

Хлопців тисяч єму служить, —
поклони ся пред ним крале!
На той топір єго ясний
клали Німці много стали,
А на тії порошниці
били Угри злота много,
А той ремінь більше вартий,
як у двоє царства твого.

Ясна нічка в Чорногорі,
місяць сьвітить, місяць мріє,
А капітан ходить сумно,
чось му серце в грудех мліє:
Ні топірчик вже не пестить,
ні кресак не обзирає,
Ходить ходить по долині,
Клонить голов тай думає.

„Гей капітан, ти наш пане,
не яло ти сумувати!
Я сьпівак є на Підгірю,
не розкажеш засьпівати?
Я умію пісний много,
ай потрафлю затужити;
Капітане, чи не кажеш?
Може хлопців побудити?“

Онде хлопців тисяч двісті
полягали по убочи...
Гей які-ж бо буйні, жваві,
а які в них бистрі очи!
Бо води ще вни не пили,
хиба кров та буйні вина;
Хліб їх білий не годує,
лиш жуброва солонина.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

А капітан став над ними,
рве пистоля, зводить скали;
Грим!! а збуїв тисяч двісті
на ногах вже поставали:
„Що розкажеш, пан капітан?
Чи палити, чи рубати,
Чи якому королеви
кажеш голов з вязів зняти?“

„Вража голов не пропаде,
заки руска не застила,
Але красна, красна Дзвінка
на вечірки запросила.
Ви підете враз зі мною“. —
„Як розкажеш, і до грани!
Ти капітан в Чорногорі,
а ми твої, капітане“.

Ясна нічка в Чорногорі,
сьвітить місяць з зьвіздочками;
З леґінями тисяч двісті
квапить Добуш облазами.
А сова десь затужила,
що аж серце в грудех млїє, —
В Чорногорі нічка ясна,
місяць сьвітить, місяць мріє.

„Капітане, заверни ся!
Птаха нужду нам ворожить“.
„Хто то каже?“ крикнув Добуш, —
„Головою най наложить!“
Тай ухопив за пистоля.
„Осьде стою, пане брате,
Ще раз кажу: заверни ся!
Осьде груди, — мож стріляти“.

Так казав Іванчик любчик.
Ви не чули о Івані?
Ей, леґінь то був хороший,
перший він по капітані;

Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

А капітан єго любить,
ліпше май, ніж топір з стали.
Як поглянув на Івана,
аж му руки білі ввяли.

„Тобі сором, славний Добуш?
Маєш в землю що дивити:
Задля Дзвінки хабалиці
свого брата хочеш вбити?
Як, ти думаш, добра душе,
Що та сука тебе любить?
Базаринки твої любить!
Заверни ся, бо тя згубить“.

„Аби-сь дав ми тілько злота,
що наповню сю долину,
Аби-сь дав ми в двоє більше,
то я Дзвінку не покину.
А не хочеш ти зі мною
йти до Дзвінки, — в твоїй воли;
Заверни ся з леґінями,
але Добуш — ні, ніколи!“

„Я тебе бих мав лишити?
Я, твій брат, тебе самого?
Того люди не діждали,
тай не діждуть люди того. —
Гай, на перед, гайдамахи!
Де капітан, там і люде.
Дай ми руку, пане брате,
чей гніву вже в нас не буде“.

*

* *

„Добрий вечер, красна Дзвінко,
отвори, пусти до хати!
Сім сот хлопців є зі мною,
а вже час би вечерати.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Ми принесли срібла, злота,
ми принесли меду много,
Будем їсти, будем пити,
отвори нам лиш небого".

„Чи то ви там, славний Добуш?
(Ти ся хочеш напивати!
Я ти пива наварила,
буде сьвіт ся дивувати) —
Ей даруйте, любку любий,
що не можу вас пустити,
Стефана ся от надію,
як узнав би, міг би бити".

„Що ти з твоїм чоловіком! —
Стефанови я не ражу
Тебе й пальцем докинути.
Отвори ми. я ти кажу". —
„Я бо кажу, славний Добуш,
що сегодне не отворю".
„А я піду на підсїнє,
тай з дверми ся сам поборю".

„В мене двері тисовії,
не злодіям до розлому!"
„Що ти кажеш, гей гадюко?!"
кликнув Добуш гірше грому,
Тай ухопив за одвірки:
як солома все ся крушить,
Двері гримли серед хати, —
аж набій тут в уха глушить.

Ей набою-ж ти зрадливий,
ей набою голосненький!
З капітана кров ся ліє,
впав капітан молоденький.
Впав, конає на мураві,
кров кипяча трави росить,
А капітан кличе хлопців,
тай конає, тай їх просить:

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

„Як я, братя, вже загину,
то зложіть мя на топори,
Занесїть мя, де найкрасше,
занесїть мя в синї гори,
Там де люди не заходять,
там де пташки не сьпівають,
Там мене ви поховайте,
най Ляхи мій гріб не знають.

„А мій топір золочений
в Днїстер-Дунай затопіте,
Нехай знають рускі люди,
нехай знають рускі дїти:
Що хто жінцї в сьвітї вірить,
мусить марне загибати,
Як ваш Добуш, ваш капітан...
Йой! прости мя — Божа — Мати!“

В Чорногорі сонце сходить,
Чорногора в сьвітлї тоне,
А в скалї там десь глибоко,
там сова десь плаче, стоне.
Але Добуш їй не чує,
бо в могилї вже не чути
Анї пісню Добушову,
нї флояри слезні нути.

Киртчалї.

І ви би-сьте, мої братя,
мої рускі, раді знати,
Що у тім болгарскім краю
за Дунаєм май чувати? –
Що-ж би більше там чувати?
Все як давними часами:
Шабельками Турки звонять,
а Болгари кайданами.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:42 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Славне місто Ісмаілов,
темна нічка го присїла,
Але в замку над Дунаєм
днина ясна, днина біла,
Бо у баші Мегемета
та ся слава обходила,
Що пятнайцять років тому,
як му дочка ся родила.

В гордім замку на подвір'ї
смолоскипи запалали,
При кровавім сьвітлї дегтю
музик-банди приграваля.
Арнаути, Яничари
не гуляють — аж ся їжуть,
А гармати, пістолєта
раз-у-раз на віват ріжуть.

Так си, братя мої любі,
може кождий зміркувати,
Як то Мегемет Кіяя
знає сьвято сьвяткувати.
Бо то сьвято єго дочки! —
Як же він ї дуже любить!
Як за ню би, за Селїму,
то ся Турчин баша губить.

Так любив він, молод бувши,
свою Міхаелю бранку,
Що з Ґеорґії привели
му купцї раз були в данку.
Але бідна Міхаеля,
скоро дочку породила,
То і Турка молодого
і сиріточку лишила.

І від того, братя, часу
молод баша не женив ся,
І від того, кажу, часу
він на жінку не дивив ся.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:46 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Він лиш бідне сиротятко,
лиш Селїму свою любить:
Як она би похотїла,
то ся Турчин зараз губить.

У сьвітлици сьвітла більше,
як у Бога небесами,
А димове ружні-ружні
криють кіри запахами.
А ті кіри злототкані
всю сьвітлицю укривають,
Одалїски молоденькі
бандурками пригравають.

В подушечках, у шовкових
сидить баша знад Дунаю,
А Селїма коло него
красна як та рожа з раю,
Мила як той місяченько,
що тепер лиш в мори змив ся;
Сам би Господь чудував ся,
як би був їй придивив ся.

„Пері моя зпонад раю,
сьвіте ясний, дочко мила,
Чи ти любиш звук шездари?
Твоя мати го любила“. —
Тай му сльози нїби перла
по лицю ся покотили,
Тай ті красні русі коси
єго дочки примочили.

„Татку любий, татку милий,
як ти можеш так питати?
Що тобі на сьвітї мило,
як менї би не кохати?“ —
Так Селїма говорила,
так словами пригортала,
Тай хустинов тонесеньков
личенько му утирала.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Баша плеснув у долоні:
„Най Киртчалї тут приходить!“
Бо най хто всїма краями,
усїма раями сходить,
То не годен нїгде в сьвітї
того мужа надибати,
Би так красно як Киртчалї
на шездарі знав заграти.

До сьвітлицї уступає
молодець хороший, жвавий:
Вус маленький, око каре,
волос красний, кучерявий;
А личенько таки лудить,
хоть го трошки снадь присїла —
Доста того, козак гожий,
аж Туркиня ся здуміла.

Тай хотїла шовк-заслону
на личенько заверечи,
Але батько ймив за ручку:
„Нї, не треба, душко, прецї!
То невільник, моя роже,
то є жовняр моїй роти;
Як лиш хочеш, моя душко,
я го скажу заколоти!“ —

А в Киртчалїм не инакше,
але кров окропом грає,
Тай вхопив ся під катанку,
там острений ніж тримає;
Гей, коби лиш на подвірю
мої братя знак ми дали,
То уже я вам покажу,
як кого ви називали! —

Бо то знайте, любі братя,
так з Киртчалїм річ ся мала:
Що він буде в баші грати,
то й дитина кожда знала;

Generated on 2015-08-17 17:46 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

А Болгари, мавши змову
з кайданів ся увільнити, —
То Киртчалї дав їм слово
нинї вечер башу вбити.

Уклонив ся Альбанезець, —
не яло ти ся кланяти! —
„Чи розкажеш, славний башо,
на шездарі ти заграти?“ —
„Грай нам, сину“, каже Турок, —
„тай сьпівай і пісньдо того;
Красних сьпіванок болгарских
ти умієш, знаю, много“.

Ой як став Киртчалї козак
на шездарі приграватн,
Ой як став Киртчалї козак
красні сьпіванки сьпівати,
То Туркинї чорне око
мало в него не втонуло,
Але бо й козацке серце
мало, мало не минуло.

Ой сьпіває він, сьпіває,
аж ту чути три набої;
На подвірю зашуміли
кервий ріки в три погої.
„Турки, дайте ся в неволю,
бо ваш баша не треває!“
А Киртчалї все то чує,
все сьпіває, приграває.

„Башо, пане“, крикла варта,
„ах, ратуй же житя твого!“
Турчин скочив. — „Ах, Киртчалї,
ах, ратуй же батька мого!“
Вічний Боже, шо робити?
ратувати, чи колоти?? —
А она би що казала?
Бороню го на всї роти!! —

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:46 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Вибіг баша з голов шаблев
на подвірє, та рубає,
А Киртчалї коло него
братий косить, витинає.
Страшно було ся дивити:
нїм годинї дві минули,
Всї Болгари християни
у погоях потонули.

В гордім замку над Дунаєм
смолоскипи погоріли;
В гордім замку над Дунаєм
музик-банди занїміли.
Труп болгарский у посоках
спить на віки, спочиває,
Лиш Киртчалї ходить блудом,
чорні очи проклинає:

„Чорні очи, ви дївочі,
чи ви в раю ся родили? —
Нї, ви в пеклї у безоднім
у ночи ся виводили,
Що я братий моїх зрадив,
що їх шабля моя їла,
Що-м безчесний, нещасливий!
Коли вна-ж бо так хотїла“. —

Кіртчалї, властиво Кірджалї — не було імя власне одного чоловіка, але прозвище розбійницьких ватаг, які при кінцї XVIII і з початком XIX в. грабували Болгарію та Македонїю. Ті ватаги складали ся з дезертерів та відпущенцїв турецького війська, та до них приставали й иньші люди всяких вір і народностий. Вони поруйнували важні турецькі міста Копривщицю та Панаґюрище, а 1794 злучили ся під проводом Пасван-Оґлона, який здобувши укріплений Віддин держав ся тут як незалежний князь аж до р. 1804 і кілька разів побив турецькі війська. Що Кірджалї далекі були від усякої думки про болгарську свободу, доказує факт, що 1804 р. більша часть їх пішла знов під турецьку коменду і рушила до Сербії поборювати сербське повстанє (див. La grande Encyclopédie, t. XXI, стор. 548). Чи оповіданє, оброблене Федьковичем, основане справдї на болгарськім народнїм переказї, можна дуже сумнївати ся; далеко імовірнїйше те, що воно основане на голоснїй свого часу, але з історичного погляду зовсїм баламутній польській повісти М. Чайковского „Kirdżali“.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Празник у Такові.

У сербскім краю вже давно не чути
Анї Боянів, нї шездари нути,
Як то бувало, доки Бісурмани
Принесли Сербам диби та кайдани;
А ясна фана з краю десь пропала,
Казав би-сь, брате, що під землю впала,
Або зі славов у могилу сїла, —
Нї слиху, брате, де она ся дїла.
У давнім містї, у Такóві таки,
Де три Бояни давну славу піли,
Бояни, пісни, нути занїміли,
Лиш Яничари ходять як собаки,
Тай все на збитки Сербів ся питають:
„Чи ті Сербяни, славні раз, не знають,
Де-сь Марко ясен, Кара Дьордїй дїли?“
А Серби тихо, гей-би занїміли.
І нич не чути. —
Як то, нич не чути? —
В які-ж то дивні, жалосливі нути
Узяли звони на звінници грати?
Би-сь думав, брате, шо то рідна мати
Над сином своїм умерлим голосить,
І сиву голов бє о домовину,
І ломить руки, тай до Бога зносить,
Нарештї зітхне: „Гину, — йойкне, — гину!“
І на могилу сьвіжу повалить ся,
І вже не плаче, вже не печалить ся.

І чо-ж ті звони нинї так заводять?
Не знаю, братя, того вам сказати,
Але там Серби пара в парі ходять,
Чи би не можна їх ся запитати? —
Бігме не сьмію! — Як-же вни прибрані
У красні шати, у чимбори брані,
При боцї шабля у Дамашку бита,
На грудех сьвітять срібні пістолєта,
А в око бистре годї аж глянути.
Так квапять чвалом, де всї звони грають. —

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:46 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

„Скажіть, панове, шо то має бути?“ —
„В нас празник нині“, — так оповідають
І чвалом далї.
А у монастири
Воскових сьвітич сїм сот засияло;
Черцї, черницї молять ся з псалтири,
І кожде серце ревне заплакало,
Бо вже неволї стерпіти не може.
Допоможи їм Спасе Христе Боже,
Тай Ти Пречиста! —
Перед образами,
Шо сріблом, злотом, каменем убрані,
Старий владика миє ся сльозами.
І чи-ж не має? — Серби заплакані, —
То Серби, братя, Серби, єго дїти!
А батька має серце не болїти
По сиротятах?!
Вже го не видати,
Вклонив ся Спасу тай Пречистій Мати,
І зник у вівтар. Нарід го чекає,
Чи він не вийде лозу посьвятити;
За тиждень прецї паска наступає,
А Серби любять давний звичай чтити. —
Нарештї вийшов.
Що ся людем стало?
Чи блискавиця в Божім дому блисла,
Чи відки може кров турецка брисла,
Що кажде око гранев запалало?
А сїм сот сьвітич перед образами
Сьвітили разом з сербскими сльозами.
І тихо було, бо то сербска фана,
Хто може знати, де, коли ще ткана,
На райских дверех миру засьвітила
І срібну свою скатерть розповила
Як орлї крила.
А Сербяни плачуть,
Як ті, шо неньку умерлу зобачуть.
А звони — звони на звінницї ричуть,
Гей люті змиї, шо ся в купу кличуть,

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Аби зухвалця на камуз розпасти,
Котрий ся важив писклята украсти, —
Так звони ричуть. А у Божім дворі
Садить ся ладан туманами 'д горі,
Священні піють: „Христе, Боже сьвяте,
Безсмертний, кріпкий, змилуй ся над нами!“
А Серби кажуть: „Нині мем вмирати,
Або розібєм Турка кайданами.
Най хто веде нас!!“
Як-же, тихо стало? —
Чи в сербскім краю рицарів так мало,
Що ніхто не важить голову піднести,
Би братий Сербів на різник повести,
І сербску фану на шелом двигнути,
А ні, то з нею враз у гріб втонути
На віки вічні?
О, не думай, брате,
Що в сербскім мирі може дехто буде,
Котрий не рад би сім раз умирати.
Лиш най хто скаже, хто ті ревні люде,
Де кождий рицар, кождий з левом рідний,
На бойовиско днесь повести гідний?
Ніхто не скаже? —
Обренович красний
Ступив наперед, клонить на всї части
І каже: „Братя, най я буду щасний
До бою з Турком нині вас повести
І по славянськи празник посьвятити.
Бо в вечер мусим кровйов ся упити
При грі шездари, при боянській хвалї,
А ні, то будем разом спочивали
На днї могили, а верх нас мурава
Уся кровава“.
„Милош, твоя слава!
Провадь нас з Богом враз на веселиско!“
Так мир гукає.
Він ся клонить низко, —
Чи людем може? — ні, перед Сьвятками,
Відтак владиці, прощі в него просить;

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:46 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

А він хрестить го мощими руками,
Сльозов веселов главу сина росить,
Тай дав му фану.
Сонце нім потало,
То в бісурманьских кровях ся купало,
А славні Серби при бояньскій чели,
При грі шездари празник закінчили.

Сей твір осьпівує народнє повстанє Сербів, яке випало в цьвітну неділю 1815 р. Відки взяв Федькович сю тему, годі знати, правдоподібно з німецької книжки Ранке »Geschichte der serbischen Revolution«.

Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

ПОЄЗИЇ

1862—1867 рр.

Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Нічлїг.

Гадка в гадку, гадку гоню...
Ах, паси ся, милий коню,
Маєш трави, маєш квіти,
Поведу тя напоїти.

Сходить місяць, сходять зорі,
Всюди тихо як в поморі;
Коню, брате, ляж спочити,
А я зброю йму острити.

Га, дивіть ся, як сияє,
Аж ми серце розпукає!
Поклади ся также в квіти, —
Доки час тя напоїти.

А я ляжу трошки спати...
Нї, волїю плащ узяти,
На мураві го роздїти,
Тай шездару настроїти.

Як ся струни відозвали!
Га, а щож би-м засьпівали?
Чи за долю, чи за милу? —
Нї, сьпіваймо за могилу.

Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Думка.

Ой лишіть мя, най думаю,
Доки сьвітла, доки маю,
Бо як зложуть в домовину,
Там думати вже покину.

А хоть в гробі задумаю,
То ні в сьвітлї, анї в маю, —
Біла черва точить груди,
Вся то моя думка буде.

Сироти.

На зарінок сонце гріє,
Де ся хлопчик з щеням грає;
Чи мороз, чи вітер віє,
Щеня, хлопчик не питає.

Ба і сонця ще не видко,
Зпоза сьвіта, зпоза хати,
Хлопчик кличе на песятко,
Тай ідуть обоє грати.

А хоть сонце не сьвітило,
Хлопчик мусить з щеням грати,
Бо хоть грати їм не мило,
То їх гонить — добра мати.

І так грають Божа-днина,
Чи мело, чи сонце гріло,
Бо і хлопчик сиротина,
Бо і щеня осаміло.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Бервінок.

Хтось посіяв го на ринку,
Підливав го Божу днинку;
Але зіле ся не рушить,
А він бідний голов сушить:
Молодецький ти мій раю,
Що робити вже я маю,
Відки глини доносити,
Де водиці запросити,
Чи у Дону, чи в Дунаю? —
Молодецький ти мій раю!

Не нуждуй ся, ні, небоже,
Твоя щирість не поможе,
Анї глина, би з Загіря,
Нї водиця, би з Заміря.
Але тужиш, милий друже,
За бервінком ти так дуже,
Не на міські ринки тра ти:
В гори, в гори го шукати! —

Шельвах.

Ой та нікому так, нікому,
Та як жовнярю молодому
У кабатинці, у реміню
Ходити шельвах по каміню,
Ой та по зимнім, зимнесенькім
У кабатиню тонесенькім.

Ой ходить шельвах по морозї,
А камінь тріснув на підлозї;
Ой камінь тріснув, жовняр свиснув,
До себе ціпко ґвер притиснув,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Тай білі руки ломле, гріє,
Що аж му серце в грудех мліє...
Ой серце моє кремяноє,
Чому не тріснеш й ти на двоє?

Укрив ся місяць зороньками,
Заплакав жовняр сльозоньками;
Заплакав жовняр синї очи,
А під ногами снїг скрегоче.
А жовняр ноги підоймає,
До місяченька промовляє:
„Ти місяченьку, перекрою,
Не дай ти Боже долю мою!“

З ї л є.

Ой ворон коник, та вороненький,
Та молод улан, молоденький,
Та повалив ся до сїделця,
А кров заграла право з серця,
По улану молодому,
По конику вороному.
Шпурив палаш, шпурив піку
На шовкові трави;
Тілько долї, тілько віку,
Тілько твоєй слави!

Ой сьвітить шабля, сьвітить дуже,
А коло шаблї піка тужить;
А молод улан подивив ся,
Тай на мураву повалив ся;
Покотив ся тай конає,
До камратів промовляє:
„Моя зброя онде сьвітить —
Вам ю, братя, даю,
Лиш добийте, доколїте,
Най ся не караю“.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

„А як я, братя, вже застину,
То загребіть мя під калину.
Тай затужіть, коли би воля,
Одну ми пісню із Подоля,
Другу думку з Чорногори,
Щоби чути аж за море;
Трету прошу засьпівати
При зеленім гаю,
Щоби вчули всї дївчата
На козацькім краю.

„А як дївчата будуть чути,
То накопають мяти, рути,
Але барвінку много, много,
Бо то для мене молодого,
Тай насїють доокола,
Коло улана-сокола,
Щоби цвили, процвитали
Як зимі, так лїтї,
Щоби пташки щебетали
В барвінковім квітї.

„А я се, братя, як учую
Аж під могилу глибокую,
Тай вийду нічков, нічков в маю,
Тай ся подивю, погадаю:
Були братя, не видати,
Гули піснї, не чувати;
Лиш то зїлє по могилї,
Вє ся без розлуки..
О дївчата красні, милі,
Нїт як ваші руки!“...

Лист.

Ой два жовнярі молоденькі
Та як два братчики ріднесенькі
Сидїли нічков мая в маю,
В Веронї-містї, в волоськім краю;

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Сиділи нічков тай тужили,
Анї словечка не говорили,
Анї словечка половину.
А місяць сьвітить як у днину.
Сховав ся місяць в ясні зорі,
Один ся жовняр дивить 'д горі,
Другий клонить головочку
Як та пташка до листочку,
Як та пташка-соловіє,
Коли серденько в нему мліє.
Тай промовив тихо, тихо:
„Камрате-брате, як ми лихо!
Не додержу".

„Ой брате милий,
Ти мій сокілку білокрилий,
Зіпри ся, душко, ми на груди,
Та чей ти зараз легше буде,
Та і головка перестане,
Та і серденько відовяне.
Лише не плач ти, мій соколе,
Бо моє серце ся розколе;
Не плач, Васильку, збудь ся жалю,
Я тя не пущу до шпиталю".

„Ой пустиш, брате, що робити,
Коли минї би вже не жити.
Але коби хоть написати,
Та написати, защебетати,
Як соловійко в темнім гаю
До моїй ненечки, що ї маю,
До моїй неньки рідненької,
Та як зазульки сивенької! —
Ой брате милий, милесенький,
Та як мій рідний, ріднесенький, —
Маю осьде два крайцарі
На голоді наскладані:
Возьми їх, брате мій, любчику,
Ти щирий, щирий мій голубчику,
Та пійди рано до крамниці,
До крамниці як сьвітлиці,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Тай купи собі два листочки
В купецької дочки, Волошочки;
Оба листочки паровані,
Позолочені, намальовані
Серединов як калинов,
Беріжками меріжками,
А по кінцях як звоздички,
А все дрібненькі, невеличкі. —
А як я, братчику, вже загину,
Витеши ми трумну-домовину,
Та помалюй доокола,
Зложи в ню брата як сокола.
Тай сядь собі темнов нічков
По конець віка, перед сьвічков,
Тай возьми листи намальовані,
В купецької дочки покуповані.
Та возьмеш перо білесенькоє,
Тай возьмеш писати, порошити,
Словечками ворошити,
А сьлозами посипати,
Ліпити обручков,
Щоби знала моя мати,
Що твоєв то ручков.
Щоби знала моя ненька,
Що легше конати,
Як є ручка вірнесенька
Листок написати. —

Хто ся Богу молить?

(Повість.)

Потало праведне вже було в Чорногорі,
Накинувши на ню багрові свої зорі;
А дзвони на округ просили люди вірні
У сьвітлі церкови волоські до вечірні;

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Як я, трудний ходо́м, не чувши собі ніг,
Тягнув ся до села гостинцем на нічліг. —
Іду я, що іду, аж тутки на горбочку
Стояла, ніби то вечерная зірничка,
У позолоченім барвінковім віночку,
У яворі-маю Пречистої капличка
Під золотим дашком, а коло неї чур
Студеної води, як срібнесенький шнур.
І не одна душа здихала тут глубоко;
Бо не лиш явори та квіточки шовкові
Клонили ся низенько Матінці Христовій,
Але і многий мир поклони тутки бив,
По грошику метав, по сьвічечці ліпив,
Тай говорив собі сердешно Отче наш,
Як наші пан-отці малими учуть нас.

От повернув і я на хвильку до каплички
Сказати, що-м умів, напити ся водички;
А припочивши тут при чуркалї май-май,
Пустив-єм ся далї гостинцем по під гай,
Що так маїв на праворуч долину
То в ялину, то в бук, то в явір, то в калину.
Аж дивю попід гай: рубає чоловік
У піч так квапно дров, що видиш нї в той бік,
Що „помагай Біг вам!“ до него ся честує, —
Але в одно, в одно усе лиш дров пилує.

„Га, думаю собі, що́ може вражий син!
По Божих церковах не перестав ще дзвін,
А він собі ба й ба, і каманак не скине,
Але пилує дров, — чи ніби сьвіт вже гине?
Ой Божечку сьвятий, коби-м так не трудний —
Гадаю я собі минаючи — а чий
Би ти попамятав, коли ся в ліс ходило!
Таких би ся тобі, небоже, прилїпило“.
От так сердитий я ідучи си гадав;
Аж тут — ой Госпідку, небесна твоя воля!
Як дуже ся я зляк, — утни мене неволя,
Коли не перший раз! — бо видиш, ангел став

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Перед очима ми, над головов зірниця,
В обидвоїх ручках горіла му витиця,
А личенько єго сияло мило-мило,
Аж мало серце ми в грудех ся не стопило.
І як він так стоїть, тай так до мя говорить:
„Скажи ми, як гадаш, хто з них ся молить тут:
Чи люди тамтоті, що он поклони бють,
Чи той там чоловік, що онде бардов творить?“ —

„Ей, де-ж би — кажу я, — тот чоловік в діброві?
Гій завтра вже не день, пилує дров у піч“. —
„Так, дров пилує він до печи бідній вдові!“ —
Промовив Херувим, тай десь подів ся пріч.

Золотий лев.*)

Ой лелїяла го, колисала,
В шовкове пірє спати клала,
Волоськов піснев го коїла,
Росов дунайськов го поїла.
А як поїла, говорила:
„Ой синку мій, дитинко мила,
Рости ми буйний, як то сине море,
Рости ми красний, як ті чорні гори,
Рости хороший та гойний
Як Сокіл, батько твій покойний“.
Ой так казала бідна вдова,
Та зашуміла як дуброва,
Та все шуміла, щебетала
Над своїм сином, що одного мала,
Аж виріс козак Соколович
Хороший, красний як попович.

**) Левом називають в коломийських і буковинських горах золотий реньский.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Гой ріже тамбор в три набати:
Задумав цїсар бранку брати,
Ой та не мало, тай не много,
Лиш триста тисяч без одного,
А все хлопцї, а все руські,
Під канони, під французькі,
А під кулї спижевії,
Під ґранати вижевії,
Що де гряне —
Триста гине,
А де гукне,
Серце пукне.

З'їхали ся да капітани,
Та майори, та гетмани
Та до славної до тої
Вербецирки Чернівської,
Та стали писати, малювати,
На папери затягати
Соколї очи і чорні брови,
Якого роду, якої мови;
Тай писали, порошили,
Того взяли, того лишили.
Аж Соколович, вдовин син,
Під цїсарський став аршин.
А вербецирник не може вдати,
Козацьку вроду написати.
А гетман крикнув на жовнїри,
Що стояли коло міри,
Аби за хвильку, за годину
З цїсарського замку-маґазину
Принесли три шаблї, три рушницї,
Сто набоїв, порошницї,
А три кабати з премудерними
Ґузичками а сріберними,
З вилогами як калина,
А все для Сокола, Соколового сина.

Гой та ріжуть тарабанчики
Машерують новобранчики,

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Новобранчики соколи, —
Займив Цїсар в чисте поле,
На лукаву Італїю,
На кроваву баталїю.
Ой та не мало, тай не много,
Лиш триста тисяч без одного,
А все хлопцї, а все руські,
Під канони, під французькі,
Круто-руто поверчені...
Новобранчики засмучені:
Бо де гряне, —
Триста гине,
А де гукне —
Серце пукне.

А вдова-мати так казала,
Не казала — щебетала:
„Ой синку мій, єдинчику мій, соколе,
Пігнав тя Цїсар за кордун у поле;
Але я пійду хата від хати,
Тай буду прясти, запрядати.
Ой буду прясти темненької нічки,
Тай буду прясти не ївши, без сьвічки,
Аби лиш грошики збити,
За тебе, синку, заплатити
У Цїсаря молодого,
Чи схоче мало, чи схоче много.
А ви кроваві мої пальчики,
Розпадайте ся на кавальчики,
А кождий кавальчик на три части,
Аби то богато, богато впрясти,
А впрясти тоненьку як шовк прежу,
Бо тото, ой тото за мого,
За мого сина молодого! —
Хоть очи плачуть, я ще добре вижу“.

Так казала бідна вдова,
Та зашуміла як дуброва,
Тай приклонила бідну голов
Під куделев, під мозолов.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Приклонила, не здіймала,
Кроваві ручки на хрест клала.
А у жмени тулить мати
Золотого лева,
Щоби сина викупити,
Сина Соколева.

Хустка.

У кроваве море сонце ся топило;
Молоденьке дівча золотом ї шило.

Золотом ї шило, мудро забирало,
А личко-лелїю сльозами вмивало.

А як ї ушило, к серденьку тулило,
З буйними вітрами соколом пустило.

Буйні ви витрове, буйні як дунаї,
Занесїть хустину, де серденько знає.

Де серденько знає, де серденько тужить,
Де коханє моє осударю служить.

Осударю служить в уланськім наборі —
Гоя золотая, гоя з вітром 'д горі!

А як ти ся здане, що голубчик гуде,
Станеш золотая, то мій любчик буде.

В него коник карий, зброя як позлітка, —
Падь му на серденько, як рожева квітка.

А як спить він може, прошу не збудити;
А як вбили, — Боже! — личенько накрити.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Ґуцулка.

Ой на снїгу, на морозї бриндушечка сина;
Оттак і я, люди добрі, собі сиротина.
Та коби-ж то сиротина без роду, без роду, —
Але-ж бо то ґвер цїсарський сушить мою вроду.

Ой ґвере-ж ти, карабіне! та як я бідую!
Хиба возьму три набої, тай тя наладую;
Та як набю, наладую, тай стрілю, тай стрілю,
Щоби кулї засвистали на славнім Підгірю!

Ой свиснули карабіни, ой свиснули ясні,
Аж учули в містї Львові леґіники красні.
Ой слухайте, леґіники, я гину, ой гину!
Не дайте ми загибати, — я вас не покину.

З думи „Циганка".

I.

...Але не спиняй ти серденько дївоче,
Коли залелїє як маковий цьвіт,
Коли покохає де знає і хоче,
Коли процвитає лелїєв му сьвіт.
А раз нам сужено на сьвітї тривати —
А кілько триває на макови цьвіт?
Від нинї до завтра — сли можна вгадати.
Любіть ся сердешні, любіть ся, любіть!
Бо прийде, кохані, нещасна година,
Упадуть морози, упаде й зима,
Змарнїє лелїя, обсуне-сь калина;
Ти хочеш гуляти, а сьвіта нема.
Тогди ся обізриш як сонечко лїтне,
Що в мори ся топить, бо лїто мина;
Тогди лиш заплачеш: „Ох серденько бідне,
Чому не гуляло? Не моя вина.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

І місяць сьвітив ти, і сонце ти гріло,
Діброва сьпівала, гудів тобі гай.
Чом ти не сьпівало, чом ти не гуділо?
Чом ти не гуляло?“... Гуляй-же, гуляй!

II.

Леґінь до Циганки:

Будь здорова, гарна любко,
Лечу в гайдамахи!
Та буду, та буду гуляти-гуляти
Зеленов ліщинов, як сивий сокіл.
Най тратить ся дєдя, най топить ся мати,
А я собі паном на руский окіл
Сардак з кармазину на плече закину,
Крисаня у павах, під злотом ремінь;
Сто хлопців за мною, – не дбаю, хай гину,
Хай згину опришком, аби як леґінь!
Хай буде й без сьвітла в зеленій діброві,
Хай гину, де Господь присудить ми сам,
Аби лиш не в ляцкій безчестній окові,
Аби не підданий проклятим Жидам.
А люди що скажуть, я тому байдуже:
Я Русин, я Гуцул, я знаю, що я!
Заграй-же ми вітре, зашум-же ми луже,
Бо я вже опришок! – Гий, думо моя!

Не знаю.

Вернула ся весна красна
До нас у гостину,
Принесла нам від Боженька
І рожу й калину;
Вернула ся й зазуленька,
Вернули й соколи,
Лиш братчик мій не верне ся
Ніколи, ніколи.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Не верне ся товариш мій, —
В глибокій могилї!
Ох дайте-ж ми камратчики,
Подайте ми, милі,
Подайте ми зза лужечка
Флояру кручену,
Най піду я на кладбище,
До брата в гостину.

Ой піду я на кладбище
Де братчика маю,
Тай стану му у зголовах,
Заграю, заграю;
Заграю му я Добуша,
Заграю і рути,
Заграю все, що де любив, —
Чи буде він чути?

Не чує він, не чує він!
Най з Богом спочине,
А я єму гравати-му
Що днини, що днини.
А чо'ж бо я граватоньки
Не маю, не маю?
А хто минї гравати-ме? —
Не знаю, не знаю.

З поеми „Квіти-дїти".

Ох Боже мій милий, і ти єго бачиш,
Як він ся низенько на квіти склонив, —
Тай з ним не затужиш, за ним не заплачеш?
Хиба то не ти му сю долю судив? —
Хиба то не твої кохали го гори,
Ті гуцулські гори, бервінковий край? —

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Хиба то не твоє занесло го море,
Де люди не руські, не руський ручай?
Де сонце тя топить, а преці не гріє,
Де вітер тя сушить, а преці не віє,
Де й камінь сьпіває, лиш Русин мовчить? —
Ох Боже мій милий, там Русину жить?
На добраніч, серце, на ніч,
Доки зорі зійдуть,
Доки білі квіти-діти
Погуляти вийдуть.

Сему-тому, хто цурає-сь свого дому.

Та чого-ж ти так раненько
Коника сїдлаєш? —
Вже-ж не інак, пане брате,
Іхати гадаєш.
Їдь си, брате, їдь си, милий,
Знаю твою гадку:
Ти гадаєш покидати
Ріднесеньку матку,
А самому требувати
На сторонські люде;
Лиш не знаю, пане брате,
Чи ти жаль не буде.
Бо то в нас лиш подорожний
Просить ся до хати,
В нас лиш ходять за ворота
Гостя зустрічати.
А на тії то сторонї
Хиба тя зустрічуть?
Лиш мене би запитати,
Як они калїчуть.
А нїхто тебе не вийде
І оборонити;

Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Ти би плакав, а тут ні з ким
Навіть затужити. —
Бо то в нас лиш на Вкраїні
Ще зазульки чути;
На стороні, пане брате,
Вже єї не буде...
Бо то в нас лиш на Вкраїні
Тепле сонце гріє,
Де ні станеш, де ні глянеш,
Всьо щебече, піє.
Ох та піє, брате, піє,
Серця добуває, —
А хто хоче засьпівати
Там нехай сьпіває.
А хто хоче говорити, -
Могил много-много:
Говори си, пане брате,
Чи-ж нема до кого?! —
Є з ким, брате, говорити
Завтра як сегодне,
Є чим серце наситити
Молоде, безодне;
Є чим віки наповати
Молодецьку гадку, —
Чо'ж кидаєш, руський сину,
Україну матку?
Чо'ж кидаєш, недовірку,
Рідне Запороже,
А сам ідеш — у калюгу?
Жаль ся моцний Боже!!

Гайда, братя, на аренду,
Та вам куплю пива,
Лиш розрадьте нашу неньку,
Щоб ся не журила! —
Бо вна думов го поїла,
Славов го плекала,
Свого серця му кроїла
Та — чого-сь діждала?
Трохи Німця, троха Ляха,

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Решту Татарчати...
Ох не плач лиш, не жури ся,
Україно мати!
Хто наважив до калюги,
Помагай му Боже;
А ми, братя, не покинем
Наше Запороже.
Бо на тіїм Запорожі
Хата на помості,
В пані матки-України
Будемо за гості.

Думки.

I.

Болить мене головонька,
Від чого — не знаю;
Звязав би я китайкою,
Китайки не маю.
Пустив свою китаєчку
На море, на море:
Плини, моя китаєчко,
У гори, у гори.
Вийде мати воду брати,
Тай тебе спіймає,
Стане тебе ба й питати:
„З которого краю?“
А ти кажи, шовковая:
„Від сина гостина!“ —
А як тебе питати-ме:
„Чо' кровю крашена?“
А ти кажи, китаєчко:
„Цїсарськая слава
Красить наші китаєчки
Кроваво, кроваво“.

Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

II.

Межи двома гороньками
Сходить місяць зороньками.

. . . . . .

Лишіть мене, товариші,
Соколики сиві,
Лишіть мене, — ви сьогодне
Днували щасливо,
А я тужив, я журив ся
Цілісіньку днинку, —
Лишіть мене, голубчики,
Одну лиш годинку
Проспати ся на місяци, —
Най ми хоть приснить ся,
Що я дома розвернув ся
В запашній травици:
Милий вітер провіває,
Кучерями носить,
Та росою холодною
Личко моє росить.

Затропотів тарабанчик,
Горністи*) зарули, -
Я схопив ся до кучерів, --
Би-сь думав: не були. —
Лиш росиця, як бувало,
Личенько полоче, —
А хоть трави не полочуть,
То полочуть — очи.

III.

Злетів сокіл понад окіл,
Я його не бачу:
Сльози ми ся закрутили, —
Та чого-ж я плачу?
Тихо, серце, тихо моє!
Є і в мене крила,

*) Горністи (Hornisten) — сурмачі, трубачі військові.

Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Лиш що мокрі, мокресенькі:
Сльозонька зросила.
Але завтра рано в ранці
Вже відсидів решту, —
Прийде капраль молоденький,
Випустить з арешту;
А я стану против сонця,
Висхнуть мої крила, —
Боже милий! як полечу!...
Лиш коби не били. —

IV.

Ой жовнїр я, леґіники,
Ой жовнїр я, жовнїр!
Коли менї не вірите,
Дивіть ся на ковнїр.
Який же він мальований,
Який же він красний, —
Який же він окований...
Сьвіток мій нещасний!
Чи може ти, моя ненько
Не била поклони,
Чи колачі не віддала
Кумам по закону,
Що вни минї таку долю
Зелїзну судили? —
Бодай же вас, батьки-матки,
Та злиднї побили!

Попід гору високую
Крутії дороги;
Не знаєте, батьки-матки,
Як то болять ноги,
Блукаючи з зелїзнойов
Од краю до краю.
Гой піду я, батьки-матки,
З конем до Дунаю,
Тай тручу я зелїзную
В дунайську долину,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:48 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

А сам собі на коника,
До неньки полину.
А в ненечки старенької
Хати на помості;
Коли з долев не утону,
То буду за гості...

V.

Ходжу — блуджу по дорозї,
Серденько ми млїє,
Оберну ся к Буковинї,
Чи вітер не віє. — —
Анї вітер не повіє,
Відки серце хоче;
Заплакав би на доленьку,
Не служать вже очи.
Повій вітре, повій буйний,
Відки тя чекаю,
Та привій ми хоть листочок
З козацького краю,
А з нашої Буковини
Мальовану квітку,
А від мої миленької
Китайку-позлітку!
Нехай очи повтираю,
Головоньку звяжу;
Нема кому поскаржитись —
Я квітонцї скажу.
Вона скаже другим чічкам,
А другі знов далї — —
Будуть моє тяжке горе
Усї чічки знали.

Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

П у г а.

Поема.

Мому брату Семенові
(В Новосілці) Костюкові
На поклін,
Аби згадав часи тії,
Коли були в Італії
Я і він.
Коли в одну неділеньку
Ранесенько з ранку
Відшукав товариша
На високім замку.
Молили ся, журили ся
Та і ще журили-сь:
„Брате милий, товаришу,
Ми ще не нажили-сь!
У нас думка козацькая,
Козацькая воля,
А прийдеть ся погибати
Вовкам в чистім полї“...
Не погибли, вернули ся,
А преці бідуєм;
Через біду, через тяжку
За себе не чуєм...
Нїчо тото. Ми биймо лиш
Що днини поклони,
Аби нашій тяжкій бідї
Задзвонили в дзвони, —
Задзвонили, видзвонили,
Ще й переклепали,
А ми собі молоденькі
Таки погуляли.

Чи є ще в вас, товаришу,
Мій образ на клинцї,
Що-сь ми видер силоміцю,
Як був раз в гостинцї?

Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Чи просиш го ще і тепер
Щодень до вечері?...
Спасибіг ти, товаришу
Мій милий та щирий!

З нас ся люди дивували,
Собі говорили,
Що ми гроші викопали,
Та ті нас здружили.
А в нас гроші — чисті душі,
Усї то маєтки...
Що їм в голов не містить ся:
Мерщій у калитку. —

I.

Мати сина лелїяла,
Та утїхи сподївала-сь. —
Сподївай ся, удовонько,
Синок виростає!
Як той явір над водою
У волоськім краю,
Так твій Семен молоденький
Росте, виростає.

Дав Бог і сьвятий вечер миру.
Увезде радість; Господь сам
Сїдає з домом до вечері,
Сам просить прощі ворогам.
І топить ся у серцї пізьма
Як лїд на сонцї. — За столом
Ведеть ся бесїда утїшна.
Увезде рай. — А вздовж селом,
Де дївчина яка лелїє,
Де син у батенька гуля,
Увезде коляда і піє-сь...
Як не була! —

Прийшли нарештї і мясницї.
По всїм селї гуде,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

З дївок стали молодиці,
А з парубків — люде.
І-гу! —

Лежить собі та на постели
Вдова, як паня, в подушках;
В печи огонь пала веселий,
Та гріє хату. — З ґонти дах;
А що за хата! як воскова;
А образи вам, образи! —
По лавичу на пядь покрова,
Подекуди і в три рази...
А на ослонї, против печи,
Сидить леґінь, мов кріля син,
Тай на сопілцї си щебече;
А вдова дивить ся з перин,
Та з радощів аж Богу-сь молить,
А їй Семен собі соколить. —

Не вигравай, леґінику!
Далеко тя чути;
А ту прийшли охвицери
Та возьмуть в рекрути.

Нехай беруть, кілько хочуть,
А я не бою ся:
Кінь вороний, сам молодий, —
Я ще вислужу ся.

Добре тобі, мій Семене,
На воронім кони:
А ненечка старенькая
У слїзоньках тоне. —

II.

На кровавій Італії темна ніч;
Утїкають жовнїроньки з міста пріч.

Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Знемогли ся небожата;
Треба конче спочивати
У гаю
На краю.

Попід гаєм зелененьким чорний дуб,
Що високий, що широкий, а що груб!
Там жовнїри ватру склали,
Наоколо посїдали:
Де хто впав,
Там і спав

А пугонька на дубі: пугу! —

Капраль:

Коли біда, то є і друга.
(Пуга кричить ще раз).

Один жовнїр:

На зуб!

Капраль:

А піла би тому —
Лиш я міркую вже, кому.

Другий жовнїр:

Ану, полїзу та злапаю?

Капраль:

Та лїзь.

Жовнїр:
(виліз на дуба тай пугу ймив).
А-га!

Третїй жовнїр:

А маєш?

Жовнїр (з гори):

Маю.

Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Усї:

Ану давай ї лиш сюда.

Четвертий жовнїр:

Яка-ж велика та руда!
Агі!

Пятий жовнїр:

А що би з нев робити?

Жовнїр-Поляк:

A ogień na co? Мем палити.

Кадет (надбігає):

Was ist? (Вздрів пугу, вириває).
Gieb her! — Du armes Mistvieh!
Спечу собі, та буду їсти.

Оден молодий жовнїр:

Агі на тя! — Хто їсть сю птаху?

Кадет:

Was weisst denn du, du рекрутяго!

Молодий жовнїр:

А знаєш, що? коли хоч їсти,
От байда хлїба ти май-май!
Ще й солонина є в тайнїстрі.
Бігме, що дам, лиш не карай
Єї! — Диви, яка вна бідна!

Кадет:

Але, що даш?

Молодий жовнїр:

Ну, дам, і бігме!

Кадет:

Da hast! (жовнїр взяв пугу тай пустив).
Ist das ein — дурний хам!

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Капраль (дрімав, схватуєть ся):
А цитьте-ж хлопці! (Лїсом крик):
Auf! Allarm!!!

III.

У море сонечко заходить,
Щоби гарненько ся скупать,
Бо цїлий день у крови бродить.
У чиїй? — на що вам питать?
Не доста знати вам, що бродить?
От лучше, братя, ся спитать,
Чого таке червоне сходить,
Коли ходило ся купать? —
Не треба много тут розправи:
Волоське море все кроваве,
А праведне як впало в кров,
Так сходить знов.

А над Маджентою горов
Стоять гармати:
Муть стріляти!

Лелїяла, колисала,
Та утїхи сподївала-сь...
А чи-ж тобі не утїха,
Удовонько-серце?
Заревіли в оден голос!
Як цьвіт на коверцї
Посипали-сь червоні ріки...
Замовкли на віки, —
Та не они;
Ваші сини,
Сини ваші милі!
А прокляті
В одно тратять,
Карію розбили;
Лягло як рій:
Лежить і твій...

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Лежить собі молоденький,
Замок чорні очи,
Під тим дубом зелененьким,
Де спав сеї ночи.

IV.

Угу! —
Крадеть ся місяць зза цвинтарий,
Такий черлений як опир,
Зза ліса сунуть чорні хмари,
Гадав би: суне манастир,
Та хоче умерлих покрити,
Що он білїють як зима,
Бо йде опир кровцю їм пити,
А в їх кровцї уже нема.
А він розідре білі груди,
Ті руські груди, що як спіж,
Та серце, серце гризти буде.
А що самий си не доїш,
То діти твої будуть ссати:
Вовки, куницї, пси прокляті;
А що і сим бісам не гоже,
То вороня їм допоможе. —
Угу!

Серед кровавого лугу
Лежить си жовнїр під дубцем,
Накрив си очи рукавцем,
Накрив личко собі козаче, —
Плаче.
Рад би ся на бік обернуть, —
Не годен; бо кровцї чимало
Стекло з єго, — в пісок потало.
Французькі туни лихо бють, —
Чому не трапили від-разу?...

Дивіть, вовків яких там лазить!
Там борше ґранатира рвуть;

Generated on 2015-08-17 17:48 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Не стало, — капраля вже друть;
Не стало, — вже летять до того
Жовнїрика молодого,
Що го мати лелїяла,
Та потїхи сподївала-сь...
Простибіг, мамко, за услугу;
Прийми хоть душу, Боже...
Угу!
Тай пустила-сь сїроманцям
Прямесенько в очи:
Не будете розтягати,
Кого вам ся хоче!
Об'їдала-сь, кровавила-сь,
Що сили ставало;
Він ї не дав Нїмцям, -- вона
Вовкам го не дала. —
Угу!

V.

Дав Господь сьвят-вечер і другий,
Дав радість, дав, дав благодать.
В хатах сїдають вечерать, —
Сїдають, щиро-сь Богу молють
За єго дар, за єго волю,
Що між царями сьвятий лад,
Що їх сини прийшли назад,
Що вздріли їх при своїм столї; —
Але не всї оттак ся молять,
Не всї, не всї. —
Дехто в тузї
Сидить та сина споминає,
Що десь тепер в далекім краю, —
Хто знає, може і не їв. —
Дехто вечерять і не сїв, —
Не сїв, бо серденько ся коле
На-поли. — Не діжде-сь нїколи, —
Нїколи не діжде-сь!
Сидить не ївши, серце рве-сь...

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

То сьвят-вечер! Бодай тому
Такий, — я знаю лиш, кому!

А як у вдовинім дому?
З вікон палає як з палати,
В медах купаєть ся вся хата,
А удова си за столом
Радіє своїм соколом,
Що повернув ся з того краю,
Де наших трутов напувають,
Попи не ховають, —
Вовки розтягають. —
Вдова собі так розважає:
А хто ся лучить там здоров,
Той мусить випить зі старов. —
І я там був із колядов,
Тай — ніде правду діти —
Гей підхмелив ся; бо — адіте —
Удовонька, як та голубка,
Все кубочок мені по кубку, —
Все гай!
Нехай
Здоровенька і відповість,
Коли не ладна моя пісня. —

Лиш та пуга там не була:
Она в Італії
Сидить собі на дереві,
Та з голоду мліє.
Угу!

До Михайла Дучака

у славній Заставній.

Аби того нагадав,
Кого братом колись звав,
Кому казав: „Ріднесенький!“
Кому казав: „Друже!

Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Не жури ся, бо й я журю-сь".
Та я вже не тужу...

Або-ж та береза на цвинтарі тужить?
Мовчить та біліє як яра зима.
От так і той жовнір, що в цісаря служить:
Хоть серденько мліє, а віри нема
Ні від Бога, ні від людий —
Листок серед моря:
Одна филя прибє до дна,
А друга рве 'д горі.

Ох филї ви, филї, чорні та студені,
Коби-ж то до вас я примівки хоть знав! —
Сказав би я нести-сь до рідної ненї.
Як лебідь той білий на вдвіря би впав,
Тай засьпівав, заголосив усїх сьпіванок, —
Ненька би ся здогадала, що то їй синок,
Тай вибігла з хати. „День добрий ти, мати!
Із далеку гостї, чи є чим вітать?"
„Є, сину єдиний, меди є, є вина". —
„А врода, здоровля?" — „О вже — дякувать!"
Частуй собі, моя нене,
Милїйшії гостї,
А я піду, тай напю ся —
З високого мосту...
Нї чарочкою пити-му,
Нї мід солоденький,
А напєть ся на намулї
Твій син молоденький.

Попід воду блукати-му,
Свою вроду шукати-му...

Вродо моя мальована,
Вродо моя красна!
Лїта мої молодії,
Доле моя щасна!
В мене дома меди-вина,
Хата на помостї —

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:47 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Верніте ся коханії
Хоть на днину в гості!

Моя мати ткаля
Та шваля —
Моя мати дбала,
Та дбала,

Посправляла кармазини,
Все казала: „Мому сину“.
А тут єму нема кому
І личко накрити.

Чому-сь мене, ненько моя,
Люба моя,
Сиза моя,
Не навчила хоть тужити?

Притулив я личко до калини,
Та тужив я з вечера годину. —

Ніхто мене не розважить,
Слізоньки обітре.
Повій мені з Буковини
Чорногірський вітре,
Та привій ми від братчика
Щирую пораду:
Де я бідний пригорну ся,
Голову покладу?
Хто мя буде поминати,
Як марне загину?
Хто посадить у головах
Червону калину?
Хто заплаче надо мною,
Мисочку покладе? —
Не забудь мя, товаришу,
Названий мій брате!
Ні! ти мене не забудеш:
Не так ми-сь любили,
Щоби ми ся забували,

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:48 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Товаришу милий!
Як ти сядеш у суботу
Вечероньку їсти,
Як принесе поштаренько
Невеселі вісти, —
Не жури ся, сизокрилий,
Така уже доля!
А в неділю скоро з церкви,
Чини-ж мою волю:
Збери наших леґіників,
Що їх буде сила,
Та висипте при дорозї
Високу могилу,
Та насадіть на могилї
Бервінку та рути:
Будуть іти дорогою
Сердешні рекрути,
Нарвуть собі, затичуть ся,
Слїзоньки обітруть —
Порозносять наші квітки
У всї чтири вітри,
Тай розкажуть, — не про мене,
Не про мою долю,
А про тебе казати-муть,
Брате мій соколе!
Все про тебе казати-муть,
Сизий мій та ясний!
Як ти твого товариша
Споминаєш красно. —

Generated on 2015-08-17 17:48 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Новобранчик

ПОЕМА.

Костю Горбалеви на поклін,

аби згадував 2-го німецкого просимця 1852. року, коли мене обстригли.

Прольоґ.

Братїку мій, не цурай ся
Хоть ти оден сего бранця;
Не цурай ся єго слїз,
Що в поклонї ти приніс.
Бо го люди на кеп від себе прогонять,
Нїби коли в латю, то він вже не їх, —
Де кури не піють, де дзвони не дзвонять:
„От там ти — та там ти!“ справляють на сьміх.
„В нас хлїб нї вродив ся, нїчо не зібрали“ —
Так люди до його, тай замкнуть ся в клїть.
Бодай ви сьвятого таки не діждали,
Коли сьпівакови кавалка вже нїт!
Абож я го, люди, за дармо в вас хочу?
Я буду сьпівати, му серце топить,
Я буду робити, аж вилїзуть очи,
Лиш дайте прожити, між вами прожить,
Гарненько-мирненько, як в вас то живеть ся,
Де Пречиста Божа за столом сидить,
За тисовим столом із вами посполом.
Ох братя панове! аж серце ся бєть,
Аж душечка в менї крильми собі збила —
Зриват ся летїти, залїзячко дзур!!
Богдай ворогам ти, не нам ти дзвенїло!
Сьпівав бих — так годї, ведуть в калавур...
А другий раз не му вже вас
Морочить в сїм дїлї:
Коли Нїмцї не застрілять,
Самий ся застрілю..

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:48 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Темна нічка, невидненька, -
Сидить вдова старесенька.
Сидить вдова коло стола,
Тяжко, важко плаче,
За дрібними слїзоньками
Сьвітонька не бачить. —
„Синку ти мій, щирість моя,
Серденько вже знає,
Що я тебе послїдний раз
Отсе виряжаю, —
Послїдний раз, мій синочку!
Не своя дитина,
Не ти мене ховати меш,
Як з голоду згину,
Не ти синку, ох нї, не ти“. —
Тай лиш повалила-сь
Кінець стола тисового. —

А дочка Малана
Сидить собі у запічку, —
Оттак сидить цїлу нічку.
Білі ручки не ломала,
Анї голосила,
Лиш у стїну до протесу
Головоньку била.

А за ким-то, співаченьку? —
Мете мя питати.
Нема го тут, от що вийшов
На подвіря з хати.
Потикнув ся, сїв на приспі,
На ручки склонив ся,
Тай дрібними слїзоньками
Гей водов умив ся. —

Мий ся, брате молоденький,
Най ти жаль не буде,
Що-сь ся доста не наплакав, —
Бо чужнї люде

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:48 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Не дають нам заплакати,
Нї заголосити, —
Братя мої, рускі мої,
Чо' нам в сьвітї жити! —

Ходїмо до хати
Подивитись, що там робить
Стара темна мати.
„Не нуждуй ся, моя доню,
Моє ти коханє,
Готов твому братчикови
Ранїшне снїданє.
Зготов добре снїданєчко
Братчикови свому.
Або хочеш, аби пішов
Не снїдавши з дому? —
Ох буде він, синку, доста
Голодом ще млїти,
Та й ти будеш, та й я буду...
Дїти-ж мої, дїти,
На що я вас таких бідних
На сьвіт породила?
Як би знала, до схід сонця
Була-б утопила,
Абих була не бачила,
Як нинї вас бачу!
Не плач, доню, хоть ти уже,
Най я сама плачу,
Най виплачу моє серце,
Мої темні очи, —
Най виплачу, доню моя,
Чей борше загину! —
А хто-ж минї вималює
Красну домовину? —
Уже не він — мій синочку!...
Чужі чужиницї
Тесати муть домовину
Бідній одовици“.

От так собі гей-би крізь сон
Одова проводить,

Generated on 2015-08-17 17:48 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

А донечка на ватерці
Снїданя готовить.
Заплакали всї зіроньки,
Зарули всї півнї, —
Снїданячко вже готове...

Ходить братчик по дворови
Тяжко, важко плаче,
Умиває слїзоньками
Личенько козаче.
Умивай ся, молоденький,
Як лебідь на мори,
Може втопиш горячими
Красні наші гори,
Аби на них не дивити-сь,
Від разу забути.
Зеленої смеречини
У Нїмця не буде. —
Бо в нїмецкім, брате, краю
Росте лиш лїщина:
Не одному біле тїло
Гей за́полоч сине;
Не одні козачі плечі
Як ножем би скраїв. —
А найдуще тих леґінїв,
Клятих тих гильтаїв,
Що не хочуть панувати
Та за домом плачуть...
А я чого?... Коли-сь зачав,
Кінчай же, сьпіваче!

Вийшла сестра за братчиком,
До снїданя просить,
Тай китайку дорогую
Слїзоньками росить;
А де слїзка лишень кане,
Зараз кровйов стане...
„Вже готове ти снїданя,
Брате мій Іване!“
Ввійшов Іван до сьвітлицї,

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:48 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Сплаканий аж хворий.
Єго ненька старенькая
На силу говорить:
„Сїдай, синку! Сїдай, душко,
Та будеш снїдати“.
А як они вже снїдали,
Не мете питати;
Не мете, нї, товариші,
Бо я вам не скажу...
Хиба й свою головоньку
Китайкою звяжу...
Але-ж бо я, леґіники
Китайки не маю, —
Пустив свою китаєчку
Долів по Дунаю —
Кровавую, сльозавую
До ненечки в гостї.
Бо і в мене, пани братя,
Хата на помостї —
Була... була, соколики,
Та її розбили;
Все забрали, а сиротї
Нїчо не лишили.
Нїчо?... Брешу! Лишили ми
Неньку як голубку,
Дрібні слїзки збіраючи
До срібного кубка,
Доки верну в Буковину,
В гори у гостину...
Чи я верну, чи не верну,
Я післав хустину,
Аби мала моя ненька
По минї поману:
Мою хустку крівавую
Та в слїзоньках прану.

Устав Іван від снїданя
Тай молить ся Богу,
А сестричка вже лагодить
І харч на дорогу.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:48 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Ох мала то, не велика
Вдовина тертїла...
А одова як сидїла,
Так і обімлїла.
А він припав до ножечок,
Вклонив ся низенько:
„Оставайте здоровенькі,
Рідна моя ненько,
Тай не плачте! Я чей верну,
А коли загину — —“
Не доказав. Вийшов потич...

Братчику єдиний,
І я тобі не докажу,
Бо серце ся топить,
А дрібненьке писанєчко
Нїби кровю кропить...
Дивне, дивне, пане брате,
Серденько співаче:
Чуже горе виспівує,
А про своє плаче.
Та як же не плакать, та як же не рути,
Минї молодому?... Молодцї, скажіть!...
Продали мя враги в нїмецькі некрути,
Втопили ми долю, втопили мій сьвіт;
Пропав як тот камінь в глубокому мори, —
Нїхто не добуде! Нїхто не спита,
Як тяжко я мокну у сльозах та в горю;
Нїхто не спитає... бо я сирота.
От хожу та хожу, як дух на покутї,
Що пустков блукає, а прощі му нїт.
„Ходи! — кажуть лютри — бо пута вже кутї!“
Ходи, аж не впадеш здихати під пліт.
Ходи, аж не здохнеш в нечистім десь краю,
Де дзвони не дзвонять, не піє когут,
Де руські молодцї на гуслех не грають,
Де руські дївчата співати не муть.
Соломяна виля — цїсарська симбриля,
В кутї десь за плотом — там руский співак...

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:48 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Слїдочки по сьвітї, слїзочки по цьвітї, —
От тілько помани!... Молодцї-ж, не так?...
О, так, пани братя! Душа ми віщує,
І думка говорить, і серденько чує,
Яка моя доля і чо' минї ждать.
А доки діжду ся, тра далї співать.

От викрав ся і місяць з раю,
Щоби ся добре придивить,
Який гаразд на руськім краю,
Як там живуть, та як там жить;
Як Україна, як Подоле,
Як Галич, мов почесний стіл,
Стоять та щиро Богу молять ся
За князїв своїх, за батьків,
За козаків, за руську волю,
Що в могилах глїбоких спить...
„Чи вже не встанете нїколи?“
Спитаєть ся, тай знов ся молить,

А в Італїї цьвіт та цьвіт
Укрив гору, укрив долину
То у бервінки то в калину.
Бо де руська ніжка ходить,
Там бервінчик родить;
А де руська кровця кане,
Калиною стане.
А кілько то козацької
Кровцї тутки ллєть ся!...

Козакови у серденька
Гей гадина веть ся...

Он блудить гаєм, — ми 'го знаєм.
Блїдий-блїдий, як та стїна,
Шовковов хустков утираєсь;
Мовчить як ніч, та ніч нїма,
Що гей пропасниця приспала
Італїю; — богдай не встала!
Богдай тогди піднялась 'д горі,
Коли камінь в морі!...

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:48 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Місяць сияє, він читає.
„Померли — пишуть. — Ні вже 'д кому
Вертати-сь сироті до дому...
От мовчало би-сь, соловіє!...“
Так він собі. А місяць мріє,
А кабат так ся і біліє —
Перед — а плечі як калина
Червона та сина.

„Як тарабани страшно грають,
Братя плачуть, Німці лають,
Шабельками підганяють...
Триста прутя зашуміло
Коло мого тїла!

Але Бог видить, лїпше знає“...
Сплакав... карабін обзирає...
Він спотикнув ся, впав, здихає...
Тяжко зітхнув... Як би й не було!
Лиш зорі сплакнули.

Ох Боже мій милий! А Ти його бачиш,
Як він ся низенько у квіти склонив;
Тай з ясною зорев за ним не заплачеш?...
Хиба то не Ти му так долю судив?
Хиба-ж то не Твої плекали го гори,
Ті гуцулські гори, бервінковий край?
Хиба-ж то не Твоє занесло го море,
Де люди не руські, не руський звичай?
Де сонце тя топить а претцї не гріє...
Де місяць аж гріє, а сьвітла нема...
Де вітер аж сушить, а претцї не віє...
Весна не минає, а претцї зима
Для руського серця... Ох Боже наш, Боже!...
Прости!...
Добраніч!... А ти як, небоже?... Небоже!
Хто прийде заплакать? Хто буде тужить?...
Нї батька, нї мами, нї трунви, нї ями...
Собаки волоські кусати ся муть
Над тїлом козацьким!...

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:48 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Сьвіти, місяцю, красно,
Би вже ясно та ясно!
Аби ми ся надивили,
Як наш новобранчик
Спочиває в Італії
В зеленім байраці.
Не хоче молодий сьвітити...
Морочить ся мов у диму
По темній мрі, неначе вбитий,
Неначе хтось помер єму.
А він звязав головку, рідню
Іде на похорон просить;
А вна цураєть ся, бо бідний,
У бідного нема що пить.
Оттак і він собі сарака
Блукає небом, мов селом,
Та просить — відповідь однака;
„Нема коли“.
А байраком
Так сумно-сумно, мов в неволи;
Лиш новобранчик там лежить;
Ручки му навхрест, мов ся молить...

Н и в а.

Доки маю сьвітом нудить,
Доки маю люди гудить,
Доки маю дожидати,
Заки Галич зможе встати? —
Ліпше сам я рано встану,
А сповівши-сь щиро Богу,
Займу плуги круторогі,
З'орю гори тай долину,
З'орю свою Буковину,
Як наш Тарас, як мій тато
Научив мене орати;

Generated on 2015-08-17 17:48 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

І віру, любов, надію
Буковинов скрізь посію.
Виростай же, руський Боже,
Пшеницю, як лаву!
Хай зародить моя нива
На співацьку славу,
Хай вяжеть ся колос в колос
Від верха до долу,
Хай сієть ся Буковинов
Правда, віра, воля!
А я піду — як палата,
Так і бідна хата,
Піду руськов Українов
Женчиків збірати.
Жніть, вжинайте-сь женці мої,
Та й дякуйте Богу,
Що поміг нам жито жати
На своєму полї.
Що не підем зажинати,
Мов крепак мізерний,
У чужий край, чужі люди,
На коробку зерна.
Вже не будем, женці мої! —
Безсмертний наш Батько
Научив нас свою землю
Питому орати.

. . . . . .

Тепер уже знаєм...
Жніть, вжинайте-сь, женці мої,
А я заспіваю.
А я заспіваю по руському краю,
Щоб було далеко, далеко мя чути;
Від Чорної-гори до Дніпра-дунаю
Розсип ся ми, пісне, бервінком та рутов!
Най руські молодці затичуть кресаню,
Най руські дївчата вінки собі шиють,
Най люди не кажуть, що ми безталанні,
Най сльози кроваві личко нам не миють...
Розсип ся ми, пісне, як сонечко лїті,
Хай наші кроваві на віки обсушить...

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:48 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Розсип ся же, пісне моя,
Та й не схамени ся!
Де попадеш руське серце,
От там пригорни ся!
Як той голуб до голубки
На новім острішку
Пригортай ся, пісне моя!
. . . . . .

Мій сардак.

Я-ж бо тебе не звержу ся,
Руський мій сардаче!
Тепер аж я заспіваю,
Тепер аж заплачу,
Бо маю ся в що утерти:
Широкії поли. —
Не скину тя, мій сардаче,
Ніколи, ніколи!

Писанки.

Повірє народнє.

А з четверга, темної нічки,
Без місяця і без сьвічки
Оливная гора сияє:
Бо там син Божий у слїзоньках потапає.

К землї припадає,
Господа благає:
„Не дай мене, Боже.
На ті муки тяженькії..

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

А може, — йой Боже! —
Може така менї доля
Від тебе судила-сь?...
Нехай буде твоя воля
І царство і сила. — —
А може-б мож тую чашу
Від мене узяти?..."

Не мож було. — Замучили. —
А Божая мати,
Та бідна, нещаслива мати
За Русалимом, в крайній хатї
Сидить собі коло печи,
Восчик крає, в череп мече,
І в новенькім черепочку
Топить його на жарочку.
І восчику натопила,
І золоту кисточку купила,
І покладків сьвіженьких, біленьких узяла,
Воском уписала,
Ще й намалювала,
Відтак в кошелик поскладала,
Тай до Пилата поспішала,
За Пилатом на-вколїшки ходила,
Писаночки носила,
І курочку в даруночку,
Та все благала-просила:

„Пилатію, воєводо,
Славний государю,
Пусти менї мого сина..
Одного і маю,
Лиш одного, мій паночку,
Їй Богу, одного!
Я ще красчих понапишу,
Ще красчих, — їй Богу,
Що я красчих понапишу...
Одного і маю..."

Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

„Не плач, не плач, Пречистая!
Його вже не має:
Уже Жиди замучили.“ —

К землї повалила-сь,
Мов убита — а писанки
У сьвіт розкотили-сь.

До керманича.

„Керманичу молоденький,
Серденько-соболю!
Возьми мене, керманичу,
На воду з собою,
Та занеси конець сьвіта!
Конець-сьвіта, брате,
Занеси долів водою,
Щоб тут не бувати.
Бо й тут люди — такі люди,
Як і другі люде...
Керманичу, бери мене!
Жалю хоть не буде,
Коли стане чужиниця
На хрест розпинати,
Коли буде моє серце
На шматочки драти,
Коли буде... Керманичу!
Чи віриш ти в Бога? — —
Коли видре минї й віру,
І Бога сьвятого,
Та і пустить в сьвіт широкий,
Нїби тую мушку,
Що їй крильця обірвали...
Керманичу, душко!
Возьми мене із собою,
Возьми, возьми, брате, —

Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Або втопи в Дунаєві,
Щоби не карати-сь!“ —

Реве, гуде наш Черемош —
Керманич не чує;
Усе далї та все далї
Дарабу кочує.
А уповень виринає
Зо синього моря, —
Коло його, мов надія,
Вечірняя зоря.

Дарма.

Голубко-серце, надіє,
Куда ти знов ся зриваєш?
Куда летїти гадаєш?
Не видиш, буря як віє?
Голубко-серце, надіє,
Лиши ся дома, небого;
Вже не дібєш ся до того
Небесного твого покою,
Де сонечко милостю гріє,
Де серце плакать не вміє,
Де сьвіт сьміять ся не сьміє...
Вже дарма, серце надіє!

Чекайте.

Тримбіта? — Бігме, тримбіта!
Чи вже не з того-то сьвіта
Кличуть співати небесні? —
Чекайте, любі, — по веснї!

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Однако.

Сонце заходить. — Про мене,
І не сходи вже ніколи!
Однако жити в неволї:
Чи небо чорне, чи синє...
Я і без сонця загину...

Зіронько моя.

Зіронько моя маленька,
Зіронько моя, сирітко!
Ледви що трошки тя видко
Зпомежи других на небі.
Вони ся дивлять на тебе,
Сьміють ся, скачуть, гуляють,
Пальцем на тебе справляють,
Зіронько моя смутная,
Зіронько моя маленька!

Буковина.

Буковино, Волощино,
Мамко моя, ненько,
Як на тебе подивю ся —
Гуляє серденько...
Там ті гори, наше море,
Поля золотїють...
Гуцул косу несе в росу,
Волох просо сїє.
А Вкраїнець чорнобровий
Упряг круторогі,

Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Оре-плужить та співає
Та молить ся Богу,
Та осени дожидає,
Женчиків наймає...
А Угринчук молоденький
Коника сїдлає,
Та сапянцї узуває,
Та срібні остроги,
А вусочок підкрутивши
Махнув до небоги,
До шинкарки слобідської
На зелене вино.
Там знов сїлля як весїлля
Стоять по долинї;
У їх щастє розгостило-сь,
Мов у своїм дому,
Доля поли закасала
Та мастить хороми,
Та віконця утирає,
Кватирочку нову;
А багатство взяло хвартух
Та доїть корови,
Та в коморах припрятує,
Та пасїку рядить.

А дїтвора на улицї
Обступила дїда,
Та дорогов не пускає,
В хату затягає,
Старі ноги умиває,
Медом напуває.
А він усїх на колїна —
То хрестить, то плаче...
Кому бублик, кому шажок,
А кому колачик,
А кому знов образочок
З святої Сучави...
Буковино, мамко моя,
Во вік тобі слава!

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Сам.

Сидить стрілець на рокиті,
На руки схилив ся,
Не дивить ся на сьвіт Божий,
Тяжко зажурив ся.
Зажурив ся молоденький:
Поза шклянні гори,
Поза море шукав долї
Та не найшов долю.
А без долї як в неволи,
І камінь збуває,
Без доленьки люди лають,
Родина цурає-сь
Без доленьки!...
Боже, а де-ж їй шукати
Єму молодому? — А він сирота,
Нї рідного батька, нї рідної мати,
У кого йме ради, кого запита?
До тебе високо, під море глибоко;
Питав би в пророках, минули й пророки.
А люди — о Боже, богдай їх не звать,
Богдай і поради у їх не прохать!

А тимчасом із Загіря
Місяць виринає.
Устав стрілець, повтирав ся,
Пішов горі плаєм.
Іде собі, не говорить,
Аж на Чорногорі
Зупинив ся, подивив ся —
Як згойдане море
Залеліли кругом гори...
А там знов могила!
Високая та могила —
А кого покрила? —
Добущука молодого
Гуцулського князя!...
Кинув стрілець ясну зброю,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

А сам, бачте, кражем
На могилу як вдарить ся!

„Пане ти мій, сьвіте!
Анї щастя, анї долї —
Де минї подїти-сь
В сьому сьвітї широкому? —
А годї так жити!
Хіба піду до Черемшу
Та душу лишити.
А так уже не верну ся
Межи тоті люди, —
Вони мене цурають ся!“

„Царем над нї будеш!“...
Обізвало-сь зпід могили,
Аж гори лунають.
„Добущуку, ти пане наш,
Лучше пропадаю
Серед сьвіта безталанним,
А ковать не буду
У кайдани сьвяту волю!“...
„То Добушем будеш!!“
Гукнуло знов зпід могили, —
„І катів проклятих
У живици карати-меш,
На вогнї карати,
І кров за кров правити-меш,
І муки за муки“.
„Отамане, стрібай, стрівай!
Тебе вбила сука!
Ти зарізав свого брата,
Ще й званого брата!
Перед тобов люди млїли...“
„То йди-ж їм співати!“
Загриміло страшно, сумно....
Відтак тихо стало....
Пішов стрілець пóтич з гаю —
А зорі згасали.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Дві пісні рожеві.

(Моєму коханю на поклін).

I.

„Чи він пишний, чи нещасливий?“
Усї жовняри говорили.
„Чи він студений як зима,
Чи серця у грудех нема,
Що все мовчить як та могила.
Нікого й словом не займа?“
Жовняри своє говорили,
А він як думав так думá.

За Віднею в царских садах,
У Красній Кирници
Стоїть стрілець на шельваху
В павах-порошницях
Перед рожев найкращою —
Король-місяць сьвітить,
А він стоїть та дивить ся
На рожеві квіти,
Тай засьміяв-сь. — „Оже, оже,
ти роже моя,
Цїсарскими стрільчиками
вартованая!
Вартую тя, пантрую тя
нї місяць, нї день,
Вартую тя, препишная,
вже рік і оден.
Хіба тебе і на третий
маю вартувать,
Рожевої твої квітки
собі не вломать?
О, не буду, рожевая
ти доле моя;
Обломлю тя, учахну тя
в неділю до дня.
Ще й затичу за кресаню
стрілецку мою,

Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Молодому царевичу
тобов похвалюсь.
Ще й на базар понесу тя -
на паньский базар,
А як з тобов нагуляю-сь —
панам тя продам!“

Тай посягнув за рожею
Стрілець молоденький.
Згинала ся, хиляла ся
До самої землї, -
Хиляла ся, згинала ся —
Віти поломала,
А нарештї — такі речи
В ночи промовляла:
„О ти стрільче — самовільче,
колючий ти гліг,
Ходи-ж тепер вінчати ся
зо мнов під моріг!
Рожевії мої квіти
не гордим стрільцям,
Рожевую свою волю
опришку не дам.
Рожевую свою красу
не пущу водов,
Рожевая моя слава
загине з тобов.
Не будеш ти красувать ся,
як той райський птах,
На кресацї мої квіти —
в цїсарських садах!
Не будеш ти молодому
царю ся хвалить,
На базари з гільтаями
коханя дїлить.
Ізвійте ся два-три вітри,
ви мої брати,
Позвівайте ізза моря
макові цьвіти!

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Постеліте, нарядіте
обом нам посаг,
Щоб фудулний той людский син
мягонько да ляг.
А я з ножем дві Маланці
в дружби да спрошу,
Невінчану свою постіль
кровю да зрошу". —

Оттам го рано і застали. —
Кровю умитая мурава,
А він убитий в ні лежить;
Лівою ручкою держить
Кресаню в павах, а у праві
Рожева квіточка кровава —
Притис до серденька, тай спить.

II.

„Чого мовчиш ти як могила?"
Плакала мати, говорила, —
„Чого не спиш ти у ночи,
Чо' за вівцями ходячи
Вмиваєш ся слезов як филев?"
„А де-ж я плачу, ненько мила?"
І слези стали у очех. —

На найвищій полонині
В зеленому гаю
Стоїть вівчар з тримбітою,
Стоїть тай думає
Перед рожев рокитою. —
Ясна зоря сьвітить,
А він стоїть та дивить ся
На рожеві квіти.
Тай заплакав. — „Боже, Боже,
Ти роже моя,
Вартую тя, пантрую тя
не рік, а вже два.

Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Ще буду тя пантрувати
ні два анї рік,
А буду тя пантрувати
рожевий мій вік.
Буду тебе від морозу
душею вкривать,
При місяцю да при зорях
пісень ти співать.
Таких пісень співати-му,
як твій пишний квіт,
Нехай піде твоя слава
рожевая в сьвіт.
Тілько цвити, роже моя,
цвити-процвитай, —
А ти луже не шум дуже,
кидровий ти гай!
Може буде задрімати
рожевий мій квіт...
А на дубі два голуби —
тихо, не гудіть. —
Тихо-тихо, не гудіте!
Стамбул уже спить,
Молодая султаночка
в віконци сидить.
А під вікном молод джавур —
спіть голуби, спіть! —
Приспівує, приграває —
тихо, не гудіть!
„Хто співає — приграває? —
О, сьміливий джавр! —
А я єму молодому
рожу-квітку дам“. —
Тай кинула роже-квітку —
він єї здоймив,
Лиш попахав — спотикнув ся,
упав тай не жив.
А зза плечий Турчин баша
узяв ся сьміять:
„Не джаврови турецкую
роже-квітку брать.

Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Бо в Турчина роже-квітку
отрутов поють —
Молодую султаночку
в Дунаю втоплють“.

І слухала пишна рожа
Пісні єго любі,
Тай схилилась дрімаючи
На вівчарські груди.
Хилили ся, тулили ся,
Млїли-умлївали,
А як рано пробудилась
Оттак заспівала:
„Ти вівчарю-золотарю —
не Романів брат,
Хто ти казав при місяцю
сих пісень співать?
Хто ти казав молодую
мене усипать,
Рожевую мою славу
на віки терять? —
Хто ти казав — рожевая
ти славо моя!...
Ви ловите роже-квіти
в неділю до дня.
Ви ловите плоху серну
у срібную сїть,
Ви ловите білу рибку
в шовковий невід;
Ви вабите сину пташку
золотим пшоном...
Чого в тебе вівчарику
на вбох полах кров?..
За Віднею в царских садах —
недоле моя!...
Вінчаєть ся стрілець з рожев
в неділю до дня.
Старий Господь книжки чита,
а той молодий

Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Кровавою ширинькою
пристолець укрив.
На пристолї василькові
два-три да хрести,
Прийшли його пишні маки
до слюбу вести.
Прийшли з ножем дві Маланцї
сьвітло му тримать,
А у батьках сьвятий Іван,
молодший мій брат.
А я білі дві лелїї
в дружки да спрошу,
Кровавую свою постїль
ще й амвров зрошу".

Оттам їх рано і застали. —
Амров зрошеная мурава,
А він як крига в нїй лежить,
Лївою ручкою держить
Білу тримбіту, а у правій
Рожева квіточка кровава;
Притис до серденька, тай спить.

Думи мої.

Думи мої, думи мої,
Лихо менї з вами:
Куда ви мя загулили,
Куда мене взяли,
Ще й такого молодого?...
Гріх вам за се буде!
А я гадав попожити
В старих, давних людех
Так як они проживають —
Нї, не довело ся!
Налетїли з Чорногіря
Як квіточки в росах,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Тай узяли нерозумні
Мене межи себе,
Як ті діти, тай понесли-сь
Зі мною на небо —
Не на небо, а так кудись...
І сам я не знаю,
Куди взяли — й не до раю,
І ніби до раю,
І ніби десь... Боже, пожаль ти мене ся!
Чого мусів мірять я синї моря,
Чого побиватись я по під небéса,
Чого блудить блудом по твоїх зорях
Неперелїчених?... Тебе називають
І благим і добрим, і кажуть: „отець“...
Чого мене взяв ти з кедрового гаю,
Чого мя закликав від моїх овець
Та дав оттим думам?... Не лїпше би було
Іти під могилу сїрими орать?
Не знали би в сьвітї, люди би не чули,
Пішов би тихонько на цвинтари спать
Без людскої слави, без людского суду,
Без людскої кари, без людских обмов!...
Чи вкрили-б, не вкрили замучені груди,
Сама би мя вкрила земличка-покров.
А може й прийшла би та моя єдина,
Та моя незвана, кохання моє,
Та ще-б посадила червону калину
На моїй могилї — серденько моє!
А так довело ся... О Боже мій, Боже!
Чо' так довело ся? Чо' казав мінять
Сей сьвіт такий красний, такий прехороший,
За другий якийсь-там менї замінять?
Не лїпше би було гуляти та пити,
Як другі гуляють?... Тепер не топив
Я долю би свою в дрібних-дрібних сльозах.
Море не поможе й думи не поможуть,
І зіронька в небі личко не утре —
Хіба моє серце до решти утне!...
Відчепіть ся-ж мене, думи,
Люте моє горе!

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Може я би ще вигоїв,
Може углагоїв
Моє серце зворушене,
Да ще й пожив в людех
Без лишенька, без сьвітскої
Тяжкої осуди,
Так як батьки мої жили
У домашній славі.
Ліпше мені баранчики
Пасти кучеряві,
Як ті зорі випасати
На чужому поли!
Ліпше ходить за вівцями,
Як за сино-морем
Тов филею гребенистов,
Золоточубатов!
Ліпше волом круторогим
У поли орати,
Як книжечки виорювать —
Да не борозною,
А дрібними слїзоньками...
Лишенько зо мною!
Відчепіть ся, думи, люте моє горе!
Не моргайте, зорі, я не заговорю
До вас уже більше, я йду собі в сьвіт
Далеко-далеко, щоб ви і не знали,
На чужому поли де мя закопали...
Вас хмари укриють, мене самий цьвіт
Під зеленов муравою...
Тихо, душко, тихо!
Нехай приспю, приглагою
То німецке лихо,
Що десь в сьвіті очепило-сь.
Щож робити буду?
Кутати-му, може єго
Викутаю в люде.
А коли нї — та цур єму!
Богу помолю ся
І за Німця і за себе
І за свою душу.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

В ДЕНЬ СКОНУ БАТЬКА НАШОГО

ТАРАСА ШЕВЧЕНКА!

КОБЗАРЯ РУСЇ,

Мартира України, предитечи нашої волї і слави!

Что ищете живаго со мертвыми?
— Нѣсть здѣ!

Лѣка

Чого прийшли ви во сьвятиню?
В святому храмі що шукать
Прийшли, сини ви України?
Її пророка поминать,
Мов би мерця у домовинї? —
Хиба-ж пророки правди гинуть?
Хиба Всеправедного Син
Всїх праведних не воскресив,
І не поставив на престолї
Судить насадників неволї,
Судить огненними язики
Неправди гордиї владики? —
О нерозумні, горе вам!
Немає на пророків ям,
На Боже слово домовини,
Анї могили Українї!
На правду ще не збив кайдан
Нї враг, нї гордий Цар-тиран,
Анї його погані дїти.
Усї варвари сего сьвіта,
Хоч як було би їх богато,
Не годні волю окувать! — —
А ви прийшли сюди тужить?
Ликуйте! — Спас наш не лежить
В вузкій, тїсній та чорній ямі!
Вже відвалений з гробу камінь;
Живого між мерцями нїт,
Він межи нами! — Аллилуя! —
О „аллилуя“ ізрекнїть,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Брати мої, ви вірні душі!
Нехай на всій почують Русї,
Нехай почує й камінь в пущі,
Нехай на ввесь почують сьвіт
І книжники і фарисеї
І вся московськая Юдея — —
Рцїть Аллилуя!

Новий псалом воспоємо
В новому суборі,
Яко Господь прослави ся,
В пророках говорить,
І ісцїля живим словом
Убитиї люди,
Дає нищим у десницю
Мечі обоюді
На побіду мучителїв,
На кару тиранам,
І лагодить малих дїтий
На велетів брани,
І шле благих учителїв
В науку народам...
І виросте добре слово,
Як дебри на водах,
А учителї народа,
Як сонце у сьвітї,
Сьвітити-муть його людям
Во віки і віки!
І судцями над язики
Сьвятий їх поставить,
І буде їм во вік слава —
Нова, добра слава! —

Чогож прийшли ви во сьвятиню?
В Сьвятого храмі що шукать,
Апостоли ви України?
Останки сльозів виливать? —
О неподоба! — в нас немає!
Ми висипали їх до краю,
До краю вилляли! до дна

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Іспили горе! і одна,
Одна сльоза нам не остала!
Питайте лиш московських царів,
Ляхів спитайте, чи не так?
Лях правду скаже, бо се брат!
І тих Іскаріотів нових,
Що за московскії карбові
В неволю хочуть нас продать —
І в тих питайте, чи не так!

Чогож прийшли ви у сьвятиню? —
На Русь брати, на Україну,
Убогий нáрод научать!
По всій, всій Русї розіллять,
Як драгоцїнне, добре миро,
Як благовоннеє кадило,
Пророческі святиї речи
Нашої волї предитечи,
Тараса батька! — —
О Сьвятий!
Ти своїм духом осьвяти
Сї молоді, сї вірні душі,
Апостоли святої Русї —
І осьвяти, і осьвіти!
Щоб на українськії ниви
Здорове зерно розсадили;
Щоб теє добре посходило,
І добрий дало нам полон!
Щоб вкрило рідний наш хором,
І рідним словом в волю, силу
Всї рідні душі укріпило! — —
Приятелище сиротам,
О мати правди і надії!
Нагрій Ти душі молодії,
Щоб так огненно, як він сам,
Твій син сьвятий — заговорили,
І, як той грім по небесам,
Господню правду ісповіли
Не давним, а новим Жидам!
І заснували правдї, волї

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Нові храми, нові престоли! — —
О вої, мартирі сьвяті,
Поборники сьвятої волї!
Ви висипали море крови,
Ви не бояли ся катів,
Не ізлякали ся тиранів!
О станьте, станьте разом з нами
За сьвяту правду, волю в бранї!
Не з'їв одну Єрусалим,
Не вбив другу поганий Рим;
Да чей і Москва прелукава
Карбованцями не задавить! — —
О Мóскво, мати ти всїх лих!
О Мóскво, ти несита крови!
Кровѝ пророків і сьвятих,
І праведних сьвятої крови
Вже переповненая чара!
Уже небесний велий Цар
Мсти ангелу подав погар,
Розсипать над тобою кару!
І буде ще й до каплї править
Кров праведних, пророків кров,
Усю їх кров, усї їх душі!
Як гадину тебе задушить,
Як червака ногою здавить,
І твої ангели лукаві! — —

І воспоють усї люди
Господнюю славу,
І возрадують ся зїло
На суд його правий,
Яко всудив неситую
І дав нагороду,
І відсипав рівну мірку
За кривду народів!
І заплачуть, засмутять ся
Неправди владики,
А праведні звеселять ся
Во віки і віки.
І засядуть в златих вінцях

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

На нових престолах
Всї любящі правду й сьвітло,
Поборники волї!
І судити-муть тиранів
Страшним, правим судом,
І восхвалять імя Боже
Убитиї люди.
І кров мартирів одмстить ся
По божим глаголам,
І буде їм во вік віки
Блага, добра доля! — —

Чогож прийшли ви во сьвятиню?
В святому храмі що шукать,
Ви вої нової Вкраїни? — —
Не мертвих наших поминать,
Не в сльозах виливати горе;
А на віщá сьвяті глаголи
В сьвятім сїм храмі присягать!
До сполу, братія, до сполу!
За живу Русь, живеє слово,
За живу правду, разом в лад,
Нові завіти прочитать,
Присягу положити нóву! — —
Вкраїна і її та воля,
І Русь жива, живеє слово:
Се знак, се знамя нам усїм!
Амінь, душе моя, амінь!

Ом. Партицькому,

посилаючи йому фотоґрафію своєї хати й загороди.

Отут я, брате мій, родив ся,
Отут діточий вік згуляв,
Отут і плакав і молив ся
І під могилу поховав,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Що було серцю до вподоби!...
Отут і сам в студенім гробі
Покладу бідну голов спать,
І тут му Бога з неба ждать!

У море!

Чи журитись лихом-горем?
В море, друже, в море!...
Наймемо ся випасати
Біле стадо в горах.
Наймем го ся випасати
У Чимчика пана, —
Будем ми го вигонити
Рано, друже, рано.
Будем ми го вигонити
В склянні гори в мори,
Там про суженую долю
З визов поговорим.
Або в сонця запитаєм,
Де вона ся діла?
Вно майне лиш на лебеді
Білі, друже, білі,
І відошле їх на сей сьвіт
Гребенистов филев,
Щоб принесли мою милу
На біленьких крилах
Аж у тридевяту землю,
В море, друже, в море!
Доки стадо напасеть ся,
Ми ся наговорим.

Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Думи мої, діти мої!

Думи мої, діти мої,
Лихо мині з вами!
Поклав би вас як жовняри
Пишними рядами,
Та бою ся, що вас займуть
За голубе море...
Думи мої, діти мої,
Лихо моє, горе!
За море-б займили, як мене гонили,
Гонили та били... чому не втопили?
Не знали би люди, як серденьку жаль!
Не знали би люди, як темної ночи
Крівавов китайков втерають ся очи,
Як з тихов зорею говорить стойкар;
Не знали би були...
Думи мої, думи,
Тепер довело ся за вас відвічать,
Бо вни мене лають, мині дорікають:
„Ледащо ти, кажуть, іди в поле жать,
А не втирай дрібні сльози
Тихими ночами!“
Думи мої, діти мої,
Лихо мині з вами!

Думи мої, діти мої,
Що з вами учиню?
Посію вас барвінками
По всій Україні,
І буду вас виростати
Слїзми ізрошати, —
Процьвітете, як то море —
Хто-ж вас буде рвати?
Не я вже вас зривати-му,
Зривати-муть люди
Та дівчата до вінчання,
А мене — забудуть.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Нехай і так, що-ж робити?
На все Божа воля.
А я за вас у Сучаві
Сьвятому помолю-сь.

Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

ПОЕЗИЇ

видані в Коломиї

1867—68 р. (томики I—III).

Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Мертвець.

Die Todten reiten schnell.

Bürger.

Кохайте ся, чорнобриві,
Та не з умерлими,
Бо коханя вже не має
В глибокій могилї.
Иньші ряди на сїм сьвітї,
Иньші ряди в ямі;
Не пукайте-ж, мої сизі,
У ту чорну браму,
Щоб і вам так не довело-сь
Затратити душу,
Як тій моїй безталанній
Сердешній Марусї,
Що вам хочу розказувать...
А мушу сказати,
Хоть не дуже і цїкаве, —
Слухайте-ж, дївчата!

Полюбила чорнобрива
Леґіня дївчина;
Пішов з війском в Італїю,
Там єго убили.
А вна блудить, сьвітом нудить,
У богів питає,

Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Чи побачить того ще раз,
Що вірне кохає? —
На що здали-сь чорні очи,
Мальовані брови,
Коли нї з ким подїлити
Серце на розмові? —
Без милого сьвіт як скеля
Студена нїміє,
А милого щире слово
Як сонце загріє,
І то серце схороване
Як медом напоїть!
Одно слово з усток любих —
Все лихо загоїть.
Оден погляд з очей милих —
Чого-ж більше й треба? —
Без милого сьвіт як пекло,
А з милим як небо.
Зийде було тихий місяць,
Вечірная зоря,
А вни собі вже в садочку
На любій розмові.
По садочку собі ходять,
За ручки ся водять;
Він дивить ся на милої
Рожеву уроду,
А вна ягідки збірає,
Милого годує,
Та обоє розмовляють,
Як жить вони будуть,
Як вороги засмутять ся —
Як будуть щасливі!
А та доля нежичлива
Уже й за плечима
Гострить свої чорні ножі...
Що-ж робити мусим!
О Боже наш поправедний,
Не прав у нас душу,
Коли її затратимо
З великого горя!

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Доле наша нещаслива —
Доле наша доле! —

Вже Маруся заручена
Дружки прибірає,
У барвінку собі ходить,
З ненькою ся радить, —
Аж тут впала вербецирка
Як та стріла з неба! —
Мабуть тобі, Марусечко,
Дружок вже не треба!
Бо йде Василь твій білявий,
Да не кучерявий,
А вже іде острижений,
У цісарській барві,
У долмані гусарському,
У срібних острогах! —
Як уздріла чорнобрива,
Так пала до долу.
А на дворі уже й коник
Під срібним сїделцем.
Здоймив милу, поцїлював —
„Здорова будь, серце,
Та у тугу не вдавай ся!
Все в Бога надїя!
Коли вийду — звінчаємо-сь,
А коли не вийду“ —
Не доказав, серце стяло-сь,
Серденько ломило-сь!...
Вибіг з хати — коник тупнув —
Курява здоймила-сь...
Тілько долї козакови,
Що широке поле,
Та сльозами зрошеная
Цїсарська дорога!

* * *

Минув і рік, минув другий —
Не вертає милий,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

А ті люди недобрії
Усяко судили.
Оден каже, що убили,
А другий вже знає,
Що він з другов покохав ся,
Там і повінчає-сь.
А Маруся пропадає! —
Коби вона знала,
Що покинув єї милий, —
Вна-б зілля достала,
Щоб і собі забувати!...
„Він мя не покинув!
А загинув мій миленький,
То і я загину!“...
Доки стало людям суду,
Доки стало злости,
А тим часом з Італії
Прийшов лист на пошті,
Що убили під Новарров!...
О Боже наш сьвіте,
Ти нас создав на сім світі,
Ми всї твої діти, —
За віщо-ж нас так карати?...
Марусю! Марусю!
Не вбивай ся так гореньком,
Бо загубиш душу,
Тай милого не достанеш! —
Що впало — пропало!
Нї кохання, нї ридання,
Нї дївочі жалї
Не видеруть із могили...
„Василю, Василю,
Коби-сь минї хоть приснив ся,
Ти мій чорнобривий,
Хоть на хвильку, на годинку!
Я би не скучала!
Я би сонним твоїм видом
Душу напувала!
Прийди, прийди, ти мій сьвіте,
З широкого поля!...

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Доле моя нещаслива —
Доле моя, доле!“ —

Тане моя Марусечка,
Як сьвічечка тане,
А та стара єї ненька —
Що на ню погляне,
Так заплаче! — „Доню, доню,
Єдина дитино,
Не гніви ти небесного!
Загинув, — загинув,
Не вéрнеть ся уже більше...
Не коротай віку!
Може тобі другу долю
Держить Бог на сьвіті
Єще кращу! Марусечко,
Ти-ж одна у мене!
Коли схочеш — звінчаю тя
Із лицарським сином.
Забудеть ся сьвіже горе —
Серденько загоїть“. —
„Нене моя, нене моя,
Ріднесенька моя,
Без Василя нема долї
В широкому сьвіті,
Без Василя сьвіт могила,
Де сонце не сьвітить.
Без Василя нема й Бога!“
„Дитино, дитино,
Не зазивай єго кари,
Він сьвятий, єдиний,
Він лиш оден у нас добрий!“ —
„Хто, він добрий, мамо? -
Чи я єму не молила-сь,
Чи служби не клала,
Чи скривдила кого в сьвіті? —
Василю, Василю,
За що-ж тебе, серце моє,
Трутив у могилу?

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Серце моє
Убитий мій квіте,
Що ми кому завинили
На білому сьвіті?
За що двоє душ на сьвіті
Так страшно карати,
Так несказанно карати?...
Нене моя, нене,
Чо' мя таку нещасливу
На сьвіт народила,
На сьвіт такий неправедний?...
Пішла-б ся втопити, —
А за ним же хто заплаче? —
Хто буде тужити
За сиротов безталанним,
Як мене не стане?...
Лиш я єго на сїм сьвіті —
Я одна кохала,
І одна я тужити-му! —
О Боже ти, Боже,
Хоть віку ми не вкоротай!...
Не можу, не можу!"...

Оттак моя Марусечка
Воркує, сумує;
Що ї люди розважають, —
Мов їх і не чує.
Бо ті люди — от як люди!
Своєї говорять
Та ще гірше разять серце
Та колотять горе,
Та душечку убивають, —
А самі не знають,
Що коханю у розлуцї
Поради не має.
У коханю одна рада:
Із милим розмова.
А ті люди — я їх знаю,
Знаю їх здорових:

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Вони не йдуть порадити,
А йдуть надивить ся,
Як то серденько убите
Під гореньком бєть ся.
Оттак, моя Марусечко,
Оттак, моя зоре! —
Чомуж, серце, не заплачеш,
Чому не даш волю
Тим слїзонькам дрібнесеньким?
Тобі-б лекше було! —
Мале лихо, мале горе
І сльози утулять,
А велике — за велике!
Серце запікат ся
Як у вогни, як на грани
Треба му карать ся. —

Процвитають у садочку
Черешнї та вишнї;
Як і вперед виходила,
Марусечка вийшла,
Та вже не до Василечка
На любу розмову!
Як стояла, так упала,
Дала горю волю!
„Василечку, голубочку,
Що ти, серце, дїєш,
Що до свої Марусечки
Вже раз не приїдеш?
Нагнївав ся! — Василечку!
Кохання, Василю!
Оттут, серце, ми стояли,
Оттут говорили,
Оттут сто раз присягав ся,
Що вірне кохаєш!
Чому-ж тепер свою милу
Нараз забуваєш?...
Хіба така з того сьвіта
Далека дорога?
Хіба би ми не змістили-сь

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

В могилї обоє?
Возьми мене, Василечку —
Возьми мене, серце!
Укриєм ся в домовинї
Преданним коверцем...
Возьми мене, мій соколе!
А може нагнївав-сь,
Що я така схорована,
Що я так змарнїла?
Василечку, я процвиту
Як рожа у маю!...
Василечку, де ти, сизий?
Немає — немає!“...

* * *

Оттак моя Марусечка
Тужила, скучала;
А у ночи в опівночи,
Щоб мати не знала,
Пішла нишком до ворожки
Поради прохати.
„Бабусечко, голубочко,
Давай менї раду!
Давай, сиза! Не витерпю!
Зроби, нехай гину —
Або зроби, нехай прийде
Хоть лиш на годину
Мій єдиний з того сьвіта,
Все лихо загоїть!
Бабусечко: як би знала
Ти горенько моє,
Ти-б плакала наді мною
Старими очима!
Бабусечко, серце моє,
Чини що вже чиниш,
Нехай прийде мій миленький,
Нехай го побачу!
Нехай єму, серце, скажу,
Як я за ним плачу,

Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Як я сьвітом білим нужу,
Як сміють ся люди,
Як вороги радують ся!
Бабусечко люба,
Я го хочу побачити!“
„Доню моя, доню,
Я се можу учинити —
Але що потому,
Що потому з того буде —
Я сама не знаю!“ —
„Нехай відтак Бог карає,
Як сам собі знає!
Я не дбаю!... Бабусечко,
Я хочу побачить
Василечка, житя моє
Уроду козачу“.

Пішла баба та зеркало
Унесла з комори,
А Марусю посадила
За стіл на ослоні. —
„Подиви ся, моя доню!
Що буде — не знаю,
А я піду та дружечок
Тобі позбіраю,
Аби тебе нарядили
В зеленім віночку!
Да ще тобі отсе кажу:
Розміркуй ся, дочко,
Бо він прийде у гостину
З глухої могили,
Але потім“ — „Де він, де він,
Де мій сизокрилий?
Василечку!... бабусечко!“ —
„Не квап ся так, доню,
Ще буде час набути ся! —
Чини-ж мою волю:
Подиви ся у зеркало!“
„Ох, темне, бабусю!“
„А як дружки повиходять —

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Слухай-же, Марусю,
Нїчо-ж у їх не питай ся!
Чи чуєш, небого?“
Пішла стара, тузин сьвічок
Унесла воскових
На лїхтарях. „Сьвітить, дочко?“
„Сьвіти, сизокрила!
Що Господь дасть, тото й буде!“
Стара засьвітила
Перший, другий, третий сьвітич...
Що бачити мушу!
Виступили три дружечки
Чесати Марусю
З біленькими гребінцями --
Студені, студені,
Аж могилов від їх дише!...
А моя єдина
Марусечка нї пари з уст!
„Бабусечко, утко,
Чом до краю не доводиш? —
Хутко, сиза, хутко!
На що тілько короводів?“ —
„Бо так, доню, треба!“ —
Знов три сьвітичі воскові
Стара засьвітила,
І знов стали три дружечки,
Принесли сорочку
Вишивану Марусечцї,
І блюдо з віночком, —
Наложили на голівку! —
„Бабусю кохана,
На що сеї комедиї? —
Доводи до краю! —
Ох бабусю, бабусечко,
Чому вже мій милий
Не приходить, серце моє?...
О, я нещаслива,
Мабуть єго не діжду ся!“...
„Будеш, синку, будеш!
За маленьку хвилиночку

Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Він до тя прибуде.
Тільки стривай, моя доню,
Додай серцю сили!“...
Знов три сьвітичі воскові
Стара засьвітила,
І знов стали три дружечки
З весільним деревцем
Та з пшеничним короваєм.
„Бабусенько, серце,
А се на що? се весілля?“
„Весілля, голубко!“
„З моїм милим? — Василечку!
Бабусечко утко,
З Василечком повінчаю-сь?
Покою мій, раю!...
Бабусечко, чо'ж вижидаш?
Доводи до краю!...
А я Бога проклинала,
Та тебе гнївила!...
Бабусечко, а красна я?
А я так тужила!
Мабуть зблїдла на личеньку?“ —
„Нї, моя єдина,
Ти як рожа процьвітаєш!“
І знов засьвітила
Три сьвітичі чарівниця. —
Три дружечки стали
Із шлюбними коверцями,
З білими мантами.
„Бабусечко, а деж Василь?
Чогож мя так нудиш?
Коли дружки позбирали-сь,
Чому не прибуде
Мій молодий, мій князь любий? —
Чи довго ще ждати?...
За що-ж мене, бабусечко,
Так довго карати
Дожиданням, коли мене
Вже й так покарала
Божа воля... Бабусечко,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Чо-сь трути не дала
Напити ся!... бабусечко!
Без часу загину!...
Прийди милий, прийди серце,
Прийди, сизокрилий,
Хоче мене чарівниця
Убить дожиданням!...
Як би ти був, Василечку,
Ти моє кохання,
Ти би не дав поругать ся
Над твойов Марусев!"...
„Тихо доню, тихо серце,
Се так бути мусить".
Тай зеркалом тарах в землю
Із усеї сили!...
Тупнув поїзд на подвірю —
Нічниця завила,
Шклянки в вікнах зазвеніли —
Відскочили двері —
Тай уходить — Боже, Боже!
Списать на папері
Таку красу несказанну!
„Василю, Василю!
А деж ти ся так забарив,
Ти мій сизокрилий?...
А я плачу, літа трачу!...
Ні, я вже не плачу,
Василечку, серце моє,
Любий мій козаче!...
Чого-ж мовчиш, не говориш?
Я твоя Маруся!...
Не пізнаєш?... Василечку! —
Що-ж робити мушу!...
Соколе мій, придиви ся!...
Я мабуть змарніла? —
О Боже мій!... Василечку,
Я порумянію,
Я знов стану яка була!
Васильку мій любий,
Ти не видиш, що я в вінку?

Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Підемо до шлюбу,
Мій ти орле сизокрилий, —
Піп нас повінчає! —
А чо' в тебе, мій миленький,
Катанка крівава —
Ще й на грудех простріленa? —
Я, милий, загою. —
О милий мій, я вигою,
Кохання ти моє,
Тільки, серце, заговори!...
Не хоче, не хоче!...
То хоч, любий, подиви ся
Марусечці в очи!
Ох, як страшно!.. Василечку,
Бояти ся буду!...
Вже готові дружки мої? —
О буде вже, буде,
Лишіть уже! Милий гнївний,
Що так забарила-сь!...
Ходім, серце Василечку,
Ходім, сизокрилий!"...

Встала моя Марусечка
До шлюбу убрана,
А дружечки по переду
З ярими сьвічками;
Марусечка у послїди
Ступає поволи,
Василь іде з Марусею,
Дивить ся до долу,
Наче сонний! — „Василечку,
Говори зо мною —
З твойов милов! — Василечку,
Я тебе ся бою —
Чо' ти страшно так дивиш ся?...
Бабусю! — — — Не має!...
А отто хто, мій голубе,
Так страшно співає?
Се бояри? — Ох лишенько,
Якіж бо погані!"...

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

А бояри таку пісню
В ночи заспівали:
„Палай, палай, яре сьвітло,
До самого долу,
Бо ми ведем нову пару
До нового дому,
У гибльовану кватирю“ —
„Василю, Василю,
Що вони отсе співають?“
„В глубоку могилу.
Там є щастє, там є доля,
Там горя не має;
А що в сьвіті вам остало?...
Те, що закопають.
А там рівно, а там вільно,
Там кождий за брата:
Як і цїсар в єдамашках,
Так старець у латах.
Народить ся дитя у сьвіт
Умите сльозою,
Толочить го лиха доля
Тяжкою ногою.
А де серденько загоїть?
Там, де закопають!
По перший раз у могилї
Сльози обсихають;
По перший раз утомлене
Серденько спочине;
По перший раз народиш ся,
Як ляжеш в могилу.
Нї розлуки, нї розпуки
Нї горя, нї болю...
Гори, гори, яре сьвітло,
До самого долу!“ —

Оттак чорні боярини
Ідучи співали,
А тут разом і сперли ся,
Як чорная хмара,

Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Над ямою страшнов, страшнов!...
„Бабусю, бабусю!
Василечку, що ти робиш?...
Прости, Боже, душу,
Що коханя я не знала
Престрашної долї!“...

Не кохайте-сь, мої сизі,
З мерцями нїколи!

На могилї

званого мого брата Михайла Дучака у Заставнї.

„Чого мовчить він як могила?
Усї камратя говорили, —
„Чого він плаче у ночи,
Чого на стійцї стоячи
Скитаєть ся як морска филя?
Хиба ми всї єму не милі?
Нехай же сам собі мовчить!“

І скеля висока, і море глибоке,
І гордий Венедик — всьо спить,
Лиш бранець в касарни високо-високо,
Високо в віконци сидить.
І як то човенце без китви, веселця
Та буря туряє, мете,
Так думка полоха зарізане серце,
Терновий вінець му плете.
„Чиж перебриду я то солоне море,
Чи тут мене срібними вбють? —
Бувайте здорові, ви гуцульскі гори —
Тут глинов присиплють, ох тут! —

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

А шовком голівку ніхто тут не звяже,
Ні груди не прийде укрить!
Хто ревне заплаче, хто серце покаже?
Хиба лиш орел засипить!
Коби то хоть мати товариша свого,
Щоб душу студену нагріть! —
Людий без рахуби, а серця й одного
Немає між ними, ох ніт!"
І ревне заплакав рекрут молоденький,
На руку голівку склонив;
Як габа́ по мори, так било-сь серденько,
Князь-місяць за туром гонив-сь,
Поховз ся, тай упав у море.
А ти так пишно як та воля
Перед касарнев у ночи,
Касарску стійку стоячи
Слухав єси отсї глаголи
І знов похожував поволи —
І тихо плакав ходячи.

„Ходім, брате новобранче,
В сербский манастир,
Да наймімо двох чинчиків
Читати псалтир.
І будуть нам два чинчики
Псалтирю читать,
І будуть нас на утрени
В брати постригать.
І будуть нас на утрени
Перстенем ломить,
І будемо во вік віка
Як рідні два жить.
Ти у мині, я у тобі
Так будем тривать,
А що-б люди не казали,
Не будем казать.
І буде нам одна слава
І доля одна,
І підем їй пошукати
В неділю до дня.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

В неділеньку ранесенько
Доля вставала,
А як стало на всеночне,
Вона купала-сь.
Купала ся вона в мори
Да на камени,
А ми оба закрали ся,
Сукні забрали.
А вна за мнов загнала ся,
А я утікав,
А як убіг у церкову,
Піп нас повінчав.
У пятницю з райских дверий
Кровця да текла,
А в суботу наша доля
Проскури пекла.
А проскура покотила-сь,
Ми за нею йшли,
Та до зорі вечірної
На на-ніч зайшли.
А зіронька про місяця
У нас питала;
Ми не вміли оповісти —
Вона плакала.
А шаблї нам поржавіли
Від єї сльози...
А ти сьвятий за райскими,
Ти нам поможи!"
І як казали, так і стало-сь:
Псалтир і утреню наняли,
По таляру попови дали,
Аби їх перстнем розломав.
А як домів поодпущали,
Вони гарненько попрощали-сь,
І тричи на рік обіцяли-сь
Оден у одного бувать.

„Чогось минї тяжко, чогось минї важко,
Чогось в мене серце болить;

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

В одно мині, любко-голубко, нанашко,
В одно мині братік ся снить!
І снить він мині ся в дворах на помості,
Новая сьвітлиця, столи,
А по за столами весільнії гості —
Ох вайльо, як в серці болить! —
А перед столами чотири бояри
У чорних кіреях стоять, —
Ох стали вни, стали, як чорнії хмари,
Нанашечко, утко моя!...
А він мід не носить, а він їх не просить, —
Ні оком не моргнуть, німі...
„Збірай ся!“ гукнули, аж стіни здрігнули-сь...
Ох, дайте водиці мині!
А другі під стіньми все рижими кіньми,
Собі знов: „Рушаймо, вже ніч!“ —
„Ще писану хвильку, одну ще годинку!“ —
„Не можна, не можна, пріч, пріч!“ —
І вхопили кляті на силу го з хати,
Помчали-сь хто знає куди;
Лиш чуть як просив ся, як плакав, як бив ся...
Водиці, нанашко, води!“
Нанашка мовчала, слівця не казала.
„Не плач, ти мій милий, не плач!
Я дам щось напить ся, не буде вже снить ся,
Я куплю ти в місті колач,
Лишень не плач, ти мій леґіню!“
А він о півночи в неділю
Без сьвічки коника сідлав,
Без сьвічки кармазин вбірав,
При зори з двору виїзджав.
Пішов товариша відвідать,
Нанашці й слова не сказав.

„Вийди, вийди, товаришу,
До мене на двір,
А що люди говорили,
Ти людем не вір.
Бо ті люди говорили,
Що зоря німа,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Да що у нас в Чорногорі,
Бервінку нема.
А учора в Чорногорі
Як місяць сходив,
Наш отаман молоденький
У зброї ходив,
До місяця крівавії
Ручки обзирав,
А як зийшли косарики,
Він їх умивав.
І не міг він молоденький
Кріваві умить,
А як зоря придивила-сь,
Забула сьвітить.
У Кієві під Лаврою,
Там лїрник сидів,
Да аж вісїм же він пісень
На лїру завів.
А як же він вісїм пісень
На лїру заграв,
З найстаршої маковиці
Камінь ся зірвав;
Упав єму перед ноги,
Упав тай просив,
Щоб не співав вісїм пісень, —
Урве манастирь.
Три жовняри молоденькі
З обозу да йшли,
Да й дївчину заручену
На лаві найшли. —
„Ох Боже мій милосерний,
Коби вна жива,
Я би з нею покохав ся
Хоть рочок, хоть два“.
„Ох Боже мій милосерний,
Коби вна жива,
Я би з нею повінчав ся
В недїлю до дня“.
Лиш той третий молоденький
Сказать не з'умів,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Поцілював в біле личко —
Упав тай умлів.
У купці-ж їх і поховали:
Єї у мирсї да в рукáвах,
Золотий перстінь на руцї:
Єго в препишнім кресацї,
У кармазинах да у павах! —
Оттак обох і поховали
У калиновім байрацї. —
А я так щебечу, як пташка в калинї,
Як ластє у маю кую, —
Чому-ж не виходиш, мій друже єдиний,
Чого я вже добу стою?
Чи може на мене нагнївав ся, брате,
Що я не в реченець прийшов?
Старая нанашка самая у хатї, —
Я, брате, рубав єї дров.
А може ти думаш, що я без гостинців
Заїхав у твої двори? —
Усїм твоїм сестрам по павлянім пюрци,
А братям топори в дари;
Для тебе-ж самого коня вороного
Із морського стада привів
Під срібним коверцем, турецьким сїделцем, —
Поїдемо, брате, на Львів.
Лиш вийди стрічати, мій друже єдиний,
Єдина порадо моя! —
Мій коник убив ся в моріг по колїна
У твоїх воротїх стоя. —
Все тихо, все глухо, з покоїв нї слова —
Великий на мене се гнїв;
Коли-ж ти не ласкав, бувай-ми здоровий,
А я собі їду домів,
Тай більше в тебе вже не буду. —
„Аж на страшнім Христовім судї —
Стала зазуленька кувать, —
„Аж там він ме тебе вітать,
Твій щирий брат, той брат єдиний,
Бо довело ся в домовинї
З тяжкої муштри спочивать“.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Земле моя, нене моя,
Голубко моя,
Пахучими васильками
Майованая;
Крівавими річеньками
Мальованая,
Дрібненькими слїзоньками
Поливаная!
Ти вірного товариша
Узяла єси, —
Від вірного товариша
Поклін понеси.
І красно му уклони ся,
Добрий вечер дай,
Я як схоче серце спати,
Ти го не займай. —
Із чирчиків та з ромену
Кубелечко звий,
Зазулиним синим пюрцем
Як мати укрий,
А з перстеня золотого
Забавочку дай,
Лебединим щебетанням
До сну му співай.
Співай єму, серце моє,
Про соняшний сьвіт,
Та як в садах красуєть ся
Той маковий цьвіт,
Да як рожа стрільця кляла —
Ти доле моя!
Як плакали товариші
В неділю до дня.
І як дївча на Пречисту
По воду ішло,
І як воно вертаючи
Золот хрест найшло.
І як воно рано-рано
Личко вмивало,
Ще й русою да косою
Єго втерало.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:53 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Да як воно чесало ся
Білим гребінцем,
Да як воно вінчало ся
З цвинтаря вінцем;
І як воно голівоньку
Клонило на стів,
І як місяць молоденький
За хмарою вмлїв.
Оттак єму співати меш,
Рідна моя мати!
Оттак врештї довело ся,
Єдиний мій брате,
Заспівати! — Боже, Боже,
Да що вже й казати!
Доводить ся поволеньки
Усьо поховати,
Що у сьвітї любе, миле...
Нехай і так буде!
Може й мене на сїм сьвітї
Нечуй не забуде!
Не бари-ж ся, чорний друже!
Доста сьвітом нудить,
Доста уже насьміялись
Письменнії люди
З моїх сльозий віршованих
І кровю умитих...
Веди-ж мене, тихий друже,
Туди, де би жити:
У могилу глибокую!
У могилї може,
Як у тих аравських ночах,
Усьо понахожу,
Що у сьвітї було любе:
І добрії люди,
І ненечку ріднесеньку,
І батька голуба,
І ті лїта молодії,
Маковії квіти,
І ті сестри щебітливі —
Невиннії дїти,

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

І тебе, ти моя зоре,
Чорнявая Цоре,
Що-сь зоряла надо мною,
Як ранїшна зоря
Місяцеви молодому —
Зоряла — зомлїла...
Там ми, серце, звінчаємо-сь:
Досьвіта в недїлю
На всеночній повінчають...
Доле моя, доле!...
А ти, брате Міхайлику,
Брате мій соколе,
В дружби підеш молодому.
О Боже мій милий!..
А може нас попи твої
Так тільки дурили,
Що другий вік у могилї
І лучшая доля? —
Може й нема, хто те знає!
А правда-ж, а воля,
А надія наша вічна? —
Нї, Боже ти сьвіте,
Ти праведний, ти живущий
Во віки і віки,
А ми твої рідні дїти!
Хіба сиротинї
Вже не буде краща доля,
Як плакать під тином?

Городенчук.

А в іншого сїромахи
Нї хати нї поля,
Тільки торба, а з торбини
Виглядає доля.

Шевченко.

Горденчука молодого —
Хто єго не знає?

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Сидить собі конець стола,
Та на гусльох грає.
Кругом єго жовнярики
Утирають сльози!
Вони-б раді не плакати,
А й впинить не можуть.
Бо хто грає, хто співає,
Душею владає,
Струна струні, дума думі
Правду вповідає.
Серце серцю признаєть ся —
Така Божа воля!
Пісня-дума, пани браття,
Від самого Бога:
Ні купити, ні продати,
Ні шваров посіять,
Ні у Жида заложити, —
Така чародія!...
Оттакий і Городенчук
Межи жовнярами!
В єго пісни, в єго думи
Для кождого стане,
Бо він знає кожду душу
В широкому сьвіті,
Знає люди, знає хто вни,
І чиї вни діти.
Знає гарно заспівати,
Що кому до ладу:
Сему Сербина та Угра,
Тому на пораду
Волошина та Циганки,
Третому Діброви,
А як вшкварить Добущука,
То всї аж до зброї
Ізірвуть ся!... кров запахне!
Таке тото диво!
А нарештї Чабарашки
З усеї, знай, сили
Як відодре... жужмом підуть
І люди і хата!

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

І на сльози і на жарти —
На все він багатий,
Хоть і сам не засміеть ся
Анї ся зажурить!
Другі скачуть, другі плачуть,
Він — образ з маймуру.

І чо'ж єму плакать, чого ликувати,
Коли він не відси, коли він чужий,
Коли єго люди не хочуть за брата?...
„Куда — кажуть — блудиш, там — кажуть — і жий!
Береш — кажуть — з неба місяця за роги,
В вечірньої зорі тримаєш нічліг,
Службй ти ся служать у самого Бога —
Іди — кажуть — брате, туда де твій Біг!“ — —
А він си як піде та в гусли заграє!...
То зайде до замку, де цар рудий спить,
То там, де Маланка на скели співає,
То там знов, де Добуш руки ходив мить,
То знов, де лицари у срібних панцерах
У шолмах крилатих сокотять Санґрал!
Крівавую ланчу по хатї носили
І золоте блюдо — він їх не займав!
Бо він усе знає, бо він усе чує,
І чо' вони тужать, і цар чо' хворує,
І хто му поможе... А сей голий сьвіт
Беріть собі, люди, беріть го, беріть! —

Добре, брате Горденчуку,
Добре, друже, робиш,
Що до зорі вечірньої
Ти на на-ніч ходиш!
Бо тут тяжко пробувати,
Аж морозом віє!
Да ще й люди тя прогнали —
Що ти будеш діять?...
Хиба зо всім понехати?...
Не нехай, небоже!
Твоя доля — твоя й воля,
Але пісня — божа.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Не неси їй у могилу,
А пусти по сьвіті!
Хоть ті люди — всїгди люди,
А все божі діти!
А хоть часом і полають,
Не против ся, брате,
І ти роду не ліпшого —
Треба вибачати.
Чи як кажеш, як міркуєш,
Серце Горденчуку?
Помоли ся вперед Богу,
Та на́ гусли в руку.

Р о ж а.

Ілашеви Хрестикови з великого Кучурова на поклін.

Той клонить ся сріблом, злотом —
Той пишним сонетом,
А у мене сїромахи
Гарно поклонити-сь
Немає, чого би треба.
Така моя доля!
Та цур же їм з їх золотом!
А я, бач, поволи
Ізмайструю два три вірші —
Усе гаразд буде!
Мій товариш, мій друг перший,
Єдиний та любий
І те прийме за золото,
Коли го не маю!
Привітай же отсю думку
З рожевого гаю,
Та спомяни Горденчука,
Як рідного брата!

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Боже, Боже, як то легко
Горе забувати,
Коли було з ким ділити!
Поділиш — забудеш!...
О брате мій незабутий,
Військовий мій друже!
Мині банно за тим горем,
За тим старим лихом,
Що ми разом го приймали —
Хоть лихо, та тихо!
Мині банно за ним, друже!
Як би прийшло в гості,
За стіл би го я посадив
В хатах на помості,
Ще й вишником почастував —
Тебе ради, брате!
Бо ми єго нераз вчили,
То лихо клапате,
Таки й гарно попівчили...
Така наша доля! —
Біда біді, а гарному
Гаразд до окола!

Warum sind denn die Rosen so blass,
O sprich, mein Lieb, warum?

Heine.

Три чверти року вни кохали-сь.
Її з старим царем звінчали
А він не міг так понехать —
Прийшов у гай ся попращать
З свойов голубков сизокрилов.
А вни го в гаю і убили,
У гаю і вірлам лишили —
Чогож вам, браття, більше й знать!

Не калина в темнім гаю
Землю укриває,
А цариця киянею
Могилу копає.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

І могилу укопала,
Й китайку здоймила:
„Прощай, друже несуджений,
Прощай, ти мій милий!
Не судило-сь в парі жити —
Така наша доля!...
Я не плачу, я не тужу,
Серце, за тобою, —
За велика моя страта,
Щоб виллять сльозами!...
Цілий мій сьвіт, ціле життя
Оттут я ховаю
В отсю яму!... і не плачу!...
Я борзо забуду!
Своє горе, свою долю
Не покажу людьом,
Щоб і вони не утерли
Поганії очи!...
Сама тебе я любила,
Сама тужить хочу,
Життя моє, за тобою...
Прощай, мій козаче!...
Я не прийду відвідати,
Аж в неділю в ранці,
Щоб цьвітами обсипати
Кріваву могилу!...
Спочивай же мій ти друже,
Доки й я спочину!“
І цариця муравою
Могилу укрила,
І дві божі неділенці
Вквітчати ходила.
А у третю — як і пішла,
Так і не вертала!
Сумна сумна, ніби пяна
В гаю промовляла:

„Зеленая, студеная
могило моя!

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Не дрібними слїзоньками
поливаная!
Не тугами-жалощами
вжалованая,
А стрілецьков серця кровю
мальованая!
Усю мою щастя-долю
укрила єси!
Тепер же мя, студеная,
під землю пусти,
Або зрости мене рожев
в його головах!
А щоб люди не ходили,
де милий мій ляг,
Зроби менї, студеная,
колючі глоги,
Най не топчуть мого пана
тяжкі вороги!“ —

І як просила, так і стало-сь. —
Зза гаю сонечко здоймало-сь,
У гаю явір ся хитав,
А вна вже рожев процьвітала,
Могилу глогом укривала —
А цар цьвітам ся дивував...

Циганка.

Николаєви Кочеранюкови з Великого села на поклін.

Оба і в попелї ми грали-сь,
Оба ходили й гнїзда драть,
Обом і чупер обрубали,
Оба ходили й Франка знать,
І солоного моря пити.
Обом нам дали і абшити.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Оба, чи в діло чи гулять,
Як рідний брат із рідним братом;
І в парі, брате, ми мабіть
На той помашеруєм сьвіт,
Як ті два близнюки на небі! —
Да там мабуть нас ще не треба, —
Пожиймо, брате, лучше тут,
Де ще гуляють, грають, пють!
Да що вже буде, то вже буде,
А ми до діла, побрати'!
Коли немає що робити,
Анї за що біду пропити,
Коли слота січе — а ти
В сегельбі, друже, в жменю дуєш, —
То я сідаю та віршую —
(Не так то я, як вражий нуд!)
От сяду си та щонебудь
Таке утешу, що аж диво!
А щоб віршоване те мливо
Борше мололось, а я взяв,
І комунибудь го завдав —
От як би се тобі, мій брате! — —

Чи ще нагадуєш ту хату,
Тоту хатиночку в гаю
Геть аж за містом на краю
У кучерявій черемшинї?
До нинї, братіку, до нинї
Не може серденько забуть...
Дурне те серце!.. ану в кут,
Ви давнї думи — бо заплачу!...
Пішло то серденько козаче
До Ци́ган в найми!... Що-ж робить!
Що серцю любе — лиш любить.
Чи як ти кажеш, друже-брате?
Ти добре радив, коли-ж кляте
Годї навчити було!... Гляв! —
І як у той крутїж упав,
У ті прокляті чорні очи!...
І хочеть ся і ще ся хоче —

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Хоть серце зна, що пропадає —
У ту хатиночку у гаю!...
. . . . . .
Да щож я маю нарікать? —
Хіба не вірне вна любила?
О Боже правий, Боже милий,
Один, один я виноват,
Одного серця було мало!...
А як коханого не стало,
Тоді я догадав-сь, коли
Вже пізно було!... О! болить
Той гострий ніж — бо затроєний
Таков отрутою, що й гинуть
І жити годі!... А ти знав,
І все казав, — а я не слухав...
Де вже в кохання того уха! —
І ю втопив — і сам пропав! —

Прийми-ж, брате Николаю,
Отсю мою думу,
Да ще й другим дай читати,
Най вчуть ся розуму,
Та з коханням не жартують —
Кохання не жирти!
Серце наше невеличке,
Не тяжко роздерти,
А загоїть єго тяжко —
Кріваве і згине....
То не болить, пане-брате,
Що підеш в могилу
З неубитим цілим серцем —
А болить з убитим!
Ліпше на сім білім сьвіті
Душу загубити,
Як серденько зарізати!
Убєш ся — спочинеш,
А так — годі в сьвіті жити,
І гинуть не згинеш.
Чи як кажеш, Николаю? —
Хто зна, може й брешу!

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:27 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Да що робить: коли зачав,
Нехай вже допишу.

Du braunes Kind, was starrst du so
Hinein in die silbernen Wellen?

Neubauer.

Прольог.

У неділю в ранці рано
Вьють залізо два Цигани;
А у лісї в Матридунї
Сидить собі пишно-думно
Циганочка молодая,
Матридуну обриває
Тай словами промовляє:
„Матридуно, Матридуно,
Крівавії квіти!
Чо я така нещаслива
В широкому сьвітї?
Чого мене убивають
Як теє залізо?
Чо' він мене не зарізав,
Ножем не зарізав
На неділю в опівночи?...
Була-б я не знала,
Як він з другов кохаєть ся,
Мене забуває, —
Той невірний багатський син...
Матридуно єдина ти моя,
Я го вірне полюбила...
Гоя... гоя... гоя...
Горе моє несповите!
Я вірне любила!...
А він лишив свою Цору,
Він мене покинув,
Нї ту квітку серед степу
Здоптану ногою!
О!... я єго нагодую,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Я єго напою —
Да де медом, не ситою
Як досї поїла!...
Матридуно, Матридуно,
Крівава та біла, —
Я тобою го напою...
Гоя... гоя... гоя!...
Доле моя нещаслива
Доле моя, доле!"...

Пішла лїсом ридаючи,
Під березов сїла,
То сміяла-сь - реготала-сь,
То плакала-млїла,
То знов коси розплїтала,
То знов заплїтала.
А Цигани Нестерюка
У шатрі співали:

Під білою березою —
недоле моя! —
Пє Нестерюк з Циганочков
в недїлю до дня.
„Циганочко-Волошечко,
ану-мо здоров!"
„Чого в тебе, Нестерюку,
на полах да кров?"
„Циганочко-Волошечко,
я кругавя вбив,
А він менї рантух-полу
кровю да збрудив!" —
„Гой-гой, ти мій Нестерюку,
не з птаха се кров!"
„Цить-цить, душко Циганочко!
Ану-мо здоров!"
„Здоров, білий Нестерюку,
пий, серце до дна!"...
Поховали Нестерюка
в вівторок до дня.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

А Циганка чесала ся
да коси плела...
Засміялась та у воду —
Долів поплила.

I.

Кохайте ся, пани браття,
Коли серцю воля,
Тількі з серцем не жартуйте
З дівочим ніколи!
Бо го легко розкохати,
А тяжко впинити:
Кого вірне полюбило,
З тим хоче і жити.
А не зможе — чого жити?
Краще у могилу,
Аби тільки не самому,
Аби тільки з милим,
Аби тільки без розлуки!
Оттак, пани браття!
Коли годї кохати ся,
На віщо займати! —

Помер старий козак Соколїй,
І ввесь маєток, бач, остав
По Соколїєви удові:
Лани, степи, одая, став,
Стайнї, побої прехороші;
Скриней чи три чи штири гроший, —
А що вже син! — так що леґінь!
Щоб добрим людем хоч усїм
Такого козака діждати-сь!
Чи до роботи, чи гуляти —
Він перший на цїлий окіл!
Не дурно звали го й Сокіл,
Бо був раз парубок за себе!
Да лиш одна му була хиба:
З Циганков покохав-сь, тай ну! —
Да я не дуже і вину

Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Даю єму, бо раз Циганка!
І в Таліянина і в Франка
Таке я диво не видав!
Уздрів наш Марко — тай пропав
Як той метеличок у цьвіті! —
Коби на сім веселім сьвіті
Очий лиш чорних не видать! —
Побачив — вже й вдавив ся кат
І серцем і душев і волев!
Чи будь вірлом, чи будь соколом —
Вони приборкають на час! —
Так, бачите, і Марко наш
Гостив у сьвіті! Бідний Марко!
Так бєть ся, вєть ся за Циганков,
А мати журить ся та плаче,
Аж в стіни головов товче,
Та аж на колінках го молить.
„Покинь, покинь ту дику долю!
Люди стикають ся! покинь! —
Згадай, хто ти і чий ти син,
І що у парі вам не бути!
Не діждала-б я була чути
Такові речи!.... Онде ніж:
Возьми го, сину, та доріж
Нещасну матір!... Поховаєш,
А на гробу ся повінчаєш
З Циганкою!“...

„Боже, Боже!
Чо' плачете, мамо?
Думаєте, що я справді
Циганку кохаю,
Чи там з дівок якунебудь?...
Не мав би-м роботи! —
Я їх много перелюбив —
А я вже сам, мамо,
Хотів її покидати,
Як учув, що слава
Пішла селом недобрая...
Я не люблю слави;

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

А хоть тоту дурити-му,
Котру загадаю,
А вженити ся вже мушу,
Щоб мовчали люди.
Я женю ся!
Пошукайте-ж мині, мамо,
Хорошої дівки,
Але з грішми, чи чуєте? —
Тай будемо сватать.
А як підем — то перший раз
Я, мамо, у хаті
І не гляну на дівчину —
Вона одуріє!
О — я їх налогу знаю!
Так, мамо, що вмію
Я вгадувать ті зазулї? —
Оттак, паніматко!“ —

Виймив люльку, зажог губку
Тай вийшов із хати
Сьміючи ся. — А удова
На сто коньох їде!
Ухопила ціпок в руки,
Пішла до сусїди,
Щоб гарненько порадити-сь,
Як дальше робити,
І де би то невісточку
Багату добити! —
І такі то часом люди
Бувають на сьвітї! —
Не все золото та срібло,
Що в очи ся сьвітить.
Не всім треба дати віру,
Хто каже, що любить...
Да нехай се; побачимо,
Що далї ще буде. —

II.

Хто шукає, той і найде,
Як то люди кажуть.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

І Маркови вишукали
Таку, що й за князя
Не сором би, таке чудо! —
Що красна, що врода,
А що віно!... Лиш гай один
За днину не сходиш, —
А про решту і не кажи! —
От взяли-сь за діло:
Зговорили, злагодили-сь,
А в другу неділю
Вже й ручники Катерина
З кедрової скрині
Подавала — кращий Марку...
А сама аж гине,
Що погляне на леґіня!
Да леґінь не конче
Нев журить ся! Сидить собі
Веселий як сонце,
Та з ґаздами розмовляє,
Торги якісь ладить.
А Орлиха (се би теща),
Така уже рада,
Що аж гуля! „От господар!
Значно, що господар!“
Соколиха собі рада,
Що з багатим родом
Посвахала-сь. Лиш Катруся
Думає — гадає,
Як то вона жити буде!
Чому-ж не займає
Той царевич мальований?...
І сльози люнули!
А Орлиха: „Що ти робиш? —
Щоб я і не чула
Твоїх плачів!... Він — господар;
Єму иньше діло,
Моя доню, у голові,
Як за ручку білу
Істискати! — Утри-сь, дочко!“

Generated on 2015-08-17 17:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Оттакі то люди! —
Вони судять як нас видять,
Не заздрівши в груди,
Чим то серце потайливе
У нас нишком грає! —
А що Марко мій розумний
За столом гадає? —
Не хороше він гадає:
Серце одурити,
Сьвіже серденько дівоче!
Неситий, неситий,
Нерозумний мій леґіню!...
Ти, друже, не знаєш,
Що то серце хоть маленьке,
А сьвіт підбиває,
Цілий сей сьвіт незмірений...
Така Божа воля!
Не Бог — серце орудує
Усев нашов долев.
А де розум хоче вершить,
Пропав-єсь на віки!...
Серце першим, серце старшим
Паном чоловіка! —

Уже зорі погасають,
Ранок наступає,
Устав Марко ізза стола
Домів ся збирає.
„А що, мамо, хіба підем?“ —
„Посидь ще, соколе!“
Просить теща — „Та я-б сидів —
Так робота в поли,
Паніматко! Тепер весна!“
„Нічо, нічо сину!
Й я так люблю! — От господар!
Но де Катерина,
Де вна діла-сь?!“ — „Лишіть, нене,
Може пішла спати,
Протомила-сь! — лишіть єї!“
„Золотий мій зятю!

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Як жалує свою рибку!...
Розумний тай годї! — —
Та як кажеш, мій соколе:
Остає при згодї?
На Пречисту?“ — „На Пречисту;
Що слово то слово!“
„Нїчо, синку!“ — „Добраніч же!“ —
„Ідїте здорові,
Та приходїть до нас з часта,
Аби обізнати-сь
З Катрусечков! Чи як кажеш?“
„За то вже не знаю,
Панїматко; тепер весна —
Чи нам часу стане. —
Да я буду приходити...
Ходїм!“ — Попращали-сь.
Марко пішов. А Орлиха
Гуля по господї,
Та аж свище, така рада!
„Господар тай годї!“

І оттакі часом люди
Бувають на сьвітї!
У них срібло, у них злото
Усе що ся сьвітить,
Як в тих дїтий нерозумних!
А такі щасливі
В широкому сему сьвітї!
Таки своє мливо
Молоти-муть, сїяти-муть
До самого гробу,
А ще може і в гріб возьмуть!
„Господар тай годї!“
Лиш та Катря безталанна
Не ликує з мамов,
Лежить собі у кімнатї —
Умита сльозами.
— „Колись прийду!... нема коли!“
Він мене не любить! —

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Боже, Боже! себе й мене
Він марне загубить!...
Так, не любить! я виділа!...
Чогож бо я плачу,
Коли ми ще не вінчані?...
О — єго побачить
Гірше шлюбу... що то шлюби? —
Що буде, те й буде —
Я без него жить не можу!...
Чомуж він не любить?"...

III.

Сяють зорі, місяць оре,
Люди спочивають,
Серед шатра циганського
Вогник погорає,
То палахне, то потахне!
А дівка Циганка
Сидить собі підперши ся.
А деж гордий Марко,
Що то личко не цілює
Та ті чорні коси
Не розплете, не граєть ся,
Як бувало доси? —
Нема Марка, заручений!
І Циганка швидко
Втерла сльози — бо хтось іде! —
Хіба кучерявий
Єї Марко? Ні, не Марко,
Не доля кохана!...

„Чи спиш, душко Циганочко? —
Втвори, сизокрила!
Побила мя на сім сьвіті
Лихая година
Та нещасна!" — „А ти-ж відки?"
„Та я зза Кидриня".
„Там де вдова Соколиха
Посватала сина

Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

З багачкою?“ — „Се-ж я сама!
Сама я, голубко!...
А він мене не кохає,
Він мене не любить,
Він не любить мене, сиза!
Я се добре знаю!...
А єго вірне любю,
Гину, пропадаю
За невірним!... Боже, Боже!
О Боже наш, Боже!
Ти сам знаєш, що без нього
Я жити не можу...
Ні, не можу я так жити!...
Чому-ж він не любить? —
Чи я в сьвіті не хороша?
Чи чув через люди
Недобрую яку славу?...
Ні, моя ти зоре,
Я не хочу, щоб він любив,
Лиш най заговорить
Яке слово до вподоби!...
Лиш най хоть подурить,
Що мя любить, — я повірю!...
Чож ти так похмуро
Подивила ся на мене? —
Може й ти любила?
Тож вір мені, моя пташко,
Повір, сизокрила,
Як то болить!... Може тебе
Оттак не боліло?...
Циганочко! Циганочко,
Ти не знаєш зілля,
Що-б він любив мене одну?
Що хочеш, даю ти,
Лиш зроби так, аби любив!...
Або дай отрути
Напити ся, нехай гину!
Я не можу жити!“...
„„Цить, сердечко, цить рибочко!
Щось будем робити,

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:54 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Аби єго приборкати!
І я таке знаю...
Я ще й гірше в сьвіті знаю...
Не те: не кохає, —
А кохає та покине!...
О, моя ти зоре —
Ти ще сего не зазнала...
Да щоб і ніколи
Не зазнала сего горя!
А я його знаю!
Минуло ся!... Коли хочеш,
Я тебе нараю.
Ось на тобі сю плящинку:
Дай се у напою
Єму випить по шлюбови —
Від разу загоїть
Твоє горе, моя зоре...
Полюбить від разу!...
Та не забудь, моя пташко,
Що се тобі кажу:
По шлюбови у напитку!"
„Нічо, моя кришко". —
Заплатила, вийшла з шатра,
А Циганка нишком
Засьміяла-сь, аж зайшла ся!
І горячі сльози
Посипали-сь з очий чорних...
„Боже, Боже, Боже...
Боже, Боже!"... Як стояла,
Так упала в спузу! —
А Катруся вертаючи
По зеленім лузї
Чобана си виспівує:

Ой у поли, у гаю
Чобан хлопців корняє:
„Гой ви хлопці, молодці,
Скажіть моїй дівочці,
Нехай мене не любить
Марне літа не губить".

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

А дївчина учула,
До ворожки майнула:
„Що, бабусю, робити?
Лишив чобан любити!“ —
„Ой на, доню, коріня
З під білого каміня,
Та звари го у пиві
Всему сьвіту на диво!“
Став ся корінь варити;
Став ся чобан журити.
А ще корінь не вкіпів,
А вже чобан прилетїв.

IV.

Після Пречистої в неділю
Да після першої зляг мир:
У Орлихи вдови весїлля!
Сутки, гостинець, хата, двір —
Набито народу, аж гнеть ся!
А у мальованій сьвітлици
Позолочена молода
Поза кедровими столами
Сидить собі між дружечками,
Як тая тихая вода,
Гордого князя дожидає.
А тут нараз як не заграють
Єго музики в воротах!
І молодий, як райский птах,
Своїм буланим в сріблї-злотї
Перелетїв нові ворота —
Боярів пів сотця за ним!
Стрільба гукнула, звів ся дим,
А доки браття ще успіли, —
Уже й в сьвітлицю улетїли.
І молодий, як той сокіл,
Коло Катрусечки вже й сїв,
Тай цьмок в личкó тото рожеве!
А сам охіч, а сам веселий,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Аж сам дивуєть ся!
„Брати!
А много прийде заплатить
Вам за сестру, мою царицю?“
„По келепу, по порошницях!“
Крикнули браття! —
„Прибивай!“
„Ні, не бємо ще! ще додай
Двісті червінців!“
„Триста буде!“
А вна як той листок на груди
Єму і впала!...
„Марку мій!...
Марку — життя моє єдине!...
Що я наплакала-сь... і нині...
Я думала... О друже мій,
Прости мині — я вже не буду!...
Марку, о Марку, ти вже любиш,
Ти любиш вже мене?... А я,
Я думала, що ти не любиш!“...
І знов прилипла му на грудьох.
„О доле щасная моя!
Боже ти мій, раю ти мій!
Я з щастя загину!...
Марочку мій, життя моє!
Ану, мій ти милий,
Сього мідку солодкого,
Що я наточила!“
„Для чого-б ні, серце моє? –
Здоров, моя мила!
Здоров, серце! Будем жити
Во вік без розлуки!
Я вже забув давну... пиху!
Дай, сердечко, руку —
Ще й ті губки!... Здоров, мила!
На наше кохання!...
Видиш, рибко, як я випив? —
Ні каплї не стало
У пугари! Який добрий!...
Щоб наші пробутки

Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Такі добрі та солодкі!“...
„Нене, де ви? — Люди! —
Як посинів... Марку, що ти?“ —
„Ратуй, душко, — гину!
Ох, як пече у сердечка!...
Як горячов шинов
Жже, душко, мя!!!“... „Умер, умер!
Марку, за що?... Марку!“...
Під вікном хтось зареготав-сь:
„За бідну Циганку!“....

Кохайте ся, пани браття,
З ким серденьку воля,
Лиш з Циганков не кохайте-сь,
Єдині, ніколи!
Бо Циганка вміє кохать,
А впинить не вміє!
У їй серце не то сонце,
Що на весні гріє,
А залїзо в грани гріте —
Спече тя, небоже!
Може думаш відсунуть ся?
Не можеш, не можеш!...
Як до шини гарячої
Прикипиш — загинеш!
Браття мої войськовії,
Братїки єдині! --

Епільог.

Зеленіє на цвинтари
Висока могила, —
А кого в ню поховали,
Кого вна покрила?
Препишного того Марка! —
Така його доля.
А та моя Катрусечка,
Та моя небога,
Тото дитя безталанне
З чаркою ся грає!

Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

„А так, мамо, що він любить?
Він мене кохає,
Мій Марочко! О — він любить!...
Внесіть мині меду!
Внесіть, внесіть!“... „На що, доню?“
„Внесіть, мині треба!
Циганочка так казала!
Я його напою,
Він полюбить мене, мамо,
Все лихо загоїть! —
А так, мамо — він полюбить?
О, він мя кохає!“...

А під пишнов жеребинов
В зеленому гаю
Сидить собі Циганочка,
Плете чорні коси,
То засміє-сь, аж зайдеть ся,
То знов заголосить:
„Жже, душко, мя!“ — „Умер, умер! —
Марку, за що?... Марку!“ — —
А під стінов засміяло-сь:
„За бідну Циганку!“ —

Дезертир.

Іванови Юрчишиному в Валяві на поклін.

А я так мало, не багато
Благав у Бога — тілько хату,
Одну хатиночку в гаю.

Шевченко.

Не цареви мостивому,
Не пану в палаті,
А тобі, єдиний друже,
Хочу одспівати
Мою думу замучену,
Кріваву, убиту.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Така, брате, наша доля —
Що-ж мусим робити!
А від долї нї за море,
Нї у сине море
Не утечеш, не вкриєш ся —
Увезде здогонить,
Як половик пташиночку.
Оттак, пане брате! —
Чи у перед заспівати,
Чи в перед заплакать?
І мене мати колисала,
В папір завивала,
Служби, утренї наймала —
Нї, не ублагала
У доленьки!... Приїхали,
Розкотили фану,
Прочитали артикули
В неділеньку рано,
Тай займили у чужину,
Як камінь у море!...
Боже милий, Боже милий,
Доле моя, доле!
А ти мене ще питаєш,
Чого проклинаю?
Проклину тя, невірная,
Кілько нагадаю
Мою долю безталанну,
Ті недобрі люди,
Ті дороги неміряні...
Ох, як болять груди!...
А вни кажуть, щоб не плакать
Та славу козачу
Не теряти!... Не плакав би —
Само серце плаче!
А що далї, Іваночку,
Ти й сам здоров знаєш:
Муштрували, катували,
Ланцами карали,
Славу добру відбирали —
Що-ж робити мушу?

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Я вже думав, Іваночку,
Занапастить душу.
Я так думав: одна кулька —
Позбудеть ся горе,
А ті люди нехай відтак
Що хотять говорять!
Не вни мене судити-муть,
Бог буде судити.
Я так думав. — А ти, брате,
Як ангіль хранитель
Стояв тихо наді мною,
Ділив ся зі мною
Муштрованим моїм горем,
Замученов долев.
Ти все казав: „Товаришу,
Ще будемо жити!“
Чи-ж не життя? Боже, Боже!...
Да що вже робити!
Минуло ся, не вернеть ся,
Треба забувати.
Нехай і так, я забуду...
Брате мій, Іване,
Згадаю тя до схід сонця
В неділеньку рано,
Згадаю тя на полудне
До обіду йдучи,
Згадаю тя на базари
Токай-вино пючи,
І в вечері по вечери
На порозї стоя...
Як з місяцем розмовляю,
Так було з тобою. —
Кілько місяць молоденький
Край моря зомлїє,
Кілько серце нагадає
Лїта молодії,
Спомяне тя душа моя,
Брате мій, Іване!
Доки сьвіта, доки віку,
Доки сонця стане,

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Спомяне тя душа моя,
Думов приголубить!
А вни кажуть проклинати
Та лаяти люди!...
Любити-му, тулити-му,
Барвінком да рутов,
Та вітами вишневими
Стежки та дороги
Стелити-му тебе ради!
Тебе ради, Йване,
Забуваю свої літа,
Гарешти, кайдани.
Бо я найшов, що ви може
І не находили:
Одну душу на всім сьвіті,
Одно серце щире,
Що вітало — не богача
З побитої хати,
Не в ридвані вельможного,
Не рідного брата,
А чужого чуженицю
В залізю да в горю!
Доле моя невірная,
Єднаю-сь з тобою!...

Привітай-же, товаришу,
І мого Івана
Не в порфірах, не в золоті,
А в таких кайданах,
Як і ми колись носили!
Привітай го, друже;
Я ліпшого не придбаю.
Що-ж робити мушу,
Коли така моя доля?
Других учать в школах,
Як співати, віршувати,
А я у неволи
Тількі й вчив ся, от-що, брате!
Да мені байдуже.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Я не панам співати йду, —
До вірного друга
Іду з моїм віршуванням
Та з моїм Іваном.
Привітай го, товаришу,
Як мене бувало
Вітав єси на стороні,
Вітав, не цурав ся!
Оттак, брате товаришу,
Й єго розпитай ся
Про доленьку, недоленьку —
Души легше буде!
Розтопить ся люте горе,
Подобріють люде,
І надія нова, красна,
Як та ясна зоря,
Що вирине рано з моря
Умита росою,
Зазоряє нещасному,
Зведе хвору душу
Новов силов, новим життям!

Наймит.

Добре тому в сьвіті жити,
В кого доля дбає:
Хоть латана сардачина —
Люди поважають,
Бо у його дві кошарі,
Комора набита...
А від кого відцурала-сь,
Що тому робити?
До схід сонця пошукати
Під водою долї,
Або в ночи закопатись
В степу серед поля,
Аби люди і не знали —
Бо скажуть: ледащо!
Люди судять як нас видять,

Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Не питавши, за що
Та доленька відцурала-сь!
„Не хоче робити!“
Втопив би ся, пани браття, —
Жаль душу губити.
А так одно остало ся:
Бороти ся з долев,
Ув-останне бороти ся!
Чи ми переборем,
Чи вна трутить у могилу —
Наша слава буде.
Переборем — занїміють
Недобрії люди,
А загинем — поховають!
Боже добрий, Боже,
Серце вміє заспівати,
А впинить не може!

Нема в мого Іванчика
Нї батька нї неньки,
Самий-самий серед сьвіта,
Не має серденько
З ким подїлить молоденький,
Як билина в поли!
А він собі не журить ся,
Не лає на долю.
А щоб серце не скучало
Тихими ночами,
Вийде собі за ворота,
Вмиєть ся сльозами,
Запитає в нічних зорий
Про завтрішню долю,
Подивить ся на місяця,
Помолить ся Богу,
Тай знов собі у господу,
Щоб в хатї й не чули;
Бо то чужі, лихі люди,
Питати ся будуть,
Де марнував цїлий вечер?

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Що буде казати?
То не батько, то не рідний
Вийде виглядати
Свого сина, а господар!
Що буде робити?
Нема свого рідненького —
Чужому корити-сь
Треба в сьвіті, а то скажуть:
„От якесь ледащо!“
Сиротині треба гнуть ся!
А то, браття, й краще,
Бо так і Бог завидує,
І всї добрі люди.
Батько, неня з того сьвіта
Молити му будуть
Щастя-долї, — чи вимолять?
Побачимо, брате, —
А тимчасом треба в сьвітї
Самому придбати.

Служить Іван в господаря
Уже вісїм років,
Поважає його добро,
Як в голові око;
Поважає, доглядає,
Ночи не всипає, —
Бо хто чуже не шанує,
І свого не має.
Так сказано у законї,
Так треба й робити.
А ґаздї ще й недогода!
Хвалить ся, неситий,
Що й сембрилю не виплатить...
Оттакі то люди!
Боже правий. Боже добрий,
Коли вже з їх буде
Того злота крівавого,
Крівавого поту!
Що в їх кара, що в їх муки?
Злота, злота, злота!...

Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Іде славне парубоцтво
В неділю гуляти
У кресаках да у павах, —
Звичайно, багаті!
А мій Іван сидить дома;
Чи вроди не має?
Як той явір кучерявий
Над водою мая,
Як той ангіль мальований
В Бога на престолї!
Знала мати вмалювати,
А не дала долї
Золотому тому сину,
Єдиній дитинї! —
Виріс в наймах, у неволи,
Мабіть і загине
У неволи... Не питайте-ж,
Чого серце плаче! —
Пішов би він погуляти,
Так люди побачуть
Дрібні сльози .. а на віщо?
Вони не поможуть,
Не поможуть, а осудять!
Боже добрий, Боже,
От які то на сїм сьвітї
Повели ся люди!
Не жури ся, Іваночку:
І ти ще добудеш
У Господа того щастя!
А тим часом, брате,
Хіба в ночи попоплакать,
А в день дбати, дбати,
Та збірати колосочки
На чужому поли!
А що далї зустрінеть ся? —
Може сине море
Доведеть ся побачити?
Сердешний Іване!
Стане моря, стане муки,
Китайки не стане

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Утирати дрібні сльози
Тихими ночами...
Доле наша, доле наша,
Що ти робиш з нами!

Уже в мого Іванчика
І своя хатина
Кінець села білієть ся.
Червона калина
Аж у вікна упустила
Широкії віти;
На припічку вогонь горить
Та далеко сьвітить.
А молода хазяєчка
Вештаєть ся в хаті —
І не сказать, яка гарна!
Іваночку, брате,
А ти журив-сь про доленьку!
От, видиш, і доля!
А хоть треба заробити
На чужому поли, —
Коли є з ким поділити,
Серце не питає!
А як мале ангелятко
В хату завітає,
Та принесе з собов раю —
Що тогди аж буде?
А ми долю проклинаєм
Та Господа судим, —
А за віщо? — що сліпії! —
Шукаємо долї,
Де їй з роду і не було:
То в церкві, то в школї,
То у шинку під лавою...
Не має, не має!
А край села в новій хатцї
Сина забавляє,
Да лагодить до вечері,
Вигляда в кватирю,

Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Чи не йде ще мужик з поля.
Оттам, мої милі,
Оттам їй шукати, славні пани браття,
Оттам вона дома, оттам вона є!
Калинов на літо укриє ти хату,
Кубелечко тепле на зиму зове.
А хоть і поверне у гості трівога,
Вона їй одурить, словами впоїть,
Вона перемовить і самого Бога,
А лиха заставить корови доїть.
Оттака то, браття, доля в своїй хаті,
І своя семія і питомий кут.
Про віщо-ж томити-сь, за морем шукати,
Коли вона осьде, коли вона тут!

Чи хороше, Іваночку
Отсе я говорю?
І не чує! — Свище собі,
Повертає з поля,
Да вже не до господаря,
А у свою хату!
А молода хазяєчка
Вийшла зустрічати,
Веселенька та моторна!
На руках дитина.
„А то хто там, Василечку?
Ану кричи: неню!
Ну-ну, неню, дам я тобі!
Де так забарив ся?
Бити неня! — а-а, неню!“
Тількі подивив ся:
Серце плаче радіючи!...
А то бите горе,
А то сонце, а та спрага?
Здаєть ся, ніколи
І не було того дива!
„А куку, Василю! —
Йди до неня! — Чекай, мамо!
Ти била дитину? —

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Так, що била? Дамо-ж ми їй!
Ходім бити маму!
Ще раз? ще раз!“ — „Вайльо! вайльо!
Чекай-же, поганий,
Не дам папу!“ — „Овва, кажи,
Будем обходитись!
Я йду собі завтра рано
Із неньом косити,
А ти рушай!“ — Хазяєчка
Стрібнула в хатину,
Щоб вечерю лагодити.
А Іван із сином
Гуля собі по дворови,
Сам не зна як носить.
А вно собі перебіра
В золотім волосю
Маленькими ручечками
Та за вусок миче,
А хазяйка в кватирочку
Вечеряти кличе.

Некрут.

Є на сьвіті доля,
А де їй шукати?
Чи в пана в палаті,
Чи в мужицькій хаті?
Чи у чорних горах,
Чи за синим морем
У гарячім краю,
В гаю-сикоморі?
В гаю-сикоморі
Змиї ся виводять,
А в горячім краю
Лев лабою оре;
А в горах копають
Диямент та злато,
На рідного брата
Гострий ніж наняти.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

А за синим морем
Маланка співає,
На крівавій скели
Стада випасає.
Я же, брате, волю
Морське стадо пасти,
Як маю шукати
У палатах щастя.
За золотов брамов,
За писаним муром,
Здаєть ся, пурпури, —
Аж — ящура шкура.
Лиш в мужицькій хаті
Бог рай розсїває, —
Про віщо-ж го люди
Шукати не знають!

І так добре, пани браття:
Нехай не шукають;
Легше серцю сьвітом нудить,
Як долї не знає.
Не знати-ме — не заплаче,
Так ляже в могилу.
Але кого та доленька
По раю водила,
А потому в пекло впхала —
Що має робити? —
Доле, доле, лїпше спалить,
Чи клевцем убити,
Як так карать! — І нас, брате' —
Боже добрий Боже!
Заплакав би як береза,
Та висипав сльози
У Чернівцях!... Не остало,
Лиш серденько бєть ся!...
Ходїм, брате товаришу,
Ходїм подивить ся,
Де ті пани нас карали, —
Менї легше буде!

Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Може горе запечене
Розтопить ся в грудех,
Як побачу ті майдани!
Меть ся ми здавати,
Що ті літа молодії
Вийшли муштрувати-сь
Перед паном єдноралом...
Або на полудне
Пішли варту люзувати!...
Боже мій пречудний!...
Ходім, брате, ходім, сизий,
Доки ще до гробу, —
Подивить ся на Чернівці,
Що там лихо робить?! —
У Чернівцях серед ринку
О-перед одваху
Стоїть сімсот новобранців —
Стоять сіромахи
У кабатах да у чаках,
В чорних порошницях,
Через плечі ремінняччко,
На плечу ручниця.
Оттак стоять, ні кинуть ся
Сердешнії діти!
А хто оттам межи ними
Аж у третім ґлїдї
Стоїть бідний, заплаканий? —
Іване, Іване,
А долечка, а діточки? —
„Василю! Штефане!“
Аж закричав безталанний
За серденько вхопив-сь! —
А капітан за плечима:
„Будеш мовчать, хлопе?“ —
„Я-ж не мовчу, пане любий?“
„Що? — ти відрікаєш?
Капраль: буки! Дватцять і пять!
Я тобі покажу,
Як то мовчать та корить ся!...
Дивіть ся, пся віра!

Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Чого ждете, капраль Близнюк?“ - -
І капраль відмірив
Поганую, страшну кару...
„Устань!“ Поклонив ся...
Як ящірка, як собака
Капраль подивив ся,
Тай повелїв іти у ґлїд.
Іване, Іване,
А ти казав що є доля,
Що ти їй дістанеш,
Що вимолиш, вигорюєш,
Лихо перебореш? —
Іди-ж тепер бороти ся
Аж за сине море!
Може там тя привітає?
Буде, брате, буде!
Привітає друге сонце,
Другі, чужі люде,
Лиш та доля не стрінеть ся
І не привітає.
Хто без неї уродив ся,
Того й закопають
Безталанним! Оттаке то!
Що маєм робити?
Доки зможем, а ми терпім,
А не сила — вбити-сь,
От і конець. Лїпше серцю
В домовинї бути,
Як так жити. Боже, Боже! —
А наші некрути
Де сердешні скитають ся
В широкому сьвітї,
Замучені, заплакані?...
Ходїм подивити-сь.

За Кіцманем да за Днїстром
При битій дорозї
Стали наші вибранчики
Широким обозом

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

На полудне спочивати —
Сердешнії діти! —
Ясна зброя в переметах*)
На сонїчку сьвітить,
А вни лежать замучені...
Боже милий, Боже,
Лїпше лежать у могилї,
Як тут при дорозї!
У могилу поховають —
Перестануть бити,
А тут веть ся з гарапником
Капітан сердитий,
Щоб і води не напити-сь!
Оттаке то, брате! —
Як би став вам розказувать...
Нї, буду мовчати,
Бо однако не ймуть віри,
А скажуть: „Морока!“
А так лїпше: закопають
У яму глїбоко
З усїм горем муйштрованим, —
Менї легше буде;
Не учують, не знати-муть,
От і не осудять.
А що Іван мій сердешний
Робить у обозї? —
Не здужає сїромаха,
Лежить при дорозї.
Коло його побратимко
Стоя зажурив ся:
„Іваночку, товаришу,
Може-б ти напив ся
Горівочки добренької? —
Я ще маю з дому! —
Ану коштуй, яка добра!“ —
„Най, трошка потому“. —
„А потому всьо потому!
Ану-ко, Іване,

*) Переміти — людовий словотвір зам. піраміди.

Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Ану-ко пий! Хоть на силу! —
Що робити маю? —
Може дуже нездужаєш? —
Я йду — замельдую,
Аби пішли за дохторем? —
Чи чуєш?“ — „Я? — чую“.
„А що? я йду!“ — „Куда ідеш?“ —
„Таже до опасу,
Аби пішов за дохторем“.
„За дохторем? — на що?“
„Таже тобі! — він порошки
Напише ти може,
Або зілля дасть напить ся“.
„Менї не поможе“. —
Тай укрив ся хустиною. —
„Братїку Андрію,
А сегодня що, субота?“ —
„Нї брате, неділя.
Або чому?“ — „Оттак таки —
Я собі думаю,
Як то нинї в Буковинї
Празник зустрічають,
А як ми тут! Боже, Боже! —
Бувало в неділю
Возьму свої сини любі
Тай піду на зілля
У левади... А там красно!
А там сїножати
Да діброви!.. А Василько:
— А се наше, тату? —
— Нї, се чуже, мій голубе! —
— Шкода, що не наше;
Я би купив два волики,
Та водив на пашу
В отсю траву... Яка гарна! —
А отсей метелик —
Чи і в його є ненечка,
Що так пишно вшила
Єму крилця? — ще й мережка!
А так, що мережка? —

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Овва, й мені мама вшиє! —
Сину мій сердешний,
Мабіть тобі вже не вшиє,
Бо не буде з чого!“...
Тай заплакав. А капітан
За плечима стоя
Гарапником! — „А ти плачеш?“
„Ні, пане, не плачу“.
„Я вже дуже добре знаю,
Що з тебе ледачий
Буде жовняр. А де горніст?
Ану клич до купи!
Доста уже марнувати!“ —
Сердешні некрути
Як парені позривали-сь,
В ряди поставали.
Ударили тарабани,
Курява устала
Тай укрила безталанних,
Мов тут і не було.
А зза Дністра тарабани
Глухо-глухо гули.

Капраль.

Музо моя віршована,
Невінчана доле,
Понад тисяч тисячами
До тебе ся молять,
Гарячими тобі молять ся
Книжники, учені,
А ти найшла необачна
Мужицького сина,
Ще й у чорних, темних горах,
В крівавім кабаті!
Музо моя, сьвято моє,
Люди муть сьміяти-сь
З тебе й з мене! „Ледащиця“,
Будуть говорити,

Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

„Що він має? Одну душу,
Да й ту неумиту
В каламарях! хам тай годі!
А в нас паргаміни.
А в нас школи!“... Музо, доле
Велика, єдина,
Оттак люди тебе всудять!...
Понехай вітати
В закурену мою хату!
Вітай у палатах!
В тебе імя золотоє...
Нехай не сьміють ся
Ті книжники препогані,
Та нехай не бють ся
Ще й ті львівскі віршомази!
Мені легше буде...
Може би став забувати
І ті чужі люде,
І ті муштри муштровані —
Серденько спочине!...
Ні, не хочеш покинути
Мужицького сина,
Ти не хочеш!... лиш ти одна,
Бо всі понехали!...
Я сирота в сему сьвіті,
Мені не остало
В людий долї, не остало,
Бо їм було мало!...
Беріть собі, а я маю,
Ще й за много маю —
Спасибі, зоре!...
Холод віє,
На моїм сьвіті вечеріє,
Новую скриню устеля
Страшнов та чорнов свойов плахтов
Та невсипуща Парка-пряха;
Нечуя-ангіль вже хиля
Закурену свою факлїю,
А я лиш дивлю ся та млїю...
Чи не збрехала та надія?

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Ясна зоре моя!...
Лиш ти одна похилила-сь
Тихо наді мною,
Як береза нетвереза
В неділеньку в ранці!...
Скажи, моя єдиная:
Чим свого коханця
Виряжати меш на той-сьвіт?
Чи сріблом, чи златом?...
Нехай срібло, нехай злато
Сиротам багатим,
А мені лиш одну славу
На вічну дорогу:
Вінець мартира на голов
Крівавий, глоговий,
Як та доля України...
А й ми єї діти!...
Зоре моя вечірняя,
Єдиний мій сьвіте, —
І ми сини України...
Я пан над панами! —
Як пропаде Україна,
То укупі з нами —
Вінці мартирів на главах...
Я більше не хочу!
А ви, люди, вибачайте,
Коли вас клопочу:
Я кращої не умію!
Що-ж робити мушу!...
Другі в Римі да в Атенах
Напувають душу,
А я тількі гарештами
Та муков та горем
Поїв свою безталанну...
Така моя доля!

А де-ж наші вибранчики,
Сердешнії діти,
То залізне горе борють
В широкому сьвіті? —

Generated on 2015-08-17 17:56 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

О — далеко! Аж у Мантві
Під старим Кастельом
Сидять собі; вечер тихий,
А вни не веселі.
Зажурили-сь молоденькі,
Нишком серце мліє:
Воно чує нове лихо,
А сказать не вміє...
Тай навіщо, пани-браття,
Лихо вповідати?
Завтра рано в чистім поли
Заревуть гармати;
Завтра рано музикбанди
До штурму задзвонять;
Завтра рано поточуть ся
Червоні-червоні
Три дунаї!... Одна кулька,
Оден баґнет в груди —
Щастя, доля, лихо, горе,
Піски, тали, люди —
Усьо, усьо закопають
Ув одну могилу! —
Довго муки, довго кари,
А життя — на хвилю.

Лиш той капраль Біловусяк
Нічим ся не журить:
Сидить собі під касарнев,
Гарну люльку курить.
„Еге, хлопці, смотолока?
Яке нове лихо
Навіяло, що між вами
Як в церкові тихо?
Ану мені в вічи глянуть!...
А ти що, Іване?
Сюда ходи! — Бігме, плаче! —
Стидай ся, погано!“ —
„Колиж мені так важенько!“
„Він лист дістав з дому!“

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:57 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Обізвав ся Городенчук. —
„А відтак, що з дому!“ —
„В його жона умірає,
В його малі діти!“ —
„А той старий пан капітан
Всїх держить на сьвітї,
Чи як кажеш, мій пишняку? —
Він бо зараз в сльози! —
Устид, хлопче! Хтось би гадав,
Що тим що поможе,
Що заведе цїдити ся?
Ану менї тихо! —
Ти думаєш, що сльозами
Позбудеш ся лиха?
Ще го гірше розворушиш!
Така тото справа!
То не штука добуть жалю,
Але отто слава:
Заховати своє горе
У серци глїбоко,
Так аби го не дозріло
І найбистре око.
Чи як кажеш, Фудулняку? —
Ти є що є в мене, —
А отто всї старі баби!
Ади, як у жменю
Цїдять своє мокре лихо!
Не плачте-ж бо, кляті,
Бо ще й менї доведеть ся
Мість дурня заплакать!
Я-б вас убив!“... І дві жваві
Покотили-сь сльози...
„Ви голови капустяні,
Думаєте може,
Що я плачу? Та цур-же вам! —
Вража комашина
Не мала де, але в око! —
Да хай лихо гине!
Де Горденчук?“ — „Я тут, пане!“ —
„Ану менї швидко —

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:57 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Але швидко, чуєш, хлопче? —
Вилагодить скрипку,
Та“ — „Єй Богу, пане капраль,
Всї струни порвані!“ —
„Ти чув, чи нї? Єдьо меґ-о!“...
„Вірте Богу, пане!“
„Чув ти, чи нї? — — Волошина!! —
Басуй, му, Максимяк! —
Добре, хлопче! — Нумо, дїти! —
Нехай біда гине!!!“

„Годї, годї!
Ходїм, хлопцї, спати!“ —
„Ходїм, батьку, вже цапістрах!“
„А всї дома, браття?“
„Усї, орле, лиш Іван ще
Дочитує в листї“. —
„Нехай його! А ви, братцї,
Помолїть ся чисто
Тому пану, що на небі,
Бо завтра — хто знає,
Чи котрого до рапорту
З нас не заволає, —
Щоб не сварив! Чи як кажеш,
Друже Горденчуку?
І — се хропе, що мабіть би
І гарматним гуком
Не добудив-сь! Нехай його!
Нехай, коли кажу!
То молоде! — А хто, хлопцї,
Менї казки скаже? —
Усї вже сплють? Нївроку вас!
О Боже наш, сьвіте,
Може завтра в чистім поли
Спати-мем на віки!“...

Лист.

„Іваночку, голубочку,
Друже мій єдиний,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:57 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Покинув нас серед сьвіта
На лиху годину,
Мене й діти!... Іваночку,
Тобі не казали?
Отто люди! А я їх, бач,
Так щире благала,
Аби тобі уповіли...
Усьо уповіли!
Іваночку... як казати?...
Вже три дни не їли
Твої діти... а ти мовчиш!...
А може... а може
Ти на мене нагнівав ся?!...
Присягу положу —
Іваночку: я присягну!
Я мліла-робила,
Я в неділї заробляла...
Що-ж, не стало сили,
Нездужаю уже пів рік...
А від тебе, Йване,
Нї словечка, нї вісточки!
О друже мій, пане,
Господарю мій дорогий...
Нї, серденько стине!...
Може ти нас відцурав ся?
Забув нас, покинув?
Боже, Боже, чи-ж так можна?
Іваночку — діти!
Іваночку — сиротами
Остають ся в сьвітї!
В старцї підуть! Іваночку!...
О!... у тебе серце
Мабіть уже не те давне!...
Дїти мої! в старцї!
Іваночку, ізмилуй ся!...
Хто годувать буде
Мої сини безталанні?...
Люди! — Боже, — люди!...
Умираю, що згадаю,
Без часу вмираю!...

Generated on 2015-08-17 17:57 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

А ти мабіть між панами
Уже й не гадаєш
На сироти, голі, босі,
Убиті, голодні!...
Боже ти мій милосерний,
Чому я не годна
Ціле серце висипати
На отсім папери!...
Так як вижу свої сини
Попід чужі двері
Хліба просять... по під двері!
А собаки злії
Розривають мале тіло,
То золоте тіло,
Що кохала, сповивала!...
Боже ти мій, Боже,
Допиши Ти, напиши Ти,
Бо я вже не можу....
О... не можу!... А ти вже чув,
Що війт нашу хату
Казав продать за податок? —
А там не богато
Уже було й доплачувать
Громадського біру:
Дві баночці чи півтора...
Тепер на подвірю
З діточками туляю ся...
А де зимувати
Будуть твої сини любі?...
Штефанко і „тату“
Уже каже, а Василько
Всьо пріч розуміє.
„Мамо, каже, нема хлібця?“
(А само аж мліє).
„Нема, — кажу. — Мовчи, синку,
Завтра прийде тато,
Та принесе тобі хлібця!“ —
„Багато?“ — „Багато,
Мій соколе, тількі не плач!“ —
„Та я вже не буду! —

Generated on 2015-08-17 17:57 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Я би й перше був не плакав,
Коби попід груди
Так мя було не болїло!...
Та бо й ти... А бачиш:
Менї кажеш не плакати,
А сама все плачеш! -
Скажу я всьо! — А таточко
Чи рано приїде?“ —
„Рано, синку“. —
Не дочитав.
„Дїти мої, дїти!“...
Тай полетїв!... „Лиш раз, лиш раз
Нехай погодую
Дїток моїх, а потому
Най ріжуть, мордують,
Най клїщами розривають —
Нїчим не питаю!...
А може вже поховали?...
Й мене поховають
Разом з вами, сини мої!...
А може під тином?...
Боже, Боже, бери життя,
Бери, милостивий!
Милостивий? — О горенько!
Пекельний ти Боже!...
Не витерплю! Бери душу!! —
Не можу — не можу!“...
Тай вдарив ся об гостинець,
Як гадина звив ся! —
„А я ще тут? — Сини мої!“ —
Знов зірвав ся, збив ся,
Тай полетїв... Боже, за що-ж така кара
Єму молодому, чим він виноват? —
Нас дома справляли за голубі хмари,
Там Господь, казали, в його тра дуфать!
А ми-ж не дуфали? — не ждемо і досї
Великої правди зза полових хмар? —
Лиш град та морози та студені роси!...
Мабіть, о ти Боже, ми ждемо в-задар!

Generated on 2015-08-17 17:57 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Мабіть тількі правди у твоєму сьвіті,
Що в ворога купим за готову кров
З саміського серця на хресті пролиту!...
Мовчи, нерозумне, бо той добрий Бог
Уміє й карати, о — добре карати!...
Іваночку, друже! — Нема, полетів!...
Перелетів море і Альпи рогаті,
І Угри великі як сивий сокіл.
А на чорній Чорногорі
Вже не несуть ноги —
Крівавіські та розбиті!
Повалив-сь небога,
Тай знов устав, треба далї,
Бо й тут мабіть люди:
Не спитають про доленьку,
А питати будуть,
Відкиля йде і куда йде?
Що буде казати? —
Чи ймуть єму люди віри,
Що йде годувати
Діток своїх зголоджених?
Не будуть, не будуть,
А спитають авдитора,
Чи много засудить
Цїсарської для їх плати?
Не бійте ся, кляті!
Будуть гроші, буде плата
І крови багато!
Упєте ся як горівков,
Пекельнії діти!...
Оттакі то, брате, люди
На круглому сьвіті:
Лиш гроший їм та крови їм,
Крови їм та гроший!...
Нї — пекла їм, грани, джуми,
Аршенику, Боже,
Та ящурів молоденьких,
Гадячого терла,
Може би раз наситили-сь,
В останне нажерли-сь!

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:57 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Минув Іван Чорні гори,
Виходить на поле,
Подивив ся на окола
Та дав сльозам волю.
„Боже, Боже, всюди щастя,
Всюди рай на сьвіті,
Лиш я блуджу як той злодій!
Діти мої, діти!
Доле моє нещаслива!
Місяцю вівчарю!“
Подивив ся на ясного
Тай знов пішов далї,
Доки людий присипає
Та ніченька тиха.
Чи обминеш, безталанний,
Віщоване лихо?
Обминеш ся, обійдеш ся
І з лихом і з горем,
Але з людьми, серце моє,
Ніколи, ніколи
Не минеш ся, не збудеш ся,
На днї моря, сьвіта!
Найдуть тебе, видобудуть
Пекельнії діти,
Видобудуть, привітають...
А чим привітають?
Побачимо, серце моє,
Побачимо далї.
Ходім тілько в Ґаліцию
Межи руські люди,
Нехай свої привітають,
Доки чужі будуть.

В Ґаліциї да у нашій
При зеленім гаю
Оре Бойко на пшеницю,
Воли попасає,
Та з наймитом полуднує.
Нехай на здоровля!

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:57 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

А тим часом із діброви —
Ледви несуть ноги —
Шкандибає якийсь вояк
Голодний та бідний.
„Христа ради кришку хліба!
Тиждень не обідав“...
„А ти з відки? — „З Буковини“.
„А що-ж тут шукаєш?“ —
„В мене діти, а... я...“ — Умовк.
„Еге, уже знаю.
Сідай та жри!“ — А нищечком:
„Михасю, в касарню!“
Сів сердешний, хоче їсти,
Аж тут два жандарі
Вже зза плечий і крадуть ся!
„Уставай, небоже!“
Обіздрів ся — „Ох Боже мій!“
„І Бог не поможе.
Давай руки! — Чого стоїш?“
„Панове кохані!“
Обкрутили ланцюшками,
Перед себе взяли
Тай займили до коменди.
А Бойко з охоти,
Що достане тілько гроший,
Лишив і роботу,
А сам побіг до господи
Жінці похвалити-сь.
Треба буде на ярмарку
Коралї купити.

Авдитор.

У Чернівцях в камяници,
В широкій кімнаті
Сидять штири офіцири
У білих кабатах;
Сивий майор на переді,
За столом авдитор,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:57 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Штири шаржі, два ґемайні —
Всї будуть судити
Арештанта молодого.
Іване, Іване! —
Задзвонили у хоромах
Голосні кайдани.
Майор плюнув, ґемайнери
Повтирали сльози...
Отворили-сь пишні двері.
А поганий профуз
Пхнув рештанта в середину.
Як та земля чорний! —
А авдитор молоденький,
Пишний та моторний,
І за перо! — „Як зовеш ся?“
„Я, ласкавий пане?“ —
„Тож-то нудний! Хтож, як не ти? —
„Іван, пишу-сь Званич.“
„Відки родом?“ — „З Буковини.
Нї батька, нї неньки.
Я остав ся сиротою...
Ще був я маленький —
Сиротою, мій паночку...
Боже милий, Боже,
Коби знали, як то гірко! —
Сказать вам не можу,
Як то гірко!... Мене били,
Мене катували,
У плуг мене упрягали, —
Не замордували,
Бо й минї Бог тримав долю
У своєму сьвітї...
Катерино, Катерино,
Рожевий мій квіте!
Як барвінок серед зими,
Зоря серед ночи,
Так ти минї була в сьвітї!...
Да що я й клопочу
Вас речами оттакими!
Ви не ймете віри! —

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:57 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Я мав долю, пани мої!
Прийшли тай остригли
Цїсарськими ножичками...
Що-ж мушу робити!
А я думав, пан авдитор,
Ще на сьвітї жити,
Ще від тепер... Не судило-сь!
Така мабіть доля! —
О пане мій, авдиторю,
Бодай то нїколи
Лиш сироти без доленьки
Не було на сьвітї!...
Духне веснов ізза моря,
Земля пустить квіти,
Уберуть їй рястом-гаєм,
Як у раю мая, —
Сипне хмара чорним градом —
Нї цьвіту нї раю,
Тілько зимна леду крига.
Така моя доля!
Одружив ся, доробив ся,
Тай думаю: „Гоя!
Тепер жити!“ — От нажив ся! —
Тепер мабіть стане!“...
„А чо-ж ти втїк?“ — „Я не втїкав,
А так пішов, пане.
Прочитайте отсе письмо! —
Що я мав робити?
Я просив ся в капітана —
Не хотїв пустити,
Ще й набив ся! А я пішов
На Господню волю. —
Я так думав: погодую
Дїточок голодних,
Тай верну ся назад в військо;
Пани не полають
За те, що я для дїточок
Хлїбця устараю...
А хто-ж для їх устарає?...
Пане мій авдитор,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:57 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Скажіть мині щиру правду!
А у вас є діти?“ —
„В мене? Нема!“ — „Ох, як шкода!
Тогди би ви знали,
Як то серце дуже болить!“...
„Ти дурень!“ — „О пане,
Богдай вам так не довело-сь
Ніколи у сьвіті!...
Діти мої нещасливі,
Діти мої, діти!“
Тай заплакав. А авдитор
Дивлячи-сь на него,
По німецьки викривив ся.
„А тобі, пся вего,
Не читали артикули?“ —
„Які артикули?“ —
„Про олово та про порох?“
„Та ми, пане, чули
Ще й не оден, але про те,
Як діти вмирають
Із голоду, се ніколи
В школї не читали.
Але я знав, що так буде,
Пане мій авдитор!
Доле моя нещаслива!
Діти мої, діти!“...
„А тепер-же що думаєш,
Званичу Іване?“
„Я думаю, що пустите
Хоть тепер до дому,
До діточок!... Пустіть, пани,
Пустіть, мої сизі,
Хоть на днину, хоть на пів дня,
Хоть лиш на годину!
Я верну ся! Бігме, верну-сь!
Не сьмійте ся, пане!“...
Майор махнув, арештанта
Назад у кайдани
Заковали тай одвели
У катуш вартові,

Generated on 2015-08-17 17:57 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

А в справници остали ся
Судці з авдитором.
„Яку кару судити-мем?“
Питаєть ся майор
Авдитора. — „В шість вулицю.
Що кажуть ґемайні?“
„Ми просимо панів славних,
Може подарують
Страшну кару! Він молодий“.
„Ви може не чули,
Сякі такі, що він утік? —
Ще й то милостиня,
Що не кажем розстрілити!“ —
„Ліпше мабіть гинуть,
Пане майор!“... „Нема коли!
Що кажуть капралї?“ —
„Ми просимо хоть обменьшить
Страшну, тяжку кару.
Хоть на буки!“ — „Що за дука! —
Фельфебри, а ви що?“
„Ми так, як ви, пане майор.
Ми у всьому нищі.
Хай улиця“. — „А що кажуть
Пани офіцири?“ —
„Ми думаєм, що за малу
Кару засудили.
Розгніваєм єднорала,
А відтак що буде?
Ми кажемо розстрілити!“
„Нехай таки буде
При вулиці“ — каже майор, —
„Бо много-б писати.
Обершт просив не барить ся,
Прийти в карти грати“.

А другої днини о семій годині,
Як стали тамбори дрібний вірбіль грать...
Будь проклята мати, проклята та днина,
Коли породила сї вірші писать!

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 17:57 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Коли породила очима дивить ся,
Як будуть козаче то тїло кроїть,
Як буде червона не чорна кров лить ся!
Дивіть ся, камрати, дивіть ся, дивіть,
Як ті тихі очи кровю підкіпають,
Як профуз вужищем ті руки скрутив,
Як зпід синих нігтїв кров повиступала,
Як він ся сердешний в небо подивив
До того Сьвятого, що люди казали —
За хмаров не видко, за вірблем не чуть...
Там білі ангелї Лелуйя співають,
Не горем убитий сердешний рекрут! —
А майор гукає, щоб дуще карати:
„З усієї сили треба, каже, бить!
Вам жалко, псї віри, тих білих кабатів,
Да того реміння, що кров ме росить? —
Сто буків!!!“ — Ох Боже, аж серце замлїло!
Зашуміли лози як звіяний луг...
По білім реміню, по кабатах білих
Пішла кров червона, як дрібний жемчуг.
А майор гукає в одно лиш, щоб бити!
Тричи обміняли крутий верболоз!
Вже крови до ситу, і людям до ситу.
Зомлїв сїромаха — всадили на нош,
Тай одвезли до шпиталю.
Нїмецькі дохторі
Чи загоють наші рани?
І Бог не загоїть,
Бо глїбокі... о, глїбокі!
Чи як кажеш, друже?
А вни мене питають ся,
Чого серце тужить!...
Серце тужить, душа плаче,
Бо вни знають, за що.
Люди в серця не питають,
А кажуть: „Ледащо“.
От що, брате! Боже, Боже!
Він каже приймати!...
Доки замкнуть в домовину,
Каже пропадати

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Та дожидать з того світа
Гарнїщої долї!
Може прийде, — а не прийде,
І то Божа воля.
Чи-ж нам доста не остало-сь
В широкому сьвітї,
Коли дають попоплакать?
Нерозумні дїти!
А могила де остала-сь?
Коротка дорога:
На пів сажня під мураву —
Нї сьвіта, нї горя,
Нї майорів, нї прийомів,
Нї лютого лиха!
І холодно і широко,
І любо і тихо,
Як у раї, як у небі!
Да що нам гадати!
Ходїм лучче подивить ся,
Як муть вибирати
Пруття з плечий ті дохторі!...
Не можу, не можу...
Ходїм, брате, ходїм прічки!...
Боже ти наш, Боже!...

Стойкар.

Місяцю князю,
Білий вівчарю,
Вийди, голубе,
З чорної хмари!
Бо я далеко
Сю ніч мандрую.

Не плач, серце, не плач, моє!
Не буду з тобою,
Між білими Нїмчиками
Найду свою долю.
Буду з ними молодими
Під Германом бить ся,

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Буду у їх пишних церквах
Богови молить ся.
Буду тихим їх дівчатам
Під вікни співати,
На золотій бандуронці
Всю ніч приграватн.
А у днину припочину,
Заплакану Україну,
На віки забуду.
Заплакану Україну
Заплакані діти...
Забуду тя, серце моє,
При місяця сьвіті...

А ви, люди, вибачайте,
Коли вас клопочу!
Тілько серцю в сьвіті волї,
Що темної ночи.
Душа ломить свої замки,
Ланци оловяні,
Гуля собі білим конем
Межи віщунами,
Та вгадує чужу долю.
Така Божа воля!
Тількі свою не вгадає
Ніколи, ніколи.
Чи так, братя товариші,
Чи добре я кажу?
Співак правду заспіває, —
Правду не покаже.
Сьвітить місяць серед неба,
Зіроньки сияють;
Спочивають бідні люди,
Як хто собі знає.
Де хто собі в адамашках
Та в білих перинах,
Де хто в шинку під лавою,
А де хто й під тином
Ізогнув ся — ніч приспала
Як рідная мати.

Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Де-ж ти нічку заночував,
Сердешний Іване?
Чи у поли, чи у дома,
Чи на якій брамі
Серед Відня на шельваху?
Заплакані очи...
Поплач собі, Іваночку,
Темненької ночи,
Доки єще спочивають
Недобрії люди;
Не почують, не побачуть,
Тобі легше буде.
Тількі вважай, мій соколе,
На камінну плиту,
Щоб ті сльози не капали!
Бо ще будуть бити,
Будуть бити, Іванчику, —
А у тебе діти:
Останутъ ся сиротами
В широкому сьвіті.

Сьвітить місяць серед неба,
Зіроньки сияють;
Стоїть Іван на шельваху,
Дрібний лист читає.
Далекий лист, пани братя —
З дому, з Буковини.
Послухаймо, що там пише
Його Катерина!
„Прощай мене, мій Іване,
Друже мій, козаче,
Тай не жури-сь... бо ти мене
Більше не побачиш.
Не побачиш, мій голубе!
Я іду до Бога,
До діточок своїх любих,
До Василька мого,
До Штефанка! — Іваночку,
Як він тя багаго
Нагадував часуючи! —

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

„А де, каже, тато?
Де батечко мій єдиний?
А ти все гулила,
Що він хлїбця нам принесе,
А менї знов брилю
З шовковою полїтичков,
Штефанкови шапку
Тай пишного соловейка,
Що співає!... Мамко,
А Штефан де?... де Штефанко?
Умер, не ждав тата?“ —
„Не ждав, синку, попа дождав-сь.“
„От той бородатий,
Що так гарно йому співав?“
„Той, моє кохання!“ —
„А минї він заспіває?
Та бо не плач, мамо!
Кажи: минї заспіває?“
„Заспіває, синку!“
Тай заспівав... Іваночку...
Друже мій єдиний, —
А від тебе нї словечка!
Що я не ходила
На ту пошту!... нема нїчо.
О друже мій милий,
Ти нас забув, відцурав ся?
Як сам собі знаєш.
Будь щасливий в сему сьвітї!
Я тебе прощаю
Цїлим серцем, Іваночку!
Я буду молити
Гарнїщої долї-щастя
Тобі з того сьвіта. —
Та не жури-сь, минуло ся!
Журба не поможе. —
Така мабіть“ — Не дочитав.
„Боже милий, Боже!!!“
Як не крикне! Загреміло...
Всї мури лунають...

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Іваночку, Іваночку!...
Немає, немає!...

Конець.

Місяцю-князю,
Срібний королю,
Мила розмова,
Друже, з тобою!
Як сам з собою,
Як брат з сестрою
Так я з тобою! —
— — — — — — —
Місяцю-князю,
Дністерський царю,
Чом ти сховав ся
За чорну хмару,
Коли ми тяжко,
Коли ми важко,
Коли сердечко
Бєть ся як пташка?...
Ох важко, важко!...

Три стрільчики молоденькі
з стрілецтва да йшли,
Убитого жовнярика
край моря найшли.
Тай стали вни молоденькі
над ним банувать,
Тай стали вни над жовняром
три думці думать.
Оден каже: „Пани братя,
личко як папір, —
Мабіть же він молоденький
з тирольских аж гір“.
Другий каже: „Пани братя,
урода як жир,
Мабіть же він в Угорщині
токай-вино пив“.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Третий каже: „Пани братя,
мальований стан,
Мабіть же він в Буковині
пшениченьку жав“.

Пішов фрайтер молоденький
Стойку люзувати,
За ним іде облюзунок.
„Чогось мині, братя,
Так тяженько на серденьку!...
Щось мабіть не гарне
Складаєть ся!... Ох лишенько!
Іване!.. ліхтарні! —
Мой, Іване!.. Чи так, серце?...
Не ждав єси люзу? —
А я думав, що вернемо
Оба домів, друже,
Як і прийшли!... Не ждав єси?...
Іване, Іване,
А як вийде Катерина,
Та мене спитає,
Де я тебе подів, серце, —
Що буду казати?...
Іваночку, соколе мій,
Чом не глянеш, брате,
Тим поглядом тихим, щирим
На вірного друга?“...
Виймив хустку, накрив личко —
„Послідна послуга,
Товаришу... Прощай мене!“
На смерть зажурив ся.

А тим часом дали знати,
Що шельвах убив ся
На стійковій таки брамі.
Отто препоганий!
Не уставай, Іванчику,
Бо покрають шкуру
На ремені, серце моє!
Чуєш? — на ремені!...

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Не журіть ся, пани братя,
Ні завтра ні нині
Вже не встану з домовини!...
Сьвятий супокою,
Звінчаю ся, серце моє,
На віки з тобою...
Без корогвий і без попа
Звінчаю ся, друже!
У новенькій домовині
Я службу дослужу! —
Позбігали-сь офіцири
Та спльовують, лають;
Позбігали-сь товариші,
Сльози утирають.
Витесали домовину
З сирої кидрини,
Поховали товариша
За цвинтар під тином,
Без корогвий, без подзвону,
Без доброї слави.
Добув єси, брате, долї!...

У шпитали молод фрайтер
на смерть да лежав,
Молодого товариша
як Бога прохав:
„Подай, вірний товаришу,
флояру мині,
Най заведу, защебечу
хоть пісню, хоть дві!
Одна пісня голосная,
а друга німа:
Розмовляли дві березї
в неділю до дня".
Гой став фірер молоденький
до цуґу казать:
„Треба, братя, товаришу
кедрину тесать".
А кедрина не калина,
я сам ї тесав;

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Що зарубав яснов бардов,
як в серденько втяв!
А вни кажуть мині єго
ще й в трунву зложить?
Хіба й мене молодого
У ню положіть!

Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

ПОЕЗИЇ

1868—1876 рр.

Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Старий жовняр.

Сьвітить місяць серед неба,
Сяють ясні зорі;
Стоїть скеля серед моря,
А на скелї д горі
Стоїть стойку старий жовняр —
Схилив-сь на ручницю.
„Місяченьку, місяченьку
Сьвітлий, круголиций!
Ти у Бога проживаєш,
З морем розмовляєш,
Ти з ясними зіроньками
Землю оглядаєш.
Чи не бачив мої лїта,
Рожевії квіти,
Личко моє мальоване,
Кучерики виті? —
Може вони в чистім полї
Стали десь обозом,
А може вни квіточками
Цьвітуть при дорозї —
При цїсарській дороженцї?
Місяченьку-князю!
Чом не прийдуть чорнобриві,
Чом не привітають
Хоть годиночку у вечер,
Хоть одну мінутку?...
Місяченьку, місяченьку,
Друже мій, голубку!

Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Чом лишили сиротою
Мене на сім сьвіті?...
Місяченьку, місяченьку!
Літа мої, квіти!“ —

Виймив хустку, повтирав ся,
Подивив ся д горі;
Виймив зеркальце, поглянув —
Тарах ним у море!
А сам за ним!... Хвиля ревла,
Хвиля заніміла;
Місяць утік поза хмару,
А зорі зомліли.

Співак.

(За Шіллером »Die Theilung der Erde«).

„Ходіть, люди, ходіть, добрі,
Ходіть, мої діти!“ —
Каже Господь милосерний, —
„Поділю вас сьвітом.
Що видите, то і ваше,
Усьо вам дарую!“
Ох лишенько: як мурашки
Усї ворохнули-сь!
Гуцул вхопив полонину,
Мужик хапнув поле,
Циган клевець та ковало,
Дяк сів серед школи;
Жид загарбав мішок гроший,
Німець бочку пива,
І так далї, і так далї —
Усьо розхватили...
Аж і співак шкандибає:
„А минї що, Боже?“

Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

„Ох лишенько — а тиж-ж де був
До тепер, небоже,
Що не прийшов, коли другі?“
„Я був, Боже, в раю,
Щоб на тебе надивить ся,
Послухать, як грають
Ті ангели білокрилі —
От де я був, Боже!“ —
„А що-ж робить, — каже Господь, —
Я вже не поможу.
Да дві речи ми остали-сь,
І ті ти дарую:
Мій рай сьвітлий з ангелами
І волю сьвятую“.

Сей сьвіт однакий був і буде.

Сей сьвіт однакий був і буде:
Сьвятий та красний — давний рай;
Да не вдали ся в нього люди,
І не удав-сь їх обичай
По сьвіта Божого законї.
Пішли у свою грішну путь,
Покинувши сьвятого лона
Сьвятої матери — і йдуть
Тепер до мети манівцями,
Що мали на поперекй!...
Коли вни зайдуть? Вічний знає!
А доки зайдуть вни, а ти
Не вір їм, брате, орле, друже!
З людий анґелів не роби!
Тодї і серце не затужить,
Тодї й нечасові гроби
Не будуть землю укривати!...
Не вір їм орле, друже, брате,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Лиш собі самому!
А собі ще меньше усїх!
А найменше тому,
Що тя хоче одурити
Та божить ся, брате,
Що він Бога ймив за ноги,
Що хоче шукати
Щастя-долї всьому сьвіту!...
І премудрі і немудрі —
Всї Адама дїти!

Віра.

Що чоловік з утїхов, з горем,
Всїм своїм серцем — що він є?
Один керманич серед моря,
Що гадка-буря ним го бє!...
Щасливий, як човен-надїю
Му не розібє на скалї:
Тодї фантазия завіє
Єго хоть може по фалї
На тихий берег обман-краю,
У той садочок, у вишник,
Де хрест у хрестик виростає,
І в той домочок-годинник
Новий, кедровий, під побоєм,
На білу постіль-зїльничок!...
Там ся сердешне упокоїть:
Люба́ ушиє му вінок,
А Музи-сестри позолотять,
І на посаг го заведуть;
А та релїґія як мати
Поблагословить, і покут
Пообкладає хлїбом-сіллю,
І в храм вінчати поведе,
І будуть грати му весїлля
Цїлїський вік, цїле житє.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Да надія тая наша —
Слабий човен, брате!
Хто, хто його переведе
Що филях горлатих,
Ащоби він не розбив ся
На першому брусї?
А чи мало таких брусів
У морі тім злющім —
Гадок наших, обурених
Невіров поганов?...
Нема числа, пане брате!...
Лиш оден керманич
Годен тебе перевести
Крізь нї в лукоморе
Батьківского того краю!...
О, лиш одна зоря
Переведе тя щасливо
Крізь скали і бруси
Сього сьвіта-океану,
І ту твою душу
Заполошену, убиту,
Миром приглагоїть!...
Она зветь ся, брате, віра,
Она тя до Бога,
Вітця твого, допровадить,
І якором стане
Серед сьвіта широкого
Життя-океану.

До Данила Млаки.

І ті зорі так сияють,
Як давно сияли;
І ті гори голубіють,
Як колись бувало;

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

І ті люди не зміняли-сь,
Однакі і досї, —
Лиш я, батьку, не однакий...
Боже добрий, Боже!
Лиш я оден не однакий,
Чахну та марнїю!...
Лїта свої в Італїї
На швару посїяв;
Волю свою з торнїстрою
Дав до маґазину,
А сам вернув в Буковину
Тесать домовину.
От що, батьку, і остало-сь
Менї на сїм сьвітї!...
А я гадав в своїй хатї
Ще помолодїти!...
Не довело-сь, не судило-сь, —
Що-ж робити мушу!
Треба оддать бідну душу,
Позичану душу, —
А самому пошукати
Під землею долї.
Да се мабіть так і лїпше,
Хоть і серце бо́лить.
Да нї про сьвіт, нї про люди,
Нї свою оселю,
А про мою Буковину
Щасливу, веселу,
Що гадав ї звеличати,
Славою опіти,
І до людий привернути
Добрі єї дїти.
Не довело-сь, батьку, орле, —
Не моя се доля;
Не я єї вінець вшию!
Така божа воля.
А ти, батьку, його вшиєш, —
Серденько віщує.
Нові часи, нову силу
Душа моя чує,

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Як згадаю, що лишаю,
Да не сиротою.
Буковино, ненько моя,
Раю мій, покою!
Не сиротов останеш ти
В широкому сьвіті,
Бо є в тебе гарні сини,
Дужі, добрі діти,
Що гарно ся постарають
Про гарну ти долю,
І люди ся не насьміють
За Господню волю.
Не насьміють, не осудять,
Пальцем не покажуть! —
Наша слава, права слава
Во вік не поляже! —

От що, батьку, орле сизий,
Думаю, гадаю,
Да на тебе як на Бога
Пою, уповаю.
Сьвіти, батьку, сьвіти сьвітло,
Бо я вже не вспію!
Сьвіти правду, сьвіти віру,
Любов і надію
По тій нашій Буковині, —
Най люди побачуть!
Нам не треба німецьких див,
Ні фумів козачих, —
Сьвітла, сьвітла, батьку, треба —
От за що я гину!
Засьвіти го, розішли го
По всій Буковині!
Най як сонце запалає,
Народ наш осьвітить.
А я тебе благословлю,
Батьку, з сего сьвіта,
І з того му благословить,
І вимолю сили

Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Твоїй душі чистій, добрій,
Щоб краю добила
І сповнила України
Великі завіти!
Амінь, амінь, душе моя,
Во віки і віки.

Прощі.

(За Гайним).

Лежить козак молоденький
Да на хорування;
Коло його стара мати:
„Сину мій коханий,
Тепер літечко на дворі,
Ідуть люди в Київ, —
Іди і ти помолить ся
Пречистій Марії!
Вона тебе вихворює,
Серденько загоїть!“ —

„Нічо, мамо, нічо, сиза,
Ріднесенька моя,
Ходім в Київ помолить ся
За мою Оксану!...
Доле моя, доле моя...
Мамо моя, мамо!“...

У Києві, у сьвятому
Молебень ведеть ся;
У Києві, у сьвятому
Там благодать ллеть ся!
Хто на ноги нездужає,
А подужать хоче,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Несе ніжки восковії, —
Хто руки, хто очи...
А мій Іван несе серце
Із ярого воску.
„О Пречиста, великая,
Ти матінко Божа!
У сусїда було дївча —
Укрили коверцем!
О Пречиста ти київська,
Загой моє серце!“...

Горить сьвічка на ліхтарі,
Горить, догоряє;
Лежить Іван на постелї,
У-перше дрімає, —
Білу ручку на сердечку.
Така його доля! —
А тим часом у кімнатї
Поволи, поволи
Тихі двері одчинили-сь,
Та й знов зачинили-сь:
Ввійшла в хату Божа мати,
За нев два ангели, —
Та й поклала білу ручку
На сердечку Йвану...
Серце стало... а та ненька
Не знала, аж рано.

Флояра.

Горить вогонь серед печи,
Горить-догоряє;
Сидить батько кінець стола
Та важко думає...

Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Сидить мати у кімнаті
Та молить ся Богу;
Серце чує, причуває
Велику трівогу,
Та не знає уповісти.
Нехай і не знає!
Сестри сидять у каганця,
Шиття дошивають;
І брат сидить на ослоні,
У флояру тужить,
У флояру Іванову,
Що в цісаря служить.
Нараз і став! — Ох лишенько!
Іване, Іване!
Чогось твоя замовчала
Голосна флояра.
Де ти в сьвіті пробуваєш?
Яка твоя доля?...
Повтирав ся, взяв флояру
Та заток за сволок,
А сам вийшов нишком з хати,
Пішов в стайню спати,
Щоб з коником розмовляти
Про ріднього брата.

А в гарячій Італії
В зеленому гаю
Лежить жовняр застрілений,
Смерти дожидає.
Самий, самий, як билина!
Тільки місяць сьвітить,
Над ним пишна черемшина
Розпустила віти.
А він лежить та думає,
Нагадує своїх,
Прощаєть ся з батьком, з ненев,
З братіком, сестрою,
Ще й з дівчинов Катеринов,
Тим щирим коханням,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

І з тов зброєв золотою,
І з коником в стайни,
Що го носив на гуляння,
Як з названим другом!
Аж тут тихо, тихесенько
У велику тугу
Десь флояра обізвала-сь,
Тай знов заніміла...
Жовняр склонив голівоньку,
А зорі зомліли.

Зійшлись побратимкй в неділю,
Щоб побратима розважать.
Щó не робили — не з'уміли!
„А-нуте, браття, ще заграть
В Іванову славнý флояру!"
Що вни не діяли — а даром!
Як і німа, так і німа!
А пан в Італії дріма'
Під кучерявов черемшинов.
Що йому снить ся, що думá?
Чи про коня, чи про дівчину?

До М. Д.

І я Гуцул і ти Гуцул,
Оба носим сердак куций,
Оба в лісї родили ся,
У Черемши хрестили ся,
З ведмедями жмурка грали-сь,
Кресак волев обтикали, —
Та не знали, котров доля
Нас вирядить дорогою,
Чи лихою, чи доброю.
А в нас доля добра була,
За нас обох не забула,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Та хотїла нас панами
Постановити — та пяна
Нас — що мала у покої
Посадити — а вна свої
Баранчики під ножиці
І всадила! — Оттаке-то
Наробила доля тота!
А хто винен? — —

З окрушків.

I.

Я не учив ся в кобзу грати,
В нїмецькі школи не ходив
За книжков вірші віршувати,
Я не видав волоських див —
Неук неукий Чорногіря! —
До топірця, а не до лїри
Рука мозолова здала-сь!
У темний лїс, не на Парнас
Іди гулять, опришків сину!
Іди з ручницею гулять,
Доки від неї не загинеш,
Доки твій званий кресний брат
Не забере кріваву зброю
І не сховає враз з тобою!
Кріс ти був батько, воля мати,
Зелений гай і школа й хата,
І більше пісні ти не чув,
Як ту, що чорний лїс ти гув!...

II.

А ти кажеш, наша Музо,
Що будеш вітала? —

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Амінь, амінь, пречистая,
Велика, сьвятая.
Витай у нас, як то сонце
По великій ночи,
Нехай утрем дрібні сльози,
Заплакані очи,
І на волю подивим ся!
Забудеть ся горе,
І дух новий в нас заграє,
Як голубе море...
І воскреснемо на ново
З тяжкої могили,
Й нову пісню заспіваєм
Новов добров силов.
І вернеть ся наша воля,
А може ще й слава,
І за кривду поспитаєм
У братів лукавих...
Із дижмов нам вертати-муть
Кров нашу пролиту.
Всї котюзї по заслузї —
Так ходить по сьвітї.
А Божий суд мусить бути
Во віки і віки.

III.

Душе ти моя — схамени-сь!
До Бога не тобі лїтати
Тим комонем прудкокрилатим.
Не стякнеш ти, не долетиш,
А замордована упадеш,
І серед загалу пропадеш,
Як серед степу той мотиль,
Як та хмариночка у горах,
Піску зеренце серед моря,
Стебло солімки серед хвиль,

Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Запорошиночка в безладї —
Так ти, душе моя, пропадеш!...

IV.

Як то в сьвітї докоротать
Немилого віку?...
Боже правий, Боже добрий,
Великий наш сьвіте!
Коли-сь дав ми иньшу душу,
І иньші дав груди,
Чому не дав иньшу землю,
Не дав другі люди?
Щоб на мене... О, нї, Боже,
Ти нїчо не винен,
А та душа сама винна,
Коли вона гине.
Чого пішла на облаки?...
Душе нещаслива,
Тут Бог казав пробувати,
Тут наша могила,
Не на небі!...

V.

Творцї слава на небесїх
Во віки і віки!
Він не водить як кішечку
Стеблом чоловіка;
Він дав йому добрий розум,
Він дав йому волю,
Він дав йому в живу душу
Живущі глаголи,
І здорове, кріпке серце
У здоровій груди.
Не ховайте скарби ваші,
Нерозумні люди,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Не закопуйте у землю,
Бо буде карати,
І виросте в ваших домах
Буйрян серед хати.

VI.

Лети, думо, де думаєш,
І не зупиняй ся,
Нехай собі беруть тїло —
Від душі їм засї!
Нехай собі беруть тїло,
В кайдани окрутять,
А дух Божий во вік волен,
Во вік неокутий.
І не всадять його в пута
Московські Нерони,
Не рознесуть копитами
Всї татарські конї.
А що срібло, а що злато?
Беріть собі злато,
А ми будем і без срібла-
Золота багаті!
Чисте серце, чиста совість —
От наші пурпури;
Ваша слава, ваша доля
Мене не одурять.

VII.

Молила ся заручена:
„О Боже мій, Боже!
Виростай же мою красу
В червоную рожу!
Волїю я роже-квітков
В гаю процьвітати,
Нїж я маю за нелюбом
Свій вік коротати.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Прийде весна недобрая, —
На веснї ожию,
А як піду за нелюба, —
На віки загину".

VIII.

Коби червоную калину
Зеленою да жеребинов
Вже густо, густо обсадить,
Щоб темно як в ночи в нїй було,
А жалібницї ті зазулї
Туда злїтали-сь гнїзда вить....

IX.

Золоті зорі
В облакоморі,
Як білі вівцї
В голубих горах.
Де той вівчар ваш
Хмаров мандрує,
Де він сю темну
Ніч заночує?
Чи в самбіровім
Гаю-розмаю,
Чи де дївчата
В Зельмана грають,
Чи де в царицї
Донечка тужить?...
Вірний мій друже!

X.

Хто так високо
Хмаров мандрує,
Золотов трубков
Вівцї гуртує,

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

І випасає,
І завертає,
Ще й у тримбіту
Грає та грає?...
Раю мій, раю!...

XI.

Обертаю-сь, — а ті літа,
Ті молоді мої
Машерують за тамбором
Цїсарсков дорогов.
А я стою та дивлю ся,
Та нищечком плачу,
Та сивію як той голуб!...
Сам не знаю за що
Вони мене покинули!...

XII.

Місяцю-князю,
Білий вівчарю!
В золоту сурму
По ночах граєш,
Далеко видиш,
Багато чуєш, —
Де я сю нічку,
Де заночую?
Чи в Тегерані
В рожевім гаю,
Де одалїска
Перли збірає?...
Я й сам не знаю!

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Кріль Ероль.

(За Ґетим).

Через ліси, через гори —
Недоле моя! —
Їде батько з своїм сином
В неділю до дня.
„Чого-ж бо ти, мій синочку,
Голівку сховав?“
„Гой таточку, голубочку,
Кріль Ероль там став!“
„Ні синочку, дитя моє,
Нічо не стоїть!“
„А тото що у коруні?
Адіть о! — адіть!“

„„Хлопчику, гоя!
Гайда зі мною!
Прекрасні гри му
Грати з тобою!
Прекрасні квіти
В моїм садочку!
Дасть тобі неня
Білу сорочку!““

„Ой таточку, голубочку,
Він мя зачипат,
Каже, що дасть сорочичку,
Ще й будеть ся грать!“
„Цить, сину мій манесенький,
Цить, соколе, цить:
Тото вітер буйнесенький
У листю шумить!“

„„Хлопчику, гоя!
Гайда зо мною,
Возьмуть тя доньки
В таньчик з собою.
Мої донечки
В Зельмана грають,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Ще й заколишуть,
Ще й заспівають!""

„Гой таточку, голубочку,
Дивіть ся — о-я!
Кріль Ероля пишні дочки
Мабуть то стоять?"
„Ні, синку мій, дитя моє,
То кладений пліт,
А то верба кучерява
Під плотом стоїть!"

„„Хлопчику, гоя!
Гайда зо мною,
Я тебе возьму
Силов з собою!
Твоя урода —
Моя подоба,
Рушай зо мною
В мою господу!""

„Вай, таточку, голубочку!"
„Цить, синку мій, цить!"
„Хоче мене король Ероль,
Таточку, убить!"
„Ні, синку мій, дитя моє..
Недоле моя!"...
Не йдіть люди у дорогу
В неділю до дня!

Мина гори, мина доли,
Мина чорний ліс...
Батько сина неживого
До дому приніс.

Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Здоров

чесному субору Просвіти у Львові!

Давно другі пробудили-сь,
Сьвітло засьвітили,
Давно вони вештають ся
З усієї сили
Коло свого, не чужого:
А ми спим і досї,
І негодні, і голодні,
І голі і босі.
А хто винен? Самі винні,
Що не встали рано!
А ті наші вороженьки
Вже кують кайдани,
Кують довго, кують добре:
Заспаних окують,
Тих що сьвітла цурають ся,
Що спють і не чують
Дзвонів правди, дзвонів волї...
Уставайте, браття!
Бо та темрява теменна,
Непевна, проклята,
Приспить як нечиста сила
Усїх нас на віки,
І будуть з нас згнущати ся
Усї людські дїти.
„Непотрібні!“ — от що скажуть —
„Жениха заспали
Того з правдов, того з волев, —
За те-ж і пропали.
За те-ж скличе на весїлля
Він чужії гостї,
І чужих він привітає
В дворах на помостах!“
А ми мем стояти в порога в хоромах,
З рабами стояти і з ними дрімать,
З чужими рабами у своєму дому!...

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Пожалувать ніжних не схоче-сь нікому:
„Недбалому — скажуть — за дверми дрімать!“...
Отака то наша доля
В широкому сьвіті!...
О, збірайте-сь, о, злітайте-сь
Усі руські діти!
О, збірайте ся, злітайте
З усієго всюду:
Дайте ради, дайте сьвітла, —
Ваша слава буде.
Буде слава во вік віки,
А буде велика,
Що просьвітите ніч темну
І довгу і дику.
Просьвіщайте-ж, батьки сизі,
Бо ворог лукавий
Вже крадеть ся на каліку
З ножем у халяві!
Вже крадеть ся й доконає,
Як не буде впину!
. . . . . .
. . . . . .
Всі чатують, як ті коти!...
О, просьвіти, браття,
Щоб каліку невидящу
Не вигнали з хати,
Не вигнали і не вбили!
Бо доки суд буде,
А нас люди гірше суду
Страшного осудять!!

Зберіте-ж, батьки, ся в щасливу годину,
В велику семію усі ся зберіть!
Не дайте пропасти, не дайте загинуть,
І нас научайте і самі ся вчіть!
В широкому сьвіті народів чимало,
Народів великих, народів сьвятих:
Ви виділи, браття, як вни виростали,
Як вни просвіщали-сь, — дивіть ся на тих,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Тай нас просьвітіть так! І буде вам слава!
Де гадка согласна, де хіть не лукава,
Де правди, а не поклонів ся надіють, —
Там Бог Голова — і та правда приспіє!

ОСЬМИЙ ПОМЕННИК ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ

на вічную память!

И слышахъ гласъ съ небесе ꙗко гласъ водъ многъ, и ꙗко гласъ грома велика, и гласъ слышахъ гꙋдецъ гꙋдꙋщихъ въ гꙋсли своѧ, и поющихъ ꙗко пѣснь новꙋ.

Апокалипсисъ.

І Ти, Батьку, возопів нам
Таку пісню нову
Чистим серцем, чистим духом,
Чистим рідним словом.
І собрав нас свойов гуслев
У собор великий,
І почали валити ся
Ті катуші люті,
А на гробах поборників
Зелена як рута
Стала воля виростати,
Здоймати ся д горі.
Не здоймила-сь, затолочив
Тяжкий її воріг.
Затолочив? — Всї тирани
З усїйого сьвіта
Не годні їй затолочить,
У землю убити.
Бо вна як озиме жито
Корчем розростає-сь, —
А над житом пісня піє-сь
І день зустрічає.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

І що прийшло з того всього
Нелюдскому зьвіру?
Він Тя убив, тай задумав,
Що і Твою ліру
Розбив о стовп своїй тюрми!
Не розбив-єсь, кате,
Лиш ударив нев — і тілько!
А вона, проклятий,
Задзвеніла тим сильніще —
Ввесь дух стрепенув ся!
А ти поблід, бо провергли-сь
На всій сьвятій Руси
Зачаровані сини їй,
Що закляті спали
Під нечистов твойов лудов.
Провергли-сь, устали,
І до мечів своїх ясних
Простягнули руки,
І віддадуть кару в кару
І муки за муки.

А Ти се все заподіяв,
Великий наш сьвяте!
О, не зійшли-сь ми сьогодня
Мерців споминати,
А прийшли ми спомянути
Воставшу од гробу
Нашу славу, наше слово
І нашу свободу.
І живого спомянути
Тебе в наших душах!
Жива є Русь і живі є
Всї душі на Русї,
І воспоють таку пісню,
Як згойдане море,
І поведуть Твої речі,
Як вічнії зорі,
Нас у лиман той безпечний
Просьвіти і миру,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

А могили лиш кайдани
Та ніч будуть крили.

Достойно єсть, пани браття,
Сьвятих споминати;
Достойно єсть їм молити-сь, —
Да ще краще, браття,
Ті діла їх послїдувать
І речі сьвятії,
І на їх гробах великих
Садити надію.
І виросте та надія
Умита росою, —
Не росою, а сльозою
Тов чистов, сьвятою;
І здойметь ся, як ті дебри,
Годовані ріки,
Не рікою, але кровю
Во віки і віки;
І здойметь ся і виросте,
І зазеленіє,
І зацвите, і уродить
Велика надія —
Діла добрі, діла нові,
Діла не минуті,
І розібє на шматочки
Тиранськії пута.
І почує нова душа
Нову в собі силу,
І посадить — не надію
На сьвятих могилу,
Але голови тиранів
Посадить вна, браття!
І віддасть вна волю вол..
А катові ката.
Й позбірає свої діти
В хатах на помості,
І приїде правда, воля
На вік до їй в гості.

Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Спомянїмо-ж, пани браття,
Сьвятого ми нинї!
Не вмерлого, а живого, —
Бо слово не гине.
Форма в форму міняєть ся
Від віка до віка, —
Да без краю і без міри
Жив дух чоловіка.

Із окрушків.

XIII.

Лети, душе моя, небого,
Куда направила-сь лїтать;
Лети! щаслива ти дорога!
Та не збірай ся лиш ступать
На мороги самі лаврові,
Бо доведеть ся на глогові
Сто раз за десяти ступать.
Полинь не мід солодкий пить!
Співать — не у танку гулять!
Тепер не так як то бувало
Коли князї нас величали,
З лицарями сидїли в лад!
Тепер — о доле ти змінчива! —
Нема і глини на могилу
Тому, що в раю лиш лїтає...

XIV.

Понад славу нема добра
В широкому сьвітї;
Без славоньки сьвіт як трунва
Коверцем невкрита;

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:02 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Без славоньки сьвіт -- могила,
Тяжко в ньому жити;
Без славоньки лице вяне,
Серденько марніє;
Без славоньки сонце пече,
Пече а не гріє!...

XV.

А тії пророки, а тії сьвятії,
Що мир розсажали як пальмовий сад,
Що сіяли правду, любов і надію --
Чи й тим в часоморю во вік пропадать? —
Не дай того Боже, бо того й не має!
Поборники правди во віки муть жить.
Владики неправди — ті попропадають!
Не Бог їх, а люди самі муть судить,
І ймя їх прокляте задавлять в болото,
Обкрутять проклоном, к нечистим пішлють,
А праведні вдягнуть порфири і злото,
Правдати всю землю, розсуджувать муть
Неправого з правим, тирана з рабами!
І буде заплата, і будуть платить
Не пеклом, а кровю, гіркими сльозами!
Хто кілько розсипав, — ме тілько і пить!
І всім буде кара, і всім надгорода!
Крівавi потоки не пусто ринуть!
Не Бог ме судити, а в руки народам
Віддасть він страшний свій і праведний суд.

Гуляли.

Гуляли. Гусли розривали-сь,
Гули цимбали, бас ревів,
Як вихор леґіні літали,
Кружок дівчат як мак лелїв.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:27 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Й мене тягли вни до гуляня...
„Не піду, братчики, я з вами!
Бо у кутку на цвинтари —
Ох братчики милі! —
Стоять сьвіжі, непорослі
Дві чорні могилї!
А там попи поховали
В неділеньку в ранцї
Тихесенько, без гомону
В одну — новобранця,
А у другу ту дївчину
З чорними очима!...
Ви знали ї? Хатиночка
В гаю при долинї...
Обійко їх і ховали
Черцї як голуби!
Ви гуляйте, а я більше
Гуляти не буду!“

Сонце.

Зійшло сонце, зійшло в рожах,
Усе заквітчене,
А я його питаю ся,
Чого засмучене?
А вно мінї відповіло,
Що місяця ждало,
А той місяць із зіроньков
У гаю пропали.

Оттак і та удівонька
Пишная, думна,
Вквітчала ся, сподївала-сь
В неділю до дня;

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

А він собі із другойов
До шлюбу пішов...
Вна вмила ся слїзоньками,
А сонце росов.

Дезертир.

Розстрілити мя ведете?
Хто-б був такого знав!
Ох вечер той!... А я самий
На стойцї си стояв.
Стояв, нїчого не гадав —
Кобих був і не чув!
Сїдало сонце спочивать,
Сьвіт поволеньки снув...
Чого-ж оно обіздріло-сь
Зза ко́лоди ще раз?
Зза колоди?... Ох Боже мій!
Ти сьвіте добрий наш!
Зза колоди? Зза гір, зза гір,
Зза наших синих гір!
Ви були там? не були-сьте!
Присягну на топір:
Не були-сьте! А я там зріс,
З вівцями там ходив
Си з нашими й в тримбіту грав!
Кобих лиш був не чув
Тогди на стойцї стоячи
Тримбіту я, — тепер
Розстрілювать би не вели
Мене!... А я козир
Був в наших горах. — Але най!
Нехай уже ведуть!
Але коби хоть тримбітар
Оден узяв ся тут,

Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Та у тримбіту ми заграв,
Як мете мя стрілять, —
Менї, єй Богу, що не жаль
Тодї було-б вмирать!

З окрушків.

Співучим пташкам на поклін.

XVI.

У науцї, у розрадї
України доля,
А в залїзї да у крові
України воля;
А у пісни голоснії
України слава!
Благословіть Україну,
А я заспіваю.

XVII.

Як та доля невірная
Топче наші квіти
Свойов ногов залїзною!...
Що-ж мусим робити? —
Ту доленьку нї всилувать,
Анї умолити!

XVIII.

О Боже мій, о Боже мій!
Рожевого сьвіта
Лиш на хвильку, а потемку —
На віки, на віки!...

Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

XIX.

Оперед вікна я гадав
Покласти два — лиш два, о Боже! —
Лиш два рядочки стократь-рожі,
А по двору щоб парка пав
І пишна-горда, бач, ходила,
Та срібне пірячко ронила.

Рожа.

В неділеньку в ранці
Ідуть новобранці,
А мій милий чорнобривий
У білій катанці.
„Чекай, милий хлопче,
Най припну ти рожу!“
„Не чекаю, серце моє,
Чекати не можу.
Бо ті твої рожі
Сльозою зрошені!...
Вповідав ми тарабанчик,
Що ми розлучені.
Але як убють мя,
Коби посадили
Ту червону твою рожу
На моїй могилї.
Та рожа прийметь ся,
Мая розцвитеть ся, —
Під зеленов муравою
Серце стрепенеть ся“.

Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Бельзацар.

Опівніч минає і ніч іде,
Град Вавиль недобрий се сон веде;
Але у царськи́х там чертогах, там д горі
Сьвітлища палають, гуде, керекорить,
Бо у теремах за златий стів
Бельза́цар з дружинов вечеряти сів.

І північ минає, і ніч іде,
Розклали ся годи, свадьба гуде,
Красують ся гості пишними рядами,
Ріков ринуть вина, дзвинять пугарями,
Царя вихваляють, здоровя пють,
Служалі літають то там то тут.

А цар зухвалий реве як зьвір,
Трясуть мури́ ся, трясеть ся двір,
Лице му палає як шина черлена,
Не тямить, чи ніч се, не тямить, чи днина,
На Бога говорить зухвалу річ.
Минула опівніч, минає й ніч.

„Що Бог або Господь? Я сьвіта цар!
Я Бог усім людям! я! Бельзацар!
Що хочу, те й робю, кого убою ся?
Махну — і половов і глави і душі
Летять-підлітають! — Боги! — Я Біг! —
Рабами боги ви мені до ніг!“

І свис. Ворохнуло-сь як в грани гад,
Побігли служалі, біжуть назад,
На главіх сосудів іскрущих чимного,
Зрабованих в храмі Єгови сьвятого.
Як змий зпоза столу зірвав ся цар,
І вхопив у руки сьвященний пугар.

„Єгова? Вни кажуть, що ти сьвятий.
Я з тебе кпю ся, Єгово ти! —

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Усї мої трунки, усї мої вина
Я з твої се чаші му пити від нинї,
А сев зачинаю! — Вина!! — Овва! —
Я з тебе сьмію ся, та Єгова!“ —

Але ще й речі цар не дорік,
І змовк, і змовкло, всї бризли в бік,
Блїді як стїна, і душка не дише,
А на стїнї пише, і пише, і пише
Вогненна рука вогненний стих,
І пише, і никне; лиш стих не зник.

Минула опівніч і ніч мина,
Немає нї гостий, нема й вина.
В востоцї поволи-поволи свитає,
Цар Бельзацар вбитий лежить на повалї,
Єгови чаша єму в руцї
Наллята кровйов...

Савл і Давид.

Сидить король на золотім престолї,
Сидить сумний, понурий як та скеля;
Махнув руков, щоб зараз му привели
Ісаї сина. І вволена воля.

„Ходи но хлопче з золотов органов,
Ходи, розбий ми мої тоски, туги,
Що чорними оповивають дуги
Житє моє, мій ум кують в кайдани!“

І сїв Давид на підніж королевин.
„Великий Господь!“ — так він зачинає
Гру; струна струнї правду вповідає. —
„Великий Господь і без краю дивен!

Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

„І що живе, Всевишньому ликує.
На день свитає, ніч ся розступає, —
А праведне, ідучи путь, співає,
І як співає!... хто єго не чує?!...

„Здойми, о князю, ту тяжку корону,
Здойми її з схорованої скрани!
Та вийди, глянь на сьвітлий божий ранок,
На ті лелії красні, мировонні!

„І глянь на тії байраки рожеві,
На виноград, як пишно свої віти,
Розчахнені від золотого цьвіту,
По всїх садах розкра́сив маслиневих!

„І глянь на гори, як вни пишно зняли-сь
У сине небо, у вінках кедрових!
Які то співи в кедрах та дібровах,
Які то гульки в водостоках взяли-сь!

„Коли-ж бо я, вівчар, слуга твій пущий,
Та серце моє так весело бєть ся, —
Що-ж ти аж, князь, на золотій столици!
О скілько-ж твоє бити-сь мусить дужче?!

„Про що же твоє око в сльозах тоне
Та твою душу сумороком вяже?
Який прекрасний сьвіт!... О глянь бо, княже,
І знов ся мир до твоїх скрань приклонить!

„І знов вселить ся ясна, сьвітла днина
У твою душу, і сам Господь сьвят“ —
Але король, зірвавши-сь, вхопив рать,
І верг за перепудженим хлопчинов.

Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Баркароля.

Сонце заходить, лїдо лелїє,
У сріблї люни ляґуна мріє,
А ґондолїре кращий Аполля
Пустив ся барков долів на море...

„О, деж ти правиш? о, де гадаєш?
Дожів чертоги чого минаєш?“
„Що менї Дожі? що їх коруна?
Поуз Ріяльти — там моя дума!“

„О сенїора, чи ти не чуєш?
Чи вбогим Марком уже гордуєш?
Ах, сли гордуєш, то хоть спогляни,
Як вірний Марко в море потане!“

Аж тут втворяє-сь стиха віконце,
А в нїм являє-сь красна як сонце:
„О, caro mio! Деж так барив ся?
Чи не на зорю де задивив ся?“

„О нї, Мадонна! Зорі сияли,
Доки у твої не заглядали,
У твої очи кращі від зорі,
Кращі жемчуга, глїбші дна моря“.

Місяць заходить, море лелїє,
Порожнов барков по фалях віє...
Де-ж молод Марко, що нехав барку?
Чи в сенїори, чи на днї моря?...

Сон.

В венецькій салї я нїби стояв,
Дївчата гуляли, шалїли,
Всїлякі-всїлякі і з ріжних стран,
Чорняві, русяві і білі.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Й мене займали іти гулять,
А я стояв як та скеля,
І все дивив ся, усе дивив
На образ красний на стелї.

На нїм були намальовані
Удова з свойов донькою;
Донька тримала-сь за серце руков,
А мати їй нїби глагоїть.

І нїби питає у неї все:
„Що в тебе, єдина, болїє?“
„Нїчо“ — сказала так глухо, так...
І знов як у перед нїміє.

А там десь з боку рицар стоїть,
І з другов си нїби жартує;
Дївчина тяжко нїби зітхла,
А рицар то нїби не чує.

Явір.

Стоїть явір над калинов —
Широкий лист обпадає;
Під явором калиночка,
А явір ї укриває.
На калинї ягідочки,
На яворі анїчого;
Така доля, пани-братя,
Чекає з нас не одного.
Лїтї криє від упалу,
Зимі листок розсипає,
Невгадану свою долю
Широкими укриває.
А та доля мальована
К соловію в гнїздо гнеть ся;

Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Коло серця молодого
Як гашечка чорна веть ся.

Покинь, явір, покинь, бідний,
Пиху укривати,
Та вчи ліпше своє серце
Лишенько ховати.
Навчиш — добре, а не навчиш —
Усихай, небоже!
Хіба даром зеленіти? —
Пожаль тя ся Боже!

О чом Дунай!...

О чом Дунай, о чом тихий,
О чом же ти не рожевий?
Чо' пісочок не перловий,
Бережечки кришталеві?
Я би з пюрця павляного
Зладив човен тай веселце,
Я би поплив конець сьвіта
Найти серцю рівне серце.
Сходив я сьвіт, сходив другий,
Тридевяту землю схожу,
Усе вижу, усе чую,
Усе знаю, все нахожу;
Лиш серденька не нахожу,
Лиш серденька мому пару...
Було серце як то сонце, —
Люди вкрили чорнов хмаров.
Було серце як та рожа, —
Люди взяли попід ноги;
Було серце як Бог праве, —
Юда продав свого Бога...

Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Юда? — люди го продали!...
Да коби хоть в добрі гроші!
А то в корчмі за дві чарці...
О, ти сьвіте нехороший!

Де доля?

Ти дома молотив горох,
А я ходив, мій милий брате,
У Німці доленьки шукати;
Ходив-єм навіть до Волох,
І за шклянні тиролські гори;
Нарешті навіть і до зорі
Ходив, ба хожу ще і досї, —
А доля спала у горосї.

Волошин.

Тяжко, браття, серце брати,
Та на вірші розривати,
А ще тяще дивити ся,
Як на сьвіті плиничить ся,
Та як люди вбивають ся,
Душами торгують,
Як нї заповідий божих,
Нї Бога не чують,
А у крові неповинні
Руки умивають.
То не злодій, що шляхами
Людий розбиває,
А то злодій, що смиренно,
Богобоязливо

Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Та законно тебе ріже, —
А ти нещасливий
Ще гадаєш, що так треба.
Оно так не треба,
Хоть ті люди тебе дурять,
Що так прийшло з неба.
Ні, братчику! Господь добрий
Кождому на сьвіті,
А ми самі неситії
Иродові діти;
У нас одних не найдеть ся,
Немає сьвятого,
Як лиш міщук з талярами,
А більш і нічого.
За таляри в нас продають
Народи і душі,
Ба то навіть рідні діти!...
Що-ж робити мусим?
Серце тріскат страждаючи,
А оно співає!...
Вибачайте! — бо плакати
Вже сльозів не має.
У хатині край селини
Волошка тривала,
Та Господу молила ся,
Та коверці ткала,
Та на сина дивила ся
Сльозойов любойов.
А він собі як той ангіл
З божого престола
Чистов душев процвитає,
Нічого не знає,
Що в сусіди Катерина
Як мак процвитає,
Як мак повний у городі...
„Мамунечко, серце,
Ану я йду до сусіди
Обіздріть коверці!
Які-ж красні!“... „Маріучко!
Голубко, нанашко,

Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Коби і я такі вміла!"
„Тобі-ж, доню, на що?
Богатого батька дочка —
Не тобі робити,
Тобі в буддень як в неділю
В пафталях ходити,
Та у салбі, та в дьордеях!...
Чи як кажеш, душко?"
„Нанашечко, Манолїй де?"
„Пішов збивать груші".
„Ох нанашко, й минї грушок!
Голубко нанасю!"...
„Іди в садок, моя рибко,
Манолїй най дасть ти.
Та ни біжи так, бо впадеш!"
А дївча й не чує,
Уже й в садку! — „Манолечку!
Манолїй, чи чуєш?
Неня рекли грушок дати".
„En, in data mare!" [1])
„Та бо ти все по волоськи!"
„По волоськи? darae[2]).
Я по руськи ни уміла!"
„Я навчу, Манолцю!
Хочеш, серце Манолечку?"
„Я? Deu, cae хочеш! [3]) —
Як cu dice: te jubesceu?" [4])
„Я тебе кохаю!"
„Я тебе oh Deu[5]) кохаю!"
„А видиш, як знаєш!"
„Як cu dice: in veci veci?" [6])
„Кажеть ся: на віки!"
„Я кохаю in veci veci!"
„Та нї, нї, на віки!
Ох лишенько, уже й забув!"...
„Я вже не забуду:
Я люблю тебе на віки!"
„Тепер, Маню, буде!

---

[1]) Добре, я дам зараз. [2]) Так [3]) Бігме, що хочу. [4]) Як сказати: я тебе люблю [5]) Бігме [6]) во віки віков.

Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

А прийди в садок у вечер,
Мемо далї вчити-сь".
„Bine, bine, Deu cae, bine[1])!"
Оттак мої сизі
Любили ся, кохали ся,
І самі не знали,
Як они се пізнали ся,
Як вни покохали-сь,
Як стояли що вечера
В садку під вишнею,
Як обоє ділили ся
Святою душею,
І як серце до сердечка
Прилипло як з медом.
А чого-ж їм молоденьким
Ще у сьвіті треба?
Може й треба, я не знаю...
І они не знають,
Чого в садку жартуючи
Сльози утирають.
Може вражі комашки ті?
І то може бути.
„Манолечку, а ти плачеш?"
„Нї, моя голубко!
А ти, серце?" — „Ховай Боже!
Я, сизий, весела!"
А тут з хати стара мати
Кличе до вечері.
„Катерино, ходи їсти!" —
„Я, мамо, не хочу!"
І ширинько́в швидесенько
Повтирала очи.
„Ох лишенько! Манолечку,
Коли будеш в мене?"
„Завтра, душко". — „Не забудь же!
Не забудеш, Маню?
Та не ходи такий смутний!"
„Я, душко, не хожу!"...

[1]) Добре, добре, бігме, добре.

Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

„Ти думаєш, що мій батько?...
Боже милий, Боже!
Хіба в мого ба й бадечка
Доньок є багато,
Аби мене хотів втопить?“
„Твій батько богатий,
А я бідний, Катре, серце!
Я пропав на віки!“...
„Манолечку, що ти робиш?
Єй Богу, з пристріту!...
Фе так робить, я насьмію-сь!“
„Ба й ти не плач, люба!“...
„А ти не меш, Манолечку?“
„Ні“. — „Й я вже не буду!“
Тай заплакали обоє
Як ті малі діти...
Що-ж нам більше і остало-сь
В широкому сьвіті!
Що-ж більше остало-сь в широкому сьвіті,
Як дрібними сльози горе виливать?...
Діти мої, діти, нещасливі діти,
Не всігди на батька, на неню дуфать!
Бо і они люди, серцем не питають,
Свої рідні діти ріжуть, убивають
Думі на офіру! Що-ж мусим робить?...
Нам тілько остало-сь — плакать та любить!

А що далї з того буде,
Не питайте люди!
Ідіть тихо на різницю,
І не кажіть людем,
Бо они вас ще осудять
Тай назвуть ледащо!
Серцю легше носить горе,
Хоть не знає, за що;
Лиш най люди не сьміють ся,
Та ніхто не знає.
Да се стара, бачте, пісня, —
Нової співаю.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Сьвітить місяць, розсипає-сь,
Селом сьвітло погасили,
Грає леґінь, приграває
У дївчини під вікнима.
Грає леґінь, виграває,
Тай словами примовляє:
„Ох дївчино моя мила,
Ти богатська, я убогий;
Я о тебе не стараю-сь,
Присягаю пану Богу!
Да і твого батька-неньку
Подалїк му обходити,
Аби твому батьку-ненцї
Чим воленьку не зломити.
Да і тому богачеви
Му з базарю уступати-сь,
Аби не мав відтак, серце,
Тобі він чим вирікати.
Лиш одної сеї нічки,
Доки село ще не чує,
Позволь минї тутки грати!
Зпоза садів не учує-сь,
А по стежечцї, по вбитій
Не покмітять мого слїду,
Відспіваю, відограю,
Повтираю-сь, да і піду.

„Пішов леґінь до домочку...
Рухло село, уставало,
Про колачі вештало ся,
На весїля убірало-сь.
Лиш у вдови у хатинї
Лежить леґінь на ослонї,
Сам убраний, ручки на́вхрест...
А удови нема дома,
Пішла шукать Христа ради,
Чи-б хто не збив домовину.
Найшла, чи нї — Сьвятий знає,
Бо весїля як покинуть?“

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

До чого я люди добрі
Таким ще морочу?
Ліпше далї доспіваю,
Як втирали очи,
І як далї кохали ся
Наші голубята,
Як раділи, як плакали...
А батько і мати
Ба-й-ба' собі, що Катруся
З леґінем говорить.
„Нехай собі наговорять ся,
Як та зоря з морем!“ —
Каже батько. — „Ще молоді,
Звичайно: ще діти! —
А що, Катре? Твій, бач, школяр
У голов не битий!
Борзо вивчив ся по руськи!
А ти по волоськи
Ще не вмієш? Чо' встидаш ся?“
„Да я отсе трошки
І умію!“ — „Ач, казала,
Що ти тої мови
Ненавидиш! А вна гарна!
А в нашої вдови
Вже вивчила-сь ткать коверцї?
Я тебе що днини
В неї вижу... А гарно тче!
Ще й гарного сина
Собі має, нїщо й казать!
Лиш шкода, що вбогий!
Певно шкода! Да що-ж робить?
Ми усї під Богом.
Коли Господь допоможе,
То буде й богатий.
Чи як кажеш на се, стара?“ —
„Да оно то — знати.
Але доки ситий схудне —“
„Мовчи собі, бабо!
Та от що пазь: нам старостів
Сподївати-сь треба

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

На неділю, а то гарних,
Попівського роду!
А то й сам собі попович!
А з того виходить,
Щоб то гарно зладити ся,
Бо й весіля буде,
А Катруся попадею
Вже верне від слюбу.
От що, доню! Той гарніще
Вивчить по волоськи,
А може ще і читати
І писати трошки.
Будеш собі кругом паня!
Ще і криволіну,
Казав, справить.“ — „Ох таточку!
Таточку єдиний!
Не вбивайте, не карайте!
За него не піду!“...
„Ні, не підеш, моя доню,
Колясков поїдеш,
Четвірнею! Аж закурить!“...
„Не хочу я, тату!
Нехай їде сам колясков,
А я буду ждати
Свої рівні!“ — „Бач, царівна!
Кращого ти треба?
Я два роки вже шукаю,
А не міг надибать
Гарніщого собі зятя...
Що гроші! що слава!
А що вже рід, бач, великий!...
Хоть у якім праві
Допоможуть, заговорять,
Хоть би і в владики!
А ти знаєш, дурне дівча,
Що то за велике
Оно діло, той владика?
І сказать не можу!“
„Тату, мамо, ох таточку!
Боже ти мій, Боже!...

Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Я не хочу нї владики,
Нї попа, нї пана!
Віддайте мя, мій таточку,
За моєго Маня!
Я лїпшого і не хочу!...
О Боже мій, сьвіте!“...
„Що то, стара, з нашев Катрев?
Чи лиш не з пристріту,
Або з очий отаке їй?
За бабов післати,
Най примовить на чімнибудь.
Напити ся дати,
Ще й обмити! Чуєш, стара?
Бо я йду до Жида,
Щоб горівки на весїля
Доброї стокми́ти“.

Не знат Катерина, чи ніч се, чи днина,
Чи люди говорять, чи сонце сия,
Чи вна на сїм сьвітї, чи у домовинї?...
„Мамунечко, серце, голубко моя!
Чого ти малою мене не приспала,
Або як купала, чому не залляла,
Купелем залляла?... Тогди було вбить,
Нїж нинї як камінь у мори топить!“...

Отаке то, пани братя,
Дїєть ся на сьвітї!
Така доля судила ся
Всїм богатським дїтем.
А в бідного кланя дїтий
У безверхій хатї,
А кождому свою долю
Держить Бог богатий.
Бо то старий наш господар,
Той Господь на небі,
Знає богача карати,
І знає, що треба
Убогому: свою волю,
Серце нелукаве,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Що кождому горю вірить...
Він пан над панами!

Богач ляже спати —
Всю ніч му не спить ся;
Сидить над грошима —
Серденько в нім бєть ся.
Сяде до вечері —
Всї кусні рахує;
А вдавить ся дїдько —
Сини прогайнують
Лукавую працю,
Да ще й насьміють ся,
За батькову душу
Шампанами впють ся.
А бідний сердега
Ляже тихо спати, —
Доленька приснить ся,
Водиці напєть ся,
От він і щасливий,
От він і богатий!
Бідуйте, пани ви,
У златих палатах,
А я в свої бухни
Як цар буду жити,
І люди любити
І Бога хвалити.

Не слухали батько-мати,
Робили, що знали.
А Катруся безталанна
Млїє умлїває.
Вийшла в садок подивити-сь,
Чи не уздрить того,
За ким гине, пропадає
Сердешна небога.
Нема Маня, не приходить!
Що-ж робити мусить?
Побачила за парканом
Удовину грушу,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:06 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Тай згадала, як бувало...
Бувало... Минуло!
Не вернеть ся во вік віки!...
І сльози люнули
З очий карих, як той дунай!
„Єдиний мій, милий!...
І ти мене вже покинув
При лихій годині? —
І ти мене вже понехав?...
Нехай і так буде!
Озьму в батька два таляри,
Та куплю отрути,
Тай загину, мій єдиний,
У твоїй хатині!
Легше буде мині лежать
У тій домовині,
Що ти мині вибудуєш,
Єдинеє серце!...
А та твоя стара неня
Укриє коверцем,
Знай зазуля синим пюром —
Все лихо загоїть.
Буде мині здавати ся,
Що я вже з тобою
Повінчана, мій Манолій!...
Де-ж ти забарив ся?...
Нагнївав ся! навіть в-ві сні
Уже не приснить ся!“...

Місяць сходить. Пішла Катря
З кінвами по воду,
А Манолій молоденький
Вже не переходить,
Як то колись, як бувало, —
Відай забуває!
Подумала, постояла,
Да як заспіває!...
Да вже не про ті пафталї,
Що доси співала,

Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Коли свого Манолечка
Отут дожидала, —
А про того бай бадечка,
Що зарізав доню...
„Чи-ж я тобі, мій бадечку,
Не вволила волю,
Або тобі із дороги
Ноги не умила,
Що ти мене молоденьку
Втручаєш в могилу?...
Та коби хоть разом з милим!
Манолї, Манолї!“...
Як стояла, так упала,
Дала сльозам волю!...
„Забуває! Серце моє!...
Мене забуває!“...
Аж слухає безталанна —
Пішов голос гаєм:

„Frunda verde de pe bradu[1]),
Ти місяцю, ти королю!
Я з дївчинов розлучаю-сь,
Присягаю пану Богу!
Ті дївчата всї однакі:
Відки вітер, туди гнуть ся,
Як гадина коло серця,
Так словами обівють ся.
Да піду я стадо пасти
До Турчина до Стамбулу,
Щоб дївчина і не знала,
Щоб дївчина і не чула...
Щоб дївчина не гадала,
Що я за нев умлїваю!...
Цвите рожа над Босфором,
А Босфор се і не знає.
Цвите рожа над Босфором,
У білий шум похилила-сь;
У вечері розцвитала-сь,
А до сьвіта і відцвила.

[1]) Лист зелений на ялинї.

Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Несе Босфор рожевий квіт
На голубі свої фалї,
Куди несе, куди заніс —
Сам Босфор і се не знає.
Frunda verde de pe bradu,
А більший цьвіт на лелії;
Питала ся султаночка,
Чо' в Босфора серце млїє?"...

Пішла Катря на підсадє
Шитя вишивати;
Чо-ж Манолїй не приходить
У сопівку грати?
Хіба єго нема дома?...
О, Манолїй дома,
З завязанов головою
Лежить на ослонї.
Коло єго стара неня:
„Ce te dore[1]), сину?"...
„Нїчо, мамо, нїчо, сиза,
А так таки гину!...
Я й без хори, мамо, гину, —
Що-ж робити мушу!...
Підведїть мя до віконця,
Нехай подивлю ся
До Катрусї на подвіря...
Чому не приходить,
Абих хоть раз у останнє,
Дививсь на їй вроду?
Богатого батька дочка,
Да ще й заручена!..
Мамо, мамо, чому наш двір
Не озолочений?
Чому і в нас немає так,
Як є у сусїди?
О нї, мамо, я зберу ся
Та в Гуцули піду.
Там ворожбити великі,
Они минї, мамо,

[1]) Що тебе болить?

Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Анцихриста визвуть з пекла,
Я гроші дістану,
І висипю гору срібла
На нашім подвірю!
Нене, нене, ви плачете?
Ви не ймете віри,
Як то дуже серце болить
Від того коханя!...
Ідіть, мамо, за отрутов...
Або ідіть, мамо,
За Катрусев, нехай на ню
Хоч лиш подивлю ся
Через поріг! Ідіть, ідіть..
О, серце Катрусю,
Що ти мині се вчинила?...
Так мамо: вчинила!
Она мабуть у Гуцули
До баби ходила
За чарами, та дала ми
У меду напити-сь!
А я хіба без Катрусї
Можу в сьвітї жити?...
Я — без неї в сьвітї жити!...
Вай моєму сьвіту!
Але не так, не так, мамо:
Я в опришки піду!
Я украду її в батька;
Я єго заріжу,
Того злого поповича, —
Чого він тут лїзе?
Чого в містї не вінчає-сь
Та не бере паню,
А як ворон розбиває
То наше кохане?
Хіба єму я що винен
В широкому сьвітї?...
Мамо, мамо, чому мене
Не дали ви вчити
На то, що він? Тепер моя
Була би Катруся,

Generated on 2015-08-17 18:06 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Тепер би я не вбивав ся
Та не губив душу.
Мамо моя!... Я затратю!
Єй Богу, затратю!...
Тай на віщо мині душі?
Аби пропадати!“...

Вийшов леґінь у садочок,
Да вийшов на силу,
А та груша біло-біло
Як зима зацвила.
„О, ти груше, моя груше,
Ти білая груше,
Ти лиш сама пожалуєш,
Як загублю душу.
Ти одна лиш, бо під тобов
Ми двоє стояли,
Бо під тобов я плакав ся,
А вна присягала-сь,
На Господа присягала-сь,
Що моєю буде,
Що на своїм цілім віку
Мене не забуде,
Що не піде за другого,
Лиш мене одного!...
Катре, Катре, що я тобі
Завинив такого,
Що ти мене зарізала,
На віки убила?...
Ося груша, що так біло
Як зима зацвила,
Заскаржить тя у Господа,
У Бога сьвятого!
Да й ти, сьвятий місяченьку,
Да й ти, срібнорогий,
Слухав єї присяганя,
І ти Богу скажеш,
Що стало ся, і їй двори
Богови покажеш,

Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Аби Господь і сам видів,
Чи можу я жити
Без Катрусї невірної?...
Що-ж буду робити!“...

Сидить Катря на підсадю,
Та шитячко шиє,
Аж тут її дрібні сльози
Так і обілляли!...
Нехай ллють ся дївочії,
Нехай серце рветь ся!
„Пішов з садку пренедобрий,
Щоб і не дивить ся,
І нищечком не дивить ся
На ту єго вроду!...
Хіба він мене не бачив,
Що я у городї?...
І чого я отсе вийшла?...
Єго я побачить
Отсе вийшла!... Нерозумна!
Чого я се плачу?
Чого я се так журю ся?
Чого гублю душу?
Хіба єго лиш одного
Кохати я мушу?
Лиш одного в сему сьвітї?
О нї, мій єдиний:
Я лиш нинї, мій соколе,
Єй Богу, лиш нинї
Ще тя хочу покохати,
Відтак вже нїколи!“...
І нехотя безталанна
Дала сльозам волю.
„Чо' я плачу нерозумна?
О нї, я не плачу,
Я хотїла єго тілько
В останнє побачить,
А він утїк з городечка!...
Хіба я дитина?

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:05 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Він понехав мене любить,
І я го покину!
Так: покину невірного,
На віки забуду!
Або умру!... В домовині
Легше мині буде!“...

Лежить Маньо на ослоні,
Як хусточка білий;
Сидить стара за кроснами,
Трохи не умліє.
„Сину, сину!... Ходім, любий,
До сьвятого Йвана
У Сочаву! Я у черців
Там зілля дістану,
І сьвятого трунву вкрию
Найкращим коверцем, —
Він вислухат мене бідну,
Він загоїть серце,
І ще впросить тобі долї,
Сину мій Манолїй!
О сину мій!“ „Нїчо, мамо!
Ходім до сьвятого
У Сочаву! Люди кажуть,
Що чуда ся діють
У Сочаві... Внесїть, мамо,
Мою паларію,
Тай сукману! Я помолю-сь
За моє коханє
Невірноє!... О Боже мій!...
А правда то, мамо,
Що леґінь раз помолив ся
В Сочаві сьвятому
Про доленьку, і не вернув
Назад вже до дому?
У Сочаві й поховали...
Черцї поховали
Молоденькі, а молебнів
Аж вісім читали

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:06 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Там про єго?... Ох ненечко!
Смерть — єдина доля
Для серденька так як моє
Убитого горем!...
А так, мамо?... Да не плачте!
Підем до Сочави.
Внесіть вбори... А я хвильку
Ляжу тут на лаві,
Бо так мене сон і ломить,
Давно вже не спав я!...
Дуже давно!... А так мамо,
Що Сочавці славять,
Що Іван Сочавський добрий?...
О, він допоможе!
Ідіть у кліть... О мій Боже!...
Боже добрий, Боже!"...

Ввійшла стара да із комори,
Внесла камешу рантухову,
Унесла черес і кресак;
А він пишний як білий мак
Лежав під вікни, ручка права
На серденьку — і о Сочаві
Матбути думав...

Лайдака.

„Куда збіраєш ся, єдиний?"
На силу мати говорила.
„Куда ти хочеш мандрувати,
На кого хату понехати,
Батьківський хутір і оселю!"
„О нене, сьвіт ми тут немилий!
В чужому хочу ся набуть!
В чужому доля, а не тут".

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:06 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Пішов ледінь, заріс лїсок,
Хатина схилила-сь.
Поховали стару неньку,
Припало все пилом.
Розібрали добро люди —
Нї, добра не було,
Тимчасом на кули
Шкандибає в торбах старець,
Тай став тай заплакав.
А ті люди говорили:
„От якийсь лайдака“.

Богачева.

Музики тнуть, вінок шиють
В богацькім дому́.
Ох, як тяжко ледїневи
Пишному тому!
Заплакав би молоденький —
Соромієть ся;
Уздрить батько, уздрить мати,
Питати-муть ся.
А він що їм на се скаже
І що відповість?
Мати сплаче, батько злає,
Село ся довість.
Тимчасом одчиняє-сь брама,
І входить в контушах, як паня,
Княгиня на пропій просить.
Усїх витала, всїх просила,
А на єго лиш подивила-сь,
От нїби: й так тобі досить.

Generated on 2015-08-17 18:07 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Проходан.

Уберу я, пани братя,
Чирчевий сардак, —
Скажуть люди: „От харцизник,
От друк та лайдак!“
А вберу я лудинину,
Рубець на рубци, —
То муть на мя вни тровити
По хуторах пси.
І як же їм догодити?
Скажіте мині!
Чи у меду, у горівці,
В зеленім вині?
Вино випють, а мід возьмуть
До дому жінкам,
А я усе у них буду
Гільтяй проходан.

Ґой видів бо я.

Гой видів бо я у Римі чуда много,
А в Греків, кажуть, ще було єго більше;
Да що ми по тім? Що мині з чуда того,
Коли у горах, у наших горах вільше!

У Римі чуда з маймуру та з порфіру,
Та в гордих церквах та в препишних палатах;
А в горах ліси, а у лісах лиш зьвіри,
А під скалою бухнина, ні-же хати.

А в тій бухнині чорні, чорнії очи.
Що би то я дав, аби вни сині були!
Щоб не сьвітили зорями серед ночи, —
Бо хтось підоздрів, всї вже люди учули.

Generated on 2015-08-17 18:06 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Чи є де краще?

Чи є де краще, як то місяця мая,
Коли в городах розцвитають ся рожі,
А в саду вишнї, а калина у гаю?
О, сьвіт се красний! Милостивий ти Боже!

Да що по тому, що по красному сьвітї,
Маках, лелїях, що луги укривають?
Гой прийде косар — о нещастний ти цьвіте!
Пахучий поліг на сонци усихає.

Складуть тя у стіг, неначе у могилу,
То дурній вівци, то козам, то коровам!
Отака доля не лиш цьвітам судила-сь,
Бо часом і вам, дївчата чорноброві!

Generated on 2015-08-17 18:06 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Generated on 2015-08-17 18:06 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

ДИКІ ДУМИ,

думав

Гуцул - Невір.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:06 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Generated on 2015-08-17 18:06 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Дикі думи.

Гой думи-ж ви мої! Гой чорні-ж ви мої,
Та де вас подію?
У край Чорногори, у край золотої
На швару посію.
І муть Чорногоров леґіники трови
На лови ходити,
І муть мої думи у травах шовкових
Усї находити!
І муть Чорногоров леґіники юні
На оленя пасти,
І муть мої думи за срібнії струни
На гусли вни класти!...
І муть Чорногоров леґіники юні
На гуслех тих грати,
І дума ме думі, а струна ме струнї
Всю правду казати.
І голос відобє-сь дїлами-долами,
Плаєм по рокитї...
І підуть до церкви в недїленьку рано
Сльозою умиті.
А там запитають в самого владики,
За віщо забули?...
За віщо ті люди, ох, думи ви дикі,
В кайдан вас закули?
І пустить вас, думи, небесний владика
По полю на волю, —
І найдете в сьвітї, о мої ви дикі,
Ще й щастє і долю!...

Generated on 2015-08-17 18:11 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Розсипте-ж ся, думи, о мої ви юні,
Як тії Татари!...
І загомоніте, як дзвони та струни,
Від хмари до хмари!

Гуцул-Невір.

Гуцул-Невір, Половчанин —
Хто на Руси го й не знає?
Плужить долом Подолянин,
Піт кровавий утирає, —
Він же стоя на рокиті
Вигравае у трімбіту;
Хоть поруга всего сьвіта,
Він ругає-сь всему сьвіту!...
Ріж, розорюй, безталанний,
Чорну свою скибу-долю,
Доки сьвіт сей окаянний
І тебе в ню не приоре!...
І тебе!... Там що за гія?
То куми с хрестин вертають:
Віра, милість і надія...
О! я тим затрімбітаю!...
Бо їх тілько й видко буде,
Що на гульках, на крестинах!
Обдурені бідні люди,
Й ти, дитинко, обдурена!...
Там же — що знов буришкають[1])?
Домовину бідну, голу!...
О! я й тій затрімбітаю,
Щоб їй чути аж до долу!
Бо їй тілько і остало-сь,
Що з трімбітов та в могилу!

---

[1]) Буришкати — нести щось, але по неволи.

Generated on 2015-08-17 18:07 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Де-ж надія, що тримала[1])?...
Віра, милість, що крестили[2])?
О, такий то Гуцул в сьвіті:
Люди плачуть, він їм грає!...
Втер си очи, втер трімбіту,
І нової зачинає.

Недуг

Довбуш.[3])

„Ти що се, Марку? що се, сину,
Єдиная моя дитино?...
Чого так, соколе, згорів[4]),
Неначе той господний гнів,
Що вдарить громом в ясну днину?“
„Ні, мамо, не в днину,
А в опівніч... ще й у глуху!
Ти-ж не видиш, нене,
Як той місяць схорований
Д' хмарі припадає,
І як хустков шовковою[5])
Вяже-утискає
Голівоньку?... А втискає
З усеї ю сили!...
Ти не знаєш а я знаю...
Бо там зпід могили
Встає блїдий... блїдий-блїдий,
Неначе з маймуру,
Той калфа[6]) наш чорногірский...
Й насува похмуро

---

[1]) Що тримала, т. є яко кума до хресту. [2]) Крестити дитину — за кума дитинї бути. [3]) Довбуш — славний гуцульский опришок. [4]) Згоріти — з горячки говорити. [5]) Хустков шовковов — на знак великого жалю звязує собі Гуцул голов хустков. [6]) Калфа — начальник, голова.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:06 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Той кресак[1]) свій у золоті...
Й кучері стрясає...
І кроваві свої руки,
Мамо, обзирає
До місяця... а здоймив їх[2])
Він, мамо, на силу,
Бо му груди прострілені...
Так, нене ма[3]) мила!...
Прострілені!... А він духом[4])
Урвав дармовиси[5]),
І сардаком[6]) на мураву
Тріпнув.... Не диви ся!
Бо на шиї му гашечка[7])
Аж чорно-черлена
Оповила-сь... очи іскрять...
То-ж то десь студена!...
Аж зодрег ся!... Гу!... І вхопив
Він зеленооку,
І пустив ю ранов в серце
Глубоко-глубоко!...
А она вже не звиває-сь!...
Дай кріс[8]) ми, бо клята
Се матбути загадала
Душу з него ссати!"

Доля.

„А спиш ти, сину?„ — „Ні вже, нене!"
„Може водиці би подать?"
„Не хочу! а зголовє зладь!...

---

[1]) Кресак — стрілецкий убраний капелюх. [2]) А здоймив їх, т. є з великого болю. [3]) Ма — моя. [4]) Духом — дуже борзо. [5]) Дармовиси — китиці у сардака с переду, як у угорского долмана mindekette. [6]) Сардак — гуцульска одіж, на угорский долман похожа. [7]) Гашечка — гадина мала, але дуже їдовита. [8]) Кріс — Jagdgewehr, Jagdstutzen.

Generated on 2015-08-17 18:06 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Високо, як д' домовині!"...
„Ти що се знов, сину?
Хочеш мене осиротить?"...
„Ні, моя єдина!
Я не умру!... Бо ось мені
Що снила ся доля...
А се мабуть таки моя!"
„Яка-ж вна?" — „Соколя!...
Як у того леґіника,
Що він мені снив ся!"...
„Уповіж ми!" — „Я уповім...
Той місяць зарив ся
Гет десь в хмари... Аж оглухло!...
Лиш молня десь грає,
Та на Довбуша могилї
Дуб з кедром дрімає.
Аж тут леґінь набігає
Обдертий, невбутий,
Неначе він на сїм сьвітї
Від долї забутий.
Ноги кровю закипіли,
І руки кроваві...
І верг[1]), нене, каманаком[2])
В шовкову мураву,
І впав лицем на могилу,
Неначе без сили...
І обіймив кровавими
Кроваву могилу.
„Довбущуку! наш ватаже![3])
Учуй мене з ями!
Нї я щастя, нї я долї...
Нї батька, нї мами...
Як журавель туманами
По сьвітї сїм бю ся!...
Подай менї иншу долю,
А нї — возьми душу!
Хай не дражню вже тілько пси

---

[1]) Верг — кинув. [2]) Каманак — гуцульска шапочка, Barett.
[3]) Ватаг — начальник.

Generated on 2015-08-17 18:07 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Чужими хатами!“...
„Долї, хлопче? Царем будеш!“ —
Обізвало-сь з ями —
„І ме ти сьвіт поклоняти-сь,
Як сонцю в проміню!...
Отак, друже! так, Гуцуле!
Отак, мій леґіню!“...
„Царем, батьку? Я не хочу!
Царем я не буду!
Я за ката не придав ся“...
„То Довбушем будеш!“
Обізвало-сь зпід могили,
Аж вжахли ся гори, –
„І заграє та кров чорна,
Уража як море!...
І будеш нев всїх дукарів[1])
Поганих поїти!“
„Я Довбушем? Нї, калфо мій!
Нїколи у сьвітї!
„То кобзарем менї будеш!“
Гукнуло у трете,
Неначе грім, аж йойкнули
Всї гори-рокити.
„Коли не хоч в сьвітї бути
Ти людем за Бога,
О! то здихай псом голодним
У їх ти порога!“...

„Тай тілько, ненечко моя!
Зза кичер[2]) червоно зоряло,
Зза кичер сонечко вставало.
Закерекорив[3]) лїс... а він
Плаями в долини, та далї!...
А в слїд за ним та доля гнала
З торбами, нене, на вздогін!“...

---

[1]) Дукар — богач. [2]) Кичера — вершок гори. [3]) Керекорити — гомонїти.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:07 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Гуцул-кобзар.

„Чо' задумав-сь, мій леґіню?
Нині-ж предсє день не Марків[1]),
Та ні Роз-игри[2]) сегодне,
Щоб гуляли де Маявки[3])!
Радо, хлопче! Твій татарин[4])
Вже осідланий, готовий!
Кріс та в ліс! —
А на рано тут здоровий!“

„Ні, мій батьку! Ні, мій сизий!
Най вже братчик з креса бринька
Та татарином гуляє, —
Ти-ж подай ми кобзу[5]) з клинка!...
Бо в грудех ми зашуміло,
Наче орли в крила дзвонять,
Сли у сонце нагадають
Сли в заліжку с хмаров гонять!“

„Де ви, хлопці? До лікарий!
По воскарку[6])! За примівков[7])!
Чи ти в папороть[8]) не вбрив лиш,
Блудя лісом с тов сопівков?
Або тяр[9]) під княж-ялицев[10])
Тов проклятов ти не спав-єсь?!...
Сину, сину нещасливий!...
На ахтемні дни[11]) пропав-єсь!“ ..

„Так, мій бадечку! пропав я!...
Хоть з ручниці та у груди!...

---

[1]) Марків день — 25 апріля, котрому Гуцули особлившу силу приписують. [2]) Роз-игри — четвер по Зелених сьвятах, в котрий то день нечисті духи гуляють. [3]) Маявки — міфтичні дівчата, котрі на Розигри по лісах і лугах гуляють. [4]) Татарин — кінь. Гуцульскі коні мають бути татарского сою. [5]) Кобза — музикальний інструмент. [6]) Воскарка — що воском ворожить. [7]) Примівка — знахорські реґі, слова, вірші. [8]) Папороть — Farrenkraut. [9]) Тяр — гуцульский вираз, котрого годі обяснити. Німець би сказав: Oder hast du vielleicht gar... geschlafen. [10]) Княж ялиця — у кождім лісі має бути одно сьвяте дерево, котре не можна рубати. У Тиролів, Швайцарів є также gebannte Wälder, Bäume. [11]) На ахтемн дни — на віки.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:07 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Не поможуть нї лїкарі,
Та нї Бог вже, та нї люди!...
Де нї рушу-сь, нї оберну-сь,
Все чолом ми, все ся клонить!...
Нїби цар то я в соболях,
Або кесар у коронї!...
І усе, ох батьку милий,
Все до мене промовляє!...
Сонечко менї про Бога
Та про люди вповідає!...
Місяць знов про ту вечірну,
Що му сьвітить, а не гріє, —
А казок він, батьку-сьвіте!
Ох, казок же тих він вміє!
А ті гори, батьку, наші,
Ох ті чорні наші гори!..
І про скелї, і про жемчуг,
І про Дунай, і про море!...
Й на папери се не спишеш,
Нї письменні се не чули, —
Оттаке вни вповідають!...
Мало кедри аж не рули!...[1])
А той Черемуш[2]), о батьку!
І про плай той красноільский[3])...
І про камінь у Біскові[4]),
І про гордий той Сокільский[5])...
І про Нїмчич[6]) той кровавий...
Все, усе він, батьку, знає!
І де місяць вечерничить,
І де сонце спать лягає!..
А ті кедри чорногірскі —
Ох, великий мій ти Боже!...
І про зрадзїль, і про ключзїль[7]),
Про горицвіт[8]) і про рожі!...

---

[1]) Русти — brüllen, голосно плакати. [2]) Черемуш — головна ріка в гуцульскім околї. [3]) Красноіля — гуцульске село в Галичинї. [4]) Бісків — велика скала в Устє-Путилові. [5]) Сокільский — велика скала над Черемшев, недалеко Кутів. [6]) Нїмчич — гора межи Ростоками а Вижницею. [7]) Ключзїль — die fabelhafte Springwurzel. [8]) Горицьвіт — die Adonisrose.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:07 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

І як вни се, батьку, плачуть,
І про те шовкове клубя[1]),
Що княгиню в рай водило!...
Ох, отті-ж мене аж губять!...
І плаї ті чорні, батьку —
Все лиш кров та поєдинки!...
Все лиш бучі[2])... Але що я?...
Дай, подай ми кобзу з клинка,
Най ти, батьку, заспіваю,
Бо словами сего годї...
Ріки, батьку, йдуть у море,
А горі[3]) нема їм ходу.

До маймурового ангеля.

Ти що се моргаєш на мене,
Крилатий, маймурний леґіню? —
Чи знов по давньому співать?
То злїзь, та кобзу мою зладь
На давний стрій, як то бувало,
Коли небесні научали
Мене на кобзї ще!... Матбути
Ви всї покаменїли! Хай!...
Душа, як кажуть, рада-б в рай,
Та терном заросли вже пути!...
Чи хто їх, друже, прорубає?...
Маймур мовчить, та кожде знає!...

---

[1]) Шовкове клубя грає велику ролю в усїх гуцульских казках — Ariadnefaden. [2]) Буча — баталїя. [3]) Горі — назад, stromaufwärts.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:07 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Бісків.

„Що знов, Марку? Що знов, сизий?
Яке нове горе?“...
„Ох, ненечко... Чорний скрипник
На Біскові 'д горі!..
Ти-ж не видиш?... Місяць сьвітить,
Аж ся розсипає,
А та скеля, та бісківска
У хмарах гуляє!...
А ще краще від місяця
На віршечку сьвітить
Чорний скрипник у жемчузї
Та у аксамітах,
Та на гуслех виграває,
Аж скеля ся коле!...
А там низом попід скелю
Далеко у долї
Йде прочанин у Сучаву[1])...
Став, слухає хвилю,
Та неначе окаянний
Подер ся на скелю!...

„А там ся лиш зареготало!...
Де-ж дів-сь нещасний прочанин?
Не видиш? В строминї[2]) ген-ген[3])...
Аж красков[4]) вмились гострі скали,
Неначе багор-кармазин!...
А 'д горі грало все та грало“...

---

[1]) Сочава — місто на Буковинї, давно столичне. [2]) Стромина — steile Rutschwand. [3]) Ген-ген — там далеко. [4]) Краска — сьвіжа кров.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:07 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Ліпше!

Сокільский.

„Та гов[1]) ти! відки се, Василю?“
„С пропою[2]), братчики, іду“.
„І-гу!... А то й пропій вам пили!“...
„Та чули мою ви біду!?...

„Ніч ясна вам як око в кара[3])...
А люта, аж тріщить вам лїд!...
А 'д горі на Сокільскім — фара[4])!
Не видиш, як він там стоїть

„На скели, на саміськім скрутї[5]),
Той біломаймурний леґінь?...
І сам як з маймуру він кутий,
І з маймуру на нїм одїнь[6]).

„І гусли маймурні тримає
У маймурових він руках...
І грає він на них... а грає,
Що сум збірає тя та жах!...

„А вадь[7]) оскомина[8]) вам чути,
Якої піснї він се пів?
Роскажу вам... та ча́[9]) ми бути!
Бо я вже голови[10]) загрів...

„Тож уха[11]), хлопцї! — Там десь в раю —
Хто був там, хлопцї? де той рай?
Бо я, єй Богу, що не знаю!...
Мабуть десь в горах? — Та нехай!

„Досить на тім, що в тому раю
Боги два бесїду ведуть —

---

[1]) Гов — стій! [2]) Пропій — другий день по слюбі, коли молоду дарують. [3]) Кар — карась, риба. [4]) Фара — стережи ся, вступи ся з дороги! [5]) Скрут — unzugängliche Felsenspitze. [6]) Одїнь — убранє. [7]) Вадь — відь, а вжеж, матбути. [8]) Оскомина — Нїмець каже: lange Zähne bekommen. [9]) Ча — тихо, мовчіть! [10]) Голови загріти — підпити ся. [11]) Уха! — слухайте добре!

Generated on 2015-08-17 18:07 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

А я їх трохи чи й не знаю?
Одно Прабогом се зовуть,

„Бо дощ пуска на сїнокошу,
А білий-білий, що твій сир!
А другий му за міхоношу,
Сокирника[1]) якогось син.

„І тількі став питать Старого,
Аж тут вбігає вам леґінь,
Тай геп старому Богу в ноги!...
А сам блїдий, як з крейди тїнь!

„„Котрий з вас двох тут Господь зветь ся?
Та чорт... хай буде хтонебудь...
А в менї серце шкамом[2]) рветь ся!...
Єй Богу, жили ся аж рвуть...

„„Бо я любив отсе Марічку!...
А дївка-ж то собі й козир[3])!...
Як полонинская[4]) та чічка[5]),
Що лїтї[7]) зацвите на гир[6]).

„„Така то дївка вам!... Та гляба[8])!
Бо тількі стались ми й любить,
Аж тут і гульк суха та баба,
Що мир косов як швару жнеть.

„„Тогди і згадуй лиш як звали!
Аж тут загурдузала[9]) мнов!...
Пустїть, бо рай вам ще запалю!...
Пустїть мя до Марічки знов!

„„Бо вна розсядеть ся від руму[10])!...
Пускаєте? — бо палю сьвіт!!!

---

[1]) Сокирник — Zimmerman. [2]) Шкам — найтоньша вовна. [3]) Козир — що кожи [sic!] пасе, дуже відважний. [4]) Полонина — die Alm, де вівцї випасають. [5]) Чічка — квітка. [6]) Лїтї — замісць: в лїтї. [7]) На гир — на велику славу, на диво. [8]) Гляба — годї. [9]) Загурдузати — кимось, чимось тріпнути. [10]) Рум — великий лемент, плач; румати.

Generated on 2015-08-17 18:07 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Розсяде-сь — я казав? З розума
Ще зійде! — Се не жарт! Пустіть!""...

„„У неї-ж, хлопче, днесь весіля!"" —
Бовкнув Старий. — „„А щоб ти здох!...
Чи ти отсе лиш не з похміля?
Та шкода тількі, що-сь ми бог,

„„А я-б ти зараз тут примовив[1])!...
Весіля — в неї?! Йди ти спать!...
Пускаєш? — ні? — бо — варе[2]) Богу!
На відмах[3]) мемо ся рубать!""

„„То руш же! забирай-сь ми, друку[4])!""
Старий як з креса се тарах!...
„„Але у рай ми вже ні куку[5])!
Чи чув-єсь? в рай ми ані пах[6])!""

„Такої, братчики ви мої,
Леґінь сокільский се співав!...
Я-ж від Марічки йду с пропою...
А в повницю червінця дав!"

До рожі.

Зацвила — сьвіт увеселила!
Про віщо-ж ти — питаю я —
Ох Боже, рожечко моя,
Лиш свій цьвіточок терном вкрила?
О, красна моя ти та мила,

---

[1]) Примовити — когось вибити. [2]) Варе — єй Богу! Варе? — чи можу тобі вірити? [3]) На відмах рубати-сь — duelliren. [4]) Друк — Taugenichts. [5]) Ні куку — аби-сь мені ані заглянув! [6]) Ані пах! — аби тебе ані чути не було.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:07 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Я знаю, чо'!... Та що й казать!...
Такий вже в сему сьвіті лад,
Щоб кожда рожа в терню цвила,
Та з терня сьвіт сей веселила!...

Рожа.

(Іраньска казочка).

„Коли-ж така она нещасна,
Чого-ж така собі прекрасна?
Убрала яр, вкрасила двір,
Неначе в княжеский порфір,
Сама же терном ся укрила?“
Таке дівчата говорили
В неділеньку та гуляючи,
Ще й в сад царский златоколистий
Та нищечком зазираючи...
„Ох, щоб то я знала!...
Щоб хто вповів, я-б зараз му
Віночок свій дала!“
„Я-ж яблучко!“ — „Я хусточку!“
„Я поцілювала,
Аби вповів!“ —
„Та цур же вам!
А слово — то й слово!“
„Утікаймо, зазулечки!
Се Гуцул з кедрова,
Та ще й стрілець, царский таки...
Тікаймо, сестриці!
А то справди подумає“...
„Хай олень вам снить ся![1])

[1]) Як дівці олінь снить ся, то віддасть ся.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:07 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

А що слово, то є слово...
Котра-ж поцілює?"
„Та що се ти?! Ох, він справди!"...
„Справди, не жартую...
Отак... тай так... та ще й отак"...
„Єй Богу, вмираю!"...
„Поховаю!... А тепер вже
Слухайте, що знаю!

„То був давно колись вам цар,
Та був такий вже лютий-лютий,
Що нї вам лев, нї левопар[1])
Такий не може в сьвітї бути!
Та мав той цар одну дочку,
А було на імя їй Рожа,
Так звали ту царівочку.
Але-ж бо й гожа була, гожа!...
Та що з краси, коли-ж она
Стрільця-гільтая полюбила,
Ще й гуцульского леґіня!...
Таке она отсе зробила!...
Аж внишпорив[2]) царский се двір,
Та ну цареви вповідати!...
А цар звелїв стрільця мов зьвір
Застрілити тай поховати.
Гадаєте — на кладбищу?
Ага! Щоб ті царі здорові!...
Не ласка на охаблищу[3])
Та на розпутю на шляхови?
А щоб той сьміливий леґінь
Ще не надумав-сь нишком встати,
Велїв що день шляхом тим він
Мірскі стадá[4]) на пашу гнати.
Та ще й державний дав завіт,
Щоб хто шляхом минать тим буде,
Верг на могилу терня віть,
Та ще й вцїдив ся[5]) тричи в груди!

---

[1]) Левопар — Leopard. [2]) Внишпорити — entdecken. [3]) Охаблище — Schindanger. [4]) Мірске стадо — замірске, буйне стадо. [5]) Вцїдитись — вдаритись.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:11 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Такий се видав він указ!...
А вна? То рула-ж десь? Ні думай!
У них не так, як се у нас,
Що хоть роспережи-сь та румай!...
В них ні чичирк! Мовчи та диш!
А ні, то підеш зорі пасти![1])
Такий то в тих царів бариш![2])
Таке у тих царівень щастє!
Ви-ж чуєте? Та раз у ніч —
Старі царі у гостях були[3]),
А стойкарі та караули
Усі поусипали пріч.
Вна нищечком і викрала-сь
У гай до бабусї...
„Бабусечко, голубочко,
Порай[4]), бо мину ся.
Вони-ж єго могилоньку
Як день так ніч зневажають,
Та стадом ю умішують,
Та терном ю укривають!...
Мірским стадом, єдиная,
В шовкові го виганяючи[5]),
І в полудне, бабусечко,
У мори го напуваючи!...
Порадь, порадь, ох старесенька,
Ні хвилечки не теряючи!
Ось чильця[6]) ти жемчужнії
І чепраги[7]) ще до того!...
Ось і перстнї... сей оден лиш
Варт пів царства батька мого!...
Усе бери, єдиная,
Лиш хай они-сь не збиткують!...
Лиш хай єго кровавую
Стадами вни не тратують!...
Лиш хай вни го желїзними
Копитами не толочуть!...

---

[1]) Зорі пасти — по смерти. Гуцул каже, що душа вмерлого ледіня зорі мов вівцї пасе. [2]) Бариш — хосен. [3]) В гостях бути — відгодитись від дому. [4]) Порай — порадь. [5]) В шовкові (трави). [6]) Чильця — das Diadem. [7]) Чепраги — die Spangen.

Generated on 2015-08-17 18:11 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Я дам тобі, що бажати-меш,
Що серденько твоє схоче!“

„Добре, доню! Твою волю
Вчинити я можу.
Мій батько був архі-маґом...
І я ти побожу,
Що ні царске морске стадо,
Ні злющі ті люди
Не наближуть.. Да що з тобов,
Княгине, так буде?
Ти-ж одна у твого батька!...
Кому-ж він корони,
Кому-ж багор та соболї,
Скіпітри та трони
Він оставить?... Не жаль буде?“...
„Най собі тримає!...
Моє царство під могилов
Усе спочиває!...
Копитами убитоє
На битій дорозї!...
От де моє царство й доля!...
Боже милий, Боже!“...

„Не побивай-сь, княгине Роже!
Не побивай-сь, царице, так!...
Я навчу тя тай допоможу,
А допоможу сяк чи так!
Да ще раз кажу: що вітак?“
„Вітак най діє-сь воля Божа!“
„Ходи-ж до комори!
Там ті книги первопсанні
Цардуста отворим.
Ти-ж читаєш Ценд-Авесту?“
„На память умію!“
„Ходи-ж, доню! Та за дверми
Нехай вже надію...
Бо вивчивши-сь підеш на шлях,
А там що ся стане —
Доню, доню!... Ще роздумай-сь!“...
„Я-ж Рожа Ірана!

Generated on 2015-08-17 18:11 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Ходім!“

Пішли...
А там на роздорожу,
На копитьми́ убитому шляху́ —
Ні в неї вже надії ні жаху —
Стоїть прекрасна та княгиня Рожа.
Стоїть собі на терновій могилї,
Що вбитого стрільця она покрила,
Стоїть здоймивши руки в зорі 'д го́рі,
Хитаючи-сь, як згойдане то море;
Стоїть, та мов сонна́я промовляє,
Мов з Ценд-Авести вірші се читає...
І каже:
„О блаже!...
Ти що на білих
Комонях граєш,
Гуляєш
По лукомори,
Зоря від зорі,
І знаєш
Прабога волю
Й людску ти долю!
Чому-же
Мою дав вбити?
Дав під копита
Оружі?...
Ще і під глоги
Лиховорогі —
Для чого?...
Може для того,
Хо́роше-боже,
Що мя княгинев,
Що мене Рожев
Назвали?...
Що-м леґіня я
Кохала?...
Ох, господине!...
Котру-ж я днину
Твою сьвятиню,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:11 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Твої престоли
Паволоками
Не слала?...
Амвру-кадило
Не клала?...
В котру рядами
З подружечками
Пісень ти ранних
Не піла?...
З мірти віночків
Не пліла?...
Твої комоні
В багро-червоні
Крови-покрови
Не вбрала?....
Золотом узди
Не брала?...
На те, щоб нині
На сій могилї
Тя проклинати
Глоговій?...
Хороше-Боже!!!
Богове,
Що в кити та квіти ви китите сьвіт,
І Рожу нещасну скитїть!"...[1])

„І скітили вічні ю Богове.
На комонях золотопідкових
Ясен Хорош з сонцем виїжджає...
Море грає, кидрів гай співає...
Де-ж ті люди? — Он[2]) на роздорожу!...
Терня мечуть?... Ні, прекрасній рожи
Вни дивують ся, що так і вкрила
Ту стрілецку вбитую могилу"....

---

[1]) Скитити — благословити, помилувати. [2]) Он — онде, **там.**

Generated on 2015-08-17 18:11 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Під вікни.

Чи, мила, з голуби сю ніч де воркуєш,
Що мóї ти гусли неначе не чуєш?
Що граю, співаю під вікни в-задáр?...[1])
Хоть виглянь з кубелця, де нічку ночуєш,
Під білим крилечком з голуби воркуєш!
Я рожу приніс ти у дар!

А тая-ж то рожа, зрошеная рожа
Віршечки віршує — ох, милий ти Боже!...
А все то на твóю рожеву красу!
А ти анї глянеш!... Ох мила, чого же
Горячими сльози зрошаю я рожі
І з місяцем[2]) зорі пасу?...

Ти чуєш, невірна?... Я знаю, що чуєш!
Три сьвічи воскові — ти вірші віршуєш
Про сóкола в клїтцї, яблінковий сад...
У днину з сокóли в самборах полюєш...
Пора відпочити, — а ти і не чуєш!...
Хто ме ти сокóлів кортáть?...

Я буду кортáть їх як вірним слугою!
Отвор, ох отвор лиш кватиречку твою,
Та нічку як сонцем осьвіть!...
Та білов, мягоньков, як лебідь, рукою
За твоїм превірним, за твоїм слугою
Махни, як рожевая віть!...

Шипіцкі берези.

„Се що за новітна знов гія?...
Таж завтра, сину мій, Илія[4])!...

---

[1]) В-задар — дармо. [2]) І з місяцем — у фантазиї Гуцула то місяць — вівчар. [3]) День св. Илія Гуцули дуже поважають.

Generated on 2015-08-17 18:11 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN

Я з клїти ти кресак подам,
Та підеш в Шипіт[1]) се на храм
До тети[2]) твої Аксенії.
Там дївцї дві як ті лелії".
„Так, дві їх там, мамо!
Дві берези на цвинтарі...
Неначе руками
Та білими ширинькамн[3])
Махають на мене,
Аж той місяць в хмарі втонув..
А вни обі, нене,
Перекинули-сь дївками..
А білі вже, білі!...
Знай то срібло, такі білі,
Аж в очех мриїло[4])!...
І в кождої в білих руках
Срібна, мамо, чара.
І неначе вни се з Ґіндов[5])
Сидять при вечери
Та моргають ся до него..
А він не веселий...
А вни єго принушкують
З усієї сили.
„Нумо, Юрку! нумо, сизий!
Вино се з Сучави!
А ти, сестро Оленочко,
Чого така стала,
Наче сріблом подунена[6])?...
А-нумо всї троє!"...
І випили... гет аж до дна...
Ох, ненечко моя!...
Гет аж до дна!... І стали се
Вни вити-сь-звивати-сь,
Знай дві гашечцї, дві срібні,
І в діл поваляти-сь,
І вити ся... Так як нинї!...

---

[1]) Шипіт — гуцульске село на Буковинї. [2]) Тета — тїтка. [3]) Ширинька — хусточка вишивана [4]) Мриїти — flimmern. [5]) Ґінда — славний гуцульский опришок. [6]) Подунути — vergolden versilbern.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:11 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Ти-ж не видиш, нене?...
Як хиляють та хитають
Ті срібнозелені
Свої віти, свій стан гнучкий,
Неначе у столу?
А той місяць утік, нене,
Далеко десь в доли!...

Керманич.[1]

„Ох, братіку-ж ти мій, соколе,
Чого-ж ти поломила-сь воля?
Чого-ж голівоньку склонив
На тисовий отсе ти стів,
Ще й зашумів[2]), як та тополя?
Я побіжу за воскарков“...
Так, моя сестричко,
За воскарков!... Нехай менї
В одно вна не снить ся,
Та дівчина божевільна!
Як ходить так ходить
По над Черемуш глїбокий
Та дивить ся в воду
Єго чорну та непевну...
А сама як пава
У віночку з горицьвіту,
Та з рути, та з блаву[3])...
Та все дивить ся у воду..
„Марку мій, соболю,
Вийди, вийди вже до мене!
Щó се вни говорять,
Що ти втонув у Черемши?...
Що-б вни не сплескали!
Та-ж той Чермуш ось як любо

---

[1]) Керманич — der Flösser, Matrose. [2]) Шуміти — seufzen.
[3]) Блав, блават — die Kornblume.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:11 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Голубить ті скали, —
Та тебе-б мав утопити?...
Ні, Марку єдиний!
А я твоїм вже боярам
Й дари приладила:
Кождіському по рантусї,
Ще й по ручникови!
А всїм твоїм дружбам, Марку,
По хустцї шовковій!..
Де-ж ти бариш[1])?... Може й справди
Під білим камінєм?...
Я всїм роздам рибарчикам
Все моє перстїнє,
Ще й монество[2]) їм розірву! —
Они відшукають!
Они?... Тебе?... Ні, Марочку!
Вни тебе не знають!
Ні то личко румяноє,
Ні твою уроду!...
А я знаю... тай тя найду..."
Тай бух, сестро, в воду!
В саме плесо[3])!...
„А за колоду[4])
Лягало сонечко спочить...
А як на другий день вставало,
Горицьвіти стрілою гнали
Долів ріков... А се матбуть
У Чорне море вни женуть
Шукать керманича..."

До черленого...

О, ти з черленими очима,
Ти у черленім жупанї!

---

[1]) Баритись — піти і не вернути борзо. [2]) Монество — eine Münzenschnur um den Hals. [3]) Плесо — тихе а дуже глубоке місце у ріцї. [4]) Колода — eine horizontale Wolkenschichte.

Generated on 2015-08-17 18:11 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Чо' став єси ми за плечима?
Чого не даш спокій мені?!

Чого шумиш над головою
Мені, неначе той упир?
О, я-ж бо знаю думку твóю!
Да я ще не тобі на жир,

Та ні тим кремельским кагáнам,
Щоб мою душу їм продав,
Неначе смоку на сніданя! —
Я свóю душу в вас не вкрав!

Желїзний двір.

„Які се примхи знов, леґіню?
Чого гориш, як у пломіню?
Чого палаєш, як той ад?
Та-ж предсї ще не їв тя гад,
Та ні у чорта ще в гостині?“
„Ні, батьку єдиний!...
А той двір там, той желїзний —
Зза него я гину!...
Ти-ж не видїв?... А я видїв!
Желїзні кімнати
Й двері й вікна, а в тих вікнах
Желїзнії ґрати,
Й стів желїзний, а на столї
Великий, великий
Крест желїзний, ще й сипаний...
А там десь далеко,
Хто знає де — опівнічна
Година гукнула.
Ох, гукнула!... неначе то

Generated on 2015-08-17 18:12 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Десь в пеклї загуло!...
А в тім дворі наче блисло,
Такі то посьвіти
Там вчинили-сь на-мглї-ока,
Мов несамовиті!...
А в сьвітлицю тобі король
Желїзний уходить,
І сльозами умитую
Царівню уводить...
А уводить на ланцусї!
Ти-ж, батьку, й не бачив,
Які красні ті царівнї,
А ще коли плачуть!...
А він, батьку, з нев уходить,
А входить поволи,
І каже їй присягати
У того престола
Желїзного, ще й перед тим
Великим, великим
Крестом чорним та желїзним...
А дивить так дико,
Неначе пес з черленими
Лихими очима!...
І стоїть він, батьку-ж ти мій,
Єї за плечима,
І каже їй присягати
На желїзну книгу...
А та книга ти студена,
Студена як крига!...
А він каже присягати...
Й она присягає —
Що? — не скажу, мій батечку,
Бо й сам вже не знаю“..

Generated on 2015-08-17 18:11 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Чорний косар.

„Ану-ко, сину, вже досить
Ловити гав, літати в хмари!
Ану у стаю[1]) до кошари[2])!
А ні, то косу та у росу!
Сегодня пів згарця[3]) скосить!“
„Ні, батьку, пів сьвіта!
Як прочан там той поганий
Та чорноодітий!...
Ти-ж не видиш, як там тяжко
Та важко ступає?...
Та який то крест великий
В руках він тримає?...
Та ще й книгу!... а все чорне,
Неначе ворони!..
А він же з ним, ох батечку,
По сьвіті ся гонить!...
А коса, коса у него!...
Аж, батьку, бою ся!...
А він нею, батьку, косить
Не трави, а душі,
Таки людскі, добрі душі,
І кладе валами...
Ми й за літо те не встелим
Й стома косарями,
Що він, батьку, за годину!...
Що казав я? — коси? —
Він крестом так, батьку, стелить,
І в кроваві роси
Він го носить, у червоні!...
А книгов громадить!...
А мечами обертає,
А все Христа ради!...
А спісами ті пологи

---

[1]) Стая — стійло, де стоїть товар у полонині. [2]) Кошара — загорода. [3]) Згарець — де вперед ліс був, то єго випалили, аби трава була.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:12 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Він змітує в стоги!...
А поліг той — душі людскі!...
Ох, много-ж він, много
Їх і дзвинькає[1]) що літа!...
Оттакий то косар, батьку,
Той у чорній свиті!...
Такого-б то і нам треба —
Чи як кажеш, тату?
Коли-ж дуже дорожить ся:
'Му[2]) душу би дати!"...

Сочава.

„Ох, нуждочко моя з тобов!..
Ох, нуждо ма з тобов, леґіню!
Се відки кров у тя на бланах[3]), ?...
А то така ще чорна кров,
Неначе-б різав бісурманів!"...
„Ні, тату, Румуни!
Ти-ж не видиш? у Сочаві
Як обсіли трунву
Мученика великого,
Нового Івана?
А вни були колись люди,
І то ще Славяни!...
І махали-сь не аби-як
З тим поганим Римом!
І мусіли їм Цезарі
Платити від диму,
Ще й битими золотими...
Оттаке то було!...
Аж доки їм вовчинюки
Не пустили куру

---

[1]) Як Гуцул жвавий стіг сіна зробить, то каже: От то дзвинькнув оденок! [2]) 'Му — сму. [3]) Блани — Pelzverbrämung.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:11 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

З тих мерзенних своїх амфор,
Та з своїх остерий,
Та з тих своїх — як се й сказать?...
Хай буде: містерий
Фартухових... Таке, батьку!...
Таке отсе було!...
Тогди славні ті Славяни
Від разу забули,
Що вни, й хто вни, і якої
Матери се діти!...
Але давай ніби з римська
То цвірінькотіти,
Що і нині слухать сьмішно!...
Оттаке то диво!...
Аж великий той Декебаль,
Князь їх нещасливий,
На міч пробив-сь, бо не з'умів
Пóгани терпіти!...
А в Сочаві єго діти,
Одурені діти
Поклоняють ся і доси
Сьвятому Івану,
А не знають, що то мабуть
Сьвятий той Славянин,
І що нині-завтра встане —
Та не в римській шубі,
Але з мечем у кулаці!
А встане на згубу
Тим славяньским апостатам,
Що єго убили,
І ту славу батьківськую
В Тибрі утопили,
Та у раби запродали-сь
І я там був, тай ще буду!...
О, буду ще, тату!!!"

Generated on 2015-08-17 18:12 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

У сьвіт!

„Ти що се знов? куда гадаєш?
Куда татарского сїдлаєш?
Куда се остриш твій топір?
І оком іскриш, наче зьвір
Потямив[1]) де, сину?“
„Нї, батечку-соколику!...
Нї, мій ти єдиний!...
Менї та зьвір вже обридла,
Як дикі сї гори!
А то море, батьку сизий,
Студене то море
Та голубе запахло ми!...
У сьвіт, батьку, лечу!
Там широко, не так, як в нас,
Що нїде і плечі
Обернути!.. Там з Дунаю
Коня я напою.
Так, з Дунаю!... Що за слово!
Неначе чарою
Мя чарує, наче в зьвіздах
Зьвіздар го читає!...
А і зьвізди там матбути
Іначе сияють...
Правда, батьку? А леґінї
Не бють вже медведїв,
Так як у нас, але Турків
Та иншу огиду!
Тай я буду!... На Дунаю —
Там, батьку, матбути
Й ті дївчата не такії,
А в рожах та в рутах,
У недїлю як і в будень
В таночках гуляють!...
Там матбути й инших пісень
Садками співають!...
Все про славні богатирі,
Та все про лицарство,

[1]) Звір потямити — die Fährte des Wildes entdecken.

Generated on 2015-08-17 18:11 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Та про Марка царевича
Та Савино царство,
Та про поле, про Косове...
Ох! батьку мій милий!...
Оно менї раз в неділю
Такой ся і снило!...
А снило-сь ми, що-м десь бродив
По саміські брови
У турецких чорних тирбах[1])...
Будь, батьку, здоровий!"...

Сербскі ваї.

„Слава!" — „В віки!" — „Відки?" — „З прощі!"
„Від Сучави?" — „Зза Дунаю!"
„Зза Дунаю?! Що-ж там чути
У Болгарий? в сербскім краю?"
„Що-ж би чути в сербскім краю?
Кобзарів та срібні струни,
Та шаблюки дамашкові,
Та рицарскі горді думи".

„Де?! У Сербів! про рицарство?!
Забереш ся, баламуте?!
Там лиш Турка-поганина
Та кайдан рабский лиш чути!...
Думи, кажеш, богатирскі?
Хай они-сь їх і тримають!...
Турчин свисне мов собаці,
Сербин рацки[2]) вже й гуляє!...

„Да нехай собі рацкують,
Аж коліна не облїзуть,
Та їм уха чипелями[3])
Бісурмани не обріжуть, —

[1]) Тирба — погана, чорна кров. [2]) Рацки — на ліктьох і на колїнкох. [3]) Чипіль — тупий ніж.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:11 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Лиш хай Лазоря та Марка
Не нехлюять їх язики!
Лиш — а чуй-же!!! — що загуло?!
Єй же Богу, дзвін великий!“

„Так, леґіню! дзвін то риче!
Риче левом по Дунаю!
І всїх Сербів він у Таків[1])
Ще й на прощу покликає!...
Завтра-ж празник цьвітоносний,
В церкві баї муть сьвятити!...
Видиш, як валить ся нарід?
Ніде й голку пропустити!...

„Так! валить ся сербский нарід,
Що твій Дунай, що то море!...
Аж базар ся, брате, ломить,
Аж гостинцї керекорять!...
Аж земля ти застогнала,
Аж оглухли срібні дзвони!...
Так ся товпить він до Спаса
Чудотворної ікони!...

„А той Спас, той чудотворний
У жемчугах ти сияє!...
Сьвітло яре, сьвітло чисте
Та воскове му палає!..
Жемчуг іскрить та лелїє,
А жемчугом кожде око!...
І жемчугом кожде серце,
Кожда шабелька при боку!...

„Що шаблї ті?! Преч з шаблями!
Нинї ваї муть святити!..
Лик співає... нарід плаче...
Спас ся дивить... меч рокитить...
Де-ж владика білобрадий,
Що і доси го немає? —

[1]) Таків — місточко у Сербії, де 1815 Мілош Обренович повстанє проклямував.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:12 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Онде йде вже чесний старець!
Ладьте, Серби, ваші ваї!...

„Да владика нї ся дивить
Нї на Сербів, нї на віти,
А мов громи ті небесні
Став сред храму рокотїти:
„Що ви? ваї?! Шаблю в руки!
Се хай будуть ваші ваї!
Для рабів, для бісурманских
В мене ваїв тут не має!!!“

„Гой, що-ж храмом задзвенїло?
Грім та дзвін та блискавиця!
Нарід морем на подвірє,
А з подвіря в град валить ся!...
Та до ножів... та до Турків...
Ще і місяць не минуло,
А за гордим за Дунаєм
Туркам й слиху вже не було!...“

Зпід юга.

„Якже-ж віє! наче пріє
З під юга!...
Вадь, що з хмари громом вдарить
Потуга?...
Та коли вже, о южани,
Він обсушить ваші рани?
Коли то?
Ще ти то,
Южани?“
„Ще я то!
Почато:
До брани!...“

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:11 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

У гори!

(Пісня).

Там на сівер синї гори,
Синї гори, Гуцул-край!
Всї як Дунай, всї як море,
Всї як мая Бога рай.
А тут скварно[1]), а тут сумно,
Прах та пил лиш в очи бє!...
Ах, ви гори мої думні,
Гуцул-гори, де-ж ви є?...

В нас у роги як заграють,
То аж в Бога голос чуть!...
А як з ловів повертають,
То всї гори волев ржуть!...
А тут Турки лиш та ножі,
Та кайдан лиш та роскіп...
В гори, в гори! Гір ми, Боже!
Або в гори, або в гріб!

Король Гуцул.[2])

Що ти кажеш, що король наш
В Бога зорі завертає?[3])
А король наш, кріль наш Гуцул
Зорі пасти й не гадає,
А в Сокілскім ти дрімає,
А дріма вже годів много!
Знаєш, брате мій, за віщо?
Я ти скажу, задля чого.

---

[1]) Скварно — schwül [2]) Гуцули покликають ся все на якогось короля та на Чорне море. [3]) Зорі завертати мов вівцї, то є по смерти.

Generated on 2015-08-17 18:13 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Десь давно-давно стояла
На Сокілскому сьвятиня,
Лади-Дажбога сьвятиня,
Вся у рожах та в кидрині,
Вся з кришталю дорогого,
З маймуру та злата кута,
Та в порфіри, та у парчі
Мов княгиня одягнута.

А в сьвятині в середині
У просторій златій сали
Два божки, два мармурові
На посадищах стояли:
Перший білий як той лебідь
В сино-золотому морі,
Другий чорний як той ворон,
Як той чорний в Чорногорі.

В сю сьвятиню пре-прикрасну
Тут сходили ся що літа
В празник Купала сьвятого
Гуцули з усего сьвіта,
Кріль же Гуцул перший з ними,
Перший він на всї Гуцули,
У рицарстві, богатирстві
Пари в сьвіті му не було.

Всї жертвенники палають
Прасьвятому Білобогу,
І дванацять білих комонь
Вводять леґіні в чертоги;
Кождий комонь у порфирах
Та у золоті сияє!...
Лик довкола Білобога
Їх у піснях обвожає.

І дванацять чорних комонь
Вводить другий лик в сьвятиню,
Все в чорні в них, все чорно в них:
І зубела і стримені;

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:13 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Так обводить лик їх чорний
До окола Чорнобога.
Той співає, сей ся дивить
Наче воріг, наче з рога.

І як стали раз по семий
Так божків вни об'їзджати,
Аж нараз — о, хто-б се здумав,
Хто-б не вжах ся, милі братя!...
Оживають вам богове,
Та до долу, та до зброї!...
Й сам князь Гуцул вам не видів
З роду бучі ще такої!

Так лиш грім у чорній хмарі
Бєть ся, вєть ся блискавицев...
Видить Гуцул, видить нарід:
Іскра сипле, міч казить ся...
Аж тут — горе! тричи горе!
Білобог став увявати,
А здуфалий кріль той Гуцул
Ну-ж ся з него наругати:

„Що ти, славний Білобоже?
Ти вступаєш сему чорі?! [1])
Ха-ха-ха!... то-ж подиви ся,
Як то Гуцул шаблев оре!"...
І що оком ти кліпнути,
Чорнобог вже 'д земли вєть ся...
„Видиш, славний Білобоже!
Так то в нас ув Уців бєть ся!"

„Й справді, Гуцуле, не згірше
Топірцем се ти махаєш!
Та одну лиш правду в сьвіті,
Ти, небоже, ще не знаєш,
Що де Бог ся з Богом боре,
Не мішати-сь чоловіку!

[1]) Чора — чорний чоловік, Циганин.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:12 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

І ся правда була правдов
Спокон сьвіта, спокон віку.

„Задля того-ж у гору сю
В середину будь заклятий,
І „Сокілский“ ме гора ся
Від сегодня-сь в сьвіті звати;
Бо аж доти меш в нїй спати
Ти по моїй божій воли,
Аж на Купала одного,
Пущу свої я сокóли.

„Пущу сїмсот семикрати
З свої світлої палати,
І аж доки сю гору вни
Семикрать муть облїтати.
Провали ся в ню, о князю!
І з садами і з сьвятинев
І з усев ватагов твойов,
Що сьміяла-сь з мене нинї!“

Бог промовив — і ся стала
Та жасная божа воля:
Князь з сьвятинев і з ватагов
Провалив ся аж до долу!...
Як і комонь так і всадник,
Всї желїзним сном дрімають,
Та на Купала сьвятого
Тих соколів дожидають.

А на Купала що сїм рік
Він на хвиль сїм з сну ся будить,
А протягшись сюди-туди
Він гука на свої люди,
А гука, що зодрегає-сь
І сьвятиня і палата:
„Нути, Уци! годї спати!
Час матбуть би вже вставати!

„Ти же скорше, чуро-спюху,
Подиви ся по надвірю,

Generated on 2015-08-17 18:13 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Чи соколів не зіслав ще,
Що так гарно бє-сь на міру![1])
А сли ні, то... як си схоче,
А ми мемо, хлопці, спати,
Та до бою, та до рати
З чортом сили добирати!"...

Й знов на сім рік усипає,
І рицарство і отроки...
Доки, князю, спати будеш,
І дрімати доки — доки?!...
Не жури ся, руский роде!
Коли встану, то вже встану,
І поборю, о! поборю
Руску долю ту погану!

До Черемшу.[2])

Чого мене в одно ти лудиш,
О Чорний Черемшу ти наш?
У Чорне[3]) нéсти мя гадаєш?
У Чорне нести мя не будеш,
Аж не завяжемо ми Січ
На чорній нашій Чорногорі!
Так говорили вічні зорі
На Купала сьвятого в ніч.
А Січ нову та дужу-дужу!
А доти годі, чорний друже...

Кидра-княгиня.

„Се куда з сокиров, сину?"
„Ще питаєш? А в кидрину!

---

[1]) На міру битись — duelliren. [2]) Черемуш ділить ся на Чорний і Білий. [3]) У Чорне (море).

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:12 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Халашеви[1]) років з триста,
Вже валить ся у долину.
Хочу кидри нарубати
Та в протеси[2]) утесати;
А я знаю кидер кілька, —
Дзвинькну хату, як палату!“

„По що в кидрину?
Най їх, мій сину!
В кождім кидринци
Бачиш — княгиня!
Вай, хто престольну
Кидру їй рушить! —
Свою він душу
В плат дати мусить!
А за-для того —
Сину мій, сину,
Моя дитино,
Не йди в кидрину!
Наша ще-ж хата
Добре тримає...
Чуєш, як буря
Вє, завиває?!
Не йди-ж до гаю!
Най тя вблагаю!“

„Що, старий, ти се говориш?!
Я би байки мав бояти-сь?
То волію лучше жусом[3]),
А не Гуцулом се звати-сь!
У кидринци княж-кидрина?...
Що ті люди ще не ввірять!
Я-б хотів отсю сокиру,
Сю банску[4]), з нев попомірять!“...

„Ей сину, сину,
Дай собі пóкій!

---

[1]) Халаш — хата. [2]) Протіс, протеси — кавбок ріже Гуцул вздовж на половині, гиблює, і звуть ся ті поли протеси. [3]) Жус — Feigling. [4]) Баня — das Bergwerk. der Hochofen. Банска сокира — велика, добра сокира. [Радше гартована, сталена].

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:12 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Хоть-би й сам Гуцул,
З Богом не в дроки[1])!..
Чуєш, як буря
Свище та віє?
Твоя здуфалість,
Сину, не гріє
Батька старого...
Дай-же си стрим!
Хто в Бога камінь,
Бог в камінь ним!
А ти ще молод,
Шкода-б тебе!
Віл лиш на себе
Глину гребе."

Але син лиш моргнув усом
Та в кидринець борше чемше[2]),
Аж плаями загутїло,
Наче вітер у черемсї...
Аж в кидринци зупинив ся.
„А котров з вас загриміти?
Сев? — Ба сев! Такої справди
Я й не бачив з роду в сьвітї!"

„Фара, леґіню!
Поли рубай,
Відси тїкай!
Сяя-ж кидрина
Тої княгинї,
Що їй се лїс,
Що їй се гай...
Тїкай, тїкай!
Вірна ялиця
Се тобі радить.
Тая-ж цариця
З сьвіта тя згладить...
В неї-ж бо, друже,
Прощий нема,

---

[1]) Дроки — дрочитись з ким, Kurzweil mit Einem treiben.
[2]) Чемсати — борзо йти.

Generated on 2015-08-17 18:13 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Хто на їй кидри
Руки знима!“

Да він сего мов не чує...
Барда блисла, аж загуло...
„Що? Ти стогнеш? Ей, стогни же,
Щоб аж в дóлинах заруло!
Щоб аж голос покотив ся!...
Бо я мушу ти признати,
Що такої-м ще не бачив,
Від коли став бардов тяти!“

„Чуєш ти, хлопче?
Не руш сю кидру!
Даю ти волю
В всїх моїх дебрах, —
Дїй там, що хочеш...
Відси ти фара!
Чуєш?! Кровава-ж
Моя бо кара!
Я-ж не питаю
Родич проклону,
Нї-же трімбіти,
Нї-же подзвону!...
Руш же ти відси,
Доки ще час!
Доки за гордість
Душу ти дас!“

„Га! то ти то, прелукава?
Я-ж тебе бо ся не бою!
Хоть клади менї тут зараз
І корону красну твóю,
А ся кидра, ся столична,
Мойов, кажу, має бути!
Хоть отся сокира мóя
Мала-б в тобі утонути!“

„Мой ти, ледїню! —
Лиш не сердито!

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:12 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Твою тупицю[1])
В мені топити?!
Ще за короткі
Руки, небоже!
Се не в Євреях
Купати ножі!...
Дай-жеж си пóкій,
Коли ти кажу,
Коли, як мати,
Ще тобі ражу!
Глянь лиш докола:
Доста кидрини!
Стане ти, сину,
Й на домовину...
Для того-ж, хлопче,
Шуми домів!
Щоб мій тя вітер,
Щоб мій тя гнів
Силов, небоже,
Відси не мів,
Та не втесав
Ти домовину
З мóї кидрини!"

„Щó, маро, отсе ти кажеш?
Чи ти з мене лиш не кпиш ся?
Преч мені зперед очий ти!
Руш! ти кажу, бо — диви ся!
В нас лиш в гульках жарти бють ся,
А не в лїсї, горда крале!
А де Гуцул не жартує,
Там нї гойса та нї чала"[2]).

„Так ти? — Про мене-ж!
Кождому воля!
Кождий бо теше
Сам собі долю...

---

[1]) Тупиця — eine stumpfe, unbrauchbare Axt. [2]) Гойса — на лїво, чала — на право.

Generated on 2015-08-17 18:13 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Гуцул — не Гуцул,
Все чоловік!...
Гоя, вітрове —
Як з поконвік!"

І загуло, мов у пеклї,
Мов у сїрцї, у Содомі!...
Лїс тріщить, мов та солома,
Валом, жужмом носять-сь ломи...
Грають громи... Де-ж леґінь наш?
І не видко... під кидринов!...
А за три дни й поховали —
Та порожну домовину[1]).

Під міров.

Будь здорова!

Будь здорова, Чорногоро!
Вже во вік тя покидаю!...
Муть в трімбіту братя грати,
Я вже з ними не заграю.
Бо заграють тарабани
Ті царскі та голоснії,
Та цїсарска музик-банда!...
Місяць сьвітить та не гріє...

Та не жаль ми, братя, того
Мого перстня дорогого,
Що у дар дам тарабанцям, —
Але жаль ми лиш одного,
А то кучера лиш того,
Що чесала рідна мати...
Ножички цїсарскі срібні
Гарно вміють підтинати!

---

[1]) Давно як хто утонув, а трупа не відшукано, то ховали порожну домовину.

Generated on 2015-08-17 18:13 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Будь здорова-ж, Чорногоро!
І трімбіто! і кидрино!
Що вни шепчуть? „Не загинеш?“
Знаю й сам, що не загину!
Гуцулови домовина
Лиш з кидрини з поконвіку!
Будь здорова-ж, моя кидро,
Нім горі ся вернуть ріки!

Царска рожа.

Не знаю, ох милий мій Боже,
Чого мя так гóлов болить!
А все та цїсарска та рожа
Менї ся на думцї снуєть!

Уповень як золото ясний
Розсипав садами посьвіт,
А стрільчик як місяць прекрасний
В садах тих на вартї стоїть.

На вартї — ох милий мій Боже!
На стойцї стрільчик стояв
Оперед прекрасною рожев,
І руки на грудех він склав.

А рожа до него ся клонить...
А місяць сияє посьвіт...
Раз вийде зза хмари, раз втоне,
А рожа все клонить свій цьвіт!

І в стрільчика серденько крає...
Утер собі сльози як кров...
„Ох роже, ти роже царскáя,
Що робиш, роже, зі мнов!“

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:13 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

А рожа вгинає все віти...
„О стрільче мій, стрільче, не вянь!
Бо я тя любила на сьвіті...
Утри мені з ро́сий ти скрань!“

І стрільчик до рожі схилив ся...
І рожа му впала на грудь...
Він плакав, та все лиш дивив ся...
„О роже, здорова ми будь!“

Зза гаю пресьвітле вставало,
Неначе з рожевих се ткань...
Садами стойки ся міняли,
Сияла цїсарская брань...

А там — ох, ти милий мій Боже!
А там молод стрільчик лежить,
Неначе уснув си під рожев,
І вчахнену рожу держить...

Держить ю кровавов рукою,
Притис на кровавую грудь...
Ох, роже царская ти мо́я,
На віки здорова ми будь!...

Кобзарска зірниця.

На небеснім лукомори —
І не зміриш, кілько миль —
Блудить бідна, ніжна зоря,
Як у мраці журавель
Позабут!
Мов прочáн той вічноблуд...
Се кобзарска мусить буть!...

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:13 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Зоря.

Лелїла зоря, що лелїла,
Відтак розсипала-сь на мак,
Тай маком у болотї сїла
Жабам на втїху!...
Вилїз рак
Тай свище: „Так ті зори й треба!
Коли зоря, хай пазить неба!“

Сокілска княгиня.

Не знаю, о братя, чом нинї
Такий обгортає мя сум...
А то та Сокілска княгиня
В одно се не сходить ми з дум.

І сонце за Дїл вже сїдає,
І мракнуть всї гори вже сном,
Лиш той ще Сокілский сияє,
Як з золота кутий шелом.

А долом жасний та глубокий
Той Черемуш дикий гутить,
Як сокіл, як той бистроокий,
Що со́вма на лови летить.

А 'д го́рі княгиня прекрасна
Як з маймуру кута стоїть,
І коси як золото ясні
Пустила вітрам на росплїт.

А долом хороший керманич
Кидровов дарабов летить...
О, вже-ж бо пора му на на-ніч,
О, вже-ж бо пора му прибить.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:19 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

А тая-ж княгиня там 'д горі
Почала косу чесать,
А чешучи косу, як море,
Чудесних пісень співать.

А той там керманич в долинї
Забув за дарабу й за сьвіт;
В однó ся лиш дивить 'д княгинї,
Що там на Сокілскім стоїть.

А Черемуш, братя, глубокий,
А Черемуш дикий як біс!...
А Черемуш, братя, по скоках[1])
Розбиту дарабу поніс.

Урода.

Ходить ледінь та по над воду,
Та дивить ся на свою вроду,
Неначе в зеркало. Та ба,
Війнуло, вдарила габа[2]), —
От вже і по хорошій вродї!
Габи ті, брате, сперти годї.

Хорий стрілець.

У Відни в цїсарскім шпитали
Се стрільчик нá-смерть лежить,
І ручку білу зовялу
На серденьку держить.

---

[1]) Скоки — die Wasserfälle. [2]) Габа — die Springwelle.

Generated on 2015-08-17 18:13 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

І кличе товариша 'д собі:
„О, вірний товаришу мій,
Мене ти на завтра до гробу
Вже гарно та гарно настрій!

„А як меш тесать домовину,
О, брате мій, ласкав же будь,
Теши з запашної кидрини!
Тай се ще не забудь:

„Зелену-зелену кидрову
Затуль мені в руку ти віть...
Й отсю ще ширинь ку шовкову,
І з дикої рожечки цьвіт!...“

На кафталуці.[1])

О море, сине ти море!...
О синий ти, місячний сьвіт!
А на кафталуці там 'д горі
Керманич стойку стоїть.

А море сине, бре, грає!
А він си думку ведеть:
Куда то море гадає?
Куда то море ринеть?

На кафталуці там 'д горі —
І виняв він кармансць,
І зеркальце срібне як море,
І срібний гребенець.

І на кафталуці там 'д горі
Став кучері свої чесать,

[1]) Кафталук — der Mastbaum.

Generated on 2015-08-17 18:13 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN

Ті кучері свої як море,
І в срібне шкло зазирать.

На кафталуці там д' горі —
І срібні сльози утер,
І зеркальцем срібним — та в море!
І срібну зброю припер

До кафталука там 'д горі...
Й пішов го, срібне, шукать
У сивозелїзе то море...
А зорі забрали ся спать!...

Generated on 2015-08-17 18:31 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

ПОЕЗИЇ

1885—1886 рр.

Generated on 2015-08-17 18:13 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Generated on 2015-08-17 18:13 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

До лїри.

Сидить леґінь, сидить зажуривши-сь,
Головою на лїру схиливши-сь.
„Чи-ж маю я на гуслех заграти,
Чи до лїри як гай заспівати?
Заспіваю я радше до лїри,
Бо на гуслех нема менї віри.
А та лїра все серденько знає,
Струна струнї правду вповідає.“

Король Ґуцул.

По над Черемуш, над білий
І над чорний, і великий,
Оселили-сь славні Ґоти,
Нарід храбрий, нарід дикий;
Бо аж там їх, бач, прогнала
Та княгиня Ольга мука
Знад Днїстра і Чорноморя,
Невсипуща та гадюка.

Так зайшли вни безталанні
У ті чорні рускі гори,
Попрощавши білі скелї,
Попрощавши сине море;

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:13 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Там приймили руске слово,
Руску віру і звичаї,
І розжили-сь, і пробули,
Як і нині пробувають.

А король їх Гуцул звав ся,
Як той місяць прехороший,
Мав отроків, мав комонних,
Леґінів і всего досить;
А як стане у шеломі,
То як сонечко засьвітить
В празник Зельмана-Ваяна,
Бога Лада серед літа.

І мав Ладо-бог сьвятиню
На Сокілскім на груневи,
Золотом була побита,
Честь і слава королеви!
Леґінів триста служило
День і ніч сьвятому Ладі,
Всї в панцирах і порфирах,
Всї у зброї і в булаті.

А одесную в сьвятини
Стояв образ того-ж бога,
Ясний, красний, прехороший,
Як то сонечко в чертогах,
Коли в мори ся скупає
І на сьвіт весело гляне! —
Слава ти, о Ладе-боже,
Сьвітлий Зельмане-Ваяне! —

А по лївім боцї храма
Стояв образ Чортовита,
Того ворога тяжкого
Всего миру, всего сьвіта;
І стояв він чорний, темний,
Оперезаний гадюков,
В лївім кулацї коса му,
А меч вхопив в праву руку.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:13 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

І почав ся празник Лада.
Леґіні служащі в ділї
Взяли комоня сьвятого,
Як той сніг, як лебідь білий,
І водили хороводом
Доокола бога-Лада,
Коляду сьвяту поющи,
А за ними вся громада.

А діди собі знов взяли
Чорного коня каліку,
І водили хороводом
Доокола Чорновита,
Але пісень не співали,
Лиш дивили ся понуро,
Як слота, як хмари леду,
В літї град, зимою буря.

А як тричи обійшли їх,
Лики побіч поставали.
Аж тут чудо сотворило-сь,
Про яке ще не чували:
Бо оба боги ожили
І ся схопили з престолів,
Розярені аж до краю,
Наче кождий збожеволів.

І мечі булатні вимкли,
І ся пу́стили на себе,
Наче дві ті громовиці,
Що роз'юшуть ся на небі!
Іскри сипали-сь довкола,
Нарід млїв з переполоху,
А боги оба рубали-сь
Аж до вбою, аж до здоху.

Але горе, і ще горе!
Ваян-Ладо спотикнув ся,
Хоче падати на землю...
Король Гуцул усьміхнув ся.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:18 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

„То такий ти бог, о Ладе?!
Хочеш чортови піддати-сь?!
Ха, ха, ха!... то тебе варта,
Вижу, Ваяном і звати!“...

І ухопив топорець свій,
Пустив ся на Чортовита...
Бучі, брани от-такої
Ще не було поки сьвіта!
Чорновит лиш повалив ся,
Ладо схопив ся на ноги...
„Се ратунок був на вчасї!
Слава Господу Прабогу!..

„Але ти, королю гордий,
Як ти сьмієш ся мішати,
Де боги два станутъ в брани,
Два боги, а ще два братя? —
За тото тя проклинаю
І всю дружину тут твóю,
Що дивила-сь мому впаду
І ругала-сь наді мною!

„В сю гору тя замикаю,
В їй підземнії сьвітлиці,
І Сокілским ме ся звати
По імю се моїй птиці.
Бо аж доти меш там спати,
Доки в лїтї на Купала
Не зішлю соколів своїх,
Щоб ти вість о прощи дали!“

І як Бог закляв предвічний,
Так ся стало і так було:
Спочиває король Гуцул,
А з ним враз єго Гуцули;
Спочиває, поклонившись
На стіл чорний, маймуровий,
Все однакий як бувало,
Молод, красний, чорнобровий!

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:13 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

А що року пробужає-сь
Він на Йвана на Купала,
Протягає-сь. — „Де ти, чуро?
Тож ми твердо, хлопче, спали!
Подиви ся на сьвіт божий,
Чи соколи не злетіли,
Щоб нам стати в брань з некольним
Чортовитом! Меч і стріли!

„А як вни ще не злетіли,
То ще далї спати мушу;
А як вни уже злетіли,
Тогди в брань з проклятим рушу,
Добувати нашу славу,
Добувати руску волю!“
О, злетіть вже раз, злетіте,
Ви сокілскії соколи!...

Агасвер.

І засудили такий суд,
Аби на хрест єго розпяти.
Вмиває руки пан Пилатій,
А вни на ту жасну Голгату
Оперед себе го женуть, —
Та не Пилатія, а Спаса,
Господного Сина!...
Не здужає безталанний,
Не стало вже сили!
І сїв хвильку припочити
На лаві під хатов...
Шевлюга-ж проклятий
Єго трутив з свої лави.
„Рушай, бунтівнику!
На Голгатї припочинеш,
Уже не далеко!“

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:18 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Тогди Син Божий му прорік:
„Я йду, Агасвере, вмирати,
А ти, ти жий, а жий проклятий,
Проклят скитай ся ти по вік,
Аж доки я во время оно
Не зійду судиєв закону!“

І ходить він скитаючи-сь
До нині по сьвіті,
І звуть єго вічним Жидом...
А ті єго діти
Розложили маґазини,
Шиньки, склепи, лави,
Так і ловять наші душі
У сіти лукаві.
І доки муть ще ловити?
На Бога надія!
Завитає і в нас колись
Празник Маковія.

Убогий леґінь.

Убогий леґінь по горах ходив,
По Чорногорі скитав ся.
Чи де на щастє би не набрив,
Чи би де хліб му не дав ся.
І так заблукав він на Довбушів гріб,
Чи тут не найшов би насущний хліб,
Чи тут би талан му не дав ся...

І скинув кріс він з широких пліч,
І зняв кресаню і пави,
І верг далеко від себе пріч
В зелену, шовкову мураву,
І впав на могилу неначе пян:
„Подай мені, калфо, з могили талан!
Подай мені щастє і славу!“

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:18 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

„Будь королем!“ — розляг ся гук. —
„Красуй в золотій ся короні!
Сядь вище князів, сядь вище дук,
На золотокованім тронї!“
„Хто? я, о калфо?! Се хліб не мій!
У мене люди не на убій!
Не я судив ся в Нерони!“

„То Довбушем будь!“ — загуло знов. —
„Не хочеш крілем ти бути,
То лий цівками їх чорну кров,
За на́род в кайдан їх окутий!“
„Нї, калфо, нї! Ти-ж кров їх пив,
А твою Дзвінка усїм на див,
Убравши у твої тя сїти“.

„То ж співаком будь!“ — розляг ся глас,
Аж Чорногора загула —
„Не хочеш бути ти калфа в нас,
Якого в нас ще не було,
То-ж співаком будь, з торбами будь,
За прошений хлїб зривай свою грудь,
А люди щоб тя і не чули!“

І глухо стало і нїмо як ріг;
Леґінь зірвав ся як з лави,
Й неначе пяний лїсом побіг
Без креса, без пав і без слави.
І ходить потич неначе пян,
За ним недоля, як той кайдан,
Недоля чорна, лукава!

І доки буде він ще блукать
По сему білому сьвітї?
І жити би рад, й співати рад,
І рад би в славу одїти-сь,
А тут вже на вічну смеркає ніч...
А що остало-сь?... О пріч з ним, пріч!
Глогові, не лаврові віти!....

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:18 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Шипіцкі берези.[1])

У Шипоті на цвинтари
Дві білі березї
Хиляють ся, хитають ся,
Мов дві нетверезі
Ледащиці-пропійниці
Цїлу божу днину;
А о півночи, дївчата,
У глуху годину
Перемітують обі ся
Гарними дївками
У монествах[2]) та у мирсї[3])
Та у сафіянах,
Та міняють ся чарками
Двома золотими,
Та до себе припивають...
А о-перед днини
Знов березами стають ся
Такими як були,
І знов собі хитають ся,
Щоб люди не чули.
А ті люди усе знають,
Та борше минають,
А минувши цвинтарище
Нишком вповідають,
Яке диво наробило-сь
Одної недїлї
У Шипоті на цвинтари,
Де берези білі.

Жив у Шипоті богач раз,
Богач на всї гори,

---

[1]) Не казка, але факт. Проф. Найбавер путешествуючи у горах видів ще ті берези. Імена я поперемінив, бо родина нещасливих дївчат ще жиє. [2]) На шнурок насиляні срібні і золоті монети, котрі дївчата на шиї носять. На Українї кажуть »намисто«. [3]) Золоті нитки, убори золотими нитками перетикані.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:18 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Та не тїшив-сь він нї грішми,
Набитов коморов,
Нї худобов без рахуби,
Та нї полонини,
А тїшив ся він доньками:
Калина й Малина
Звали-сь обі. Що за кралї!
Матбуть і за морем
Годї таких пошукати...
Обі як ті зорі,
Як ті ясні у погоду,
Або як ті квіти
Рожі мая, або мірти
Дві пахучі віти.

Але не даром хтось казав,
Що де тобі краса ся вродить,
Там чорт уже й з калитков ходить,
Щоб десятину собі взяв.
Що кажу я? Лиш десятину?
Сто душ провадить до загину,
Стом розриває серце, грудь —
Чи в Шипотї, чи денебудь!

Бо Калина і Малина
Гуляли до волї
В свого батька преблагого.
Леґінї-ж соколи
Онимали-сь приступити
До такого дива;
Лиш оден нї, лиш Джоґоля
Юрій чорнобривий
Не бояв ся приступити.
„Гоя — каже — братя!
Леґіневи воля дочку
І у князя сватать,
А не то що в Микитули!
Тож би то і було!
Правду кажу я, дївчата?
Але най зазулї

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:27 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Вперед жиру покоштують[1]),
А Пречиста божа
В нашій церкві на порозї
Воском поворожить[2]),
То одна зі мною стане
На слюбнім коверци.
Вадь котра з вас? Угадайте!
Не віщує серце?
Чи Калина, чи — —? Тимчасом
Бувайте здорові!
Іду спати. Може приснять-сь
Менї чорні брови".

Та і пішов собі домів.
А що Калина і Малина?
Так голови обом загрів,
Що полюбили до загину,
І нишком до Циганки Хими
О півночи на раду йдуть,
І то так хитро, що мабуть
Одна за другу і не знала.
А чорт вже і з калитков тут,
Щоб свою камату[3]) узяти.
О, сокотїть ся го, дївчата!

„Циганочко, Волошечко,
Як рідна матусю,
Давай раду, бо я гину,
Трісну, утопю ся!
Бо я єго полюбила,
А він — хто се знає?
Він Малину може візьме,
А я пропадаю.
Нї, пропала вже! на віки!
Серденько віщує:

---

[1]) Кажуть, що зазуля аж тогди перестає ковати, як букового жиру наїсть ся, і що слюби, брані у той час, доки зазуля кує, не щастять ся. [2]) Кажуть, що Пречиста у Богородичин посток зсипає віск у кождій церкві на порозї і тогди долю судить. Длятого мають бути слюби брані по першій Богородици дуже щасливі. [3]) Дижма, процент.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:18 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Він з Малинов липа-листу[1]),
А з мене кепкує.
Давай раду, Циганочко!"
„Та яка-ж тут рада?
Стрій Малину, то від разу
Збудеш ся досади.
Бо Джоґоля хлопець чесний,
Не поломить слова".
„То-ж давай!" — „Даш сто червонних?"
„Двісті! Будь здорова!"
„Стій ще, най тя навчу!" — „Годі,
Бо завтра забава
У нас буде, ще й з музиков,
А по завтрю — Слава!"

Таке-ж і Малині Циганка казала,
За двісті червонних отрою продала.
Та щазник з калитов[2]) великов іде,
Бо вже в Микитули й музика гуде.

І гуляли ледіники
Запрошені в гості
На срібними колоколи
Підбитім помості[3]).
Де-ж Джоґоля молоденький,
Що перед не водить?
У сьвітлици регочеть ся,
Що ся аж заходить.
„Вам що, дівки? подуріли?
А вадь ви матбути
Коти дрете?[4]) Встидайте ся!"
„Ні! Ні!" — „То-ж ану-те,
Пийте одна до другої!
Де-ж чарочки ваші?"
„Ми їх зараз унесемо,
Та ще меду фляшу!

---

[1]) Прилипати до кого, залицяти ся. [2]) Мішок шкіряний на гроші, карман. [3]) Давно богачі прибивали зі споду до помосту срібні дзвінки (колоколи), котрі при танцях відзивали-сь і дуже приємний гомін давали. [4]) У незгоді жити, schmollen.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:18 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Ми внесемо повні куби.“
„То пийте-ж же, любі!“
„Ми ся вперед поміняєм“ [1])...
„Славно! Доказ буде,
Що ви уже поєднали-сь“.
„Здорова-ж, Малино!“
„На здоровя, Калиночко!“
„Не до половини,
А до дна аж, Малиночко!“
„До дна й ти, сеструсю!“
„Стійте! Що вам? Чо' так зблїдли?“
„Випирає душу!“
„Серце в мене розриває!
Нешта мя строїла
Через тебе, мій ти милий!“...
Тай не доповіли,
Але мертві повалили-сь
До самого долу,
Щоб не встати уже більше
Нїколи, нїколи.

На другий день і поховали.
Попи над ними не читали
Нї панахід, нї парастас,
Але — як ще не було в нас —
На цвинтари в самім куточку
Славного Микитули дочки
Сварливий паламар загріб.
Учера танцї, нинї гріб.

А на третий день — се було
Одної недїлї —
Виросли з гробів на чудо
Дві березї білі.
Хиляють ся, хитають ся,
І неначе чари
Подають собі затруті...
Така божа кара!

[1]) Знак єднанки і великого приятельства.

Generated on 2015-08-17 18:18 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Ви-ж чуєте, дівчаточка?
О, слухайте, любі!
Не давайте серцю волю,
Бо дасть вас на згубу.

На новий рік.

І знов один нам рік минув,
Рік распрі, брани, лиха, горя...
У вічности безденне море
Неначе камінь утонув,
А нас як старців загублених
Лишив і голих і студених,
Неначе той діравий міх,
Всім другим народам на сьміх.

А хто винен? — „Ляхи винні,
Ляхи та Румуни!“
Так скажете. О прехитрі
Ви полурозуми!

Що Ляхи нам удіяли,
А що нам Волохи,
Доки ми ще — ми ще були,
Не переполохи?

Доки наша тиха, чесна
Рідна руска хата
Була церквов нам, сьвятинев,
Не корчмов проклятов.

Доки наших руских, рідних
Учителів слова
Ми слухали, не Євреїв
Лукавих намовів.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:18 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Доки наші многоцінні
І законні гласи
Ми врагам не продавали
За горівки фляшу.

Доки ми о свої діти
І о себе дбали,
Та не корчми, а народні
Доми будували.

Доки корчмами скверними
Не музика гула,
А нам розривка, забава
Лиш читальня була.

Доки ми ще не писали-сь
Ніжними нюньками,
А твердими як той кремінь
Були Русинами.

Доти й вороги мовчали,
Як ті цуценята.
Задля того-ж схаменіть ся,
Спамятайте-сь, братя!

Пробудіть ся з сну твердого,
Пробудіть з похміля,
Та без рукавиць возьміть ся
До сьвятого діла.

Щоб як рік отсей минеть ся,
А новий настане,
Вас уже людьми застав він,
Вас вже Русинами.

Сего вам благо-бажає
Ваш кобзар-каліка,
І в Сьвятого з неба молить
Щастя вам во віки.

Generated on 2015-08-17 18:18 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Я не дивую ся...

Я не дивую ся, що ми
Нічого в сьвіті не умієм
(Звичайно, бідні гречкосії);
Але дивую ся, що ми
Нічого вчити ся не хочем,
Хоть нам наука коле в очи,
Хоть нам при кождому лучаю
І верби ї проповідають.

Не цурайте-сь, не цураймо-сь
Ми науки, братя!
Роздивім ся по усюду,
Заздрім в кожду хату,
Щоб навчити ся з чужої,
А не свої хиби,
Що нам вчити-сь ще, а що нам
Забувати треба,
Й до котрого побережя
Нам би кермувати,
Щоб до мети ся добити,
В пристань ся дістати.
Бо та руска наша мета
Сьвітла і велика,
Але путь до неї строма,
Прикра і далека.
І ніхто ї нам не справить,
Як сьвята наука;
Задля того-ж, рускі братя,
Книжку, книжку в руки!

Старий господар умирає і сина научає (А).

Я умираю, сину, лишаю вас,
А ти ряди господов у добрий час,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:18 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Але ряди нев так, о сину любий,
Аби ти завиділи всї, всї люди.

Най перша буде челядь твоя печаль:
Дїли з нев твою радість, дїли твій жаль;
Она тобі родина і дальша, й блища:
Нїчо варт топорець без топорища.

Ти будеш мати, сину, богато слуг,
Але лиш посидющий господї друг;
Такий тебе не лишить у пригодї;
Найлїпший той слуга, що мало ходить.

Людий богато в сьвітї, найбільше злих,
Але найгірший воріг тобі в грудех:
Єму не дай лиш, сину, надто волю,
А збічних ворогів не бій-сь нїколи.

Розумний друг, о сину, як добрий хлїб,
Але з дурним не дружи, бо трутить в гріб,
Або — що гірше гробу — у неславу!
Від неї не втечеш і під мураву.

Що думаєш, не флявор на ввесь сьвіт!
Заперта кождому набита клїть;
А на роствір стоїть пуста лиш хата.
Язик за Юду май, а не за брата!...

Не будь упертий, сину, повільний будь!
Бгачкі бо ребра лиш тримають грудь.
Найлїпша шабля, сину, та що гнеть ся;
Тверде, крохке желїзо зараз треть ся.

Плохим за надто бути не є гаразд,
Але і гордість, сину, нїчо не дасть;
Фудульного нїхто ся не страхає,
А гордого і чмут за дурня має.

В війнї пробують, сину, шаблї гарт,
Приятеля в нещастю, що він варт,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:18 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Коня під тягарем, вола у плузї,
А богобойного лиш у недузї.

Не вір котюзї ти, як ся ластить,
Нї гадинї тогди, як нїби спить,
А щастю й тілько нї, як ти сприяє!
Лиш Бог сьвятий оден не ошукає.

Для того, сину мій, єму лиш вір,
Єму лиш уповай, єму ся кір,
А він не лишить тя в тривозї, сину! —
Він зробить з днини ніч, а з ночи днину.

Старий господар умирає і сина научає (Б).

Я умираю, сину, лишаю вас,
А ти ряди господов у добрий час,
Але ряди нев так, о сину любий,
Аби ти завиділи всї, всї люди.

За все най буде челядь твоя печаль,
Дїли з нев твою радість, дїли твій жаль;
Бо близкий є сардак, сорочка-ж блища;
Нїчо варт топорець без топорища.

Ти будеш мати, сину, богато слуг,
Але лиш посидющий господї друг;
Найлїпший той слуга, що мало ходить,
Той тя не лишить, сину, у пригодї.

Добрий сусїд, о сину, як добрий хлїб,
А злий тобі копає під боком гріб;
Бокуй від него, сину, як лиш можеш,
Або посїй траву вже на порозї.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:18 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Приятеля як маєш, то го велич,
Бо вірний друг, як в брани булатний меч,
Або як добрий якор, сину, в бури.
Вірли лиш ломять хмари, а не кури.

Громаду твою, сину, поважай,
І на поталу людем ї не дай,
Бо у громаді, сину, своя сила.
Дурна скубе лиш гуска свої крила.

І церков твою вельми почитай,
Але і те всегда на гадці май,
Що й вовк вбираєть ся в овечу шубу
Собі на жир, а жертві на погубу.

За все найдуще, сину, тих ся бій,
Що хочуть в тебе взяти нарід твій,
Сокровище твоє що найдороще.
Не бій ся дебр, а бій-сь в болоті трощи.

А кілько Господь добрий днів ти дасть,
І чи ти горе всудить, чи гаразд,
Не прогніви лиш, сину, правду божу,
А Бог сьвятий всегда ти допоможе.

До наших ромунїзаторів.

У Тартарі сидить Сізіп
Та камінь таскає,
А той камінь з окаянним
Жмурка собі грає:
Бо той думає, що має
Єго вже, де хоче,
А тим часом сїромаха
Лиш вивалить очи,

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:18 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Бо химерний каменисько
Му тикне, бач, дулю,
Та ну собі у свояси
Чкурнув як та куля,
Многогрішнику старому
На новую кару,
Що задумав го доконче
Затаскати в хмару.

Той камінь кари, то є ми,
А ви — Сізіпи ті модерні,
Що загадали прештудерно
Перекотити нас, самі
Не знавши ще, чи в Букурешти,
Чи на Тарпей який нарешті,
Аби перекотити лиш!
Бо хто не лакім на бариш?

Схаменіть ся, нерозумні,
Та вдарте ся в груди,
Аби й на вас не упали
Жасні божі суди,
Як на того лукавого
В Корінфтах владику!
Бо ми — камінь, але камінь
Твердий та великий,
Сто раз більший, як той, що го
Сізіп там таскає...
Аби, як він розженеть ся
По свому звичаю,
І таскайла не розплескав,
Як ту паланицю!
Бо вішав Гриць, аж доки не
Повісили Гриця!

Generated on 2015-08-17 18:18 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Наші „Старі“.

„Лиш пес старий“, — так кажуть люди, —
„А чоловік все молодий“.
Се може й правда у людий,
А в нас, у Русинів, на чудо
Ще в пелїнках, а вже „Старий“,
І вже — о божа мати крий! —
Уже учить ся собака
Нарід продавати,
І за рускі, людскі душі
Карбованцї брати,
Як за Христа невинного
Ісхаріот Юда.
А доки ще й на них впадуть
Жасні божі суди,
Як на того предателя, —
А нас розпинають
І терновими вінцями
Що днини вінчають,
І привалюють камінем
У новій могилї,
Бо боять ся, щоб не вскресла
Божественна сила.

Але та сила вже й ожила,
Від гроба камінь відвалила
І засияла на ввесь сьвіт.
Счез нечестивих скверн совіт,
А фарисеї невсипущі,
Як пси на ярмарку де сущі,
Пропали без вісти як тьма.
Неправдї жизни бо нема!

Оттаке то й ваше буде,
Старі ви собаки!
Пес гавкає і на Бога,
А Бог все однакий,
Не боїть ся ваших пащий
Нї вашого зуба,

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:18 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Бо неправда сама себе
Самов себе губить;
Як той шкорпій їдовитий
Себе собов тратить,
Засадивши своє жало
В грудь свою прокляту.

О, схаменїть ся уже раз,
Ви обскуранти, ідіоти!
Бо ми вже люди, а не скоти,
Бо правда з нами і за нас,
А з вами лож одна мерзенна,
Та Абля кров сьвята, невинна
На ваших каінских руках.
І буде Каіна вас жах
Всім на покай, усім на диво,
Гадюки гнати аж у Нéву,
А Фурії за вами в слїд...
Се божий суд і наш завіт.

Хіба доли яке дїло?

Іду з шинку, потикаю-сь,
З свойов долев зустрічаю-сь;
Хитаю ся, витаю ся,
Про здоровя питаю ся.
А вна минї відповіла:
„Коли хочеш, хлопче, жити,
Треба дома спати вчити-сь“.
Хіба доли яке дїло?

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:18 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Кресак.

У неділю дуже рано
Ледінь кресак обшиває
У золоті огальони, —
Кому він ся ним поклонить?
Чи цареви, чи дівчині,
Чи на новій домовині
Побратимки го покладуть
Тай до церкви пишно зладять?

У кожусї.

„Єдиная, коханая
Дівчино моя,
Скажи мині вірну правду,
Чи будеш моя?“
„Се лиш знає воскаречка
Та той в небесїх,
А може й той, що приходить
В новім кожусї!“

Правда.

„Скажи менї, моя мила,
Де місяць днує,
А я тобі скажу правду,
Де правда та є.“
„Хіба в церкві на коверци?“
„Ой нї, душко, моє серце!
Бо та правда сама в собі:
Лиш в колисцї та у гробі“.

Generated on 2015-08-17 18:18 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Удова.

Ішла вдова дорогою
Ще й з пляшкою здоровою,
Да так собі засьміяла-сь,
Аж собаки дивували-сь.
Ой собаки, ой собаки,
Забили-сьте хлопцям баки,
Бо хто іде, а ви „гаву“,
Вчинили-сьте в селї славу.

Generated on 2015-08-17 18:18 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Generated on 2015-08-17 18:19 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

СПІВАННИКИ.

Generated on 2015-08-17 18:18 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Generated on 2015-08-17 18:18 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

I. СПІВАННИК ДІЛЯ ГОСПОДАРСКИХ ДІТОЧОК.

1. О Боже, милий сьвіте.

О Боже, милий сьвіте,
Який ти добрий дітем:
Ти дав їм голосочок
До красних співаночок.

А вни собі співають,
Як соловейко в гаю,
Як ластівятко в стрісї,
Щиглятко на горісї.

А ми собі співаєм,
Як пташка рано в маю,
Тай ще співати будем,
Доки послужать груди.

О Боже, милий сьвіте,
Який ти добрий дітем:
Даєш їм голосочок
До красних співаночок.

2. Більший сóкіл як лелик.

Більший сокіл як лелик,
Більший сокіл, серденько, як лелик;

Generated on 2015-08-17 18:18 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

А я хлопчик невелик,
А я хлопчик, серденько, невелик.

Мене мати не била,
Коло мене ходила.

По всїх ночах не спала,
Коло мене страждала.

Мене дядик згодував,
А тепер мя в школу дав,

Аби я ся добре вчив,
Вітцю, мамцї віддячив.

Бо так Господь повелїв —
Я слухаю божих слів.

3. Гой на Йвана вилїтали рої.

Гой на Йвана вилїтали рої.
Що є краще, школярики ви мої:
Чи весна та, що плугами орють?
Чи то лїто, коли рожі цвитуть?
Гой чи осїнь, коли женцїв збірать?
Чи зима та, що нїхто їй не рад?

Красна весна — ластівочки ідуть,
По під стріхи кубелечка си вють;
Красне й лїто, бо вже жниво іде,
Дядик женцїв на ланочки веде;
Красна й осїнь, бо веселі двори,
Господь-батько набиває комори;
Красна й зимка, бо колядничкн ідуть,
По під вікни колядочки ведуть.

Красна й весна — плуг у поле іде,
А погонич круторогі веде;
Красне й лїто, бо бжілки ся роять,
В полонинах овечки ся доять;

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:18 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Красна й осінь, бо ситний цілий сьвіт,
Красна й осінь, а й зиму не гудіть,
Бо під зимков спочиває земля. —
Красне кожде, що Бог Господь создав.

4. Біла береза на ярі!

Біла береза на ярі;
А ми собі бідні школярі.
Ми отченашу не знаєм,
Але з миски добре рубаєм.
Ми й рахувати не вміем,
А я горнець каші сам виїм.
Ми і писати не дуже,
А як пустять з школи, — ми гужя!
А за псалтирю не згадуй,
А гандри бити — порадуй.
Але то інак чей буде:
Ще мають бути з нас люди.
Ми ся навчим Богу молити,
Буде нас Господь любити.
Ми ся навчим гарно читати,
На втіху вітцю тай мати.
А як упишем-вмалюєм,
Аж ся пан професор здивує.
А як нам скажуть лічити,
Ми можем і Жида навчити.
Аби-сьте знали, так буде,
Бо ще мають бути з нас люди.

5. Нема ліпше в сьвіті жити.

Нема ліпше в сьвіті жити,
Як на божий хліб робити.
Гей! Соб! Гей га!
Гей, соб! Хліб робити.

Бо хто з Богом на-спів оре,
Тот не знає, що є горе.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:19 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

А хто з Богом на-спів сїє,
Голодами він не млїє.

А хто з Богом на-спів косить,
Їсти в чужих він не просить.

А хто Богу кусень дає,
Від чужого не жадає.

6. Пішов голос по грому.

Пішов голос по грому:
Підем, хлопцї, до дому,
Підем, хлопцї, в добрий час,
Аби слава була з нас.

Як нас пустять до дому,
Ми ся Богу помолим,
І Богу ся помолим,
Професорам поклоним.

А як рушим ми домів,
Без пустоти, галасів,
А хто йти-ме доро́гов,
Ми ся низко поклоним.

А як йти-мем по-при хрест,
Ми віддамо Богу честь:
Бо так Господь приказав,
Аби мир го величав.

Ми худібку не вдарим,
Дорогов ся не барим;
Бо худібку — хто ю бє,
Тот без неї бідує.

А як прийду до дому,
Образам ся поклоню,
Тай таткови, тай мамцї,
Тай всїй в хатї челядцї.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:19 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Відтак піду у кутик,
Тай книжечку у руки:
Аби кождий в хаті знав,
Що я не друк, а школяр.

7. Боже з неба високого.

Боже з неба високого,
Глянь на мене молодого:
Дай ми розум до науки,
До роботи чемні руки!

Самі руки не згодують,
Хоть най кілько вни гарують;
Ще й розуму до рук треба:
Бог не вийде з плугом з неба.

А де розум є з руками,
Там з снопочка буде кланя;
А де руки є з розумом,
Там заробить крейцар суму.

Боже з неба високого,
Слухай ласкав слова мого:
Дай ми руки до роботи,
До науки дай охоти!

8. Ластівочко, щебетюшко.

Ластівочко, щебетюшко,
Де ти від нас, душко, йдеш?
Що ти дітем з того сьвіта,
З теплих країв принесеш?

Принесу вам весну красну,
Принесу вам ружин цьвіт,
Лиш учіть ся, діти любі,
Лиш учіть ся — вчіть! вчіть!

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:19 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Гой учіть ся, діти, сьвіта!
Що наука, то й гаразд;
Лан не дасть вам хліба всігди,
А наука всігди дасть.

Гой учіть ся, діти, сьвіта,
Бо що Господь, то і світ;
Що зіжнеть ся, то минеть ся,
Що ся навчить — ніт! ніт!

9. Рідний край.

Там, де я родив ся, там мій рідний край;
Слави, щастя, долї, Боже єму дай!
Слави, щастя, долї, веселу годину,
Мир во віки вічні, мир на Буковину!

Там, де я родив ся, там мій рідний дім;
Слави, щастя, долї дай там, Боже, всім!
А найпаче нени і вітцеви мому,
Мир во віки вічні, мир у ріднім дому.

10. Зазулька.

У гаю зазулька кує, кує,
А хлопчик зазульку чує, чує:
Куку, куку! Куку, куку!
Не чув я зазульки вже від року.

А де-ж ти, зазулько, була, була?
Яке-ж ти триванє вела, вела?
Куку, куку! Куку, куку!
Я краще тривала, як ти, друку!

Я в лїсї збирала все жир та жир,
А ти си, паничу, лиш гандри бив.
Куку, куку! Куку, куку!
Злетїла зазулька: штуку-пуку!

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:19 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

11. Женці.

Серед літа, серед сьвіта, серед годиночки
Повів неник, повів милий женців на ланочки.

Гой жніть, женці, гой жніть, мої, пшеницю тай жито,
Бо то в Бога у сьвятого до столу накрито.

Гой жніть, женці, гой жніть, мої, срібними серпами,
Стануть клані золотії пишними рядами.

А в пшеници блават цвите у голубі квіти,
Щоб нищого, убогого хлібом нагледіти.

А в пшеници блават цвите, ще й мак поломистий,
Щоб наш кусень справедливий, щоб наш кусень [чистий.

А в пшеници блават цвите тай біла рокита,
Аби серцем нелукавим Господа хвалити.

12. Вороний.

І шумить і гримить, дробен дощик іде;
А хто-ж мого вороного напоїти поведе?

Ой ніхто не веде, поведу я го сам,
Що й моєму вороному за драбину сінця дам.

Ой сінця я му дам, ще й солімки встелю,
А як буду вже великий, осідлати повелю.

Осідлати звелю та й поїду у зруб;
Вороненький мені милий, вороненький мені люб!

13. Вечер.

Гой, вечер, вечер, тиха погода,
За голубі гори сонце заходить,
А голубі гори нічка вкриває.
Жене хлопець вівці, в сопівку грає.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:19 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

А волики ричуть з поля ідучи,
При чистім потоці водичку пючи.
Над чистов водою верба схилила-сь,
Цілу божу днинку в воду дивила-сь,
У чистій водици віти купала.
Цілу божу днинку пташка співала,
А тепер в гнїздечку пташка ночує,
А лиш соловейка самого чує.
Де-ж ти бариш ся, місяць молодий?
Ясний, срібнорогий, сходи вже, сходи!
Сходи вже, ясний, зіроньки тя ждуть,
По голубім небі таночки ведуть.
А труднії люди ідуть з Богом спать;
Гой, поможи Боже всїм здоровим встать!

14. До школи!

Руш, хлопцї, до школи,
Борзо, не поволи!
Уже доста гандри бити,
Прийшла пора, щоб ся вчити.

Сьвятая наука,
Легкі в неї руки,
Дає волї і путері;
В неї жниво на папері.

Жнїть, жнїть тото жниво,
Отто буде, хлопцї, диво,
Та ще й яке диво буде,
Що з мужика будуть люди!

15. Коби в мене!

Коби я мав хатку
Мальовану, гладку,
А в тій хатї сьвічку,
Вогник цїлу нічку!

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:19 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Я в хатці сидів би,
Вогник мій горів би,
А я собі пісні
Приспівав бих, пів бих!

Коби я мав цару,
Ще й воликів пару,
До того плужочок,
Ба ще й батіжочок!
Я волики пас би,
А з батіжка трас би,
Ще й у пальчик свис бих,
Аж до дому час би!

Коби я мав вівці,
Небогато — двісті,
Та ще й полонинку,
Сіна на всю зимку!
Овечки доїв бих,
Сирець собі їв бих,
А в флояру гравши
У стаї сидів бих.

16. Мир вам.

Мир вам, братя, всї приносим,
Мир великий, мир сьвятий,
Мир у Бога з неба просим:
Боже сьвіта, мир наш крий!
Хоть добро є в сьвітї, в краю,
Хоть є воля, хоть є хлїб,
А як мира в нїм не має,
Край свій рідний, як би й гріб.

Чоловік хоть мучить в потї,
Хоть крівавий ллеть ся піт,
Він не гине від роботи,
Бог до працї дав го в сьвіт;

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:19 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Аж як мира му не стане,
Аж тогди в нім гинь, горуй!
Мира, мира, вічний Пане!
Мира сьвіту подаруй!

17. Спочинок по праци.

Сів си хлопчик над книжками
У сьвітлици при столї, —
Куку сонце у віконце,
Та до хлопця: „Хлопче мій,
Покинь, каже, книжку,
Та біжи ся грати!“
„Нї, не піду, сонце любе,
Маю ще читати“.

Сів си хлопчик та читає
У сьвітлици при столї, —
Куку пташка зпід нанашка,
Та до хлопця: „Пітьпілї!
Покинь, хлопче, книжку,
Та біжи ся грати!“
„Нї, не піду, пташко люба,
Маю ще писати“.

Як скінчив же він писати,
Склав папери, помолив-сь,
Та тогди аж вийшов з хати
Та на сонце подивив-сь.
„Гоя — каже — гоя!
Аж тепер є воля моя!
Аж тепер я грати буду,
Мило випічну від труду“.

18. Пісня плугатаря.

Гий! Гий!
Гий волики-ж мої рогаті!
Підемо у поле орати!
Та гий же!

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:19 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Та виорем нивку дрібненько,
Як радо руске серденько.

Та виорем нивку глїбоко,
Утїшить ся боже аж око.

Та посїєм жито, пшеничку,
Буде на люди й на птичку,

Й перепелички крилаті,
Й волики мої рогаті.

А ти, Господи Отче наш,
Дай нам насущний хлїбець наш!

А ти, Отче наш в небесїх,
Погодуй щедро вся і всїх,

Й благослови руску ти ниву,
І нас в годину щасливу!

19. Сїчень.

Тепер, хлопцї, не дивниця,
Що на дворі метелиця,
Бо се сїчень а не косень,
Що бігали хлопцї босі.

Тепер, хлопцї, треба хуху,
Бо на дворі заверюха,
Треба кучми, кожушини,
Бо без шуби цапок гине.

Бо цап кричить: „Я вмираю,
Так мя сїчень підтинає!“
А собачий бараниско
Бє з голого цапа книско:

„Гой, ти цапе з бородою,
Чому я ся, бач, не бою
Нї морозу, та нї сїчня? —
Бо ще шуба тогорічна!“

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:19 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

20. Лютий.

Хто того рака не знає,
Що так крепко в уха щепає?

Ще й у підошви скобиче:
Кивай ся борше, паничу!

А як потисне за руку:
Ну-но до ціпа, ти друку!

Бо мене „лютим“ назвали,
Та ще й „крутифіст“ додали.

Бо я сидіти не можу;
Гайда до ліса, небоже!

Бери сокиру тай сани,
Бо далї дров ти не стане.

Тогди меш дути в кулаки,
Бо я вмію вчити бурлаки!

За тоє мене ти не судь,
А як не замерзнеш, здоров будь!

21. Марот.

Гой та як то настав місяць марот,
То увеселив ся увесь народ:

Юха!
Вюха! злюха!
Заверюха!

Лиш баба Євдоха невесела,
Навіть лягла спати без вечері;

Навіть і снїдати не хотїла,
Бо малин доконче захотїла.

Гой убрала-ж бо вна сїм кожухів:
Тепер ся не бою заверюхи!

Generated on 2015-08-17 18:31 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Гой та пішла-ж вона ба й до гаю:
Що кожух лиш змокне — вна скидає.

А як всї їх звергла до кожуха,
Задушила бабу заверюха!...

А всїм бабам з того научене:
Най не ходять марта у малини!...

22. Гераклїй.

Пішов Гераклїй молодий,
Щоб змірить божий сьвіт,
Пізнати люди і людий,
Кушать полин і мід.

І так зайшов він в темний гай
Аж на саму розпуть,
Де дві дорозї правять в край
І чести і облуд.

Дорога-ж чести бо узка,
Заріс ї бод і глїг,
Іти нев трудно, не пуска,
Піллеть ся кров ти з ніг!...

Гостинець блуду же широк,
Квітчастий, запашний,
Розкіш що ступень, гир що крок:
Лиш їж, гуляй та пий!...

Але Гераклїй молодий
В путь чести навернув:
За те-ж він славний у людий
І милий Богу був.

23. Що я люблю, в що вірую, на що надїю-сь.

Я люблю мою Русь Україну;
Я вірую в єї будучину;
В тій то надії я живу й умру.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:20 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

24. У що турати?

У силу, сину, не турай,
Бо сила, сину, є зрадлива;
Нев завоюєш нині край,
А завтра вбють тя незичливі.

І в гроші, сину, ти не вір,
Бо гріш, як казують, мамона:
Сегодне в скрини перебір,
А завтра вітер нев ся гонить.

Лиш в розум, сину, уповай,
Бо сей не зрадить тя во віки;
Єму просьвіти лиш додай,
А будеш в сьвіті чоловіком!

25. Слава хлїбороба.

Нема краще, діти мої,
Як у спілцї з Богом
Обробляти сьвяту землю
Волом круторогим.
Бо хто оре, а хто сіє,
І гній в поле возить,
В того свій хлїб, не куплений,
Чужого не просить.
І на столї застеленім
Свій мід в своїй чаши,
А за столом Мати Божа
У долошки пляше.

Generated on 2015-08-17 18:27 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

II. БАЙКИ.

1. Коник каже:

Я гуляю, я буяю, як вітер у гаю,
Ношу свого господаря, де сам загадає:
До родини у гостину, до цісаря в Відни,
Де ту славу добувають жовнярики вгідні.
Тому мене він кохає, на стайни тримає,
Вичісує щіточками, в ріці напуває.
Тому би я і не хотів, лиш коником бути,
Свому ґазді молодому всю славу добути.

2. Волик каже:

Гуляй собі, товаришку, вербуй ґазді славу!
Не оден вже свого пана лишив під моравов.
А я буду на пшеницю у поли орати;
Звеселить ся мій господар в новій теплій хаті,
І столи ся повгинають під хлїбом-дарою,
Він бідного погодує, прагнущих напоїть,
І у Бога щастя, долї і царства добуде...
Гуляй коню по облоню, я орати буду.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:19 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

3. Песик каже:

Я стережу ґазді хату, сокочу маржину,
Мене студінь утинає, надвірками гину.
А кіт собі лиш на печи простирає лаби!
Хіба ґазді ліпше кота, як сторожа треба?

Я студінями сам оден
Пантрую хату ніч і день,
А з кота ми яка робота?
Як днина божа, печи пасти,
Та де гарненько що украсти!..

4. Медвідь у пасіці.

„А хто там добрий?“ — „Та я, медвідь!
Тут мені зараз увесь ваш мід!
Бо я великий, а ви як полова!“ —
„А, просим, а просим, кушайте здорові!“

Упхав медвідь до улия душку,
А бжоли жалцями то в носик, то в ушка
Так і рубають — відбагло ся й меду!
„Медок, та не твій, наш пане медведю!“

5. Когут і кравець.

„А ко́-ко-ко!“ — „Хто тото?“ — „Я, когут!
Аби мині зараз фрак, кравче, тут!
Аби мині камізелька та й штани,
Бо я іду собі в місто, у пани!“

Отак пішов ко́кош у місто;
Не поміг му й фрачок із фісти;
Бо скоро го паньский кухар там уздрів,
Зварив пану на обід го, а пан з'їв.

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:19 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

6. Кінь і батіг.

Хтось їхав раз, тай став си попасати,
Як то звичайно у дорозї;
Батіг лишив на возї,
А сам пішов собі у хату.

А кінь як вчепить ся батóга:
„Ай, ти непевний, каже, друку!
Таже ти вбив мя до живого!...
Ти клочаний, прядївний тлуку!“

„А знаєш, що? — батіг му мовить,
Ану тягни-ко ти, як треба,
Чи будеш битий? Нї, далебі,
Бо, бач, батіг лиш ся нетяги ловить“.

Як кінь уздрів, що тутка лихо
І що батіг не знає жарту,
Так тяг, так тяг, аж ся задихав...
Так гостить кождий, хто упертий.

7. Лев і єго мінїстри.

„Королю!“ — каже ґраф медвідь,
А вовк за ним: „Пресьвітлий пане,
Ми коло тебе охрест станем,
Аби то дрантя тая сміть,
Нажльоґавши-сь по самі уха,
Не ображали твої слухи
То скаргами, то сим, то тим,
Сегодне Павло, завтра Клим“.

„О нї, — відповідає лев, —
Лиш сего, панчики, не буде!
Бог дав ми в руки свої суди,
І щоб корону я носив
Покровом нáрода і права!
В сїм королїв состоїть слава!“
Щасливий нарід того краю,
Де так король собі гадає!...

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:19 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

8. Кіт і лис.

Раз кіт і лис пішли собі в дорогу,
А у дорозї, бач, балакаєть ся много
Пустого й чемного. — „От, — каже кіт, —
Лукавий нинї, брате, сьвіт!...
Куда нї рушиш ся — усе тривога!
Там пси, там пугачі, там дїдьчі сови,
Що годї вийти й за поріг,
Аби тебе хтобудь не перебіг.
Я лиш гадаю: от, на примір, ми,
Ще й в лїтї, не серед зими
Мандруємо собі здорові,
А може-ж знати хто, чи там з діброви
На нас вже не летить пів копи псів?“

„Нехай летить, коби лиш я здорів! —
Сьміеть ся лис. — У моїй се головцї
Є тілько фіґлїв, тілько штук,
Що я не бою ся нї псисків, та нї ловцїв,
Та нї стрілця поганих рук!
А ти, небоже коте?“ — „Я одним
Однїсїньку лиш штучку знаю,
Але за те у ню так уповаю,
Неначе в мене вна і єм і переєм„.

„Ха-ха, ха-ха! — зареготав ся лис, —
Одну лиш штучку, коцуре небоже?!
Що ся одна тобі поможе!...
Від мене, небораче, вчи-сь
Усїх тих штук, що ними сьвіт ся дурить!
Але з однов... се Химини лиш кури!“...
Але ще сего лис не доповів,
Як з лїса вибігає лая псів!
Кіт драла зараз дав на дуба,
А з лиса вже й здоймають шубу.

Не штука, хлопче, сто штук знати!
А штука є: з одної користати.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:31 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

9. Жаби.

„Ох дай-же, Боже, та весноньки діждати,
Як соловії вже будемо співати!“
Так в зимі жаби під ледом ся молили.
Дав Господь весну, і крига ся розбила,
Вилїзли жаби на береги ся гріти, —
І що-ж відтак? Як думаєте, діти?
Мабуть як соловії щебетали?
Помалу! —
Бо так закрікали, нївроку,
Як і тогідного се року.

Так не оден і чоловік
В біді ридає, молить Бога;
А як минула ся тривога,
То він по давному все: „крік“
Як ті жаби, що вилїзли з підледу.
Огида і умре огидов!...

10. Гривко і Сивко.

Оден господар мав два сторожі при хатї,
А то такі, що пошукати!
Лиш що Гривко лїнивий трохи був,
І в лїтнї дни, як від Сивка я чув,
Любив гарненько попіспати.

Але прийшла зима. Мороз кресав.
Сивко й Гривко в клубки ся звили...
Гривко-ж у плач: „О, Сивку, брате милий,
Коби вже Господь Бог то лїтечко лиш дав,
Тогди в сей час будую собі хату!“

Дав Бог і лїтечка діждати.
Гривко який за довгий був,
Протяг ся в холодку, (за хату вже й забув);
Але Сивко го будить: „Брате!
Вставай, мем хату будувати!“

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:20 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

„Чи ти осліп єси до ката,
Чи що тобі?! — гавкнув Гривко,
Аж перепудив ся Сивко. —
Не видиш, де мій ніс? де мої лаби?
А ще й мій довгий хвіст? — Хиба би
Я одурів, таку велику хату
Загадувати будувати!“

„Таже-ж ти сам казав“. - „Але коли?
Ще у зимі! Тепер-же-ж дав Бог літо,
А літо на тото, щоб спати та ся гріти,
А не будинки там у біса будувати!
Лиши мене! я хочу спати“.

Беріть собі на розум діти:
Таких Гривків богато є на сьвіті!

11. Заяць.

„О, Боже мій! — так заяць раз ридав —
Ти кождому якусь потугу дав:
Дав чоловіку ум, дав псови зуби,
Медвідь з корінєм вириває дуби,
Мурашки навіть кождий ся боїть!
Але мене?... О, гіренький мій сьвіт!
Шкода лиш, що я чимось зву ся!...
От лучше піду, утоплю ся,
Тай спокій голові... Нема менї чо' жить!“

Пішов наш куций ся топить.
Приходить понад став (се діяло-сь в неділю);
Жаби на березї ся гріли,
Тай керекорили, звичайно як жаби:
Про смутчі бузьки, про Шваби,
Як з булков їх собі у маслї смажуть,
Відтак знов про ворони вражі...
Аж тут з корчів наш заяць — гульк!
Жаби усї як раз у воду бульк!
А заяць зупинив-сь тай каже:

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:24 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

„Коли-ж мене хоть жаба ся боїть,
То не гіренький ще мій сьвіт!“...

12. Заяць і лев.

„Чи правда то, — так заяць куций
У Лева-короля питав, —
Що цап раз з книжки нам читав,
Що всї зьвірскі князї і дуки буцїм
Якоїсь примхи ся жахають,
А то такої ніжної...?“ — „Я знаю! —
Му перебив король, — на примір кажуть,
— Що я ся бою когута,
Кінь верхоблюда, і так далї. Та
Я сему, сину, не пораджу,
Бо се є правда“. — „Коли так, —
Обізвав-сь заяць неборак, —
То не дивую-сь я на примху мою:
Чого я псів тих так ся бою!“..

Що може - вибачайте ми — дурак! —
Що лев то лев, не заяць неборак!...

13. Кінь.

Се діяло-сь зза давних ще давен,
Коли ще чоловік не знав коня сїдлати,
Та нї у віз єго впрягати.
Як раз прийшов до него кінь оден,
Тай каже: „О, ратуй мя, друже,
Бо олень в лїсї там — та так доїв ми дуже,
Що годї вже терпіть!“ — „І ти наговорив! —
Му чоловік відповідає, —
Таже-ж ти, друже, дуже добре знаєш,
Що я за оленем не пущу-сь у погоню!
Не правду може я се кажу, коню?“
„То-ж осїдлай мене! — му каже кінь, —

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:24 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Зроби менї зубела в зуби,
До них дай поводи, хоть най лиш будуть з луба,
Тогди ся не жури, що олень той не наш!
Ти будеш мати галдамаш,
А я знов свою мсту!“ — І так ся стало:
Коня як стій в зубела вбрали,
І сїв на него чоловік.
Позбув свій олениско вік.
Коневи на души аж лекше стало!
„Пусти-ж мене тепер.“ — „Помалу!
Добро, що ти мене навчив,
Тебе як маю зубелати:
Тепер ти мій вже, пане брате,
І меш мене, де схочу сам, носив,
І плуг мій тяг, і віз, і сани!
Не вчи мя другий раз, моспане!“

Не дайте мстї, о дїти, волю,
Аби і ви так не попали-сь у неволю,
Як той наш мстивий кінь! Та й се ще памятай:
Як зубелать себе, нїкого не навчай!

Generated on 2015-08-17 18:24 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

СЛАВА ІГОРЯ

відспівав

Ігор Федькович.

Перевід без дозволу автора запрещаєть ся во імени законів і чести

Бояринy

ІВАНУ ФЕДОРОВИЧУ

клонить

Співак

Боярине!

Не синого шеломом випю Дону,
Нї соколів я на лебедів стадо
На лови пущу, але ліпо й радо
У золотії струни я задзвоню.

І слова їх глагол тобі поклоню,
І буде слава Русев рокотати,
З хиж кмета ся переселить в палати,
А там на княжескім засяде тронї.

Але ще копіє би приломити
В чужому поли, і багровим щитом
Ту руську землю перегородити;

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:24 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

І комоні ті борзі осідлати,
Ті уму комоні, сьвяті, крилаті:
По тому аж Половців зустрічати!

Половці! — Де-ж они, ті діти Хина? —
Хіба за тим хиновським довгим муром? —
О, би! — арку. — Але присіли юром
Ту Русь і хочуть нічев вкрити днину.

Да тяжко, пане, бути полонену!
Ще тяжше, бути полонену дуром,
Найтяжше же, тим сіверним Овлуром,
А пренайтяжше, — за рублї куплену!

І чую вже опівнічні телїги,
Як в Осмомисла княжество ся точуть,
І отьн єго престол присїсти хочуть!

Да злат престол не стане за телїгу;
На юзї сіверну топити-сь снїгу!
Так мої віщі струни ми рокочуть!

А що-ж минї, спитаєш, до Хозарства? —
Боярине! — як Дону є без моря,
Главі без плїч, а без небіся зорям,
Так Руси є без своєго боярства!

Уви лиш того ляцкого коярства!...
На свій убій, на своє й наше горе
Узяли запад крамолний за взори,
І кождому запрагло-сь свого царства!

У нему же нещасні й утонули!...
За ними в слїд боярство поленуло,
Шукаючи — чого? — й самі не знавши!

Нещасні вни! нещасні і пропавші!...
Чи-ж кращі є над волю караули,
Над сьвіжий лавр — криваві і зовявші?...

Generated on 2015-08-17 18:24 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

. . . . . Що-ж з тими? — запитаєш, пане.
Відомстов писані сьвітам закони!
Хто брата топить, той і сам з ним тоне! —
Забули зовсім, що й они Славяни....

Але не йди на брата, брате, в брани! —
Криваві с крив збирають лиш полони,
А Каїна страшне то знамя оно
Горить во вік на Каїновій скрани!

А шкода!... О, би в час ся схаменули,
Берзеркерську піяну лють проснули,
І в круг Славян, круг міра, повернули!

Тогди благі би їх витали Лари,
Мутного сну розсунули би хмари,
А Руси й Польщі би не було пари!

Generated on 2015-08-17 18:27 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Слава Ігоря.

І БОЯР НАШИХ СЛАВА!

До Велеса!

Великий наш великих пісень Боже,
О Велесе, о, Місяцю, Королю!
Начати мою пісню ми не гоже,
Аж прежде я тобі ся не помолю!

Прабожий сине, ти у синих рожах
На голубім припочивая ложи!
Коли-ж така сьвята вже твоя воля,
Мя засудити на співацку долю:

Подаждь же ми й орган, настрій ми й струни,
Навчи й гармонії небесні руни,
І віщі персти як на ні вскладати!

Й вооружи в огненнії прамуни
Ти мого духа, хай як море руне,
І ме во вік ти славу рокотати!

Generated on 2015-08-17 18:24 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

До Бояна!

Й до тебе, Бояне, времен Траяна
Віщуне, півче, творче, соловію,
Й до тебе клоню ніжну свою скраню! —
До кого-ж ї і склоню? — д' кому й сьмію?...

Душа як море сине то леліє.
По нему думи, як в неділю рано
Лебеді білі по тих фалях пяних,
Порозсували-сь, а оно лиш мріє,

Як в срібній мглї запінене то море!
О, Бояне, співацкий наш ти княже,
Десь Даждбога сьвяті, жемчужні двори?...

На тих шклянних леліють зорев горах!...
А хто-ж же путь до них минї покаже?...
Ти, Бояне, ти вічна моя зоря!

До Ісаї!*)

Й до тебе, князю Скальдів, Ісаіє,
Колїно своє у покорі клоню!
Валгальскії тереми вже леліють,
І Скальдів лик во златї арфи дзвонить.

А ти засів єси на княжім тронї,
І Валдера-Даждбога піснь ся піє...
Як місяць, що в рожевій мглї він мріє,
О так ринуть їх віщії гармони!

А я лиш стою, та й ся прислухаю....
О, так шклянне лиш ваше море грає,
Великий Тора-Бога ти віщуне!

Ти віщі персти на живії струни
Поклав єси..... ожили давні руни.....
А я лиш стою, та й ся прислухаю!

---

*) Ісаія Теґнер, автор поеми „Frithjofs-Sage", яку далї наслїдує Федькович.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:24 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

До Ігоря!

Тобі же, полюбовниче Боянів,
Що синого хотів-єсь випить Дону,
Тобі-ж коліно своє не приклоню? —
Заграли в срібло-злато вельми рано!...

В неділю вельми рано, князю й пане!
Але не в поход вже, й не пити Дону:
Во струни золоті Бояни дзвонять
У твою путь, у сьвітлу троп Трояню!

А ти пусти соколів десять, пане,
Соколів десять ясних вельми рано
На тих лебедів стадо: мої думи!

А ні, то я їх пущу, мій соколе!
Червоним щитом переложу поле!
А ти благослови ми, Осмоуме!

Generated on 2015-08-17 18:25 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Слава Ігоря.

І БОГАМ НАШИМ СЛАВА!

I.

Княждвір.

О, Дніпре, Дніпре наш, женеш у сине море
Як кругав у ліси, як сокіл в чорні гори.

І мало чи времен з тобов переминуло,
І у часу морях з тобою утонуло.

Втонули времена, а ти усе ще граєш,
І своїм берегам всю правду вповідаєш,

Як в гуслех Велеса та віща струна струні,
Старих віщебниках сьвятая руна руні.

О так, старий Дніпре, ти з берегом говориш
І в твоїх зеркалах ті вічні зорі зориш.

А ясна зіронька у зіроньки питає:
О, чий то, чий то двір так в золоті сіяє? —

То князя Олеша пресьвітлий княжий двір,
А в княжеских садах все рожа та самбір,

Та темний кіпарис, та сріблисті сокорі,
Та як при серденьку — калина при яворі,

Generated on 2015-08-17 18:25 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

А він якусь чудну ї казку вповідає,
Ніхто її не чув, ніхто ї й не вгадає,

Хіба ялиця та, що так за кидром тужить,
За кидром золотим, що він в Лівані служить.

Далеко то матбуть!... нещасна ти годино!....
Але вернім хиба до білої калини,

Що так склонила ся при пишному яворі,
А явір той пишний здоймаєть ся аж в зорі,

Як Даждбога шелом, що в сонечку леліє;
О, зелен явір ти! хай бурий вітер віє,

Нехай він княжий сад до долу нагинає,
Тебе однако він як райгород минає,

Тому й калина так до тебе горне-сь дуже,
І ніби тя блага: осокоти мя, друже,

Бо я ще молода, най ягодочки врожу,
Та гай увесь скрашу ще краще по над рожу!

А райські пташки ті збиточливі як діти.....
Тому-ж до тебе я і горну свої віти,

Ти яворочку мій! — я твоя є єдина
У княжеских садах червоная калина!

II.

Ігор і Ярославна.

То не вітер, то не явір в княждворах хитає,
А то в князя, у старого, Ігор виростає,

У рицарство виростає молодий та гожий,
А з ним разом Ярославна, краща стократь-рожий.

Generated on 2015-08-17 18:25 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Краща рожі, краща цьвіту, що в садах лелїє,
Гляне рицар на княгиню, мало не зомлїє.

О, бих мав я, каже, зорі, й сам ще був зорею,
Я окув би ся в монество на ї лебідь-шию!

О, бих мала я той місяць під уповня ясний,
Я-б окути з него дала щит єму прекрасний!

О, бих мав я всї жемчуги, що земля го родить,
Я би врінив дорожечки, де ї ніжка ходить!

О, бих мала райські пюрця, Дойнину ширинку,
Я зладила би постїльку білу білесеньку! —

Так то вни ся полюбили, що й самі не чули,
Та й на віщо було чути? — вни щасливі були!

По садочку си гуляють — він на гуслех грає,
А она му з мірту й рожі все вінки сплїтає.

Видиш, милий? — о, що красні!... як підем до дому
Уквітчу ти срібні тули, та й усї шеломи!

На що, сиза? — до шеломів квіточки не вють ся!
Ще підоздря тії слуги.... вже і так сміють ся...

Най сміють ся пренедобрі! — це-ж що незвичайно? —
Я поскаржу-сь завтра батьку!... муть вни чути, най-но!

Твому батьку? — ох недобра!... що ти се говориш?
Я-б від разу, як тут стою, скочив в сине море-ж! —

Та й втонув-би-сь?.... Що, ти плачеш? — я-ж це лиш [жартую!
А! жартую!... жарту сего я не потребую!..

Йди! я гнїваю-сь на тебе!... Де-ж я, душко, піду? —
Ще й питаєть! — батько ждати ме нас до обіду! —

А поїдеш так на лови? — Де? у ту діброву?
Там так темно!... та бо... що знов? чо' так супиш брови?

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:24 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Я-ж поїду! — о, мій Боже!... ти бо як дитина!...
Як я кажу, що поїду... Бож не сердь-сь, єдина! —

А, не сердь ся!... батько кажуть... Що они казали? —
Що-б казали?... але чо' вни вчора ся сьміяли?...

Вчора, кришко? — а то з чого? — з чого, моя мила?
Чи-ж я знаю?... я в кросенцях, знай, ширинку шила...

Шовком, мила?—Відь що шовком!... так я й помилила-сь...
Помилила-сь? — Я-ж не кажу?... Я таке нашила...

Що такого? — Я-ж за сором бих не уповіла,
Би-сь і плакав!... але... зараз... що я то хотіла?...

Що, голубко? — А! вже знаю! — Чо' ти, Ігор, вчора...
Що я вчора? — А учора, як вернув з собора —

Що-сь так думав? — Я? — не думав! я не памятаю...
А учора, як-сьте з батьком повернули з раю?

А! вже знаю! — це-ж ми були в Даждбога континї —
Аж над морем? — чо'-ж ходили це ви до сьвятинї?

Були й братя? Гнївош? Благош? — Правда, сиза, були;
Вни-ж бо горді, не входили — отже-ж і не чули,

Як той прастар, старесенький! — Знаю, милий знаю!
Що-ж, мій сизий? — Угадай лиш! — Як-же-ж я вгадаю?

Він розказував про Долю... Що-ж казав про Долю?
От!... Це що ти? — Я до сонця Даждбога помолю!

Він є ліпший, як та Доля!... правда, сизокрилий?...
Так они все розмовяли, так они любили;

Він Добрини уповів би, та гаразд не вміє,
Вна би батькови сказала — що-ж, коли не сьміє. —

Тілько й сьміє та уміє, що на ті ширинци
Шовком... то-ж на нїй малює серце при серденьци!

Generated on 2015-08-17 18:25 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Так то красно!... ще і мирсов-золотом обводить!...
Все мисливця вишиває, як на лови ходить

Побережям, або бором, або темним лугом,
А стрільця тобі усего виведе жемчугом,

Так що так вже!... А княжевич дебрами гуляє,
Та і те лиш, те одне лиш він на думці має,

Як би ймити райську пташку в золоті силечка,
Бо она-ж ї так і любить, так їх до сердечка

Було й тулить!... що стрільцеви аж ся вчинить горе! —
Може й диво? — А на скелях-шпилях понад море

Процвитає сонзїль-квітка пречудесним цьвітом,
Процвитала, та й гадала, що ніяким сьвітом

Ї ніхто вже так високо там займать не буде? —
Так про віщо-ж у Прабога ті рицарські люди!?

Би лиш оленя гонили, та ті дикі кози?
О, княжевичів на тоє не создали Бози!

А на тоє їх создали, би в шклянних тих скалах
Для княгинь тих рожетварих сонзїля шукали.

Ігореви-ж молодому того тілько й треба,
Бо він рад би, би ті скелї до самого неба

Досягали, ті шклянніі та жемчужні скелї!
Аби там аж добуватн сонзїль свої милї!

III.

Ігор і Добринич.

Гой гой, Добрине, це зовсїм лихо! —
Який же біс? —
А не кричіть так, бо можна й тихо —
Відь тут не лїс! —

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:25 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Бо вчує князь ще у кеменаті,
Хоть князя доч:
Тогди вже ух не позатикати —
Роби що й хоч!

Та-ж то бо й щось, о тота княгівня,
Той рожев гай!
Та чарівниця, та чорнобрівня!
Хоть пропадай!...

То відти вітер!? — такої віє?! —
Гай гай, та й ну!...
Хорошу, вижу, отцей ми піє
Тут новину! —

Та ти лиш твої ті примхи, деду! —
О, всї Боги!...
Ей Мерту, що нї руки не зведу,
Та нї ноги!

Такої?! — гарно! — та цю хоробу —
Нехай ї біс! —
Зазнав і я; не одному хлопу
Вна втерла ніс! —

То чо' вклинаєш? — Або-ж кохати —
Богам се в прек? —
Ач дала вна ся й Богам тим знати! —
Лиш Цур та Пек! —

Га ну, що-ж діять! — така вже доля! —
Та це-ж не жарт!
Дай раду, батьку, сли твоя воля,
І сли-м в тя варт!

Не дуже, друже, бо мусиш знати,
Що — чорта з сїм! —
Тобі нїчо' тут не облизати! —
Бо ти вповім:

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:25 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Сей князь, сей Олеш, Прабоже ложе,
Кесарський внук:
Тому й не мірять тобі, небоже,
З ним твій тулук!

По друге, треба тобі ще й знати —
На це Боги! —
Що Ярославни ті горді братя
Нам вороги!

О так, мій сину, така причина! —
Хоть дій, що хоч,
То не для тебе отця калина,
Князів сих доч!

Старий — то ще би! це муж є правий,
Не крутоус:
Але сини 'го, той рід лукавий
Не любять Рус!

Тому-ж си вибий дурні ті кави
Ти з голови,
Та до княгині коточі гави
Ти не лови!

Бо батько дав тя, аби-сь рицарства
Ти тут набув,
А він — ади що! аж до кесарства
Клепаню здув! —

Або-ж то що я? — який Половець,
Чи Печиніг?
У мене кождий напередовець,
Що носить ріг

Отцей зелізний, що кровйов грає:
Що носить меч!
А ним хто грає, той сьвіт палає,
І глави з плеч!

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:25 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

А доки ратай ще той при мині,
Та я си цар,
І здойму очи хоть до богині,
Бо сьвіт базар,

Де той торгує, що в зброю дзвонить,
І пряже лук!
У вершу зброя тобі нагонить,
Великих щук!

Тому-ж красуй ся, ти моя роже,
Над Красопань! —
За ню й з тобов я, сьвятий Даждбоже,
Риснув бих в брань!

IV.

Ярослав і Олеш.

У Олеша теремах два престоли,
Два золоті, оба порфіром вкриті,
На них сидять праясні два соколи,
У білі кудри як у сніг сповиті.

О, не соколи се, а дві се скели,
І не дві скели се, а два се други,
Що душі дві в одну вни душу злили,
Як в лук оден би два жемчужні пруги.

Князь Олеш це, і Ярослав той славний,
Що золотим він Києвом владіє;
Що той старий, а сей ще більше давний,
Буй кучер їх як срібен сніг леліє.

Оттак сидять оба вни на престолї,
На їх чолї, як давні божі руни
Написані тяжков рукою долї,
Тяжкії думи, як Богів прамуни.

Generated on 2015-08-17 18:25 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Вже вечеріє, Ярославе, брате!
Рече князь Олеш по великій хвили;
Уже соколами нам не літати,
І в сонце нести-сь вже не стало сили.

І вже непитий в чаши мід чорніє,
Рука мечеви вірно вже не служить,
Вже підмогильний вітер мразом віє,
І Мерота той чорний ворон кружить.

Але Богів да будеть вічна воля!
Не нам сьвяті закони їх судити,
А та неублагаемая доля
Як трощу тре хоть би й булатні щити.

Тому й велів синам я нашим, брате,
Се Ігорю, і Гнївошеви мому,
О-перед сей престол сегодне стати,
Бо їм обом не має буть окрому.

І в дружестві обом їм вік пробути,
Як ми его пробули, мій ти брате,
Тому-ж я їх і хочу упімнути,
Нім Мерот ще відойме слово злате. —

Сказав, — махнув — князї два молодії
Ввійшли в терем, і вдарили поклони,
Оден чолом, як з білої лелії,
А другий знов понурим як два скони.

У того меч у пояса сниає,
Як Даждбога той меч, що з сьвітла кутий,
А в сего знов вогнем увесь палає,
Неначе він у Пекола добутий.

Вклонили ся княжевичі тай стали,
Оден як жар, а другий цьвіт лелії,
І на мечі ся ясні поспирали,
Як дуби два, два дуби молодії.

Generated on 2015-08-17 18:25 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

А Олеш князь здвигнув ті божі брови,
І на князів як ясним сонцем глянув: —
Ну, рицарі, як дужі, як здорови? —
Що вижу? — чо' мій Ігор так зівянув? —

Не гоже так, не гоже, мої діти! —
Що доки Лель вам младість сіє з неба:
Не в Мерота долїшний край гледіти,
А в Даждбога веселе око треба.

Як нам ся двом у него заглядало! —
Да що-ж робить! — минуло, то й минуло! —
Кому-ж би то і сего сьвіта стало,
Єсли би в нім нікого не відбуло? —

Тому-ж, сини, зладили-сь ми в дорогу,
У Даждбога жемчужнії тереми,
І дякуєм найпаче же Прабогу,
Що добру лиш там славу два ведем ми.

А вас лишаємо на сему сьвіті,
Аби і ви таку собі добули,
І в лавор Даждбога жемчужнім цьвіті
За много літ до нас прибули.

Тому-ж любіте ся як рідні братя,
Як ті вітці ся ваші два любили!
Бо що варт меч, єсли без рукоятя,
Чи рукоять що без меча знов сили?

А меч да будь ваш народу сторожев,
Не катом! — О, се памятайте, діти!
Меч має буть городам обгорожев,
І ворогам писати лиш завіти!

А щит ваш крий лиш ратая стодолю,
Тогди-ж він і твердий як кремінь буде,
І у найтящі дни, в тяжку недолю,
Укриє й народа і ваші груди.

Generated on 2015-08-17 18:25 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Однов руков сьвіт Даждбог наш тримає,
А другов смерть і надгороду сіє:
Оттак і князь тримати правду має,
Без ї він чирв, що сьвітить а не гріє.

Тому-ж, як вічевий ти дзвін ударить,
Тогди там меч не має що робити,
А ні шелом там має подлогарить,
Найменьше же гулять жемчужні щити.

Бо там лиш розум, мудрість лиш та воля
Давати мають князеви совіти;
Однакий там і князь і ратай з поля,
Душа одна, і всї Прабожі діти:

То й всім нехай однакі судять-сь суди!
Нам Даждбог не закрив долонев неба,
А розтворив на ввесь 'го сьвіт і люди, —
З Богів князям же приклад брати треба.

Тому й не будь ти каменем ніколи,
А будь бгачким та чистим тим булатом! —
Найлучший меч збигаєть ся на поли,
Твердий шелом здобять наймягшим златом.

Чужий жупан ніколи не загріє,
Ні хлем чужий ти наготу укриє:
Так той, що на батьків ся честь надіє,
Й за славою чужу могилу риє.

Тому старай-сь ти слави сам добути,
Тогди-ж она і твоя буде слава! —
Чужу усе землев, могилов чути;
Чим сьвіжя, тим і пожитнїща страва.

За много розуму нема нї в кого,
Аби і як він мудрий звав-сь на сьвітї
Да тих людий, що знають се, не много
Находить ся на земському повітї.

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:25 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Але дурний однако дурнем буде,
Хоть скрань єго в короні хай сниясе;
А мудрого-ж бо почитають люди,
Хоть в нищий кут стола він засідає.

До друга ти дорога не далека,
Хоть навіть би на шпиль, на чорногору,
Але до ворога она велика,
Хоть мешкав би і поуз твого двору.

Пуста, порожна хата пустков віє,
І кождому вна на розтвір зіпає:
От так і з тим ся, діти мої, діє,
Що дружества він з кождим си шукає.

Тому й оден тобі най друг лиш буде;
Сли твою тайну знають більш одного,
То знатимуть і всї ї зараз люди; —
Два други о одного вже за много. —

Оттак, сини, оттак то, мої чада! —
Міркуйте-ж си останні сї завіти,
Бо я іду у путь Дажбога Лада,
А то тяжка дорога, мої діти,

Бо вна до Мерота провадить суду,
Де кожду лож беруть під гострі коси;
То лож і я казати вам не буду,
Як уста сї не знали ї і доси.

О Прабоже, отце-ж моя й надія!...
Позволь ся вздріть в сьвятих твоїх теремах,
Де щити твої вічну сьвітлість сія,
А не у Пекола тих чорних зимах. —

О Даждбоже!... А ти, мій милий брате,
Товаришу!... ми красний вік пробули,
Тому-ж нам ся і красно розпрощати,
Щоб сьвіт се знав, і діти наші чули! —

Generated on 2015-08-17 18:25 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Товаришу! як скели дві над морем
Стояли ми у кождій бурі віку,
І з долею бороли ся, і з горем,
І все, як то пристоїть чоловіку.

Лукавства ми і підлости не знали,
І вірним щитом крили-сьмо друг друга,
Враз плакали, ураз же і гуляли,
Одна нам була й слава і наруга;

І куснем ми одним ся поділили,
І правдою однов оба горіли,
І вірне ми друг друга сокотили,
І все, що нам Богове заповіли:

Спасибіг же тобі, єдиний друже!
Тепер ся дій Богів сьвятая воля! —
О, брате мій, мій заповідний луже,
Прощай, прощай!... розлука — людска доля!...

На се устане Ярослав той славний,
І соболем утре жемчуг си з твари...
Ні, брате мій, товаришу мій давний:
А чей Боги нас не розібють з пари!

А Мерота ті гострі смерти коси
Перетнуть вік, да дружество ніколи,
Ішли ураз ту земску путь ми доси,
То й підемо ураз по Божій воли

На другий сьвіт, у Прабога тереми,
В чертог єго той сьвітлий та величний,
З витязями звитати-сь там старими,
На весел пир Даждбожий безконечний!

А ви, сини, останете-сь на сьвіті,
Чи на гаразд, чи горе — звістно доли!
Да мете чтить ви Прабога завіти,
То й доля не поборе вас ніколи.

Generated on 2015-08-17 18:25 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

Бо доля, сину, беть ся в наших грудех,
І Пекола вогонь нам в жилах грає,
Однако, як в народах так і в людех,
І нами вна сюда й туда турає.

Але Боги обвели-ж бо завіти,
Як золотий вікар нам на сторожи:
О, сохранїть, о сохранїть їх, дїти,
Й не дайте ся звести з них сьвіта ложи

Бо вни як ті небесні, вічні дуги,
Що сьвіт увесь на них супочиває:
Переступи-ко лиш сьвяті ті круги —
Ого! вже й Пекола гаде тя має! —

А йме вас тая раз у свої шпони,
Тогди пропали-сьте, сини, на віки!
Тогди самі-ж Богів сьвяті закони
У вогняні ся перекинуть ріки! —

Оттак князї ще много говорили,
Неначе би з віщебників Бояни,
Неначе давні руни ті з могили,
Неначе два времен старих Траяни.

А Олеш ще ізрік се злате слово
До Гнївоша, до сина свого люба:
О сину, щит кріпкий, й сния багрово,
І слонить тя він від меча і руба:

Оттак і правда від неправди, сину,
Хранить і заступає чоловіка:
Держи-ж ся ї, а у лиху годину
Она в пригодї стане ти до віка.

А твій народ ти довжен почитати,
І чоловіка мать за чоловіка;
Бо благодать росте лиш з благодати,
А з волї воля знов, се з поконвіка!

Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:26 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

Бо хоть і слад, сидіти на престолї,
І в порфір та в соболї грудь вкривати:
Да краще народа корити-сь воли,
І сладше з ним, анїж над ним стояти. —

Тому же й ти сваволї сокоти ся,
Як мати від огню тя сокотила!
Бо над тираном три мечі аж вися,
Й проклонами укрита му могила. —

Знов гордости ми сокотіть ся, чада,
Бо гордостев нікого не напудиш,
А кождому ся омерзиш гірш Ада,
І від розумного осміян будеш.

Знов не хвали пред вечером ти днину,
Як не велич по шатах чоловіка,
Нї мід, котрого єсь не пив ще, сину;
Твердий дерен, да твердша ще осіка.

А добрий меч досьвідиш аж у брани,
А не тогди, як в пішві ясно дзвонить;
Над піснев суд най судять лиш Бояни,
А князь най люд від напасти боронить.

За все-ж ти поручити, сину, мушу
Сестру твою, доньку мою єдину:
О, сокоти ї чисту, божу душу
Від всего зла, від кождого загину!

Бо много є єго у сему сьвітї,
І много сїтий зрада накладає;
Як мило процвитає рожа лїтї —
Під нев нераз бо й гадина чигає.

А тая гадь є пристрасть і нарови,
Що душу вни ведуть у вічну згубу;
Богам вір, не горячій юній крови,
В любов вір, да нїколи в пристрасть любу!

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:26 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

А сли ї трафить ся від Лада пара,
То не розбий ї, сину, без причини;
Нелюбе дружество, то чорна хмара,
А любе — сонце сьвітле, небо сине.

А вік, о сину, не трива на віки,
Одна часиночка — а більш нічого!
У море-ж бо усї стїкають ріки,
Безсмертних нїт, кром Прабога одного. —

Оттак князї ще много рокотали
Як буркуни, — як сиві два голуби,
А їм сини оба ся поклоняли
Як к' сонцям двом два горді райські дуби.

Generated on 2015-08-17 18:26 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

ЗМІСТ.

	стор.
Думи і сьпіванки	3—51
Нічліг	3
На день добрий	3
Дністер	4
Воскресни Бояне!	5
Виправа в поле	6
У Вероні	7
Під Маджентов	8
Сьпівацка доля	10
Сонні мари	11
Думи мої	15
До руского Бояньства	16
Поклін	16
Вечером	17
Сестра	18
При відході	19
Коляда	20
Пісні ладовниї (весільні)	21
Дитина	23
Загадка	23
Квітки	23
Вечір на Підгірю	24
Пречиста Діво радуй ся Маріє	25
Молитва	27
Русь (По Mignon Ґетого)	27
Україна	28
Сьпіванка добра-ніч	29
До нашого батька Могильницкого	31
Мій образ	31
До неї	32
В церкві	33
На дорогу	33
Рекрут	34
Сьвятий вечер	35
Дезертер	35
В арешті	36

Generated on 2015-08-17 18:26 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google
Digitized by Google
Original from
UNIVERSITY OF ILLINOIS AT
URBANA-CHAMPAIGN

стор.

Ой нічка то тиха 38
Ой вийду я з хати 39
Сьпіванка 40
Під Кастенедолев 41
У Вероні 42
Кельнер — марш 42
Товариші 43
Ніч в Яссах 45
Трупарня 47
Неділя завтра 47
На могилї мого брата 49
Як я братя раз сконаю 50
Баляди і оповіданя . . . . . 55—70
Стрілець 55
Довбуш 56
Киртчалї 61
Празник у Такові 67
Поезиї 1862—1867 рр. . . . . . 73—139
Нічліг 73
Думка 74
Сироти 74
Бервінок 75
Шельвах 75
Зїлє 76
Лист 77
Хто ся Богу молить 79
Золотий лев 81
Хустка 84
Гуцулка 85
З думи »Циганка« I—II 85
Не знаю 86
З поеми »Квіти-дїти« 87
Сему-тому, хто цураєсь свого дому 88
Думки I—V 90
Пуга, поема 94
До Михайла Дучака у славній Заставній . . 102
Новобранчик, поема 106
Нива 114
Мій сардак 116
Писанки, повірє народнє 116
До керманича 118
Дарма 119
Чекайте 119
Однако 120
Зіронька моя 120
Буковина 120
Сам 122
Дві піснї рожеві I—II 124
Думи мої 129
В день скону батька нашого Т. Шевченка . . 132

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:27 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

стор.

Ом. Партицкому 136
У море 137
Думи мої, діти мої! 138
Поезиї видані в Коломиї 1867—68 р. . . . . . 143—228
Мертвець 143
На могилї званого брата Мих. Дучака . . 157
Городенчук 165
Рожа 168
Циганка 171
Дезертир 188
Поезиї 1868—1876 рр. . . . . . 231—287
Старий жовняр 231
Сьпівак (за Шіллером) 232
Сей сьвіт однакий був і буде 233
Віра 234
До Данила Млаки 235
Прощі (за Гайном) 238
Флояра 239
До М. Д. . . . . „ 241
З окрушків I—XII 242
Кріль Ероль (за Ґетим) 248
Здоров чесному собору »Просьвіти« у Львові . 250
Осьмий поменник Т. Шевченкові на вічну память 252
Із окрушків XIII—XV 256
Гуляли 256
Сонце 257
Дезертир 258
З окрушків XVI—XIX 259
Рожа 260
Бельзацар 261
Савл і Давид 262
Баркароля 264
Сон 264
Явір 265
О чом Дунай!... 266
Де доля? 267
Волошин 267
Лайдака 284
Богачева 285
Проходан 286
Гой видів бо я 286
Чи є де краще? 287
Дикі думи, думав Гуцул-Невір . . . . . 291—338
Дикі думи 291
Гуцул-Невір 292
Недуг Довбуш 293
Доля 294
Гуцул-Кобзар 297
До маймурового ангеля 299
Бісків 300

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:27 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

стор.

Ліпше! Сокільский 301
До рожі 303
Рожа, іраньска казочка 304
Під вікни 310
Шипіцкі берези 310
Керманич 312
До черленого 313
Желїзний звір 314
Чорний косар 316
Сочава 317
У сьвіт! 319
Сербскі ваї 320
Зпід юга 322
У гори! 323
Король Гуцул 323
До Черемшу 327
Кидра-Княгиня 327
Під міров. Будь здорова! 332
Царска рожа 333
Кобзарска зірниця 334
Зоря 335
Сокільска княгиня 335
Урода 336
Хорий стрілець 336
На Кафталуцї 337
Поезиї 1885—1886 рр. . . . . . 341—363
До лїри 341
Король Гуцул 341
Агасвер 345
Убогий легінь 346
Шипіцкі берези 348
На Новий рік 353
Я не дивую ся 355
Старий господар умирає і сина научає (А) . . . 355
Старий господар умирає і сина научає (Б) . . . 357
До наших ромунїзаторів 358
Наші »Старі« 360
Хиба доля яке дїло? 361
Кресак 362
У кожусї 362
Правда 362
Удова 363
Співанники . . . . . 367—388
I. Співанник для господарских дїточок . 367—380
1. О Боже, милий сьвіте! 367
2. Більший сокіл як лелик 367
3. Гей на Йвана вилїтали рої 368
4. Біла береза на ярі! 369
5. Нема ліпше в сьвітї жити 369
6. Пішов голос по грому 370

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:27 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google

стор.

7. Боже з неба високого 371
8. Ластівочко, щебетушко 371
9. Рідний край 372
10. Зазулька 372
11. Женці 373
12. Вороний 373
13. Вечер 373
14. До школи! 374
15. Коби в мене! 374
16. Мир вам 375
17. Спочинок по праци 376
18. Пісня плугатаря 376
19. Січень 377
20. Лютий 378
21. Марот 378
22. Гераклій 379
23. Що я люблю, в що вірую 379
24. У що турати? 380
25. Слава хлібороба 380

II. Байки . . . . . 381—388
1. Коник каже 381
2. Волик каже 381
3. Песик каже 382
4. Медвідь у пасіці 382
5. Когут і кравець 382
6. Кінь і батіг 383
7. Лев і єго міністри 383
8. Кіт і лис 384
9. Жаби 385
10. Гривко і Сивко 385
11. Заяць 386
12. Заяць і лев 387
13. Кінь 387

Слава Ігоря . . . . . 389—410
Бояриие 389
До Велеса! 392
До Бояна! 393
До Ісаї! 393
До Ігоря! 394
Княждвір 395
Ігор і Ярославна 396
Ігор і Добринич 399
Ярослав і Олеш 402

Digitized by Google
Original from UNIVERSITY OF ILLINOIS AT URBANA-CHAMPAIGN
Generated on 2015-08-17 18:26 GMT / http://hdl.handle.net/2027/uiug.30112081883073
Public Domain in the United States, Google-digitized / http://www.hathitrust.org/access_use#pd-us-google